

בבלי ירושלמי תוספתא

חוברת שבועית ללימוד בי"ת
ביחד עם **תכשיטי הבית**
פרק נ"ך ליום

בעידודו של מו"ר הרח"צ שליט"א

פרשת
משפטים
כ"ה שבט – א' אדר א' תשפ"ד

יוצא לאור ע"י חסידי ברסלב
יבנאל עיר ברסלב – עיר השמחה

ניתן להשיג בתיבה בכניסה ל'היכל מוהרא"ש'
או שלח צרף למייל: breslevsheli1@gmail.com

נדפס לזכות נשמתו הטהורה
של כ"ק אדמו"ר עט"ר

מוהרא"ש

ר' אליעזר שלמה בן

ר' מנחם זאב זי"ע

לזכות מורנו ורבנו הרה"צ

ר' יצחק שמואל אהרן

לעזער שליט"א

יהי רצון שימשיך להנהיג את הקהילה
הקדושה מתוך בריאות איתנה ונחת מכל
יצ"ח ותלמידיו

לזכות נשמתם הקדושה והטהורה של

רבי חייא ובניו חזקיה ויהודה

ולזכות

רב המנונא סבא ורב הונא ריש גלותא

מאכפופיך. שם מקום: **בוצע ברך**. גוזל ומברך בוצע כמו כל בוצע בצע (משלי א): **מאי קאמר**. איירי בשבחה ותקני הרי שלך לפניך והאי לישנא לא שייך למימר אלא בדברי שכיחת מקדמותו שאמר לו טלנו כמות שהוא כחוש: **מצות פאה להפריש מן התקמה**. דכתיב לא תכלה פאת שדך לקצור (ויקרא יט): **מרחו**. מחליק את הברי ברחת ומירוח הוי גמר מלאכה למעשר הלכך מעשר כל מעשיו ותוקן ואחר כך נותן לו פאה כדי שלא יפסיד עני שאילו היה נותנו קודם מירוח אע"פ שעני מצרף לקט שכחה ופאה רחבה ועושה מהן כרי פטור מן המעשר שהרי הפקר הוא אבל עכשיו שנתמרח בידי בעל הבית נתחייב במעשר דהכי אמרינן במסכת ברכות (דף מ:) לקט שכחה ופאה שעשאן בגורן הוקבעו: **אף פפריש** מן **העיסה**. פאה אם לא נתנה כבר ואילו לת"ק מן העיסה לא דקניניה בשינוי והוי ממון שאין לו תובעים דעד השתא דישלה לאו שינוי הוא דאוכל הוא כמו שהזיה: **אי כפל תנאי**. טרחו ועמלו ונתקבצו לקט: **בהכהשה יחידי**. מפסמו וחזור לקדמותו: **תעזוב יתירא** . בקדושים תהיו כתיב לא תכלה פאת שדך לקצור ובשור או כשב כתיב לא תכלה פאת שדך בקוצרך תרי קראי תעזוב אותו לפמה לי שמע מינה לאתויי בעלמא דלא קני חבא: **תעזוב יתירא לפמה** לי. תא יתירא לפמה לי: **המפקיר** והשבים לבקר. קודם שיבאו ענים לבצרה שיפוג בהפקר אם היו קודמין: פרט בברם ולקט בקמה: **חייב בפרט** כו'. דאע"ג דהפקר פטור מכולם דכתיב אחריך שדך וכרמך מהני תעזוב יתירא למעוטי כי האי גונא דלא הוי הפקר לפטור ואע"ג שפטור מן המעשר ובכל הני כתיב תעזוב יתירא בקדושים כתיב כרמך לא תעולל ופרט כו' ובמשנה תורה (כד) כתיב כי תבצור כרמך לא תעולל וכן לא תפאר אחריך דהיינו פרט לתפאר אישקוביי"ר ופאה נמי מהכא משמע דתנא דבי ר' ישמעאל (חולין דף קלא.) שלא תטול תפארתו ממנו שכתוב בתיב במשנה תורה (שם) לא תשוב לקחתו וגו' ובאילן כתיב לא תפאר אחריך ואמר מר בפרק י' דחולין (שם) אחריך לגר לתתם ולא בעי למיהדר ומכתב באילן לגר לתתם אלא לא תפאר אחריך ואנא ידענא דלעניים הוא דאשכחן בעמרים אבל במעשר לא כתיב תעזוב יתירא: **אין שמין**. בפרק ראשון (דף יא.) גבי בעלים מטפלין בנבילה אמר שמואל דלקוקין הוא דשמין את הנבילה לניקוך ומוסיף עליה מזיק עד שמשלים לו נזקו אבל גבי גוזלין שנטלו בהמה ומתה או כחשה אין שמין את הנבילה אלא שלהם תהא והם ישלמו בהמה מעליא אלמא שינוי קני: פלוגתא דאביי ורבא לעיל בשמעתין: **בהכהשה דלא חדר**. כגון מתה או נשברה רגלה:

ואפאה (והרים) (והפריש) ממנה חלה. משעת גלגול מתחייב בחלה אלא רבותיה קמ"ל דאע"פ שעשה כל השינויים הללו אין אלא מנאץ א"נ משום דהיכא דאין תחילתו עיסה אין מתחייב בחלה עד אחר אפייה ונקרא חבר:

לא הפריש מן התקמה יפריש מן העומרים. אביי לטעמיה דאמר ברייש תמורה (ד' ו. ושם ד"ה אמר) כל דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד מהני ומפרש התם דטעמא דיפריש מן העומרים משום תעזוב יתירא דבלא תעזוב יתירא לא הויה מיחייב דכיון דעבד על לא תכלה הוה אמינא דאהני ופטור ולהכי אצטריך אביי בשמעתין ע"כ לר' ישמעאל למימר שינוי במקומה עומדת אבל לרבא דאמר התם כל דאמר רחמנא לא תעביד כי עביד לא מהני בלא תעזוב יתירא מפריש מן העומרים דאצטריך תעזוב יתירא לחייב מן העומרים מפקיר כרמו מגליזה דחייב בפאה ור"ל דתרתי ש"מ וכן ע"ל לרבא אליבא דרבי ישמעאל אי אצטריך דמפריש מן העיסה ואם תאמר לאביי דאצטריך תעזוב יתירא לחייב מן העומרים דאי לא מפקיר כרמו מגליזה דחייב בפאה ור"ל דתרתי ש"מ וכן ע"ל לרבא אליבא דרבי ישמעאל דשינוי קונה ודריש תעזוב יתירא לחייב מן העיסה אם כן המפקיר כרמו מגליזה דמשמע דהוה שינוי דשינוי קונה ופטור מן המעשר ומאי ראיה היא דלמא מתני' ברבי ישמעאל דמוקי תעזוב יתירא לחייב מן העיסה ולא מייתי למדרש שיתחייב בפאה ודאי ליכא דפליג אהדוה תנא דמפקיר כרמו ותרתי ש"מ כדפרישית: **מרחו** מעשר ונותן לו. ואפילו למאן דאית ליה ברירה כל זמן שלא הפריש פאה ולא ברירה היה הבל שלו ונתחייב הבל במעשר ושוב לא יפטר ואם תאמר תרומה נמי לתני שתורם ונותן לו ואין לומר דתרומה בלאו הכי יפריש העני וכל פאה חייבת בתרומה חדא ד"א מקדים מעשר לתרומה גדולה ועוד דתנן במסכת תרומות בפ"ק (מ"ח) אין תורמין מן הלקט ומן השכחה כו' ונראה לפרש משום תרומה דבר שתרום לא יקח לתזכיר ויש מפרשים דלהכי אין תורם משום דבגורן רגילין לתרום בדתנן במסכת מעשר (פ"ב) מצא פירות ממונרדין בשדה מכונסין אסורים משום גזל מפוזרין מותרין משום גזל בין כך ובין כך חייבין במעשר ופטורין מן התרומה לפי שאי אפשר לגורן שתעקר אלא אם כן ניטלה תרומה גדולה:

ותנן

דְּמַאכְפוּפֵי בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִין וּב"ה מַתִּירִין מַאי טַעֲמַיְהוּ דְּבֵית שַׁמַּאי אָמַר קְרָא גַּם שְׁנֵיהֶם לְרָבוֹת שִׁינּוּיֵיהֶם וּבֵית הִלֵּל אָמַר קְרָא הֵם וְלֹא שִׁינּוּיֵיהֶם וּבֵית שַׁמַּאי הָא כְּתִיב הֵם דַּהֲוֹא מִיבְּעֵי לֵיהּ הֵם וְלֹא וְלָדוֹתֵיהֶם וּבֵית הִלֵּל תֵּרְתֵּי שַׁמְעַתָּ מִינַּהּ הֵם וְלֹא שִׁינּוּיֵיהֶם הֵם וְלֹא וְלָדוֹתֵיהֶם וּבֵית הִלֵּל נַמִּי הָכְתִיב גַּם הֵם לְכ"ה קַשְׁיָא רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב מַאי הִיא דְּתָנְיָא ר' אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר חַיֵּי שָׁנָּזַל סָאָה שֶׁל חִטִּין טָחֲנָה לָשָׂה וְאָפָאָה וְהִפְרִישׁ מִמֶּנָּה חַלָּה כֵּיצַד מְבָרֵךְ אֵין זֶה מְבָרֵךְ אֶלָּא מִנָּאץ וְעַל זֶה נֶאֱמַר בּוֹצֵעַ בָּרַךְ נֹאֵץ ה' ר' שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר מַאי הִיא דְּתָנְיָא כְּלָל זֶה אָמַר ר' שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר כָּל שֶׁבַח שֶׁהִשְׁבִּיחַ גַּזְלָן יָדוֹ עַל הָעֶלְיוֹנָה רָצָה נוֹטֵל שִׁבְחוֹ רָצָה אוֹמֵר לוֹ הֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ מַאי קָאָמַר אָמַר רַב שֶׁשֶׁת ה"ק הַשְׁבִּיחָה נוֹטֵל שִׁבְחוֹ כֻּחַשׁ אוֹמֵר לוֹ הֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ דְּשִׁינּוּי בְּמָקוֹמוֹ עוֹמֵד אִי הָכֵי אֲפִילּוּ הַשְׁבִּיחַ נַמִּי אָמְרֵי מִפְּנֵי תַּקָּנַת הַשָּׁבִים ר' יִשְׁמָעֵאל מַאי הִיא דְּתָנְיָא מְצָאָה פֵּאָה לְהַפְרִישׁ מִן הַקָּמָה לֹא הִפְרִישׁ מִן הָעֳמָרִים מַפְרִישׁ מִן הָעֳמָרִים לֹא הִפְרִישׁ מִן הַמְּפֻקָּיר מִן הַכָּרֶם עַד שֶׁלֹּא מֵרְחוֹ מֵרְחוֹ מְעַשֵּׂר וְנוֹתֵן לוֹ מִשּׁוּם ר' יִשְׁמָעֵאל אָמְרוּ אַף מַפְרִישׁ מִן הָעִיסָּה וְנוֹתֵן לוֹ א"ל רַב פָּפָּא לְאַבַּיֵי אֵיכָפֵל כָּל הֵנֵי תַּנָּאֵי לְאִשְׁמוּעִינַן בְּכ"ש א"ל הָכֵי קָאָמְרֵי לֹא נִחְלְקוּ בֵּית שַׁמַּאי וּב"ה בְּדָבָר זֶה אָמַר רָבָא מִמַּאי דִּלְמָא עַד כַּאן לֹא קָאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה הָתָם אֶלָּא בְּצִבְעָא הוֹאִיל וְיָכוֹל לְהַעֲבִירוֹ עַל יְדֵי צִפּוֹן וְעַד כַּאן לֹא קָאָמְרֵי ב"ש הָתָם אֶלָּא לְהַכְהִישָׁהּ דְּהָדַר וְעַד כַּאן לֹא קָאָמַר ר' יִשְׁמָעֵאל הָתָם אֶלָּא לְעִנְיַן בְּרָכָה מִשּׁוּם ר' אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב הָתָם אֶלָּא לְעִנְיַן בְּרָכָה מִשּׁוּם דְּהָוָה לֵיהּ מְצוָה הַבָּאָה בַּעֲבֵירָה וְעַד כַּאן לֹא קָאָמַר ר"ש בֶּן אֶלְעָזָר הָתָם אֶלָּא בְּהַכְהִישָׁהּ דְּהָדַר וְעַד כַּאן לֹא קָאָמַר ר' יִשְׁמָעֵאל הָתָם אֶלָּא לְעִנְיַן פֵּאָה מִשּׁוּם דִּכְתִיב תַּעֲזוֹב יְהֵירָא וְכִי תֵּימָא לֵיגְמַר מִינֵיהּ מַתָּנוֹת עֲנִיִּים שַׁאנִי דִּבְעֵי ר' יוֹנָתָן דְּבֵי ר' יוֹנָתָן מַאי טַעֲמָא דְּר' יִשְׁמָעֵאל מִשּׁוּם דְּקָסָבַר שִׁינּוּי אֵינוֹ קוֹנֶה וּדְלָמָא בְּעַלְמָא קָסָבַר שִׁינּוּי קוֹנֶה וְהָכָא מִשּׁוּם דִּכְתִיב תַּעֲזוֹב יְהֵירָא וְאִם תִּמְצִי לוֹמַר טַעֲמָא דְּר' יִשְׁמָעֵאל מִשּׁוּם דְּקָסָבַר שִׁינּוּי אֵינוֹ קוֹנֶה תַּעֲזוֹב יְהֵירָא דִּכְתַב רַחְמָנָא לְמָה לִי וְתוּ לִרְבָּנָן תַּעֲזוֹב יְהֵירָא דִּכְתַב רַחְמָנָא לְמָה לִי מִבָּעְיָא לֵיהּ לְכִדְתַנְיָא הַמַּפְקִיר פֵּרוֹתָיו וְהוֹשִׁיבָם לַבֶּקֶר וּבְצָרוּם חַיָּיב בְּפֶרֶט וּבְעוֹלְלוֹת וּבִשְׁכֹחָה וּבְפֵאָה וּפָטוּר מִן הַמַּעֲשֵׂר אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל הָלְכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר וּמִי אָמַר שְׁמוּאֵל הָכִי וְהָאָמַר שְׁמוּאֵל אֵין שָׁמִין לֹא לִגְנֵב וְלֹא לִגְזֹל אֶלָּא בְּשִׁלְמָא לְרַבָּא דְּאָמַר ר' שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר הָתָם בְּהַכְהִישָׁה דְּהָדַר לֹא קָשְׁיָא כִּי קָאָמַר הָלְכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר בְּמָקוֹמוֹ עוֹמֵד בְּהַכְהִישָׁה דְּהָדַר וְכִי קָאָמַר שְׁמוּאֵל הָתָם אֵין שָׁמִין לֹא לִגְנֹב וְלֹא לִגְזֹל אֶלָּא בְּהַכְהִישָׁה דִּלְמָא הָדַר אֶלָּא לְאַבַּיֵי דְּאָמַר כִּי קָאָמַר רשב"א בְּהַכְהִישָׁה דִּלְמָא הָדַר קָאָמַר מַאי אִיכָּא לְמֵימַר אַבַּיֵי מַתְנֵי הָכֵי אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל

אמרו

וְרַבָּנַן לא הספיק ליתנו לו כו'. תימה דלא מייתי מתני' דבהמה וחוקיה וחוקיהו דמשלם כשעת הגזילה (לקמן צו:) ואפי' ר"מ לא פליג אלא בעבדים דליכא למימר דלדברייהו לקמן (דף צז.) דקא ר"מ אית ליה דשינוי קונה גבי נותן צמר לצבע (לקמן ק) ועוד קא קתני גזל מטבע ונסדק משלם כשעת הגזילה (לקמן צו:) וי"ל דבל דבי רבי חלי מצי למימר דהכא סתם בחדא מסכתא ומחלוקת בסמוכה אחריתי סתם בחדא מסכתא ומחלוקת בסמוכה אחריתי איתא ליה לר' יוחנן הלכה כסתם משנה:

ביאור רבי נשנית משנה זו. אור"ת דלא לפניו ולא לאחריו אלא לדורו דוקא תקן משום מעשה שהיה ולא לדורות הבאין דקא מעשים בכל יום שמקבלים מן הגזלנים ונדין דיני גזילות כי ההוא דגזל פדנא דתורא לקמן (דף צז:) והוא נרשאה דבגד סיפרא (לקמן דף קטו.) והוא רעיא דבש"ק דב"מ (דף ה.) ונסבא דרבי אבא (ב"ב דף ג:) ואמר נמי באיזהו נשך (ב"מ דף סא:) דרבית קצוצה יוצאה בדיינין ולכך לא פריך לקמן אלא מברייתות דהוה שונה ר' חייא שהיה תלמידו של רבי ולא הקשה ממתני' דקתני משלם כשעת הגזילה לפי שהמשניות היו קודם רבי אבא ל"ש שרבי סדרם אבל ברייתות היה שונה ר' חייא מה שהיה מוסיף רבי על המשניות ור"י אומר דממתני' לא ה"מ למפרך דלא תקן רבי דאין מקבלים אלא מאותן בני אדם שרוב עסקם ומחייתם בכך והיו ניזונים בגזל ורבית ומתפרנסים בכך כל ימיהם כדקתני הגזלנין ומלוי ברבית דמשמע שאומנותם בכך וכן רועים וכל הנדוו דמייתי אבל ממתניתין לא פריך שלא עשו תקנה מלקבל מאדם שגוזל ומלוה ברבית באקראי בעלמא אבל אין לפרש דלהכי לא פריך ממתני' משום דרבי לא תיקן אלא באותם שעשו תשובה ובריירתא דמוכח מינה מיירי בעבד תשובה מדקתני והחייבים להחזיר מפני כבוד אבותם מכ"מ ההיא דגזלנים ומלוי ברבית לא משמע דאיירי בעבדי תשובה ועוד שכל אדם יכול להעדים שיעשה תשובה ויחזור מעצמו ולא יקבלו ממנו וכן ההיא דכל הכלים (שבת דף קכג:) דאמר ר' חנינא בימי נחמיה בן חכליה נשנית משנה זו והוה"ד דסוף אלו מציאות (ב"מ דף לג:) דקאמר בימי רבי נשנית משנה זו הכל מפרש ר"ת דלא נשנית אלא להוה ודא וכן ההיא דהולין (דף יג:) ואין להאריך:

הא אבותם חייב להחזיר. ואם תאמר לצאת ידי שמים קאמר ויש לומר דרייק מדקתני לשון חייבין דהוה ליה למימר אין מחזירין דהוה משמע הא אבותיהן לצאת ידי שמים: **אי** עשה תשובה כו'. וא"ת ולימא בגון שלא קיבלו ממנו דאין מקבלין תם ר"ל דאם יחזיר ולא קיבלו ממנו לא מחייבין בניו להחזיר מפני כבוד אבותיהן דתו ליכא גזאי א"נ בדבר המסופק ומקבלין מהן מפני כבודו ומשני בשלא הספיק להחזיר עד שמת לפיכך חייבים בניו להחזיר מפני כבוד אבותם ומקבלין מהן ולא שייכא תקנה גבי בנים ועי"ל מאי בעי גבייה דאיבעי ליה למומרו או להוציא מתחת ידו ומדלא חשש לכבודו א"כ אמאי חייבין בניו ל"ל באיזהו נשך (ב"מ דף סב. ושם ד"ה תנאי) דשם לא יתכן לפרש בע"א דפריך מהא ברייתא למ"ד רבית קצוצה אין יוצאה בדיינין דמשמע הא אבותיהן חייב להחזיר ומשני כי הכא דפריך אי עבד תשובה מאי בעי גבייה ומאי קושיא אי רבית קצוצה אין יוצאה בדיינין אין חייב להחזיר ומשני דמהוה"א דמיירי בסמוך הגזלנים ומלוי ברבית אע"פ שגבו מחזירין ומשני תנאי היא ולא משני בבא לצאת ידי שמים כדמשני הכא בסמוך דבין דדרשינן למיתה ניתן ולא להשבון אפי' לצאת ידי שמים לא מחייב ולא בפי' ריב"ן שפירש למומר ניתן הרי את ה' והקדר מיראתו ולא להשבון על פי ב"ד אלא ל"ל דהכי פריך מאי בעי גבייה דבין דלא חשש למומרה או להחזירה מפני כבודו הו לא מחייבי בניים משום כבוד אבותן: **לצאת** ידי שמים. בפרק איזהו נשך לא ה"מ לשנויי הכי למ"ד רבית קצוצה איזה יוצאה בדיינים דלדידיה אפי' לצאת ידי שמים לא מחייב בדפרישית וסוגיא דהכא כמ"ד רבית קצוצה יוצאה בדיינין אלא דתיקנו דאין מקבלין מדבנן ולא שייך לשנויי הכא תנאי היא בדמשני התם דהגזלנו תנאי דהתם קדמה:

כאן

אִמְרוּ הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר. כלומר הכי אמר שמואל יש שאומר הלכה כרבי שמעון בן אלעזר ולית הלכה לא כסיבריה ליה: **הַשְׁתָּא.** אע"פ שנשתנה חוזרת בעיניה כמות שהיא עכשיו ואפי' השביחה דשינוי לא קני: **וְאִ"ת מִשְׁנָתֵנוּ.** דקתני דלא משלם כלים אלא דמי עצים אלמא קני בשינוי: **עַד שֶׁצִּבְעוֹ פְּחוּת.** לגמרי והכא תקנת השבים אינה אפי' כמה עצים משופין: **מוֹכֵי יְהוּדָה.** בגוזל עצים משופים כו'. משום הכי קאמר רבי יוחנן דסיעמא משום תקנת השבים הוא דשינוי יוחנן דסיעמא משום תקנת השבים הוא דשינוי כי האי לאו שינוי הוא: **אֵין רוּחַ חֲכָמִים נוֹחָה הֵימֶנּוּ.** אין רוח חכמה וחסידות בקרבו: **אֵין חַיָּיבִין לְהַחֲזִיר.** דכיוצא בזה הגזלה אשר גזל מכל מקום ואם תאמר משנתנו משום תקנת השבים ומי אמר ר' יוחנן הכי והאמר רבי יוחנן הלכה כסתם משנה ותנן לא הספיק ליתנו לו עד שצבעו פחות אמר להו הרוא מדרבנן ורבי יעקב שמיה לדידי מפרשא לי מיניה דרבי יוחנן כגון שגזל עצים משופין ועשאן כלים דהוה ליה שינוי החוזר לברייתו: תנו רבנן הגזלנין ומלוי ברבית שהחזירו אין מקבלין מהן והמקבל מהן אין רוח חכמים נוחה הימנו מיתיבי הניח להם אבותיהם מעות של רבית אע"פ שהן יודעין שהן רבית אין חייבין להחזיר אינהו הוא דילמא הא אבותיהם חייב להחזיר בדין הוא דאבותיהם נמי אינו חייב להחזיר והא דקתני בדידהו משום דקא בעי למתני סיפא הניח להם אבותיהם פרה וטלית וכל דבר המסויים חייבין להחזיר ומפני מה אבותיהם חייבין להחזיר מפני כבוד אבותיהם תנא רישא נמי בדידהו משום כבוד אבותיהם ומפני כבוד אבותיהם חייבין להחזיר אקרי באקראי בעלמא אבל אין לפרש דלהכי לא פריך ממתני' משום דרבי לא תיקן אלא באותם שעשו תשובה ובריירתא דמוכח מינה מיירי בעבד תשובה מדקתני והחייבים להחזיר מפני כבוד אבותיהם מכ"מ ההיא דגזלנים ומלוי ברבית לא משמע דאיירי בעבדי תשובה ועוד שכל אדם יכול להעדים שיעשה תשובה ויחזור מעצמו ולא יקבלו ממנו וכן ההיא דכל הכלים (שבת דף קכג:) דאמר ר' חנינא בימי נחמיה בן חכליה נשנית משנה זו והוה"ד דסוף אלו מציאות (ב"מ דף לג:) דקאמר בימי רבי נשנית משנה זו הכל מפרש ר"ת דלא נשנית אלא להוה ודא וכן ההיא דהולין (דף יג:) ואין להאריך:

הָא אֲבוֹתָם חַיָּיב לְהַחֲזִיר. וְאִם תֹּאמַר לְצֵאת יְדֵי שָׁמַיִם קָאָמַר וְיֵשׁ לוֹמַר דְּרַיֵּיק מִדְּקָתָנֵי לְשׁוֹן חַיָּיבִין דְּהַוָּה לֵיהּ לְמֵימַר אֵין מַחֲזִירִין דְּהַוָּה מַשְׁמַע הָא אֲבוֹתָיו מַחֲזִיר לְצֵאת יְדֵי שָׁמַיִם: **אִי** עָשָׂה תְּשׁוּבָה כו'. וְאִ"תּ וְלֵימָא בְּגוֹן שֶׁלֹּא קִיבְּלוּ מִמֶּנּוּ דְּאֵין מְקַבְּלִין הֶתֵּם וְ"ל דְּאִם יַחֲזִיר וְלֹא קִיבְּלוּ מִמֶּנּוּ לֹא מְחַיְּבִינַן בָּנָיו לְהַחֲזִיר מִפְּנֵי כְּבוֹד אֲבוֹתָיו תְּנוּ לֵיכָא גְּזֵאי א"נ בְּדָבָר הַמְסוּפָּק וּמְקַבְּלִין מֵהֶן מִפְּנֵי כְּבוֹדוֹ וּמְשַׁנֵּי בְּשֶׁלֹּא הִסְפִּיק לְהַחֲזִיר עַד שֶׁמֵּת לְפִיכָךְ חַיָּבִים בָּנָיו לְהַחֲזִיר מִפְּנֵי כְּבוֹד אֲבוֹתָם וּמְקַבְּלִין מֵהֶן וְלֹא שַׁיְיכָא תַּקָּנָה גַּבֵּי בָּנִים וְעַיֵּ"ל מַאי בָּעֵי גְּבִייהּ דְּאֵיבָּעֵי לֵיהּ לְמוֹכְרוֹ אוֹ לְהוֹצִיא מִתַּחַת יָדוֹ וּמִדְּלֹא חָשַׁשׁ לִכְבוֹדוֹ אֲ"כ אַמַּאי חַיָּיבִין בָּנָיו לְהַחֲזִיר וְכֵן צ"ל בְּאֵיזֶהוּ נָשָׁךְ (ב"מ דף סב. ושם ד"ה תנאי) דְּשָׁם לֹא יִתָּכֵן לְפָרֵשׁ בְּע"א דְּפָרִיךְ מִהָא בְּרַיְיתָא לְמ"ד רִבִּית קְצוּצָה אֵין יוֹצְאָה בְּדַיָּנִין דְּמַשְׁמַע הָא אֲבִיהֶן חַיָּיב לְהַחֲזִיר וּמְשַׁנֵּי כִּי הָכָא דְּפָרִיךְ אִי עָבֵד תְּשׁוּבָה מַאי בָּעֵי גְּבִייהּ וּמַאי קוּשְׁיָא אִי רִבִּית קְצוּצָה אֵין יוֹצְאָה בְּדַיָּנִין אֵין חַיָּיב לְהַחֲזִיר וּמְשַׁנֵּי דְּמֵהָכִי הַיְיתִי בְּסָמוּךְ הַגּוֹזְלִים וּמַלְוֵי רִבִּית אע"פ שֶׁגָּבוּ מַחֲזִירִין וּמְשַׁנֵּי תַּנָּאֵי הִיא וְלֹא מְשַׁנֵּי בְּבָא לְצֵאת יְדֵי שָׁמַיִם כְּדִמְשַׁנֵּי הָכָא בְּסָמוּךְ דְּבִין דִּדְרִשִׁינַן לְמִיתָה נִיתָּן וְלֹא לְהִשָּׁבוֹן אֲפִי' לְצֵאת יְדֵי שָׁמַיִם לֹא מְחַיְּבִינַן וְלֹא בְּפִי' ריב"ן שֶׁפֵּירַשׁ לְמוֹרֶה נִיתָּן הֵרֵי אֶת ה' וְהַקַּדָּר מִיִּרְאָתוֹ וְלֹא לְהִשָּׁבוֹן עַל פִּי ב"ד אֶלָּא ל"ל דְּהָכִי פָּרִיךְ מַאי בָּעֵי גְּבִייהּ דְּכִיוָן דְּלֹא חָשַׁשׁ לִמּוֹרַכְתּוֹ וּלְהוֹצִיאָהּ אוֹ לְהַחֲזִירָהּ מִפְּנֵי כְּבוֹדוֹ תּוּ לֹא מְחַיְּבִינַן בָּנִים מִשּׁוּם כְּבוֹד אֲבִיהֶן: **לְצֵאת** יְדֵי שָׁמַיִם. בְּפֶרֶק אֵיזֶהוּ נָשָׁךְ לֹא ה"מ לְשַׁנּוֹיֵי הָכִי לְמ"ד רִבִּית קְצוּצָה אֵינָהּ יוֹצְאָה בְּדַיָּנִים דִּלְדִידֵיהּ אֲפִי' לְצֵאת יְדֵי שָׁמַיִם לֹא מְחַיֵּב כְּדִפְרִישִׁית וְסוּגְיָא דְּהָכָא כְּמ"ד רִבִּית קְצוּצָה יוֹצְאָה בְּדַיָּנִין אֶלָּא דְּתִיקְּנוּ דְּאֵין מְקַבְּלִין מִדִּבְרָנָן וְלֹא שַׁיָּיךְ לְשַׁנּוֹיֵי הָכָא תַּנָּאֵי הִיא בְּדִמְשַׁנֵּי הָתָם דְּהַגְזָלָנוּ תַּנָּאֵי דְּהָתָם קַדְמָה:

כאן

כאן בְּגְזֵילָה קַיֶּימֶת כָּאן בְּשֶׁאֵין גְּזֵילָה קַיֶּימֶת וְהָא אַבְנֵט דִּגְזֵילָה קַיֶּימֶת הִיא מַאי אַבְנֵט דְּמֵי אַבְנֵט וְכָל הֵיכָא דִּגְזֵילָה קַיֶּימֶת לֹא עָבוּד רַבָּנָן תַּקַּנְתָּא וַהֲרֵי מָרִישׁ דִּגְזֵילָה קַיֶּימֶת הִיא וּתְנַן עַל הַמָּרִישׁ הַגָּזוּל שֶׁבְּנָאוֹ בְּבִירָה שֶׁיִּטּוֹל דָּמָיו מִפְּנֵי תַּקָּנַת הַשָּׁבִים שָׁאנֵי הָתָם דְּכֵיוָן דְּאִיכָּא פְּסֵידָא דְּבִירָה שַׁוְּיוּהָ רַבָּנָן כִּדְלֵיתָא: גָּזַל פָּרָה מְעוּבֶּרֶת וְיָלְדָה וְכוּ': תָּנוּ רַבָּנָן הַגּוֹזֵל רָחֵל וּגְזָזָהּ פָּרָה וְיָלְדָה מְשַׁלֵּם אוֹתָהּ וְאֶת גִּיזּוֹתֶיהָ וְאֶת וְלָדוֹתֶיהָ דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר ר' יְהוּדָה אוֹמֵר גְּזֵילָה חוֹזֶרֶת בְּעֵינֶיהָ רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר רוֹאִין אוֹתָהּ כְּאִילּוּ הִיא שׁוּמָא אֶצְלוֹ בְּכֶסֶף אִיבַּעְיָא לְהוּ מַאי טַעְמֵיהּ דְּרַבִּי מֵאִיר מִשּׁוּם דְּקָסָבַר שִׁינּוּי בִּמְקוֹמוֹ עוֹמֵד אוֹ דִּילְמָא בְּעָלְמָא שִׁינּוּי קוֹנֶה וְהָכָא קְנָסָא הוּא דְּקָא קָנֵים לְמַאי נַפְקָא מִינָּהּ לְהֵיכָא דִּכְחָשָׁא מִכְחָשׁ תָּא שְׁמַע גָּזַל בְּהֵמָה וְהִזְקִינָה עֲבָדִים וְהִזְקִינוּ מְשַׁלֵּם כִּשְׁעַת הַגְּזֵילָה רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר בַּעֲבָדִים אוֹמֵר לוֹ הֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ וְאִילּוּ בְּהֵמָה כִּשְׁעַת הַגְּזֵילָה וְאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ סָבַר רַבִּי מֵאִיר שִׁינּוּי בִּמְקוֹמוֹ עוֹמֵד אֲפִי' בְּהֵמָה נַמִּי אֶלָּא לָאו ש"מ קָסָבַר ר' מֵאִיר שִׁינּוּי קוֹנֶה וְהָכָא קְנָסָא הוּא דְּקָא קָנֵים אַמְרֵי רַבִּי מֵאִיר לְדִבְרֵיהֶם דְּרַבָּנָן קָאָמַר לְהוּ לְדִידִי שִׁינּוּי אֵין קוֹנֶה וַאֲפִילּוּ בְּהֵמָה נַמִּי אֶלָּא לְדִידְכוּ דַּאֲמַרִיתוּ שִׁינּוּי קוֹנֶה אוֹדוּ לִי מִיהַת בְּעַבְדָּא דִּכְמִקַּרְקְעֵי דָּמֵי וְקַרְקַע אֵינָהּ נִגְזֶלֶת וְאָמְרֵי לֵיהּ רַבָּנָן לֹא עַבְדָּא כִּמְטַלְטְלֵי דָּמֵי ת"ש לִצְבּוֹעַ לוֹ אָדוֹם וּצְבָעוֹ שָׁחוֹר שָׁחוֹר וּצְבָעוֹ אָדוֹם ר' מֵאִיר אוֹמֵר נוֹתֵן לוֹ דְּמֵי צַמְרוֹ דְּמֵי צַמְרוֹ אִין דְּמֵי צַמְרוֹ וְשִׁבְחוֹ לֹא וְאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ סָבַר רַבִּי מֵאִיר שִׁינּוּי אֵין קוֹנֶה דְּמֵי צַמְרוֹ וְשִׁבְחוֹ בָּעֵי לְמֵיתַב לֵיהּ אֶלָּא לָאו ש"מ קָסָבַר ר"מ שִׁינּוּי קוֹנֶה וְהָכָא קְנָסָא הוּא דְּקָא קָנֵים שְׁמַע מִינָּהּ אִיכָּא דְּאָמְרֵי הָא לֹא אִיבַּעְיָא לָן מִדְּאַפֵּיךְ רַב וְתָנֵי גָּזַל פָּרָה וְהִזְקִינָה עֲבָדִים וְהִזְקִינוּ מְשַׁלֵּם כִּשְׁעַת הַגְּזֵילָה דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר וַחֲכָמִים אוֹמְרִים בַּעֲבָדִים אוֹמֵר לוֹ הֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ וַדַּאי לְרַבִּי מֵאִיר שִׁינּוּי קוֹנֶה וְהָכָא קְנָסָא הוּא דְּקָא קָנֵים לֵיהּ כִּי קָא אִיבַּעְיָא לָן הָכִי אִיבַּעְיָא לָן כִּי קָא קָנֵים בְּמֵזִיד אֲבָל בְּשׁוֹגֵג לֹא קָנֵים אוֹ דִּילְמָא אֲפִי' בְּשׁוֹגֵג נַמִּי קָנֵים תָּא שְׁמַע חֲמִשָּׁה גּוֹבִין מִן הַמְּחוֹרָרִין וְאֵלּוּ הֵן פֵּירוֹת וּשְׁבַח פֵּירוֹת וְהַמְקַבֵּל עָלָיו לָזוּן בֶּן אִשְׁתּוֹ וּבַת אִשְׁתּוֹ וְגֵט חוֹב שֶׁאֵין בּוֹ אַחְרָיוּת וּכְתוּבַּת אִשָּׁה שֶׁאֵין בָּהּ אַחְרָיוּת מַאן שַׁמְעַתְּ לֵיהּ דְּאָמַר אַחְרָיוּת לָאו טָעוּת סוֹפֵר הוּא רַבִּי מֵאִיר וְקָתָנֵי פֵּירוֹת וּשְׁבַח פֵּירוֹת הֵיכִי דָּמֵי כְּגוֹן שֶׁגָּזַל שָׂדֶה מֵחֲבֵירוֹ וּמְכָרָהּ לְאַחֵר וְהִשְׁבִּיחָהּ וַהֲרֵי הִיא יוֹצְאָה מִתַּחַת יָדוֹ כְּשֶׁהוּא גּוֹבֶה

גובה

רש"י

גְּזֵילָה קַיֶּימֶת. חַיָּיב לְהַחֲזִירָהּ: וְהָא אַבְנֵט דִּגְזֵילָה קַיֶּימֶת הוּא. וְעָלָיו נִשְׁנֵית תַּקָּנָה שֶׁבִּימֵי רַבִּי שֶׁלֹּא לְהַחֲזִירוֹ: וְעַל הַמָּרִישׁ. מַסֶּכֶת גִּיטִּין מָרִישׁ קוֹרָה: מִשּׁוּם פְּסֵידָא דְּבִירָה שַׁוְּיוּהָ רַבָּנָן כִּדְלֵיתָא. וּמִיהוּ דָּמֵי בָּעֵי לְאַהֲדוּרֵי הוֹאִיל וּגְזֵילָה קַיֶּימֶת בְּבִירָה: מְשַׁלֵּם אוֹתָהּ וְאֶת גִּיזּוֹתֶיהָ. כָּל מַה שֶּׁנָּטַל מִמֶּנָּה וּמַה שֶּׁהִשְׁבִּיחָהּ: גְּזֵילָה חוֹזֶרֶת בְּעֵינֶיהָ. כְּמוֹת שֶׁהִיא עַכְשָׁיו רֵיקָנִית יַחֲזִירֶנָּה וְהָדַר מְשַׁלֵּם דְּמֵי גִיזּוֹת וְעוּבָּר כְּמוֹ שֶׁהָיָה בִּשְׁעַת הַגְּזֵילָה וְלֹא שְׁבַח הַגִּיזָּה שֶׁהִשְׁבִּיחָה אֶצְלוֹ וְלֹא שְׁבַח הַוָּלָד דְּלֹא קָנֵיס רַבִּי יְהוּדָה אֲבָל דָּמִים שֶׁבִּשְׁעַת הַגְּזֵילָה מְשַׁלֵּם דְּלֵיכָּא לְמַאן דְּאָמַר כָּל הַגַּזְלָנִים בָּצִיר מִשְּׁעַת הַגְּזֵילָה יְשַׁלְּמוּ: רוֹאִים אוֹתָהּ כְּאִילּוּ הִיא שׁוּמָא אֶצְלוֹ בְּכֶסֶף. מִשְּׁעַת הַגְּזֵילָה וּמְשַׁלֵּם דָּמִים כִּשְׁעַת הַגְּזֵילָה וּלְקַמָּן מְפָרֵשׁ בְּמַאי פְּלִיגֵי ר' יְהוּדָה וְר"ש: קְנָסָא קָנֵים. שֶׁלֹּא יְהֵא חוֹטֵא נִשְׂכָּר בִּגְזֵילָה לִיטּוֹל אֶת הַשֶּׁבַח: וְנַפְקָא מִינָּהּ. לְהֵיכָא דְּלֹא הִשְׁבִּיחָה אֶלָּא כָּחֲשָׁה אִי אַמְרַת טַעְמָא מִשּׁוּם דְּשִׁינּוּי בִּמְקוֹמוֹ עוֹמֵד כָּחֲשָׁה נַמִּי הָדַר כִּדְאִיתָא הַשְׁתָּא וְאִי טַעְמָא מִשּׁוּם קְנָס' הוּא וְשִׁינּוּי קָנֵי מְשַׁלֵּם כִּדְמֵעִיקָּר' (הֵיכָא דְּלֵיכָּא קְנָסָא ה"נ אִיכָּא שִׁינּוּי וּמְשַׁלֵּם כְּמֵעִיקָּרָא): וְהִזְקִינָה. דְּאִשְׁתַּנֵּי לִגְרִיעוּתָא וְהַיְינוּ כָּחֲשָׁה: בַּעֲבָדִים אוֹמֵר לוֹ הֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ. דְּעַבְדָּא כְּמִקַּרְקְעֵי דָּמֵי וְקַרְקַע הַדְרָא בְּעֵינָהּ וְאֵינָהּ נִגְזֶלֶת לִקְנוֹת לְגַזְלָן בְּשִׁינּוּי וְלִהְיוֹת בִּרְשׁוּתוֹ: דְּמֵי צַמְרוֹ. כִּדְמֵעִיקָּרָא וְאע"פ דְּמֵהַשְׁתָּא שָׁוֵי טְפֵי לִצְרִיכִים צֶמֶר אָדוֹם: וְהָכָא קְנָסָא קָא קָנִים. בְּמַתְנִי' וּבְצֶבַע דְּלָאו גַּזְלָן הוּא וְלָאו חוֹטֵא הוּא לֹא קָנֵיס דְּהָא שׁוֹגֵג הוּא: מִדְּאַפֵּיךְ רַב. לְקַמָּן בְּפִרְקִין (דף צו:): בְּשׁוֹגֵג. כְּגוֹן לוֹקֵחַ שֶׁלָּקַח מִגַּזְלָן וְהִשְׁבִּיחָהּ וְלֹא יָדַע שֶׁהִיא גְּזוּלָה: מִן הַמְּחוֹרָרִין. מִנְּכָסִים בְּנֵי חוֹרִין וְלֹא מִנְּכָסִים מְשׁוּעְבָּדִים: פֵּירוֹת וּשְׁבַח פֵּירוֹת. תְּנַן בְּמַסֶּכֶת גִּיטִּין (דף מח:) אֵין מוֹצִיאִין לַאֲכִילַת פֵּירוֹת וּלְשֶׁבַח קַרְקָעוֹת מִנְּכָסִים מְשׁוּעְבָּדִים מִפְּנֵי תִּקּוּן הָעוֹלָם הֶפְסֵד לְקוּחוֹת אֲכִילַת פֵּירוֹת וּשְׁבַח קַרְקָעוֹ' מְפָרֵשׁ לְהוּ בִּשְׁנַיִם אוֹחֲזִין (ב"מ ד' יד:): גֵּט חוֹב. שְׁטַר חוֹב: שֶׁאֵין בּוֹ אַחְרָיוּת. שֶׁלֹּא שִׁיעְבֵּד לוֹ לֹוֶה בִּשְׁעַת הַלְוָאָה אֶת נְכָסָיו וְלֹא כָּתַב לוֹ כָּל נְכָסַי אַחְרָאִין לָךְ לִפְרוֹעַ מִלְוֶה זֶה: לָאו טָעוּת סוֹפֵר הוּא. וְאֵינוֹ גּוֹבֶה מִנְּכָסִ' מְשׁוּעְבָּדִים וְלֹא אַמְרִינַן אֵין לָךְ אָדָם הַמַּלְוֶה מְעוֹתָיו בְּלֹא שִׁעְבּוּד נִכְסֵי לֹוֶה וְהַסּוֹפֵר טָעָה וְלֹא כָּתַב בּוֹ אַחְרָיוּת אֶלָּא דַּוְקָא אָזְלִינַן בָּתַר שְׁטָר: רַבִּי מֵאִיר. בִּשְׁנַיִם אוֹחֲזִין (שם דף יב:) מָצָא שִׁטְרֵי חוֹב אֵין בָּהֶן אַחְרָיוּת נְכָסִים יַחֲזִיר לְפִי שֶׁאֵין ב"ד נִפְרָעִין מֵהֶן: כְּשֶׁהוּא גּוֹבֶה. הַלּוֹקֵחַ חוֹזֵר עַל הַגַּזְלָן שֶׁהַנִּגְזָל בָּא וְנוֹטֵל שָׂדֵהוּ כְּמוֹת שֶׁהוּא וְהַלּוֹקֵחַ חוֹזֵר עַל הַגַּזְלָן שֶׁמְּכָרָהּ לוֹ בְּאַחְרָיוּת:

גובה

תוספות

כָּאן בִּגְזֵילָה קַיֶּימֶת. תֵּימַהּ רוֹעִים מַאי גְּזֵלָה קַיֶּימֶת אִיכָּא וְי"ל דְּאַיְירֵי בְּרוֹעֶה בְּהֵמָה שֶׁל אֲחֵרִים וְגָנַב מֵהֶן גִּיזָּה וְחָלָב וְלָאו מִשּׁוּם דְּחָשׁוּד לְהַרְעוֹת בְּשָׂדוֹת שֶׁל אֲחֵרִים דְּכֵיוָן שֶׁאֵין הַבְּהֵמָה שֶׁלּוֹ אֵין אָדָם חוֹטֵא וְלֹא לוֹ כִּדְאָמַר בְּפֶרֶק קַמָּא דְּבָבָא מְצִיעָא (דף ה:):

מְשַׁלֵּם דְּמֵי פָּרָה הָעוֹמֶדֶת לֵילֵד. וְכָל שֶׁבַח שֶׁמִּשְּׁעַת גְּזֵלָה עַד שֶׁתֵּלֵד לְגַזְלָן:

חֲמִשָּׁה גּוֹבִין מִן הַמְּחוֹרָרִים. אע"ג דְּתָנָא מִנְיָנָא תָּנָא וְשִׁיֵּיר הַנָּךְ דִּתְנַן בְּהַנִּיזָּקִין (גיטין דף מח: ושם נ:) אֵין מוֹצִיאִין לִמְזוֹן הָאִשָּׁה וְהַבָּנוֹת מִנְּכָסִים מְשׁוּעְבָּדִים מִפְּנֵי תִּיקּוּן הָעוֹלָם וְהָתָם נַמִּי שִׁיֵּיר הַמְקַבֵּל עָלָיו לָזוּן בֶּן אִשְׁתּוֹ וּבַת אִשְׁתּוֹ וְגֵט חוֹב שֶׁאֵין בּוֹ אַחְרָיוּת וּמֵהָכָא קָשֶׁה לִשְׁמוּאֵל דְּאָמַר בְּפ"ק דְּב"מ (דף יג.) אוֹמֵר הָיָה ר"מ שְׁטַר חוֹב שֶׁאֵין בּוֹ אַחְרָיוּת נְכָסִים אֵין גּוֹבֶה לֹא מִנְּכָסִים מְשׁוּעְבָּדִים וְלֹא מִבְּנֵי חוֹרִין וְהָכָא מַשְׁמַע דְּגָבֵי מִבְּנֵי חוֹרִין וּמִיהוּ בְּלָאו הָכֵי אִיתּוֹתַב שְׁמוּאֵל הָתָם מִבְּרַיְיתָא אַחֲרִיתֵי וְיֵשׁ לִדְחוֹת דִּשְׁמוּאֵל הֲוָה מְפָרֵשׁ שֶׁאֵין בּוֹ אַחְרָיוּת הַיְינוּ שֶׁמְּפוֹרָשׁ שֶׁלֹּא קִבֵּל עָלָיו אַחְרָיוּת וְהָא דְּמוֹקֵי לָהּ הָכָא כְּר"מ מִשּׁוּם דְּלִכְאוֹרָה כַּוָּותֵיהּ אַתְיָא:

מַאן שַׁמְעַתְּ לֵיהּ דְּאָמַר אַחְרָיוּת לָאו טָעוּת סוֹפֵר כוּ'. וְא"ת בְּלָאו הַאי טַעְמָא ה"מ לְמִפְרַךְ מַאן שַׁמְעַתְּ לֵיהּ דְּקָנֵיס ר"מ וש"מ דִּבְשׁוֹגֵג קָנֵיס וְאָז לֹא הֲוָה צָרִיךְ לְאֲתוּיֵי בְּרַיְיתָא אֶלָּא מַתְנִי' דְּהַנִּיזָּקִין (גיטין דף מח: ושם) דְּאֵין מוֹצִיאִין לַאֲכִילַת פֵּירוֹת וְי"ל דְּמִכֹּחַ זֶה לֹא ה"מ לְאוֹכוּחֵי דְּאַתְיָא כְּר"מ דְּהָא רַבִּי יְהוּדָה נַמִּי מָצִינָן לְמֵימַר דְּקָנֵיס לְרַב זְבִיד דְּאָמַר דִּלְרַבִּי יְהוּדָה שֶׁבַח שֶׁעַל גַּבֵּי הַגְּזֵילָה הֲוֵי דְּנִגְזָל אע"ג דְּנִשְׁתַּנֵּית ע"י כְּגוֹן נִטְעֲנָה אוֹ נִתְעַבְּרָה אֵצֶל גַּזְלָן וְהַאי שֶׁבַח שֶׁהִשְׁבִּיחַ הַלּוֹקֵחַ הַיְינוּ נַמִּי שֶׁבַח שֶׁעַל גַּבֵּי הַגְּזֵלָה וְיִקְנוֹס בּוֹ ר' יְהוּדָה כְּמוֹ בְּהַהִיא דִּלְקַמָּן (ע"ב) לְרַב זְבִיד וְאע"ג דְּכִי נוֹקֵי לָהּ נַמִּי כְּרַבִּי יְהוּדָה אַכַּתִּי מָצֵי לְאוֹכוּחֵי דְּהַשְׁתָּא ר' יְהוּדָה דְּלֹא קָנֵיס לֵיהּ כּוּלֵּי הַאי קָנֵיס בְּשֶׁבַח זֶה שֶׁעַ"ג קַרְקַע ר"מ דְּקָנֵיס טְפֵי לֹא כ"ש מִכָּל מָקוֹם טְפֵי נִיחָא לֵיהּ לְאוֹכוּחֵי מֵר' מֵאִיר גּוּפֵיהּ ר"י:

דְּאָתָא בַּעַל אַרְעָא וְשָׁקִיל אַרְעָא וּשְׁבָחָא ש"מ בְּשׁוֹגֵג נַמִּי קָנֵיס. ה"מ לְשַׁנּוּיֵי דְּבִשְׁבַח הַיָּתֵר עַל הַיְּצִיאָה מַיְירֵי דְּהַהוּא לֹא הֲוָה קְנָס דְּכֵיוָן דְּקַרְקַע אֵין נִגְזֶלֶת בִּרְשׁוּתֵיהּ דְּמָרֵיהּ אַשְׁבְּחֵיהּ וְלֹא דָּמֵי לְמִטַּלְטְלֵי וַאֲפִילּוּ לִשְׁמוּאֵל דְּאָמַר בְּפ"ק דְּב"מ (דף יד: ושם) דְּלוֹקֵחַ מִגַּזְלָן לֵית לֵיהּ שְׁבָחָא אִיכָּא לְאוֹקְמֵי כְּגוֹן שֶׁקָּנוּ מִיָּדוֹ כִּדְאָמַר הָתָם אֶלָּא דִּבְלָאו הָכֵי מְשַׁנֵּי שַׁפִּיר אֲבָל לֵיכָּא לְמֵימַר דִּסְתַם שְׁבַח מַשְׁמַע הַכֹּל בֵּין כְּנֶגֶד הַיְּצִיאָה בֵּין מַה שֶּׁיָּתֵר עַל הַיְּצִיאָה דְּהָא הָתָם גַּבֵּי פְּלוּגְתָּא דְּרַב וּשְׁמוּאֵל בְּמוֹכֵר שָׂדֶה לַחֲבֵירוֹ וְנִמְצֵאת שֶׁאֵינָהּ שֶׁלּוֹ דִּפְלִיגֵי אִם יֵשׁ לוֹ שְׁבַח אִם לָאו הַיְינוּ ע"כ בִּשְׁבַח הַיָּתֵר עַל הַיְּצִיאָה דִּיצִיאָה לָמָּה לֹא יִטּוֹל מִן הַנִּגְזָל מִי גָּרַע מִיּוֹרֵד בִּשְׂדֵה חֲבֵירוֹ שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת וְעוֹד דַּעֲדִיפָא מִינֵּיהּ מְשַׁנִּינָן בְּפ' מִי שֶׁמֵּת (ב"ב דף קנז:) מַאי שֶׁבַח חֲצִי שֶׁבַח וּמִיהוּ הַמַּקְשֶׁה וַדַּאי ס"ד דְּטָרִיף כָּל הַשֶּׁבַח אַף שֶׁכְּנֶגֶד הַיְּצִיאָה וּלְפִי סְבָרָתוֹ הָא דְּתַנְיָא בְּפ"ק דְּב"מ (דף טו.) אִם הַשֶּׁבַח יוֹתֵר עַל הַיְּצִיאָה נוֹטֵל הַשֶּׁבַח מִבַּעַל הַקַּרְקַע וְהַיְּצִיאָה מִב"ח וְאוֹקְמִינָן בְּגוֹזֵל וְנִגְזָל לֹא אַתְיָא כְּר' מֵאִיר דִּלְר"מ אֲפִי' יְצִיאָה מִנִּגְזָל לֵית לֵיהּ מִשּׁוּם דְּקָנֵיס א"נ יֵשׁ לְחַלֵּק דְּהָתָם אַיְירֵי בְּלֹא יָדַע שֶׁהִיא גְּזוּלָה דִּבְשׁוֹגֵג כִּי הַאי לֹא קָנֵיס:

דילמא

דְּיָלְמָא בלוקח ת"ח דיקדש. וא"ת ואמאי גובה שבח מנכסים בני חורין דבפ"ק דב"מ (דף טו:) איפליגו בהבירי בה שאין שלו ולקחה אם מעות מתנה או פקדון אבל לכ"ע אין לו שבח ור"י דיהתם שלא באתריות והכא באתריות דבאתריות לא שייך למימר לא מתנה ולא פקדון:

בְּשֶׁבַח שעל גבי גזילה קמפלגי דרבי יהודה סבר דנגזל חייו. אבל שבח שלא ע"ג גזילה חיי דנגזל או משום דחיי שינוי גמור או משום תקנת השבים ואם נגל עצים ועשאן כלים או אפי' נסרים ועשאן כלים דחיי שינוי דחדד שמא מודה ר' יהודה דמשלם בשעת הגזילה אף על גב דחיי שבח שע"ג הגזילה דכיון דחרה בהאי שינוי שייך ביה תקנת השבים ואף על גב דבעי נתן לצבוע לו אדום וצבעו שחור קאמר רבי יהודה דאם השבח יתר על היציאה כו' תהם דלא נחת בתורת גזילה לא שייך תקנת השבים וכן ע"ל לרב פפא ע"כ דאמר לרבי יהודה שבח שעל גבי גזילה דנגזל חיי דהיינו משום תקנת השבים והא ס"ל בההיא דצבוע לו אדום שינוי לא קני ובההיא לא שייך תקנת השבים בדפי' והשתא חיי סברא דפופכה דר' יהודה מדר"מ דבצבע לר"מ שינוי קונה ובנזלן חיי משום דקנים ולרבי יהודה בצבע שינוי לא קני ובנזלן קני משום תקנת השבים ור"ת מפרש דאין אנו צריכים לר' יהודה טעמא דתקנת השבים אלא סברא דר"י שינוי קונה דנזלן אבל שבח שע"ג גזילה דלא חדרה חיי ולא קני חיי דנגזל ולרבי יהודה בפפא אפי' דע"ג גזילה דשינוי דחדד הוא ואפי' דנגזל ולא בצבע קני דנגזל ולא דלא קני שאין מתכוין לקנותו וכן נראה דלא צריכי השתא לאוקמא ר"י כב"ש וא"ש נמי דלא חשיב ר' יהודה לעיל (דף צג.) בהדי הני תנאי דסברי שינוי אין קונה כי היכי דחשיב ר"ש דצבוע:

מַנִּי לא ר' יהודה ולא ר"ש. וא"ת לעולם ר"ש היא לרב פפא ונימא הכי ילדה אין לא ילדה לא אלא חיי למחצה לשלישי ולרביע וי"ל דלר"ש אפילו ילדה קאמר דלמחצה לשלישי ולרביע קשקיל נזלן ויקאי אר"מ דאיירי בילדה:

לר"ש כי מסלק כו'. לא בעי לר' יהודה ביון דמחקנת השבים מוקמי לה כולה שבחא ביד נזלן פשיטא דמגוביה קשקיל:

שְׁלֹשָׁה שמין לחן השבח. אע"ג דקתני ג' חנא ושייר נזלן ושייר נמי אריס שאם בא לסלק מארוסתו מסלקו מן השבח בדמים:

שֵׁבַח המגיע לכתפים. כאן פ"ה כגון תבואה שגזלה כל ערבה ושאין מגיע לכתפים שצריכה לקרקע ושקה דאם בן לפירושו גבי ב"ח אפי' מתבואה שאין צריכה לקרקע כדאמר והא מעשים בכל יום ומקמבי שמואל אפי' בשבח המגיע לכתפים ובקרק נערה שנתפתתה (כתובות דף נ:) משמע דלא גבי ב"ח אלא במידעי דצריכא לקרקע גבי הא דקאמר זיל הב ליה מתמרי דעל בודיא דקרח לא יהא אלא ב"ח ובה"ג מי חיי שקיל אלא דחזו לבודיא קאמינא סוף סוף כל העומד ליגזז כגזוז דמי דצריכי לדיקלא קאמינא ור"ל דשבח המגיע לכתפים קורא דבר שסופו ליתלש ולישא בכתפים אפי' בגון פגין או בוסר דצריכי לארעא ור"ת מפרש דשבח המגיע לכתפים בגון דבר הבא בטורח ובחזקת הבתים (ב"ב דף מב: ושם ד"ה שבח) מפורש:

הא

גּוֹבֶה אֶת הַקֶּרֶן מִנְּכָסִים מְשׁוּעְבָּדִים וְאֶת הַשֶּׁבַח מִנְּכָסִים בְּנֵי חוֹרִין דְּאָתָא בַּעַל אַרְעָא וְשָׁקֵיל אַרְעֵיהּ וְשִׁבְחָהּ מַאי לָאו בְּעֵין הָאָרֶץ דִּילֵיהּ יָדַע דְּקַרְקַע נְגִילַת אוֹ אֵינָהּ נְגִילַת וַאֲפִילּוּ הָכֵי קָאָתֵי בַּעַל קַרְקַע וְשָׁקֵיל לְאַרְעָא וְשָׁבְחָהּ וּשְׁמַע מִינָּהּ בְּשׁוֹגֵג נְמֵי קָנִים אֲמְרֵי לֹא בְּלוֹקֵחַ תַּלְמִיד חָכָם וְיָדַע תָּא שְׁמַע לְצַבּוֹעַ לוֹ אָדוֹם וְצָבְעוֹ שָׁחוֹר וְצָבְעוֹ אָדוֹם ר' מֵאִיר אוֹמֵר נוֹתֵן לוֹ דְּמֵי צְמָרוֹ דְּמֵי צְמָרוֹ אֵין דְּמֵי צְמָרוֹ וְשִׁבְחוֹ לֹא קָנִים שׁ"מ: רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר גְּזֵילָה חוֹזֶרֶת בְּעֵינֶיהָ ר"ש אוֹמֵר רוֹאִין אוֹתָהּ כְּאִילּוּ הִיא שׁוּמָא אֲצִילוּ בְּכֶסֶף מַאי בֵּינַיְיהוּ אָמַר רַב זְבִיד בְּשֶׁבַח שֶׁעָשָׂה גַּבֵּי גְּזֵילָה קָמִיפַּלְגִי רַבִּי יְהוּדָה סָבַר דְּנָגֵזל חַיֵּי וְר"ש סָבַר דְּנָגֵזל לָאו חַיֵּי גַּבֵּי גְּזֵילָה דְּנָגֵזל חַיֵּי וְהָכָא לְמֶחְצָה לְשָׁלִישׁ וְלִרְבִיעַ קָמִיפַּלְגִי רַבִּי יְהוּדָה סָבַר שֶׁבַח שֶׁעָשָׂה גַּבֵּי גְּזֵילָה כּוּלֵיהּ דְּנָגֵזל חַיֵּי וְרַבִּי שִׁמְעוֹן סָבַר לְמֶחְצָה לְשָׁלִישׁ וְלִרְבִיעַ הוּא דְּשָׁקֵיל נָגֵזל חִנָּן גָּזַל פָּרָה וְנִתְעַבְּרָה אֲצָלוֹ וְיָלְדָה רָחֵל וְנִטְעֲנָה אֲצָלוֹ וְגָזְזָה מְשֻׁלָּם כִּשְׁעַת הַגְּזֵילָה יָלְדָה אֵין לֹא יָלְדָה הַדְּרָא בְּעֵינָא בְּשִׁלְמָא לְרַב זְבִיד דְּאָמַר שֶׁבַח שֶׁעָשָׂה גַּבֵּי גְּזֵילָה דְּנָגֵזל חַיֵּי לְרַב יְהוּדָה הוּא מַנֵּי אֶלָּא לְרַב פָּפָּא דְּאָמַר דְּנָגֵזל חַיֵּי הָא מַנֵּי לֹא רַבִּי יְהוּדָה וְלֹא ר"ש אֶמַר לָךְ רַב פָּפָּא הוּא הָדַיִן אֲפִילּוּ לֹא יָלְדָה נְמֵי כִּשְׁעַת הַגְּזֵילָה הוּא דְּמִשְׁלַם וְהָא דְּקָתָנֵי יָלְדָה אִיידֵי דְּנָסֵיב רֵישָׁא יָלְדָה נָסֵיב סֵיפָא נְמֵי יָלְדָה וְהָא דְּקָתָנֵי יָלְדָה אִיידֵי דְּנָסֵיב רֵישָׁא יָלְדָה חוֹב לְלוֹקֵחַ. ב"ח הַטּוֹרֵף לְקוּחוֹת בְּשִׁבּוּל חוֹב שֶׁיֵּשׁ לוֹ עַל הַמּוֹכֵר אֵין לוֹ כֹּחַ בְּמָה שֶׁהִשְׁבִּיחַ לוֹקֵחַ וּמְסַלְּקוֹ ב"ח בְּדָמִים וְנוֹתֵן לוֹ דְּמֵי שִׁבּוּחוֹ וְאֵין נוֹתֵן לוֹ קַרְקַע בְּשִׁיעוּר שִׁבּוּחוֹ **וב"ש** לְיתוֹמִים. ב"ח שֶׁיּוֹרֵד לִנְכָסֵי יְתוֹמִים בְּשִׁבּוּל חוֹב אֲבִיהֶן אֵין לוֹ בְּמָה שֶׁהִשְׁבִּיחוּ נְכָסִים לְאַחַר מִיתַת אֲבִיהֶן כְּלוֹם וּמְעַלֶה לָהֶן לְשַׁבְּחָן בְּדָמִים וְנוֹתְנִין מָעוֹת אֵם יִרְצֶה: **גּוֹבֶה אֶת הַשֶּׁבַח.** וְאֵינוֹ מְחַזִּיר לְלוֹקֵחַ כְּלוֹם: **הַמְּגִיעַ לַכְּתֵפַיִם.** כְּגוֹן תְּבוּאָה שֶׁגְּזָלָהּ כָּל עֲרָבָה וּנְתָנָהּ לְלוֹקֵחַ אוֹ תְּבוּאָה שֶׁגְּדָלָהּ בְּדָמִים:

לֹא

יְהוּדָה סָבַר דְּנָגֵזל חַיֵּי. וְהָכִי קָאָמַר רַבִּי יְהוּדָה גְּזֵילָה חוֹזֶרֶת בְּעֵינֶיהָ לְבַעֲלִיהָ בֵּין לִשְׁבַח בֵּין לְגִרְעוֹנָהּ כְּמוֹ שֶׁהִיא בִּשְׁעַת תְּבִיעָה בְּבֵי"ד הִיא חוֹזֶרֶת וְהֵיכָא דְּגָרְעָה כְּגוֹן גְּזָזָהּ וְיָלְדָה מְשֻׁלָּם פַּחְתָּהּ וְדֵאִי דְּחָדַד קָתָנֵי לֵיהּ נָגֵזל דְּמֵי גְּזָזָהּ וְעוֹבֵר שֶׁגָּזַל מִמֶּנּוּ וּפְלִיגָא אַדַּר' מֵאִיר דְּאָמַר כּוֹלֵיהּ שְׁבָחָא יְהִיבִי לֵיהּ וְאע"ג דְּקָנֵה גְּזָזָהּ וּוְלָד בִּשְׁינוּי חִנָּהּ לֵיהּ בְּמָאן דְּכוֹלֵיהּ שְׁבָחָא אִבְּתִי עֲלֵיהּ כְּמוֹ שֶׁלֹּא נִגְזְזָה וּמִשְּׁלֹם כּוֹלָהּ מְשׁוּם קִנְיָנָא וְקָאָמַר לֵיהּ רַבִּי יְהוּדָה לְדִבְרֵיהֶם הַשְׁתָּא הַחֲזֶרֶת וְאֵי חֲזֶרֶת תָּבֵעַ נְמֵי מִינֵּיהּ גְּזָזָהּ וּוְלָד יְהִיב לֵיהּ דְּמֵי דְּמֵעִיקָּר: דְּקָנֵה גְּזָזָהּ וּוְלָד בִּשְׁינוּי וְהֵיכָא דַּעֲדַיִין לֹא נִגְזְזָה וְלֹא בִּשְׁינוּי עֲלֵיהּ חוֹזֶרֶת כְּמוֹת שֶׁהִיא וְאָתְיָא ר"ש לְמֵימַר אֲפִילּוּ שִׁבְחָא עֲלֵיהּ נוֹטֵל וְנוֹתֵן דְּשִׁינּוּי קוֹנֶה וְלֹא יִשְׁלֹם אֶלָּא דָּמִים רִאשׁוֹנִים בְּאִילּוּ הִיא שׁוּמָא אֲצִילוּ בְּכֶסֶף **דְּ"ש שֶׁבַח גְּזֵילָה דְּנָגֵזל חַיֵּי.** וּבְעֵינֵיהּ דְּקָאָמַר ר' יְהוּדָה דְּמִשְׁעַת תְּבִיעָה קָאָמַר: **לְמֶחְצָה לְשָׁלִישׁ כו'.** כְּדְרַב מְנַחֵם הַמְּדִינָה לְמִקְבְּלֵי בְּדָמוֹת לְהַשְׁבִּיחָן לְזְמַן גָּדוֹל כְּזֶה: **לֹא ר' יְהוּדָה וְלֹא ר"ש.** וְכ"ש דְּכִר"מ לֹא מְתוֹקְמָא דְּקָתָנֵי רֵישָׁא גָּזַל פָּרָה מְשׁוּבֶּרֶת וְיָלְדָה רָחֵל וְטָעוּנָה וְגָזְזָה מְשֻׁלָּם דְּמֵי פָּרָה הָעוֹמְדֶת לְיֶלֶד כו' וְלִר"מ מְשֻׁלָּם גִּיזּוֹת וּוְלָדוֹת בְּהַדֵּיהֶן: **דְּנָסֵב ר"ש יָלְדָה.** לְאַשְׁמוּעִינָן דְּלֹא מְשֻׁלָּם גִּיזּוֹת וּוְלָדוֹת בְּהַדֵּיהֶן אֶלָּא דְּמֵי פָּרָה הָעוֹמֶדֶת לְיֶלֶד נָקֵט נְמֵי סֵיפָא יָלְדָה: **בְּכוֹר לְפָשׁוּט.** שֶׁהִשְׁבִּיחוּ אֶת הַנְּכָסִים קוֹדֶם חֻלּוֹקָה וּבִשְׁעַת חֻלּוֹקָה נוֹטֵל הַבְּכוֹר פִּי שְׁנַיִם בְּקַרְקָעוֹת צָרִיךְ לְהַחֲזִיר לְפָשׁוּט רִבְיַע הַשֶּׁבַח שֶׁל חֵלֶק בְּכוֹרָה בְּמָעוֹת שֶׁאֵין לוֹ לִיטּוֹל פִּי שְׁנַיִם בְּמָה שֶׁהִשְׁבִּיחוּ זֶה וְאִם הִשְׁבִּיחַ בְּי"ב זוּז בִּשְׁנָטַל זֶה פִּי שְׁנַיִם בְּקַרְקַע נוֹטֵל מִן הַשֶּׁבַח ח' זוּזִים צָרִיךְ לְהַחֲזִיר לוֹ ב' זוּזִים וּמַעֲלֶה לוֹ בְּדָמִים וְאֵין נוֹתֵן לוֹ מִן הַקַּרְקַע אֶלָּא אִם רָצָה מְסַלְּקוֹ בְּדָמִים וְנוֹתֵן לוֹ שְׁנֵי זוּזִים וְאֵין יָכוֹל לוֹמַר לוֹ הַפְּשׁוֹט תֵּן לִי קַרְקַע בָּזֶה שָׁוֶה ב' זוּזִים: **וּבַעַל חוֹב לְלוֹקֵחַ.** ב"ח הַטּוֹרֵף לְקוּחוֹת בְּשִׁבּוּל חוֹב שֶׁיֵּשׁ לוֹ עַל הַמּוֹכֵר אֵין לוֹ כֹּחַ בְּמָה שֶׁהִשְׁבִּיחַ לוֹקֵחַ וּמְסַלְּקוֹ ב"ח בְּדָמִים וְנוֹתֵן לוֹ דְּמֵי שִׁבּוּחוֹ וְאֵין נוֹתֵן לוֹ קַרְקַע בְּשִׁיעוּר שִׁבּוּחוֹ **וב"ש** לְיתוֹמִים. ב"ח שֶׁיּוֹרֵד לִנְכָסֵי יְתוֹמִים בְּשִׁבּוּל חוֹב אֲבִיהֶן אֵין לוֹ בְּמָה שֶׁהִשְׁבִּיחוּ נְכָסִים לְאַחַר מִיתַת אֲבִיהֶן כְּלוֹם וּמַעֲלֶה לָהֶן לְשַׁבְּחָן בְּדָמִים וְנוֹתְנִין מָעוֹת אֵם יִרְצֶה: **גּוֹבֶה אֶת הַשֶּׁבַח.** וְאֵינוֹ מְחַזִּיר לְלוֹקֵחַ כְּלוֹם: **הַמְּגִיעַ לַכְּתֵפַיִם.** כְּגוֹן תְּבוּאָה שֶׁגְּזָלָהּ כָּל עֲרָבָה וּנְתָנָהּ לְלוֹקֵחַ אוֹ תְּבוּאָה שֶׁגְּדָלָהּ בְּדָמִים:

לֹא

א"ל לֹא קַשְׁיָא כַּאן בְּשֶׁבַח הַמְּגִיעַ לַכְּתֵפַיִם וְכַאן בְּשֶׁבַח שֶׁאֵין מַגִּיעַ לַכְּתֵפַיִם אָמַר לֵיהּ לֹא קַשְׁיָא וְהָא מַעֲשִׂים בְּכָל יוֹם וְקָא מְגַמְגֵּם שְׁמוּאֵל אֲפִי' שֶׁבַח הַמְּגִיעַ לְכַתֵּפַיִם אָמַר לֵיהּ לֹא קַשְׁיָא

הא

לא יהא לך פרעון אלא מזה. ואי נמי הוו ליה זוזי ללוקח לא מצי מסלק ליה: מה שהשתיר בסבר. ושקיל ללוקח מחצה או שליש או רביע וכן יורש אי נמי כופיה שבדא במתניתין מפני תקנת השבים כדאמרינן לעיל בשמעתא קמייתא: כל זכות שקבא ליה. וכי היכי דגזלן אי אשבח הוה שקיל מחצה או שליש או רביע הכי נמי כי אשבח ללוקח שקיל מחצה או שליש או רביע ואלימא דר"ש: וקטליה. קצצו: לא קני. לשלומי דמי אלא יהיב ליה דיקלא גופיה דליכא שנוי השם למקנייה: גוב. בלע"ז טרינקי"ש: קציצייתא. קרשים: חוצי. שנתקן עלה עלה מן השדרה: חופיא. אשקוב"א שבו מכבדים את הבית וחולב בל הוצא לשנים דחוי לא הדרה: שרשרא. חבל: התיומת. כף תומר האמתעי העליון תיומת היא: מאי

1 הא דמסיק ביה שיעור ארעא ושבחא. פירוש הא ד"אמר שמואל ב"ח גובה את השבח 1
2 דרבין דמסיק ביה שיעור ארעא ושבחא גובה את השבח בחנם מן הלקוחות ונראה דגם 2
3 מיתמי גבי ב"ח השבח בחנם ואין נותן דמים כמו מן הלקוחות ואע"ג דאין לחם על מי לחזור 3
4 והני כמו מתנה דלא גבי מינה ב"ח שבחא כדמשמע בפ"ק דב"מ (דף טו. ושם ד"ה ב"ח) דדוקא 4
5 לא יהא לך פרעון אלא מזה 5

1 הא דמסיק ביה בשיעור ארעא ושבחא הא דלא 1
2 מסיק ביה אלא בשיעור ארעא אמר ליה הניחא 2
3 למאן דאמר אי אית ליה זוזי ללוקח לא מצי מסלק 3
4 ליה לבעל חוב שפיר אלא למ"ד אי אית אי ליה זוזי 4
5 ללוקח מצי מסלק ליה לבעל חוב ליכא ליה אי נמי 5
6 לי זוזי הוה מסלקינא ליך מכוליה ארעא השתא הב 6
7 לי גרירא דארעא שיעור שבחאי אמר ליה הכא במאי 7

8 עסקינן בגון דשויה ניהליה אפותיקי דאמר ליה לא יהא לך פרעון אלא מזה: אמר רבא 8
9 גזל והשביח ומכר ונגל והשביח והורישׁ מה שהשביח מכר מה שהשביח הורישׁ: בעי רבא 9
10 השביח לוקח מהו ברח דבעיא הדר פשטה מה מכר ראשון לשני כל זכות שתבא לידו: 10
11 בעי רבא השביח עובד כוכבים מהו א"ל רב אחא מדפתי לרבינא תקנתא לעובד כוכבים 11
12 ניקו ונעבוד אמר ליה לא צריכא בגון דזבניה לישראל סוף סוף הבא מחמת עובד כוכבים 12
13 הרי הוא בעובד כוכבים לא צריכא בגון דגזל ישראל וזבנה ניהליה והשביחה עובד כוכבים 13
14 והדר עובד כוכבים וזבנה לישראל מאי מי אמרינן בין דמעיקרא ישראל והדר ישראל עברי 14
15 רבנן תקנתא או דלמא בין דאיכא עובד כוכבים באמצע לא עברו ליה רבנן תקנתא תיקו: 15
16 אמר רב פפא האי מאן דגזל דיקלא מחבריה וקטליה אע"ג דשדיא מארעא לארעא דידיה 16
17 לא קני מאי טעמא מיעקרא דיקלא מיקרי והשתא נמי דיקלא מיקרי דיקלא ועביד גובי 17
18 לא קני השתא מיהא גובי מיקרי גובי ועברינהו כשורי קני כשורי רבי ועברינהו 18
19 כשורי זוטרי לא קני עברינהו קציצייתא קני אמר רבא האי מאן דגזל לולביה ועברינהו הויצי 19
20 קני דמעיקרא לולביה מיקרי והשתא הויצי הויצי ועברינהו חופיא קני מעיקרא הויצי והשתא 20
21 חופיא חופיא ועבדיה שרשורא לא קני מאי טעמא דהדר סתר ליה והני חופיא בעי רב פפא 21
22 נחלקה התיומת מהו תא שמע דאמר רבי מתנון אמר רבי יהושע בן לוי ניטלה התיומת פסול 22
מאי

עסקינן בגון דשויה ניהליה אפותיקי דאמר ליה לא יהא לך פרעון אלא מזה. אמר רבא גזל והשביח ומכר ונגל והשביח והורישׁ מה שהשביח מכר מה שהשביח הורישׁ. בעי רבא השביח לוקח מהו ברח דבעיא הדר פשטה מה מכר ראשון לשני כל זכות שתבא לידו. בעי רבא השביח עובד כוכבים מהו א"ל רב אחא מדפתי לרבינא תקנתא לעובד כוכבים ניקו ונעבוד אמר ליה לא צריכא בגון דזבניה לישראל סוף סוף הבא מחמת עובד כוכבים הרי הוא בעובד כוכבים לא צריכא בגון דגזל ישראל וזבנה ניהליה והשביחה עובד כוכבים והדר עובד כוכבים וזבנה לישראל מאי מי אמרינן בין דמעיקרא ישראל והדר ישראל עברי רבנן תקנתא או דלמא באמצע לא עברו ליה רבנן תקנתא תיקו: אמר רב פפא האי מאן דגזל דיקלא מחבריה וקטליה אע"ג דשדיא מארעא לארעא דידיה לא קני מאי טעמא מיעקרא דיקלא מיקרי והשתא נמי דיקלא מיקרי דיקלא ועביד גובי לא קני השתא מיהא גובי מיקרי גובי ועברינהו כשורי קני כשורי רבי ועברינהו כשורי זוטרי לא קני עברינהו קציצייתא קני אמר רבא האי מאן דגזל לולביה ועברינהו הויצי קני דמעיקרא לולביה מיקרי והשתא הויצי הויצי ועברינהו חופיא קני מעיקרא הויצי והשתא חופיא חופיא ועבדיה שרשורא לא קני מאי טעמא דהדר סתר ליה והני חופיא בעי רב פפא נחלקה התיומת מהו תא שמע דאמר רבי מתנון אמר רבי יהושע בן לוי ניטלה התיומת פסול

מיירי דשויה אפותיקי אמאי הויא בחזקת ב"ח ויתמי נייתו ראיה דדרבה אדרבה ארעא בחזקת יתמי קיימא דאי בעי מסלקי ליה בזוזי ועל ב"ח להביא ראיה אלא ודאי בעשאוהו אפותיקי אייריי וגרע כחו של בעל חוב טפי במה שעשׂה לו הלוה אפותיקי דהוקא באחת משדותיו דמשלם יציאתה למי שמשכנים ואיכוי לא עשאו אפותיקי היה גובה הכל מן היתומים בלא פריעת יציאה כמו מלקוחות בדפריש"י והשתא מצינו למימר דבלקוחות נמי אם עשׂאה אפותיקי יש לו לשלם ללוקח היציאה אפי' מסיק ביה שיעור ארעא ושבחא ולמסקנא דמוקי לה הכא בעשאה אפותיקי לא נחלק עוד בין מסיק ביה שיעור ארעא ולא מסיק ובטל במסקנא אותו חילוק דרבין שעשאוה אפותיקי משלם יציאה אע"ג דמסיק שיעור ארעא ושבחא ומיהו יש לחלק דבלקוחות בין שיש לחם על מי לחזור היכא דמסיק שיעור ארעא ושבחא אינו פורע יציאה אפי' עשאוה אפותיקי דמשום דעשאה אפותיקי לא יגרע כח ב"ח מבב כיון שיש ללוקח על מי לחזור דרוחק לומר דבמסקנא דמוקי לה בעשאה אפותיקי לא צריך למה שעשאוה אפותיקי בין מסיק ביה שיעור ארעא ללא מסיק שהרי כל אלו דברי רב אשי שהרי משיב לרבינא הוציי הספרים כתוב אמר ליה דמסיק ביה שיעור ארעא כו' א"ל הכא במאי עסקינן דשויה ניהליה אפותיקי ואין דומה בתחילה חוזר מדבריו הראשונים ומיהו אורי' לפי הספרים שכתוב בהן אמר ליה כאן בשבח המגיע לבתפים כאן כו' אותו תירוץ ודאי לא קאי ומיהו ברוב הספרים גרסינן וכי תימא כאן בשבח המגיע לבתפים כו': הניחא למאן דאמר כו'. פלוגתא היא בפרק מי שהיה נשוי (כתובות דף צא: ושם) גבי ההוא גברא דהוו מסיק ביה אלפא זוזי ומאן דאית ליה דלא מצי מסלק ליה היינו רמי בר חמא דיסבר להם למימר דהיינו מתניתין:

כל זכות שתבא לידו. אע"ג דבפ"ק דב"מ (דף טו: ושם) משמע דאפי' לרב דאמר יש לו שבח בשלא הכיר בה שאינו שלו ולקוחה היינו מגזלן אבל גנזל לא יהיב שבח היינו בקרקע שאין נגזלת דגזלן גופיה ליית ליה שבח אבל הכא במטלטלין שיש שבח לגזלן מפני תקנת השבים גם ללוקח ממנו יש לו: דגזל. דיקלא ושקטלה. אע"ג דגזל בדמעה ושקטלה קני להם הני

שינוי דמינכר טפי:

נחלקה התיומת כו'. מצא ר"י בתשובת הגאונים ניטלה התיומת אותו הכף העליון בראש הלולב שאין הכף למעלה למעלה היממנה והוא כשני הזיתין דבוקין זה בזה ונקראין התיומת וכן משמע מתוך ה"ג שרוצים לפרש בן הן ולדבריהם לא יפיא לנו ללולב בשר כי בסורקא נמצאין אותן שיש להם התיומת בזה אחד בה' מאות ושם לומר שאף בה' מאות מזה ונסדקה השדרה עד העלין של משה שהיה מתחילה כעגין זה ונחלק שנשתנה מברייתו ובקונטרס פירש נחלקה התיומת שני עלים עליונים אמצעיים ששם כלה השדרה נחלקה זה מזה ונסדקה השדרה עד העלין של משה מהן ומתוך פירושו משמע שנסדק השדרה כל כך שנראה העליון לחוקיון ומפוצרין זה מזה ועוד אור"י דיש מפרשים שכל עלי הלולב כפולין כך אחד לשנים וישׂ בראש הלולב בסוף השדרה ב' עלין יוצאין ממנה שכל אחד כפול לשנים כשאר עלי הלולב ואותם שנים עלין היוצאין מראש השדרה נקראין תיומת ואותנהו בעי נחלקה התיומת מהו אם נחלקו זה מזה דהיינו קצת מן השדרה ומיהו אין רוב הלולבין נמצאין בעגין זה ומכל מקום יש לומר דבעי דאי משתכח בה"ג תיומת ונחלקה מהו: ניטלה התיומת פסול. נראה לר"י דהא דאמר נקטם ראשו פסול היינו שנקטמה הרבה מן העלין תדע דאין לך נקטם יותר מבטנילת התיומת ומשמע דוקא ניטלה אבל נקטם כשר ועוד אור"י דמצי למימר דניטלה לא פסיל דהא דתנן בפ"ק דתרומות (דף ד: ושם) הקדיר בית שמאי אומרים כולן חולין ובית הלל אומרים כולן תרומה ואמרינן בגמרא ואמאי נקטם ראשו פסול הרבה מן העלין תדע דאין לך נקטם יותר מבטנילת התיומת ומשמע דוקא ניטלה אבל נקטם כשר ועוד אור"י דמצי למימר דניטלה לא פסיל דהא דתנן בפ"ק דתרומות (דף ד: ושם) הקדיר בית שמאי אומרים כולן חולין ובית הלל אומרים כולן תרומה ואמרינן בגמרא ואמאי נקטם ראשו פסול היינו שנקטמה הרבה מן העלין תדע דאין לך נקטם יותר מבטנילת התיומת ומשמע דוקא ניטלה אבל נקטם כשר ועוד אור"י דמצי למימר דניטלה לא פסיל דהא דתנן בפ"ק דתרומות (דף ד: ושם) הקדיר בית שמאי אומרים כולן חולין ובית הלל אומרים כולן תרומה ואמרינן בגמרא ואמאי

ועבדיה

וְעֲבֵדִיה זוזי לא קָנֵי. דְּזוֹקָה עֲבֵדִיה זוּזֵי אֲבָל עֲשָׂה מִן הַנִּסְכָּא כְּלֵי כּוּס אוֹ כִּסֵּא קָנֵי אע"ג דְּחָזֵי עֲבִיד לֵיהּ נִסְכָּא דְּלָא גָּרַע מִנְּסָרִים וְעִשְׂאוּן כֵּלִים אֲבָל זוּזֵי וּלְבֵינָה אֵין **הַמַּחֲלִיף** פֵּרָה בְּחֲמוֹר. אוֹרְחָא דְּמִילְּתָא נָקֵט שֶׁדֶּרֶךְ לְהַחֲלִיף פֵּרָה בְּחֲמוֹר וְלִמְכּוֹר שִׁפְחָה בְּדָמִים אֲבָל אֵין לְפָרֵשׁ דְּלָא מָצֵי לְמִינְקָט הַמּוֹכֵר פֵּרָה וְיָלְדָה לְפִי שְׁאֵין פֵּרָה נִקְנֵית בְּכֶסֶף אֶלָּא בְּמַשִּׁיכָה וּבִשְׁעַת מַשִּׁיכָה רוֹאֶה אִם יָלְדָה אִם לָאו אֲבָל שִׁפְחָה נִקְנֵית בְּכֶסֶף וְאֵינוֹ בְּקִרְקַע וְכֵיוָן דְּלֹא בְּכֶסֶף דְּעַבְדִים הוֹקְשׁוּ לְקַרְקָעוֹת וְתָיְא רַבִּי מֵאִיר קָתָנֵי לָהּ וְרַבִּי מֵאִיר לֹא מְקַיֵּם דְּהָא קָאָמַר דְּנִשְׁבָּעִים עַל הָעֲבָדִים וְעַל הַקַּרְקָעוֹת אִית לֵיהּ דְּאִי דְּבָרִים שֶׁהֵן בְּקַרְקַע וְאֵינָן בְּקַרְקַע וְכֵיוָן דְּלֹא מְקַיֵּם לְעִנְיַן שְׁבוּעָה ה"ה לְעִנְיַן קִנְיָן דְּהָא מְיֵיתֵי רְאָיָה הֶבֵא מִשְׁבוּעָה אַגּוּפֵיהּ וּמִיהוּ קָצַת יֵשׁ לְחַלֵּק דְּלְעִנְיַן גֵּזֶל וְשִׁבוּעָה נִרְאֶה לְגַמְרֵי לְהִשָּׁוֹת דְּתַרְוַיְיהוּ נִפְקֵי עַל יְדֵי בֵּילָל וּפְרָט גֵּזֶל לְקַמָּן בְּפ' בְּתָרָא (דף קיז) וּשְׁבוּעַת בְּפָרָק שְׁבוּעַת הַדַּיָּנִים) (שבועות דף מב:)

וְהָלְה שׁוֹתֵק וְכָתַב בָּהּ. לְמ"ד דִּבְרֵי וְשָׁמָא בְּרֵי עָדִיף נִיחָא וּלְמַאן דְּאָמַר לֹא בְּרֵי עָדִיף אוֹר"י שֶׁהוּא מְפָרֵשׁ דִּשְׁתִיקָה כְּדוֹדֵאי דְּמֵיהּ וְלֹא כְּאוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ: ומי

מַאי לָאו הוּא הַדִּין לְגֶלְחָלְקָה. וְכֵיוָן דְּלֹעִנְיַן פְּסוֹל מִפְסֵקְלָא לְעִנְיַן מַקָּנָה נַמִּי שִׁינּוּי הוּא וְקָנֵי: **פָּנִים חֲדָשׁוֹת בָּאוּ לִכְאן.** לָא זוּ הִיא לִבְינָה הָרִאשׁוֹנָה אֶלָּא זוּ לִבְינָה אַחֶרֶת שֶׁהוּצְרַךְ תִּיקּוּן וְגִיבּוּל בִּפְנֵי עַצְמָהּ וּמְשׁוּנָּה הִיא מִדְּאִשְׁתְּנִי דְּאִי אֲפִשָׁר לְצַמְצֵם אוֹ גְּדוֹלָה אוֹ קְטַנָּה: **נִסְכָּא.** פִּלְטָא שֶׁל כֶּסֶף. חָדֵד עֲבִיד לְהוּ נִסְכָּא. אם יִרְצֶה לְשַׁנּוֹתוֹ הַחוֹתֵךְ הוּא וְהַקּוֹבֵעַ

מַאי לָאו הוּא הַדִּין לְגֶלְחָלְקָה. וְכֵיוָן דְּלֹעִנְיַן פְּסוֹל מִפְסֵקְלָא לְעִנְיַן מַקָּנָה נַמִּי שִׁינּוּי הוּא וְקָנֵי: **פָּנִים חֲדָשׁוֹת בָּאוּ לִכְאן.** לָא זוּ הִיא לִבְינָה הָרִאשׁוֹנָה אֶלָּא זוּ לִבְינָה אַחֶרֶת שֶׁהוּצְרַךְ תִּיקּוּן וְגִיבּוּל בִּפְנֵי עַצְמָהּ וּמְשׁוּנָּה הִיא מִדְּאִשְׁתְּנִי דְּאִי אֲפִשָׁר לְצַמְצֵם אוֹ גְּדוֹלָה אוֹ קְטַנָּה: **נִסְכָּא.** פִּלְטָא שֶׁל כֶּסֶף. חָדֵד עֲבִיד לְהוּ נִסְכָּא. אם יִרְצֶה לְשַׁנּוֹתוֹ הַחוֹתֵךְ הוּא וְהַקּוֹבֵעַ

מַאי לָאו הוּא הַדִּין לְגֶלְחָלְקָה לֹא נִיטְּלָה שַׁאנִי דְּהָא חֲסֵר לָהּ אִיפָּא דְּאָמַר ת"ש דְּא"ר מָתְנִי א"ר יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי גֶּלְחָלְקָה הַתִּיזוֹמֶת נַעֲשָׂה כְּמוֹ שֶׁנִּטְּלָה וּפָסוּל ש"מ אָמַר רַב פָּפָּא הַאי מַאן דְּגָזַל עַפְרָא מַחְבְּרֵיהּ וַעֲבַדֵיהּ לְבֵינָתָא לֹא קָנֵי מַאי טַעְמָא דְּהָדַר מַשֵּׁוֵי לֵיהּ עַפְרָא לְבֵינָתָא וַעֲבַדֵיהּ עַפְרָא קָנֵי מַאי אָמְרַת דְּלְמָא הָדַר מְחַבְּרֵיהּ וְעָבֵיד לֵיהּ לְבֵינָתָא הַאי לְבֵינָתָא אַחֲרִיתִי הוּא וּפְנִים חֲדָשׁוֹת בָּאוּ לְכַאן וְאָמַר רַב פָּפָּא הַאי מַאן דְּגָזַל נַסְכָּא מְחַבְּרֵיהּ וְעָבֵיד זוּזֵי לֹא קָנֵי מַאי טַעְמָא הָדַר עָבֵיד לְהוּ נַסְכָּא זוּזֵי וְעַבְדִינְהוּ נַסְכָּא קָנֵי מַאי אָמְרַת הָדַר עָבֵיד לְהוּ זוּזֵי פָּנִים חֲדָשׁוֹת בָּאוּ לְכַאן שְׁחִימֵי וְעַבְדִינְהוּ חַדְתִּי לֹא קָנֵי חַדְתִּי וְעַבְדִינְהוּ שְׁחִימֵי קָנֵי מַאי אָמְרַת הָדַר עָבֵיד לְהוּ חַדְתִּי מִידַּע יְדִיעַ שְׁחִימֵיהוּ: זֶה הַכְּלָל כָּל הַגְּזֵלָנִין מְשַׁלְּמִין בִּשְׁעַת הַגְּזֵלָה: (זֶה הַכְּלָל) לַאֲתוֹיֵי

מַאי לָאו הוּא הַדִּין לְגֶלְחָלְקָה. וְכֵיוָן דְּלֹעִנְיַן פְּסוֹל מִפְסֵקְלָא לְעִנְיַן מַקָּנָה נַמִּי שִׁינּוּי הוּא וְקָנֵי: **פָּנִים חֲדָשׁוֹת בָּאוּ לִכְאן.** לָא זוּ הִיא לִבְינָה הָרִאשׁוֹנָה אֶלָּא זוּ לִבְינָה אַחֶרֶת שֶׁהוּצְרַךְ תִּיקּוּן וְגִיבּוּל בִּפְנֵי עַצְמָהּ וּמְשׁוּנָּה הִיא מִדְּאִשְׁתְּנִי דְּאִי אֲפִשָׁר לְצַמְצֵם אוֹ גְּדוֹלָה אוֹ קְטַנָּה: **נִסְכָּא.** פִּלְטָא שֶׁל כֶּסֶף. חָדֵד עֲבִיד לְהוּ נִסְכָּא. אם יִרְצֶה לְשַׁנּוֹתוֹ הַחוֹתֵךְ הוּא וְהַקּוֹבֵעַ

מַאי לָאו הוּא הַדִּין לְגֶלְחָלְקָה לֹא נִיטְּלָה שַׁאנִי דְּהָא חֲסֵר לָהּ אִיפָּא דְּאָמַר ת"ש דְּא"ר מָתְנִי א"ר יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי גֶּלְחָלְקָה הַתִּיזוֹמֶת נַעֲשָׂה כְּמוֹ שֶׁנִּטְּלָה וּפָסוּל ש"מ אָמַר רַב פָּפָּא הַאי מַאן דְּגָזַל עַפְרָא מַחְבְּרֵיהּ וַעֲבַדֵיהּ לְבֵינָתָא לֹא קָנֵי מַאי טַעְמָא דְּהָדַר מַשֵּׁוֵי לֵיהּ עַפְרָא לְבֵינָתָא וַעֲבַדֵיהּ עַפְרָא קָנֵי מַאי אָמְרַת דְּלְמָא הָדַר מְחַבְּרֵיהּ וְעָבֵיד לֵיהּ לְבֵינָתָא הַאי לְבֵינָתָא אַחֲרִיתִי הוּא וּפְנִים חֲדָשׁוֹת בָּאוּ לְכַאן וְאָמַר רַב פָּפָּא הַאי מַאן דְּגָזַל נַסְכָּא מְחַבְּרֵיהּ וְעָבֵיד זוּזֵי לֹא קָנֵי מַאי טַעְמָא הָדַר עָבֵיד לְהוּ זוּזֵי וְעַבְדִינְהוּ נַסְכָּא קָנֵי מַאי אָמְרַת הָדַר עָבֵיד לְהוּ זוּזֵי פָּנִים חֲדָשׁוֹת בָּאוּ לְכַאן שְׁחִימֵי וְעַבְדִינְהוּ חַדְתִּי לֹא קָנֵי חַדְתִּי וְעַבְדִינְהוּ שְׁחִימֵי קָנֵי מַאי אָמְרַת הָדַר עָבֵיד לְהוּ חַדְתִּי מִידַּע יְדִיעַ שְׁחִימֵיהוּ: זֶה הַכְּלָל כָּל הַגְּזֵלָנִין מְשַׁלְּמִין בִּשְׁעַת הַגְּזֵלָה: (זֶה הַכְּלָל) לַאֲתוֹיֵי

**הוּנָּא חֲבֵרִין עָלְאֵי וְשִׁבּוֹר מַלְכָּא אֲחֵי בְּדִינְהוּ אִיבְּעֵי לֵיהּ רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר לוֹ הֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ גֶּזֶל בְּהֶמָה וְעֶבְדִים פְּרוֹת וְהֶרְקִיבוּ יַיִן וְהֶחְמִיץ מְשַׁלֵּם בִּשְׁעַת הַגְּזֵלָה מַמָּשׁ וּבְשַׁעַת הַגְּזֵלָה אֵינוֹ מְשַׁלֵּם אֶלָּא מִשְׁבַּח דְּמֵי הַגְּזֵלָה וְהַזְּקָנָה עֲבָדִים וְהַזְּקָנָה מְשַׁלֵּם בִּשְׁעַת הַגְּזֵלָה רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ גֶּזֶל בְּהֶמָה וְעֶבְדִים פֵּרוֹת וְהִרְקִיבוּ יַיִן וְהֶחְמִיץ מְשַׁלֵּם בִּשְׁעַת הַגְּזֵלָה מַמָּשׁ וּבְשַׁעַת הַגְּזֵלָה אֵינוֹ מְשַׁלֵּם אֶלָּא מִשְׁבַּח דְּמֵי הַגְּזֵלָה וְהַזְּקָנָה עֲבָדִים וְהַזְּקָנָה מְשַׁלֵּם בִּשְׁעַת הַגְּזֵלָה רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר לוֹ הֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ גֶּזֶל בְּהֶמָה וְעֶבְדִים פֵּרוֹת וְהִרְקִיבוּ יַיִן וְהֶחְמִיץ מְשַׁלֵּם בִּשְׁעַת הַגְּזֵלָה מַמָּשׁ וּבְשַׁעַת הַגְּזֵלָה אֵינוֹ מְשַׁלֵּם אֶלָּא מִשְׁבַּח דְּמֵי הַגְּזֵלָה וְהַזְּקָנָה עֲבָדִים וְהַזְּקָנָה מְשַׁלֵּם בִּשְׁעַת הַגְּזֵלָה רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר

מתני' גֶּזֶל בְּהֶמָה וְעֶבְדִים פֵּרוֹת וְהִרְקִיבוּ יַיִן וְהֶחְמִיץ מְשַׁלֵּם בִּשְׁעַת הַגְּזֵלָה רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר לוֹ הֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ: **גמ'** אָמַר רַב פָּפָּא לֹא הִזְקִינָה הִזְקִינָה מִמָּשׁ אֶלָּא אֲפִי' בַּחֲשָׁה וְהָא אֲנַן הִזְקִינָה תְּנַן בַּחֲשָׁה כְּגוֹן הִזְקִינָה הִלְּא עֲבָדִים בְּרִיָּא אָמַר לֵיהּ מַר קְשִׁישָׁא בְּרִיהּ דְּרַב חִסְדָּא לְרַב אַשֵׁי הֲכִי קָאָמְרִי מְשַׁמְיָה דְּרַבִּי יוֹחָנָן אֲפִילּוּ גָּנַב טָלֶה וְנַעֲשָׂה שׁוֹר נַעֲשָׂה שִׁינּוּי בִּידוֹ וְקָנָאוֹ מָטְבָּח וּמְכַר שָׁלוֹ הוּא טוֹבֵחַ שֶׁלּוֹ מוֹכֵר שֶׁלּוֹ אֵין כָּאן שִׁינּוּי מָטְבָּח וּמְכַר שֶׁלּוֹ הוּא

מתני' גֶּזֶל בְּהֶמָה וְעֶבְדִים פֵּרוֹת וְהִרְקִיבוּ יַיִן וְהֶחְמִיץ מְשַׁלֵּם בִּשְׁעַת הַגְּזֵלָה רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר לוֹ הֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ: **גמ'** אָמַר רַב פָּפָּא לֹא הִזְקִינָה הִזְקִינָה מִמָּשׁ אֶלָּא אֲפִי' בַּחֲשָׁה וְהָא אֲנַן הִזְקִינָה תְּנַן בַּחֲשָׁה כְּגוֹן הִזְקִינָה הִלְּא עֲבָדִים בְּרִיָּא אָמַר לֵיהּ מַר קְשִׁישָׁא בְּרִיהּ דְּרַב חִסְדָּא לְרַב אַשֵׁי הֲכִי קָאָמְרִי מְשַׁמְיָה דְּרַבִּי יוֹחָנָן אֲפִילּוּ גָּנַב טָלֶה וְנַעֲשָׂה שׁוֹר נַעֲשָׂה שִׁינּוּי בִּידוֹ וְקָנָאוֹ מָטְבָּח וּמְכַר שֶׁלּוֹ הוּא טוֹבֵחַ שֶׁלּוֹ הוּא מוֹכֵר אָמַר לֵיהּ לָאו אֲמִינָא לָךְ לֹא תַּחֲלִיף גַּבְרֵי הָהוּא מְשַׁמְיָה דְּרַבִּי אִיקְּלַע אִיתְּמַר: רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר בְּעַבְדִים אוֹמֵר לוֹ הֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ: אָמַר רַב חֲנִינָא בַּר אַבְדִימִי אָמַר רַב הַלָּכָה כְּרַבִּי מֵאִיר וְרַב שֵׁבֶט מַתְנִיתִין וְעָבֵיד כְּרַבִּי מֵאִיר מִשּׁוּם דְּבְרַייְתָא אִיפְּכָא תָּנֵיא וְרַב שֵׁבֶט מַתְנִיתִין וְעָבֵיד כְּבְרַייְתָא רַב מַתְנִיתִין נַמִּי אִיפְּכָא תָּנֵי מַתְנִי' מִמַּקְמֵי דְּבְרַייְתָא אַדְרַבָּה נִיפּוּךְ מִמַּקְמֵי מַתְנִיתִין אָמְרֵי רַב נַמִּי מַתְנִיתִין אִיפְּכָא תָּנֵיא וְאִי אַתְּנָיָה אַתְּנָיָה בְּעָיָא מִמַּקְמֵי הָדָא מִמַּקְמֵי מַתְנִיתִין אָמְרֵי רַב נַמִּי מַתְנִיתִין שֶׁלִּשְׁמָה יֵשׁ לִי בִּידָהּ עִם וְלָדָהּ וְזֶה אוֹמֵר אֵין שִׁפְחָה שֶׁלִּשְׁמָה יֵשׁ לָךְ בִּידִי אֲבָל לֹא וְלָדָהּ דְּמוּדָּה לֵיהּ בְּמִקְצָת וּמִשּׁוּם הֵילֵךְ לֹא מִפְּטַר דִּקְנָא קָטֵע יָדָהּ וְלָאו הֵילֵךְ הוּא וְהָכִי מוֹקֵי לָהּ בְּהִשְׁתָּאל: נִשְׁבָּעִין **וְלֹא מְשַׁלְּמִין.** מִי שְׁתוּבָעִים אוֹתוֹ יִשָּׁבַע וְיִפָּטֵר דִּכְתִיב (שמות כב) וְלָקַח בְּעָלֶיהָ וְלֹא יְשַׁלֵּם מִי שֶׁבְּעָלָיו לְשַׁלֵּם הוּא נִשְׁבָּע וְלֹא נִשְׁבָּע הִתּוּבַע וְיִטּוֹל: **אֵין נִשְׁבָּעִין.** וּבְרֵאשִׁית מוֹכֵר תַּעֲמוֹד עַד שֶׁיָּבִיא לוֹקֵחַ רְאָיָה אֶלָּמָא לְקַרְקַע

מאי לאו הוא הדין לגלחלקה. וכיון דלעניין פסול מפסקלא לענין מקנה נמי שינוי הוא וקני: **פנים חדשות באו לכאן.** לא זו היא לבינה הראשונה אלא זו לבינה אחרת שהוצרך תיקון וגיבול בפני עצמה ומשונה היא מדאשתני דאי אפשר לצמצם או גדולה או קטנה: **נסכא.** פלטא של כסף. חדד עביד להו נסכא. אם ירצה לשנותו החותך הוא והקובע

מאי לאו הוא הדין לגלחלקה לא ניטלה שאני דהא חסר לה איפא דאמר ת"ש דא"ר מתנ' א"ר יהושע בן לוי גלחלקה התיזומת נעשה כמי שנטלה ופסול ש"מ אמר רב פפא האי מאן דגזל עפרא מחבריה ועבדיה לבינתא לא קני מאי טעמא דהדר משוי ליה עפרא לבינתא ועבדיה עפרא קני מאי אמרת דלמא הדר מחבריה ועביד ליה לבינתא אחריתי הוא ופנים חדשות באו לכאן ואמר רב פפא האי מאן דגזל נסכא מחבריה ועביד זוזי לא קני מאי טעמא הדר עביד להו נסכא זוזי ועבדינהו נסכא קני מאי אמרת הדר עביד להו זוזי פנים חדשות באו לכאן שחימי ועבדינהו חדתי לא קני חדתי ועבדינהו שחימי קני מאי אמרת הדר עביד להו חדתי מידע ידיע שחימיהו: זה הכלל כל הגזלנין משלמין בשעת הגזלה: (זה הכלל) לאתויי

מאי לאו הוא הדין לגלחלקה. וכיון דלעניין פסול מפסקלא לענין מקנה נמי שינוי הוא וקני: **פנים חדשות באו לכאן.** לא זו היא לבינה הראשונה אלא זו לבינה אחרת שהוצרך תיקון וגיבול בפני עצמה ומשונה היא מדאשתני דאי אפשר לצמצם או גדולה או קטנה: **נסכא.** פלטא של כסף. חדד עביד להו נסכא. אם ירצה לשנותו החותך הוא והקובע

מאי לאו הוא הדין לגלחלקה לא ניטלה שאני דהא חסר לה איפא דאמר ת"ש דא"ר מתנ' א"ר יהושע בן לוי גלחלקה התיזומת נעשה כמי שנטלה ופסול ש"מ אמר רב פפא האי מאן דגזל עפרא מחבריה ועבדיה לבינתא לא קני מאי טעמא דהדר משוי ליה עפרא לבינתא ועבדיה עפרא קני מאי אמרת דלמא הדר מחבריה ועביד ליה לבינתא אחריתי הוא ופנים חדשות באו לכאן ואמר רב פפא האי מאן דגזל נסכא מחבריה ועביד זוזי לא קני מאי טעמא הדר עביד להו נסכא זוזי ועבדינהו נסכא קני מאי אמרת הדר עביד להו זוזי פנים חדשות באו לכאן שחימי ועבדינהו חדתי לא קני חדתי ועבדינהו שחימי קני מאי אמרת הדר עביד להו חדתי מידע ידיע שחימיהו: זה הכלל כל הגזלנין משלמין בשעת הגזלה: (זה הכלל) לאתויי

הונא חברין עלאי ושבור מלכא אחי בדינהו איבעי ליה **רבי מאיר אומר לו הרי שלך לפניך גזל בהמה ועבדים פרות והרקיבו יין והחמיץ משלם בשעת הגזלה ממש ובשעת הגזלה אינו משלם אלא משבח דמי הגזלה והזקנה עבדים והזקנה משלם בשעת הגזלה רבי מאיר אומר לו הרי שלך לפניך גזל בהמה ועבדים פרות והרקיבו יין והחמיץ משלם בשעת הגזלה ממש ובשעת הגזלה אינו משלם אלא משבח דמי הגזלה והזקנה עבדים והזקנה משלם בשעת הגזלה רבי מאיר אומר**

מתני' גזל בהמה ועבדים פרות והרקיבו יין והחמיץ משלם בשעת הגזלה רבי מאיר אומר לו הרי שלך לפניך: **גמ'** אמר רב פפא לא הזקינה הזקינה ממש אלא אפי' בחשה והא אנן הזקינה תנן בחשה כגון הזקינה הלא עבדים בריא אמר ליה מר קשישא בריה דרב חסדא לרב אשי הכי קאמרי משמיה דרבי יוחנן אפילו גנב טלה ונעשה שור נעשה שינוי בידו וקנאו מטבח ומכר שלו הוא טובח שלו הוא מוכר אמר ליה לאו אמינא לך לא תחליף גברי ההוא משמיה דרבי איקלע איתמר: רבי מאיר אומר בעבדים אומר לו הרי שלך לפניך: אמר רב חנינא בר אבדימי אמר רב הלכה כרבי מאיר ורב שבק מתניתין ועביד כרבי מאיר משום דברייתא איפכא תניא ורב שבק מתניתין ועביד כברייתא רב מתניתין נמי איפכא תני מתני' ממקמי דברייתא אדרבה ניפוך ממקמי מתניתין אמרי רב נמי מתניתין איפכא תניא ואי אתנייה אתנייה בעיא ממקמי הדא ממקמי מתניתין אמרי רב נמי מתניתין שלשמה יש לי בידה עם ולדה וזה אומר אין שפחה שלשמה יש לך בידי אבל לא ולדה דמודה ליה במקצת ומשום הילך לא מפטר דקנא קטע ידה ולאו הילך הוא והכי מוקי לה בהשתאל: נשבעין **ולא משלמין.** מי שתובעים אותו ישבע ויפטר דכתיב (שמות כב) ולקח בעליו ולא ישלם מי שבעליו לשלם הוא נשבע ולא נשבע התובע ויטול: **אין נשבעין.** ובראשית מוכר תעמוד עד שיביא לוקח ראיה אלמא לקרקע

עבדים כמקרקעי דמי: **אין נשבעין על הקרקעות.** בפרק הזהב (ב"מ דף נו.): **אי הכי.** דמתניתין נמי בעינן למיתנא איפכא הלכה כרבנן מבעי ליה:

פטור. מלשלם לבעליו שכרו: **שלא בשעת מלאכה.** בשעה ושאינו רגיל) לעשות מלאכה או שאין עבשיו לבעליו מלאכה לעשות דזה נמי חסר הוא ופטור: **בדשלח ליה כו' חברי.** ומוקמינא לה בפ"ב (דף כא.) בחצר דלא קיימא לאגרא: **ביקבא יתיב.** זה הדר בתוכה והנהנו לבית זה שהוא מיושב בדיורין: **יתיב.** אין נראה לפי שהדר בתוכה טח ומשפיץ שדקיק תמיד: **ושאיה** יוסף שעה. שד הוא ושמו שאיה מכתת שערים וכותלי בית שאין אדם דר בתוכה: **דלא נתברי.** שלא ילמד דרכי הבטלה: **פתחה.** אם נשברה או נתקלקלה ודמי פתחה יתירין על שכרה נוטל דמי פתחה: **עביד לאגרא.** מסתמא כי נחית לה אדעתא דאגרא נחית הלכך לאו בתורת גזלן דיינינן ליה ונותן שכרה על כרחו אם רבין הן על דמי פתחה: **הא דלא עבידא לאגרא.** לא יהיב ליה אלא פתחה: **נחת לה אדעתא דאגרא.** רצה שכרה נוטל ואם פתחה יתר על שכרה נוטל דמי פתחה דהא ע"כ שקלקלה וגזל הוא: **אדעתא דגזלנותא.** אפי' שכרה גדול מפתחה לא יהיב אלא פתחה דכל הגוזלין משלמין בשעת הגזלה: **פלתו מלכות.** המלך צוה שלא יצא לא במדינה זו ולא במדינה אחרת: **היינו נסדק.** דכיון דלא נסדק לגמרי היזק גמור הוא ומשלם בשעת הגזלה: **אלא היכי דמי נפלה.** דקתני מתניתין הרי שלך לפניך כגון שפסלתו מדינה זו בני מדינה פסלוהו מעצמן: **ויוצא במדינה אחרת.** שיכול לומר לו לך להוציאו שם: **תירוקה** לא מינכר היזקא. לא נשתנה מראיתה משאר חטים: **הכא מינכרא היזקא.** שאין צורה זו דומה לצורה של כל היוצאים עכשיו ובשעגזלה היתה: **את חביו.** שום פרגמטיא: על המטבע. שקצץ לו מעות:

נותן

וכמי אמר רב עבדא במקרקעי דמי דניאל בר רב קטינא כו'. ואם היה במקרקעי דמי אפי' נחת ליה בתורת גזלנות לא בעי מרשותיה דמריה דהוי כקרקע דאין נגזלת ומשלם אגרא היכא דקאי לאגרא כמו ספינה דלקמן היכא דלא נחת ליה בתורת גזלנות. **הלוהו** וזרד בחציר. כופה סוגיא דהכא בלישנא קמא דאיזהו נשך (ב"מ דף סה: ושם) צ"ע דהיאך הלוה מותר

ומי אמר רב עבדא במקרקעי דמי דניאל בר רב קטינא כו' ואם היה במקרקעי דמי אפי' נחת ליה בתורת גזלנות לא בעי מרשותיה דמריה דהוי כקרקע דאין נגזלת ומשלם אגרא היכא דקאי לאגרא כמו ספינה דלקמן היכא דלא נחת ליה בתורת גזלנות. כופה סוגיא בדלישנא קמא דאיזהו נשך דהיאך הלוה מותר

1 **פטור.** מלשלם לבעליו שכרו; **שלא בשעת מלאכה.** בשעה ושאינו רגיל) לעשות מלאכה
2 או שאין עבשיו לבעליו מלאכה לעשות דזה נמי חסר הוא ופטור: **בדשלח ליה**
3 **כו' חברי.** ומוקמינא לה בפ"ב (דף כא.) בחצר דלא קיימא לאגרא: **ביקבא**
4 **יתיב.** זה הדר בתוכה והנהנו לבית זה שהוא מיושב בדיורין: **יתיב.** אין נראה לפי
5 שהדר בתוכה טח ומשפיץ שדקיק תמיד: **ושאיה**
1 **יוסף שעה.** שד הוא ושמו שאיה מכתת שערים
2 וכותלי בית שאין אדם דר בתוכה: **דלא נתברי.**
3 שלא ילמד דרכי הבטלה: **פתחה.** אם נשברה או
4 נתקלקלה ודמי פתחה יתירין על שכרה נוטל
5 דמי פתחה: **עביד לאגרא.** מסתמא כי נחית לה
6 אדעתא דאגרא נחית הלכך לאו בתורת גזלן
7 דיינינן ליה ונותן שכרה על כרחו אם רבין הן על
8 דמי פתחה: **הא דלא עבידא לאגרא.** לא יהיב
9 ליה אלא פתחה: **נחת לה אדעתא דאגרא.** רצה
10 שכרה נוטל ואם פתחה יתר על שכרה נוטל דמי
11 פתחה דהא ע"כ שקלקלה וגזל הוא: **נחית לה**
12 **אדעתא דגזלנותא.** אפי' שכרה גדול מפתחה לא
13 יהיב אלא פתחה דכל הגוזלין משלמין בשעת
14 הגזלה: **פלתו מלכות.** המלך צוה שלא יצא לא
15 במדינה זו ולא במדינה אחרת: **היינו נסדק.** דכיון
16 דלא נסדק לגמרי היזק גמור הוא ומשלם בשעת
17 הגזלה: **אלא היכי דמי נפלה.** דקתני מתניתין
18 הרי שלך לפניך כגון שפסלתו מדינה זו בני
19 מדינה פסלוהו מעצמן: **ויוצא במדינה אחרת.**
20 שיכול לומר לו לך להוציאו שם: **תירוקה** לא
21 **מינכר היזקא.** לא נשתנה מראיתה משאר
22 חטים: **הכא מינכרא היזקא.** שאין צורה זו דומה
23 לצורה של כל היוצאים עכשיו ובשעגזלה היתה:
24 **את חביו.** שום פרגמטיא: על **המטבע.** שקצץ לו
25 מעות:

נותן

רב נחמן אף על פי שאמרו הדר בחצר חביו שלא מדעתו א"צ להעלות לו שכר הלוהו
וזרד בחצר חביו צריך להעלות לו שכר א"ל הדרי בי: איתמר התוקף כספינתו של חביו
ועשה בה מלאכה אמר רב רצה שכרה נוטל רצה פחתה נוטל ושמואל אמר אינו נוטל אלא
פחתה אמר רב פפא לא פליגי הא דעבידא לאגרא הא דלא עבידא לאגרא ואיבעית אימא
הא והא דעבידא לאגרא הא דנחית ליה אדעתא דאגרא והא דנחית ליה אדעתא דגזלנותא:
גזל מטבע ונסדק [וכו']: אמר רב הונא נסדק נסדק מפני נפסל כספלתו מלכות ורב יהודה
אמר כספלתו מלכות נמי היינו נסדק נסדק אלא ה"ד נפסל שפסלתו מדינה זו ויוצאה במדינה
אחרת א"ל רב חסדא לרב הונא לדידך דאמרת נפסל כספלתו מלכות הרי פירות והרקיבו יין
והחמיץ דכי כספלתו מלכות נמי וקתני משלם כשעת הגזילה א"ל החם נשתנה טעמו וריחו
הכא לא נשתנה א"ל רבא לרב יהודה לדידך דאמרת כספלתו מלכות נמי היינו נסדק חרי
תרומה ונטמאת דכי כספלתו מלכות דקתני אומר לו הרי שלך לפניך א"ל החם לא מינכר
היזיקא הכא מינכר היזיקא איתמר המלוה את חביו על המטבע ונפסלה המטבע רב אמר

נותן

26 **רב נחמן אף על פי שאמרו הדר בחצר חביו שלא מדעתו א"צ להעלות לו שכר הלוהו**
27 **וזרד בחצר חביו צריך להעלות לו שכר א"ל הדרי בי: איתמר התוקף כספינתו של חביו**
28 **ועשה בה מלאכה אמר רב רצה שכרה נוטל רצה פחתה נוטל ושמואל אמר אינו נוטל אלא**
29 **פחתה אמר רב פפא לא פליגי הא דעבידא לאגרא הא דלא עבידא לאגרא ואיבעית אימא**
30 **הא והא דעבידא לאגרא הא דנחית ליה אדעתא דאגרא והא דנחית ליה אדעתא דגזלנותא:**
31 **גזל מטבע ונסדק [וכו']: אמר רב הונא נסדק נסדק מפני נפסל כספלתו מלכות ורב יהודה**
32 **אמר כספלתו מלכות נמי היינו נסדק נסדק אלא ה"ד נפסל שפסלתו מדינה זו ויוצאה במדינה**
33 **אחרת א"ל רב חסדא לרב הונא לדידך דאמרת נפסל כספלתו מלכות הרי פירות והרקיבו יין**
34 **והחמיץ דכי כספלתו מלכות נמי וקתני משלם כשעת הגזילה א"ל החם נשתנה טעמו וריחו**
1 **הכא לא נשתנה א"ל רבא לרב יהודה לדידך דאמרת כספלתו מלכות נמי היינו נסדק חרי**
2 **תרומה ונטמאת דכי כספלתו מלכות דקתני אומר לו הרי שלך לפניך א"ל החם לא מינכר**
3 **היזיקא הכא מינכר היזיקא איתמר המלוה את חביו על המטבע ונפסלה המטבע רב אמר**

נותן

מטבע היוצא באותה שעה דמעות שנפסלו לאו מטבע נינהו ולא נקט בקונטרס פרקמטיא אלא משום דכשמלוה אדם מעותיו אין רגילין להזכיר דבר אבל בשאומר פרקמטיא אפי' אמר סתם כך וכך מעות תתן צריך לשלם לו מטבע היוצא וקשה לפירושו דה"ל למימר המוכר לחביו על המטבע או ה"ל למימק המקח ועוד ביון מעמות פרקמטיא וזוקף עליו בבולה אין מברא כלל בין הלוהו מעות לפרקמטיא שמכר במעות ונראה לפרש דאין חילוק בין מכר ל פרקמטיא בין הלוהו מעות ומיירי בשהתנה עמו ע"מ שישלם לו מעות וביון שפירש לו כך סתמא דמילתא לכך פירש שאם יפסל יתן לו מטבע היוצא דאותו שנפסל אין שמו מטבע ושמואל קבר דביון שיוצא במישן שם מטבע עליו ועוד אור"י ד"ל כגון שהלוהו סאה חטין ואמר לו או תחזור לי סאה או כך וכך מעות ואילו במעות לחוד יודיעו קצב היה משלם לו מטבע שנפסל אבל הכא שלא זקף עליו בבולה גמורה שיכול לפרוע לו חטין או ירצה נותן לו מטבע היוצא באותה שעה ולכל הפירושים אם הלוהו מעות סתם מעות שהלוה לו

יפרע

יפרע לו אפי' שנפסל ואם תאמר מ"ש מגוזל דתניא גזל מטבע ונפסל אומר לו הרי שלך לפניך משמע משום דישנו בעין אבל ליתנהו בעין משלם כשעת הגזילה והכא גבי הלואה אפי' איתנהו בעין כי ליתנהו דמי דמלוה ניתנה וי"ל דיש לחלק בין הלואה לגזילה דמטבע שנפסל חשיב כהוזל וכמעיקרא קיים ולא כן בעין דמשלם כמו כן דמעיקרא אבל גבי הלואה היכא דהוזל משלם כי אולא דהשתא כדאמרינן באיזהו נשך (ב"מ דף עה.) מלוה אדם כור חטין והוזלו נותן חטין והוקרו נותן דמיהן ומטבע שנפסל אע"פ דרב הונא בהוזל ונראה דרב ושמואל סברי כרב הונא דלעיל דלרב יהודה דחשיב מטבע שנפסל בנכדק גבי הלואה לא מצי פטר נפשיה דאין לזה יכול לשלם תרומה טמאה תחת תרומה טהורה וחמץ אסור בתשלומין היתר לא דמי לגמרי דמטבע שנפסל דמי להוזל והנהו לא דמו להוזל ומכל מקום בשבאינו בעין אפי' בהוזל משלם כדמעיקרא:

אי הכי של בבל והן בבבל למאי חזי. קצת משמע דלא פריך אלא לרב נחמן דאוקי מילתא דשמואל דוקא בדאית ליה אורחא למישן מדפריך א"ה של בבל רבי משמע דאי לאו דאוקמא בשמלכיות מקפדות לא הוה קשה ולא מידי וקשה לרי"ו דבלאו רב נחמן צריך ע"כ לאוקמי ברייתא בשמלכיות מקפדות דלא תיקשי מינה לשמואל דחשיב ליה מטבע אפילו לית ליה אורחא למישן אי ליתא לדרב נחמן והכא קתני דאין מחללין על מעות של כאן והן בבבל ואע"ג דאית ליה אורחא לירושלים ותקשי נמי עלה דברייתא בתריתא מההיא דלעיל דשל מלכים אחרונים מחללין אע"ג דאין יוצאות שם במקום שעומד לפי שיוצאת במקום אחר והכא קתני דעל מעות של כאן והן בבבל אין מחללין אע"ג דיוצאות בירושלים אלא התם איירי בשאין מלכיות מקפדות אם נראות מטבע של מלך האחד במדינתו של זה הלכך [באים] באים נראות מלכיות אחרת כאן ומוכרין בהמתם במטבע שלהם ויכול הוא להוציאם בירושלים לבני שאר מדינות הבאות לכאן והכא איירי במקפדות ונראה לר"י דודאי אי ליתא מילתיה דרב נחמן הוה א"ש הכל ולא קתני לאוקומא ברייתא בתריתא דשמואל דוקא בדאית ליה אורחא למישן אבל אי ליתא מילתיה דרב נחמן הוה לשמואל ולא לההיא ברייתא דלעיל דיש לחלק בין מעות של כאן והן בבבל להנהו דלעיל דאיירי במטבע שנפסל במקום אחד ויוצא במקום אחר דהתם וודאי חשוב מטבע דקודם שנפסלה היה שם חשוב מטבע ועדיין מטבע קיים לגבי אותו מקום עצמו שנפסל שם שיכולין להוציאו במקום אחר אבל של כאן והן בבבל לא היה עליו שם מטבע בבבל מעולם ולכך אין מחללין אע"ג דאית ליה אורחא לירושלים אבל לרב נחמן דאוקי מילתא דשמואל דוקא בדאית ליה אורחא למישן אבל בי ליתא ליה אורחא למישן לא חשיב מטבע כלל ואפילו בשאותו מקום ועדיין יכול להוציא במישן ולא תלי אלא באית ליה אורחא לנחתם א"כ בך יש לו מטבע שהיה כבר במקום זה כמו מטבע של מקום אחר שלא בא מעולם כאן א"כ של כאן והן בבבל נמי לישויה ליה מטבע דהא אית ליה אורחא לירושלים.

דיבין בהו בהמה ומסיק לירושלים. ואם תאמר ותתניא בפרק האיש מקדש (קדושין דף נז:) אין לוקחין בהמה במעות מעשר שני ויש לומר דפלוגתא היא בפרק לוקח הגזול (סוכה דף מז:)

דתניא אחד שביעית ואחד מעשר שני מתחללין על בהמה חיה דברי ר"מ וחכמים אומרים על שחוטין מחללין על חיין אין מחללין ולר"מ אפי' לכתחילה שרי כדמוכח בחולין

דהתם דקתני מחללין בהדיא דקתני בסוכה מתחללין משום רבנן דאפי' בידיעבד אין מתחללין ועוד ר"ל דבשמעתין אין דאי אפשר בענין אחר שאין יכול להעלות המעות בירושלים שרי למיזבן בהו בהמה לכולי עלמא ויטעמא דאין לוקחין בהמה ממעות מעשר שני פירש בקונטרס בקדושין (דף נה:) משום בחשבא ואין השעם בשביל בן אלא כדמפרש בסוכה (דף מז:)

דאמר התם מחלוקת בזקנים אבל בנקבות דברי הכל בשחוטין מתחללין ועל חיין אין מתחללין שמא יגדל מהם עדרים עדרים ובזכרים פלגי אי נזרעין זכרים אטו נקבות אי לא ובן מפרש בירושלמי המשכת מעשר שני דטעמא דאסור לקנות זכרים גזירה אטו נקבות: **שיהו** כל המעות יוצאות בירושלים.

ירושלים ומה המקום שאין מחללין אין מחללין אף כל שאין מחללין אין יוצאין

מטבע של אברהם אבינו זקן וקיקיה מצד אחד. בבראשית רבה דרש ואגדילה שמך שקראה לו מונטיר"ן בעולם ומהו מונטיר"ן זקן וקיקיה מכאן בחזור ובחוזרה מכאן ונראה לה שהיה בו שורת זקן וקיקיה מכאן בחזור ובחוזרה מכאן דאסור לעשות צורת אדם אלא כך היה כתוב מצד אחד זקן ומצד אחד בחור ובתולה וכן פירש בקונטרס גבי דוד ושלמה וירושלים עיר הקודש שכך היה כתוב במטבעו:

נותן לו **מטבע** היוצא. בשעת פרעון דקא קיבל עליו לתת לו מטבע והאי לאו מטבע הוא ודקא הלוהו פרגמטיא אבל הלוהו משלם לו: **על** מעות שאין יוצאות. בכל בירושלים דלאו כסף צורה קרינא ביה: **בזיבויות**. מטבע של בן בוזיבא ירושלמיות הוה וה"ג בזיבויות ירושלמיות או של מלכים הראשונים וזיבויות ירושלמיות או נפקי בכל ל"א בזיבויות של בזיב וה"ג בזיבויות או ירושלמיות או של מלכים הראשונים: **הא** של אחרונים. דנפקי במדינה אחרת ודומיא דראשונים הוא בכך דאין יוצאות כאן במקומו של בעל הבית שנפסלה בכאן: **מחללין**. ואף על גב דלית ליה אורחא להתם במקום שיוצאין שהרי בירושלים צריך לילך ולהוציאן וקשיא לרב נחמן אליבא דשמואל דאמר אבל לית ליה אורחא למישן לא: **אלא** כי אמר. רב נחמן אליבא דשמואל דבי לית ליה אורחא למישן לא: **בשמלכיות מקפדות**. בתחתי אי הכי כי אית ליה אורחא למישן היכי מצי ממטי להו הא כי בדקי להו בני מדינה זו ומשכחי ליה אותן מעות מפסדי ליה: **ומשני דילא בחשי**. שאין מקפידין כל כך שיהו בודקין ומחפשין על דבר זה ואי אשכחי קפדי הלכך אית ליה אורחא שנערך לילך שם ויקבלם ויוציא לשם בסחורה ואי לאו הואיל ואין יכול להרמותם בכאן מפרכסיה לבני מישן הבאים כאן אם רוצה לא יקבלם: **אין** מחללין על מעות של כאן והן בבבל. אין מחללין מעשה שני על מעות של כאן ירושלים והמעות והבעלים בבבל הואיל ואינן יוצאות מיד במקום שהן שם דבעינן מצוי בידך וליכא ולא של בבל והן בכאן בירושלים והפירות לא שני לן כל היכא דאיתנהו יכול לחללן והן חוץ לירושלים קתני מיהת אין מחללין על המעות של כאן והן בבבל אלמא אע"ג דאית ליה אורחא למישן כגון הכא דסופו לעלות כאן ולהוציאן ואפ"ה לא קרי להו מעות היוצאות: **מקפדות** זו על זו. יתר מדאי דבחשי ובדקי הלכך מסובנות הן של בבל במלכות ירושלים המקפדת ובחשי טפי: **למאי** חזי. הא לא מצי לאמטוניתנו להכא: **ותקניא** התקינו בי'. ואמאי תני ליעל ולא על של בבל והן כאן: **דיוד ושלמה**. כתוב מצד אחד ומצד שני כתוב ירושלים עיר הקודש: **בחור ובתולה**. יצחק ורבקה: **וזן וזקינה**. אברהם ושרה: **והוסיפו** עליהן מהו אמר לו נותן לו **מטבע** היוצא באותה שעה א"ל אין וא"ל אפי' כי תרטיא א"ל אין והא קא זיילין פירי אמר רב אשי חזינן אי מחמת טיבעא זיל מנזפינן ליה

ואי

שעה. שלא גדול בדורו: **כי תרטיא**. שלא יכול להשתמש בפירותיו: **פירות**. לגבי מטבע זו נמצא שמשתכר זה בתוספת ואינה דומה לראשונים והדי רבינו:

מחמת

וְאִי מֵחֲמַת תַּרְעָא זִיל לָא מְנַכִּינַן לֵיהּ וְהָא קָא שָׁבַח לְעִנְיַן נַסְכָּא אֶלָּא כִּי הָא דְּרַב פָּפָּא וְרַב הוּנָא בְּרֵיהּ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ עֲבַדֵי עוּבְדָא בְּזוּזֵי דְּאַגַרְדְּמִים טַיְיעָא עַד י׳ בִּתְמַנְיָא אָמַר רַבָּה הַזּוֹרֵק מַטְבֵּעַ שֶׁל חֲבֵירוֹ לַיָּם הַגָּדוֹל פָּטוּר מַאי טַעְמָא אָמַר הָא מָנַח קַמָּךְ אִי בָּעֵית שַׁקְלֵיהּ וְהָנֵי מִילֵּי בִּצְלוּלִין דְּקָא חָזֵי לֵיהּ אֲבָל עֲכוּרִין דְּלָא קָחָזֵי לֵיהּ לָא וְהָנֵי מִילֵּי דְּאַדְּיֵיהּ אַדּוֹיֵי אֲבָל שַׁקְלֵיהּ בְּיָדֵיהּ מִיגְזַל גַּזְלֵיהּ הֲשָׁבָה בָּעֵי מֵיעֲבַד מֵתִיב רָבָא אֵין מְחַלְּלִין עַל מָעוֹת שֶׁאֵינָן בִּרְשׁוּתוֹ כֵּיצַד הָיוּ לוֹ מָעוֹת בְּקַסְטְרָא אוֹ בְּהַר הַמֶּלֶךְ אוֹ שֶׁנָּפַל כִּיסוֹ לַיָּם הַגָּדוֹל אֵין מְחַלְּלִין אָמַר רַבָּה שָׁאנִי לְעִנְיַן מַעֲשֵׂר דִּבְעִינַן מָצוּי בְּיָדְךָ דְּרַחֲמָנָא אָמַר וְצַרְתָּ הַכֶּסֶף בְּיָדְךָ וְלֵיכָּא וְאָמַר רַבָּה הַשָּׁף מַטְבֵּעַ שֶׁל חֲבֵירוֹ פָּטוּר מַאי טַעְמָא דְּהָא לָא עֲבַד וְלָא מִידֵי וְה״מ דְּמַחְיֵיהּ בְּקוּרְנָסָא וְטַרְשֵׁיהּ אֲבָל שַׁיְיפָא בְּשׁוּפִינָא חִסּוּרֵי חַסְּרֵיהּ מֵתִיב רָבָא הִכָּהוּ עַל עֵינוֹ וְסִמְּאָהּ עַל אָזְנוֹ וְחֵרְשׁוֹ עֶבֶד יוֹצֵא בָּהֶן לְחֵירוּת כְּנֶגֶד עֵינוֹ וְאֵינוֹ רוֹאֶה כְּנֶגֶד אָזְנוֹ וְאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ אֵין עֶבֶד יוֹצֵא בָּהֶן לְחֵירוּת רַבָּה לְטַעְמֵיהּ דְּאָמַר רַבָּה חֵרְשׁוֹ לְאָבִיו נֶהֱרָג שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַחֲרִישָׁה בְּלֹא חַבּוּרָה דְּטִפְּתָא דְּדָמָא נָפְלַת לֵיהּ בְּאוּנֵיהּ וְאָמַר רַבָּה הַצּוֹרֵם אוֹזֶן פָּרָתוֹ שֶׁל חֲבֵירוֹ פָּטוּר מַאי טַעְמָא פָּרָה כִּדְקַיְימָא קַיְימָא דְּלָא עָבַד וְלָא מִידֵי וְכוּלְּהוּ שְׁוָורִים לַאו לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ קַיְימֵי מֵתִיב רָבָא הָעוֹשֶׂה מְלָאכָה בְּמֵי חַטָּאת וּבְפָרַת חַטָּאת פָּטוּר מִדִּינֵי אָדָם וְחַיָּיב בְּדִינֵי שָׁמַיִם מְלָאכָה הוּא דְּלָא מִינְכַּר הֶיזֵּיקָהּ אֲבָל צוֹרֵם דְּמִינְכַּר הֶיזֵּיקָהּ הָכִי נַמִּי דְּמִחַיֵּיב בְּדִינֵי אָדָם אַמְרֵי הוּא הַדִּין דַּאֲפִילּוּ צוֹרֵם פָּטוּר וְהָא קָא מַשְׁמַע לָן דַּאֲפִילּוּ מְלָאכָה דְּלָא מִינְכַּר הֶיזֵּיקָהּ חַיָּיב בְּדִינֵי שָׁמַיִם וְאָמַר רַבָּה הַשּׂוֹרֵף שְׁטָרוֹ שֶׁל חֲבֵירוֹ פָּטוּר דְּאָמַר לֵיהּ נְיָירָא קְלָאֵי מִינָּךְ מַתְקִיף לָהּ רָמֵי בַּר חָמָא הֵיכִי דָּמֵי

אי

רש"י

מֵחֲמַת תַּרְעָא. שֶׁבָּאוּ גְּשָׁמִים וְנִמְצְאוּ רוֹב תְּבוּאוֹת בָּעוֹלָם וְהוּזְלוּ הַפֵּירוֹת: **לְעִנְיַן נַסְכָּא.** אִם בָּא לְהַתִּיכָן וְלַעֲשׂוֹת מֵהֶן גְּרוּטָאוֹת יֵשׁ יוֹתֵר מִן הָרִאשׁוֹנִים וַהֲוֵי רְבִית: **עָבְדוּ עוּבְדָא.** בְּאָדָם שֶׁהִלְוָה אֶת חֲבֵירוֹ עַל הַמַּטְבֵּעַ וְהוֹסִיפוּ עָלָיו וְהָלְכוּ אֵצֶל אַגְרְדִימוּס סוֹחֵר יִשְׁמָעֵאל וְהָיָה לוֹ מִן הָרִאשׁוֹנָה וּמִן הַשְּׁנִיָּה וּמָצְאוּ בְּח׳ שֶׁל מַטְבֵּעַ שְׁנִיָּה י׳ מִן הָרִאשׁוֹנָה וְנָתַן לוֹ שְׁמֹנֶה: אָמַר רַבָּה גְּרְסִינָן בְּכוּלְּהוּ: **הַזּוֹרֵק מַטְבֵּעַ שֶׁל חֲבֵירוֹ בַּיָּם.** אע״ג שֶׁאֵין יָכוֹל לִיטְּלוֹ: **פָּטוּר.** כִּדְמְפָרֵשׁ וְאָזִיל דְּלָא שַׁקְלֵיהּ בְּיָדֵיהּ אֶלָּא דְּאַדְּיֵיהּ שֶׁהָיְתָה בְּיַד בְּעָלִים וְהִכָּהוּ זֶה תַּחַת יָדוֹ וְנִיתְּזָה לַיָּם הוֹאִיל וּצְלוּלִים הֵן וְקָא חָזוּ לֵיהּ אָמַר לֵיהּ הָא מָנַח קַמָּךְ וְאֵינָהּ אֲבוּדָה וְאִי מִשּׁוּם דְּבָעֵי לְמֵיתַב זוּזָא לְבַר אָמוֹרָאָה לְמֵישַׁט וּלְמִישְׁקְלֵיהּ גְּרָמָא הוּא שֶׁגּוֹרֵם לְהַפְסִידוֹ אוֹתוֹ שָׂכָר וּגְרָמָא בִּנְזָקִין פָּטוּר: **אֲבָל עֲכוּרִין.** בִּשְׁעַת הַתָּזָה דַּהֲוָה לֵיהּ מַעֲשֶׂה בְּיָדַיִם אָבוּד הוּא וְאֵין זֶה גּוֹרֵם אֶלָּא מַמָּשׁ דְּהָא מַמָּשׁ הִתִּיזוֹ: **הָיָה לוֹ מָעוֹת בְּקִיסְטְרָא.** מָקוֹם וְהוּא רָחוֹק מְאֹד וְיֵשׁ בּוֹ סַכָּנַת דְּרָכִים וְאֵין שַׁיָּירוֹת מְצוּיוֹת שָׁם: **אֵין מְחַלְּלִין.** אַלְמָא אָבוּד חָשִׁיב לֵיהּ בַּיָּם הַגָּדוֹל: **הַשָּׁף.** אשפריי״ר בְּלַעַ״ז שֶׁפַּחַת אֶת הַצּוּרָה: **בְּקוּרְנְסָא.** מרטי״ל בְּלַעַ״ז: **וְטַרְשֵׁיהּ.** עֲשָׂאָן כְּאֶבֶן חֲלָקָה לְשׁוֹן טְרָשִׁים: **בְּשׁוּפִינָא.** לימ״א בְּלַעַ״ז שֶׁל נַפָּחִים: **חִסּוּרֵי חַסְּרֵיהּ.** וּמַמָּשׁ הוּא וְלָא גְּרָמָא טַעְמָא דְּרַבָּה בְּכוּלְּהוּ מִשּׁוּם גְּרָמָא בִּנְזָקִין הוּא וּפָטוּר: **עַל אָזְנוֹ וְחֵרְשׁוֹ.** אַלְמָא אַף עַל גַּב דְּלָא חַסְּרֵיהּ כֵּיוָן דְּעָשָׂה מַעֲשֶׂה בְּגוּפוֹ לַאו גְּרָמָא קָחָשִׁיב לֵיהּ אֶלָּא מַמָּשׁ וְהָכָא נַמִּי כֵּיוָן דְּמַחְיֵיהּ בְּקוּרְנְסֵיהּ וּפְחָתֵיהּ וְעַל כָּכָה חִסְּרוֹ דָּמִים מַעֲשֶׂה הוּא: **רַבָּה לְטַעְמֵיהּ.** הִלְכָּךְ גַּבֵּי עֶבֶד נַמִּי חִסָּרוֹן הוּא [וּכְנֶגֶד אָזְנוֹ פָּטוּר מִשּׁוּם דִּבְהָכִי לָא הָוֵי לֵיהּ לְמֵיחַשׁ וְהַאי וַדַּאי גְּרָמָא הוּא]: **הַצּוֹרֵם.** אשקרניי״ר בְּלַעַ״ז פּוֹגֵם: **בְּמֵי חַטָּאת.** שֶׁקַּל כְּנֶגְדָּן מִשְׁקוֹלוֹת וּפָרָה וְכָל מַעֲשֶׂיהָ נִפְסָלִים בִּמְלָאכָה:

מנא

תוספות

עַד י׳ בִּתְמַנְיָא. פִּי׳ בַּקּוּנְטְרֵס וְנוֹתֵן לוֹ שְׁמוֹנֶה וּלְפֵירוּשׁוֹ חָשִׁיב מִמַּעְלָה לְמַטָּה כְּלוֹמַר י״ב אוֹ י״א בִּתְמַנְיָא עַד י׳ בִּתְמַנְיָא יָהִיב לֵיהּ תְּמַנְיָא אֲבָל הָא תִּשְׁעָה מִן הָרִאשׁוֹנִים בִּתְמַנְיָא בִּשְׁנִיִּים יָהִיב לֵיהּ ט׳ מִן הַשְּׁנִיִּים תַּחַת ט׳ שֶׁל רִאשׁוֹנִים אוֹ י׳ בִּי׳ וְר״ח פִּי׳ עַד י׳ בִּתְמַנְיָא וְיָהִיב לֵיהּ י׳ וּלְפֵירוּשׁוֹ הָוֵי מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה:

עֲכוּרִין וּצְלוּלִין. לָאו דַּוְקָא אֶלָּא אֲפִי׳ עֲכוּרִין אִי מָצֵי בַּר אָמוֹרָאָה לְמִשְׁקְלִינְהוּ הָווּ כִּצְלוּלִין וַאֲפִי׳ צְלוּלִין אִי לָא מָצֵי לְמִשְׁקְלִינְהוּ חַיָּיב וְהָא דְּנָקַט צְלוּלִין וַעֲכוּרִין מִשּׁוּם דִּסְתָם צְלוּלִין מָצֵי שָׁקִיל לְהוּ בַּר אָמוֹרָאָה וּסְתָם עֲכוּרִין לָא מָצֵי שָׁקִיל בַּר אָמוֹרָאָה:

וְה״מ דְּאַדְּיֵיהּ אַדּוֹיֵי. מַשְׁמַע הָכָא דְּלָא חָשִׁיב הַגְבָּהָה כִּי אַדְּיֵיהּ אַדּוֹיֵי בְּלֹא נְטִילָה בְּיָדוֹ אע״פ שֶׁעוֹמֵד בָּאֲוִיר לְמַעְלָה מִג׳ קוֹדֶם שֶׁיִּפּוֹל לְגַמְרֵי וְכֵן בְּהַנִּיזָּקִין (גיטין דף נט:) גַּבֵּי עָנִי הַמְנַקֵּף בְּרֹאשׁ הַזַּיִת וְקָשֶׁה דִּבְפ״ק דְּב״מ (דף ט. ושם) אָמַר גַּבֵּי טַלִּית שֶׁרֹאשׁוֹ אֶחָד עַל הָעַמּוּד וְרֹאשׁוֹ אֶחָד מוּנָּח ע״ג קַרְקַע שֶׁאִם הִגְבִּיהַּ אָדָם רֹאשׁוֹ הַמּוּנָּח ע״ג קַרְקַע וְנִתֵּק רֹאשׁ שֶׁע״ג הָעַמּוּד לַהֲבִיאוֹ אֶצְלוֹ שֶׁהוּא קוֹנֶה מִטַּעַם הַגְבָּהָה וְאִי מְשִׁיכָה קָאָמַר הָתָם אַמַּאי נָקַט רֹאשׁוֹ אֶחָד ע״ג הָעַמּוּד אַלְמָא חָשִׁיב הַגְבָּהָה הוֹאִיל וּמְבִיאוֹ עַל הָאֲוִיר לְמַעְלָה מִג׳ וְי״ל דְּהָתָם חֲשִׁיבָא הַגְבָּהָה טְפֵי לְפִי שֶׁרֹאשׁוֹ אֶחָד אוֹחֵז בְּיָדוֹ א״נ הָתָם מַיְירֵי כְּגוֹן שֶׁיָּדוֹ כ״כ בְּגוֹבַהּ כְּשֶׁיְּנַתְּקֶנּוּ לֹא יִפּוֹל רֹאשׁוֹ לָאָרֶץ אֶלָּא יְהֵא מוּגְבָּהּ ג׳ מֵעַל הָאָרֶץ וְא״ת דִּבְסוֹף שִׁילּוּחַ הַקֵּן (חולין דף קמא:) מַשְׁמַע דְּכִי טָרִיף אַקֵּן וּמִתְגַּבְּהֵי יוֹנִים דַּחֲשִׁיבָא הַגְבָּהָה לִקְנוֹת אע״פ שֶׁאֵין תּוֹפְסָם בְּיָדוֹ וְי״ל דְּדַוְקָא הָכָא וּבְהַנִּיזָּקִין לָא חֲשִׁיבָא הַגְבָּהָה דְּאִיכָּא תַּרְתֵּי לְגְרִיעוּתָא דְּלָא תְּפָסָם וְגַם אֵין מַגְבִּיהַּ אֶלָּא מַשְׁפִּיל אֲבָל יוֹנִים דְּמִתְגַּבְּהֵי חֲשִׁיבָא הַגְבָּהָה אֲבָל אִם הָיוּ נוֹפְלִין לְמַטָּה ע״י טְרִיפַת הַקֵּן לֹא הָיָה קוֹנֶה כֵּיוָן שֶׁאֵין תָּפוּס בְּיָדוֹ כְּלָל וּלְפִי׳ זֶה הו״מ לְפְלוּגֵי הָכָא בְּאַדְּיֵיהּ אַדּוֹיֵי בֵּין דֶּרֶךְ יְרִידָה לְדֶרֶךְ עֲלִיָּיה אֶלָּא דְּנִיחָא לֵיהּ לְפְלוּגֵי בְּדֶרֶךְ יְרִידָה גּוּפֵיהּ בֵּין אַדְּיֵיהּ אַדּוֹיֵי בֵּין שַׁקְלֵיהּ בְּיָדֵיהּ אִי נַמִּי אֵין חִילּוּק בֵּין דֶּרֶךְ יְרִידָה לְדֶרֶךְ עֲלִיָּה דַּאֲפִילּוּ דֶּרֶךְ עֲלִיָּה לָא קָנֵי הָכָא בְּאַדְּיֵיהּ אַדּוֹיֵי לְפִי שֶׁאֵין דֶּרֶךְ הַגְבָּהָה בְּזֶה הָעִנְיָן אֲבָל בְּיוֹנִים שֶׁהֵן בַּעֲלֵי חַיִּים דֶּרֶךְ הַגְבָּהָה בְּכָךְ כְּמוֹ קוֹרֵא לָהּ וְהִיא בָּאָה אוֹ הִכִּישָׁהּ בְּמַקֵּל וְרָצְתָה לְפָנָיו דְּחָשִׁיב מְשִׁיכָה אַף עַל פִּי שֶׁהָלְכָה מֵאֵילֶיהָ וּמִיהוּ אִם הָיוּ הַיּוֹנִים יְרוּדִים ע״י טְרִיפַת הַקֵּן לֹא חָשִׁיב הַגְבָּהָה אֶלָּא עֲלִיָּיתָם דַּוְקָא:

הַשָּׁף מַטְבֵּעַ שֶׁל חֲבֵירוֹ פָּטוּר. נִרְאֶה דְּרַבָּה סָבַר פְּסָלְתּוֹ מַלְכוּת לָא הֲוֵי כְּנִסְדָּק דְּאִי הֲוֵי כְּנִסְדָּק אִם כֵּן כ״ש דְּשָׁף מַטְבֵּעַ הֲוֵי כְּנִסְדָּק וַהֲרֵי חַסְּרֵיהּ טוּבָא וְאַמַּאי פָּטוּר: **מֵתִיב** רָבָא הִכָּהוּ עַל עֵינוֹ וְסִמְּאָהּ עַל אָזְנוֹ וְחֵרְשָׁהּ עֶבֶד יוֹצֵא בָּהֶן לְחֵירוּת. וְאַמַּאי וְהָא לָא חַסְּרֵיהּ דְּאֵין בּוֹ פְּגָם וְחֶסְרוֹן אֶלָּא כֵּיוָן שֶׁקִּלְקְלוֹ חַיָּיב אע״פ שֶׁאֵין בּוֹ שׁוּם פְּגָם וְחֶסְרוֹן וְהוֹאִיל וְכֵן הוּא ה״נ לִיחַיֵּיב וּמְשַׁנֵּי רַבָּה לְטַעְמֵיהּ כו׳ וְיֵשׁ שָׁם חֶסְרוֹן טִיפְּתָא דְּדָמָא דְּנָפְלָה בְּאָזְנֵיהּ וְכֵיוָן דְּיֵשׁ חֶסְרוֹן בְּאוֹתוֹ קִלְקוּל חַיָּיב עַל כָּל הַקִּלְקוּל כְּמוֹ בִּשְׁפִיָּיה דְּחַיָּיב בְּכָל הַקִּלְקוּל דְּלִיחַיְּיבֵיהּ עַל מַה שֶּׁחַסְּרֵיהּ לָא הָיָה צָרִיךְ רַבָּה לְהַשְׁמִיעֵנוּ דְּחַיָּיב וְא״ת וְאַמַּאי עֶבֶד יוֹצֵא בָּהֶן לְחֵירוּת הָא בְּעִינַן מוּמִין שֶׁבְּגָלוּי דּוּמְיָא דְּשֵׁן וְעַיִן וּבְחֵרְשׁוֹ הֵיכִי הֲוֵי בְּגָלוּי וְי״ל נְהִי שֶׁאֵין נִיכָּר בּוֹ כְּלוּם כְּשֶׁהוּא יָשֵׁן אוֹ עוֹמֵד בְּמָקוֹם אֶחָד וְשׁוֹתֵק מכ״מ כֵּיוָן דִּלְפִי מִנְהָגוֹ שֶׁמִּתְנַהֵג וְהוֹלֵךְ נִיכָּר שֶׁהוּא חֵרֵשׁ חָשִׁיב מוּם שֶׁבְּגָלוּי וְעי״ל דְּאֵין צָרִיךְ שֶׁיְּהֵא קִלְקוּל בְּגָלוּי אֶלָּא שֶׁהָאֵבֶר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ קִלְקוּל יְהֵא בְּגָלוּי:

הַצּוֹרֵם אוֹזֶן פָּרָתוֹ שֶׁל חֲבֵירוֹ פָּטוּר. וְהָא דִּתְנַן לְעֵיל (דף צו:) גָּזַל בְּהֵמָה וְנִתְעַבְּדָה בָּהּ עֲבֵירָה אוֹ שֶׁנִּפְסְלָה מֵעַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ אוֹמֵר לוֹ הֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ וְנִפְסְלָה הַיְינוּ שֶׁנָּפַל בָּהּ מוּם דְּאִי נִרְבְּעָה הַיְינוּ שֶׁנֶּעֶבְדָה בָּהּ עֲבֵירָה וּמַשְׁמַע דַּוְקָא שֶׁנִּפְסְלָה מֵאֵילֶיהָ אֲבָל הִטִּיל בָּהּ מוּם בְּיָדַיִם חַיָּיב וְי״ל דְּמַתְנִי׳ אַיְירֵי בִּבְהֵמָה קְדוֹשָׁה דְּוַדַּאי לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ קַיְימָא: **הָא** קמ״ל דַּאֲפִי׳ מְלָאכָה דְּלָא מִינְכַּר הֶיזֵּיקָהּ. תֵּימַהּ דִּבְפֶרֶק הַנִּיזָּקִין (גיטין דף נג. ושם) פָּרִיךְ מֵהָכָא לְמ״ד הֶיזֵּק שֶׁאֵין נִיכָּר שְׁמֵיהּ הֶיזֵּק דְּעוֹשֶׂה מְלָאכָה בְּמֵי חַטָּאת וּבְפָרַת חַטָּאת פָּטוּר וְאִי שְׁמֵיהּ הֶיזֵּק אַמַּאי פָּטוּר וּמַאי קוּשְׁיָא הָא אֲפִי׳ בְּצוֹרֵם אוֹזֶן דְּמִינְכַּר פָּטוּר מִשּׁוּם דִּסְתָם שְׁוָורִים לָאו לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ קַיְימֵי וְא״ל דְּהָתָם פָּרִיךְ מִפָּרַת חַטָּאת דְּפָרָה אֲדוּמָּה דְּדָמֶיהָ יְקָרִים פְּשִׁיטָא דִּלְגַבֵּי מִזְבֵּחַ קַיְימָא וְהָכָא בִּשְׁמַעְתִּין פָּרִיךְ לְרַבָּה מִמֵּי חַטָּאת דִּסְתָם מַיִם לָאו לְמֵי חַטָּאת קַיְימֵי דְּקוֹדֶם קִידּוּשִׁין דַּוְקָא פָּסְלָה בָּהֶן מְלָאכָה כִּדְתְנַן בְּמַסֶּכֶת פָּרָה (פ״ד מ״ד) וּמַיִם הַמְּלָאכָה פּוֹסֶלֶת בָּהֶן עַד שֶׁיָּטִילוּ אֶת אֵפֶר לְתוֹכָן וְתַנְיָא נַמִּי בְּסִפְרֵי יָכוֹל אַף מִשֶּׁיִּקַּדְּשׁוּ בַּכֹּל תַּלְמוּד לוֹמַר לְמֵי נִדָּה וּכְבָר הֵם מֵי נִדָּה דְּע״כ בְּגִיטִּין (דף נג. ושם) מִמֵּי חַטָּאת נַמִּי פָּרִיךְ מִדִּמְשַׁנֵּי הָתָם מֵי חַטָּאת שֶׁשָּׁקַל בָּהֶן מִשְׁקָלוֹת וְי״ל דְּכֵיוָן דְּנָקַט מְלָאכָה לְרְבוּתָא כִּדְקָאָמַר הָכָא דַּאֲפִי׳ מְלָאכָה דְּלָא מִינְכַּר הֶיזֵּיקָהּ חַיָּיב בְּדִינֵי שָׁמַיִם א״כ דַּיֵּיק שַׁפִּיר הָתָם דְּהֶיזֵּק שֶׁאֵין נִיכָּר לָא שְׁמֵיהּ הֶיזֵּק דְּאִי שְׁמֵיהּ הֶיזֵּק אֵין כַּאן שׁוּם רְבוּתָא בְּמַאי דְּנָקַט מְלָאכָה כֵּיוָן דִּבְכָל מָקוֹם חָשִׁיב שֶׁאֵינוֹ נִיכָּר כְּנִיכָּר וְעוֹד יֵשׁ לוֹמַר דְּרַבָּה סָבַר דְּהֶיזֵּק שֶׁאֵין נִיכָּר לָא שְׁמֵיהּ הֶיזֵּק אֲבָל לְמ״ד שְׁמֵיהּ הֶיזֵּק כ״ש דְּמִחַיֵּיב בְּצוֹרֵם דְּמִינְכַּר טְפֵי וְרָבָא דְּפָרִיךְ בִּשְׁמַעְתִּין לְרַבָּה סָבַר בְּצוֹרֵם הֲוֵי מִינְכַּר הֶיזֵּיקָהּ וְחַיָּיב אֲפִי׳ לְמ״ד הֶיזֵּק שֶׁאֵין נִיכָּר לָא שְׁמֵיהּ הֶיזֵּק כִּדְאָמַר מְלָאכָה דְּלָא מִינְכַּר הֶיזֵּיקוֹ אֲבָל צוֹרֵם דְּמִינְכַּר הֶיזֵּיקוֹ הָכִי נַמִּי דְּמִחַיֵּיב וְא״ת וְהֵיאַךְ יָכוֹל אָדָם לִפְסוֹל פָּרָתוֹ שֶׁל חֲבֵירוֹ וְהָא בְּעִינַן עוֹבֵד דּוּמְיָא דְּעָבַד דְּנִיחָא לֵיהּ וְיֵשׁ לוֹמַר הָנֵי מִילֵּי בְּנַעֲשֵׂית הַמְּלָאכָה מֵאֵילָא אֲבָל בְּעוֹשֶׂה הַמְּלָאכָה בְּיָדַיִם לָא בָּעְיָא אֶלָּא שֶׁיְּהֵא נִיחָא לֵיהּ לָעוֹשֶׂה וְכֵן בְּהֶכְשֵׁר דִּבְעִינַן יוּתַּן דּוּמְיָא דְּכִי יִתֵּן:

נכתוב

תוספות

נִכְתּוֹב לֵיהּ שְׁטָרָא. לֹא שַׁיָּיךְ הָכָא מִפִּיהֶם וְלֹא מִפִּי כְּתָבָם וְלֹא בְּהַהִיא דִּתְנַן בְּגֵט פָּשׁוּט (ב״ב דף קסח.) מִי שֶׁנִּמְחַק שְׁטַר חוֹבוֹ דְּעֵדִים הַחֲתוּמִים עַל הַשְּׁטָר נַעֲשָׂה כְּמִי שֶׁנֶּחְקְרָה עֵדוּתָן בְּבֵ״ד וַהֲוֵי כְּאִילּוּ אַמְרֵי הַנֵּי עֵדִים רְאִינוּם שֶׁנֶּחְקְרוּ עֵדוּתָן בְּבֵ״ד וּבְפ״ב דִּכְתוּבּוֹת (דף כ.) הֶאֱרַכְתִּי:

פֵּרוּשִׁי קְמְפָרֵשׁ כֵּיצַד כו׳. תֵּימַהּ דְּלֹא פָּרִיךְ אִי הָכִי חַיָּיבִין תְּרֵי זִימְנֵי לְמ״ל כִּדְפָרִיךְ בְּפֶרֶק קַמָּא דְּסַנְהֶדְרִין (דף ג. ושם) אִי הָכִי שְׁלֹשָׁה שְׁלֹשָׁה לָמָּה לִי וּבְכַמָּה מְקוֹמוֹת דַּיֵּיק וּבְכַמָּה מְקוֹמוֹת לֹא דַּיֵּיק: הָכָא
הכא

גמרא

אִי דְּאִיכָּא סַהֲדֵי דְּיָדְעֵי מַאי הֲוָה בִּשְׁטָרָא לִיכְתְּבוּ לֵיהּ שְׁטָרָא מְעַלְּיָא וְאִי דְּלֵיכָּא סַהֲדֵי אֲנַן מְנָא יָדְעִינָן אָמַר רָבָא תְּהֵא בְּמַאֲמִינוֹ אָמַר רַב דִּימִי בַּר חֲנִינָא הָא דְּרַבָּה מַחְלוֹקֶת ר״ש וְרַבָּנָן הִיא לְר״ש דְּאָמַר דָּבָר הַגּוֹרֵם לְמָמוֹן כְּמָמוֹן דָּמֵי מְחַיֵּיב לְרַבָּנָן דְּאָמְרֵי דָּבָר הַגּוֹרֵם לְמָמוֹן לַאו כְּמָמוֹן דָּמֵי לֹא מְחַיֵּיב מַתְקִיף לָהּ רַב הוּנָא בְּרֵיהּ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ אֵימַר דְּשַׁמְעַתְּ לֵיהּ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן דָּבָר הַגּוֹרֵם לְמָמוֹן כְּמָמוֹן דָּמֵי בְּדָבָר שֶׁעִיקָּרוֹ מָמוֹן כִּדְרַבָּה דְּאָמַר רַבָּה גָּזַל חָמֵץ לִפְנֵי הַפֶּסַח וּבָא אַחֵר וּשְׂרָפוֹ בְּמוֹעֵד פָּטוּר שֶׁהַכֹּל מְצֻוִּוים עָלָיו לְבַעֲרוֹ לְאַחַר הַפֶּסַח מַחְלוֹקֶת ר׳ שִׁמְעוֹן וְרַבָּנָן לְרַבִּי שִׁמְעוֹן דְּאָמַר דָּבָר הַגּוֹרֵם לְמָמוֹן כְּמָמוֹן דָּמֵי חַיָּיב לְרַבָּנָן דְּאָמְרֵי דָּבָר הַגּוֹרֵם לְמָמוֹן לַאו כְּמָמוֹן דָּמֵי פָּטוּר בְּדָבָר שֶׁאֵין עִיקָּרוֹ מָמוֹן מִי אָמְרִינָן אָמַר אַמֵּימָר מַאן דְּדָאִין דִּינָא דְּגַרְמִי מַגְבֵּי בֵּיהּ דְּמֵי שְׁטָרָא מְעַלְּיָא וּמַאן דְּלֹא דָּאִין דִּינָא דְּגַרְמִי מַגְבֵּי בֵּיהּ דְּמֵי נְיָירָא בְּעָלְמָא הֲוָה עוֹבָדָא וְכַפְיֵיהּ רַפְרָם לְרַב אַשֵּׁי וְאַגְבֵּי בֵּיהּ כִּי כְּשׁוּרָא לְצַלְמָא: חָמֵץ וְעָבַר עָלָיו הַפֶּסַח אוֹמֵר לוֹ הֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ: מַאן תַּנָּא אוֹמְרִין בְּאִיסּוּרֵי הֲנָאָה הֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ אָמַר רַב חִסְדָּא ר׳ יַעֲקֹב הִיא דְּתַנְיָא שׁוֹר שֶׁהֵמִית עַד שֶׁלֹּא נִגְמַר דִּינוֹ מְכָרוֹ מָכוּר הִקְדִּישׁוֹ מוּקְדָּשׁ שְׁחָטוֹ בְּשָׂרוֹ מוּתָּר הֶחֱזִירוֹ שׁוֹמֵר לִבְעָלָיו מוּחְזָר מִשֶּׁנִּגְמַר דִּינוֹ מְכָרוֹ אֵינוֹ מָכוּר הִקְדִּישׁוֹ אֵינוֹ מוּקְדָּשׁ שְׁחָטוֹ בְּשָׂרוֹ אָסוּר הֶחֱזִירוֹ שׁוֹמֵר לִבְעָלָיו אֵינוֹ מוּחְזָר רַבִּי יַעֲקֹב אוֹמֵר אַף מִשֶּׁנִּגְמַר דִּינוֹ הֶחֱזִירוֹ שׁוֹמֵר לִבְעָלָיו מוּחְזָר מַאי לַאו בְּהָא קָמִיפַּלְגֵי דְּרַבִּי יַעֲקֹב סָבַר אוֹמְרִין בְּאִיסּוּרֵי הֲנָאָה הֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ וְרַבָּנָן סָבְרֵי אֵין אוֹמְרִין בְּאִיסּוּרֵי הֲנָאָה הֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ א״ל רַבָּה לֹא דְּכוּלֵּי עָלְמָא אָמְרִינָן בְּאִיסּוּרֵי הֲנָאָה הֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ דְּאִם כֵּן נִפְלְגוּ בְּחָמֵץ בְּפֶסַח אֶלָּא אָמַר רַבָּה הָכָא בְּגוֹמְרִין דִּינוֹ שֶׁל שׁוֹר שֶׁלֹּא בְּפָנָיו קָא מִיפַּלְגֵי רַבָּנָן סָבְרֵי אֵין גּוֹמְרִין דִּינוֹ שֶׁל שׁוֹר שֶׁלֹּא בְּפָנָיו דְּאָמַר לֵיהּ אִי אַיְיתִיתֵיהּ נִיהֲלִיהּ הֲוָה מְעָרִיקְנָא לֵיהּ לְאַגְמָא הַשְׁתָּא מְסַרְתֵּיהּ בְּיַד מַאן דְּלֹא מָצֵינָא לְאִישְׁתְּעוּיֵי דִּינָא בַּהֲדֵיהּ וְר׳ יַעֲקֹב סָבַר גּוֹמְרִין דִּינוֹ שֶׁל שׁוֹר שֶׁלֹּא בְּפָנָיו דְּאָמַר לֵיהּ מַאי עָבְדִי לֵיהּ סוֹף סוֹף הֲוָה גַּמְרֵי לֵיהּ דִּינָא שֶׁלֹּא בְּפָנָיו אַשְׁכְּחֵיהּ רַב חִסְדָּא לְרַבָּה בַּר שְׁמוּאֵל א״ל תָּנֵית מִידֵי בְּאִיסּוּרֵי הֲנָאָה אָמַר לֵיהּ אֵין תְּנֵינָא וְהֵשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה מַה תַּלְמוּד לוֹמַר אֲשֶׁר גָּזָל יַחֲזִיר כְּעֵין שֶׁגָּזַל מִכָּאן אָמְרוּ גָּזַל מַטְבֵּעַ וְנִפְסַל פֵּירוֹת וְהִרְקִיבוּ יַיִן וְהֶחֱמִיץ תְּרוּמָה וְנִטְמֵאת חָמֵץ וְעָבַר עָלָיו הַפֶּסַח בְּהֵמָה וְנֶעֶבְדָה בָּהּ עֲבֵירָה וְשׁוֹר עַד שֶׁלֹּא נִגְמַר דִּינוֹ אוֹמֵר לוֹ הֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ מַאן שַׁמְעַתְּ לֵיהּ דְּאָמַר עַד שֶׁלֹּא נִגְמַר דִּינוֹ אֵין מִשֶּׁנִּגְמַר דִּינוֹ לֹא רַבָּנָן וְקָתָנֵי חָמֵץ וְעָבַר עָלָיו הַפֶּסַח אוֹמֵר לוֹ הֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ א״ל אִי מַשְׁכַּחַת לְהוּ לֹא תֵּימָא לְהוּ וְלֹא מִידֵי: פֵּירוֹת וְהִרְקִיבוּ אוֹמֵר לוֹ הֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ: וְהָתְנַן פֵּירוֹת וְהִרְקִיבוּ מְשַׁלֵּם כִּשְׁעַת הַגְּזֵילָה אָמַר רַב פָּפָּא כָּאן שֶׁהִרְקִיבוּ כּוּלָּן כָּאן שֶׁהִרְקִיבוּ מִקְצָתָן: **מתני׳** נָתַן לְאוּמָּנִין לְתַקֵּן וְקִלְקְלוּ חַיָּיבִין לְשַׁלֵּם נָתַן לְחָרָשׁ שִׁידָּה תֵּיבָה וּמִגְדָּל לְתַקֵּן וְקִלְקֵל חַיָּיב לְשַׁלֵּם וְהַבַּנַּאי שֶׁקִּיבֵּל עָלָיו לִסְתּוֹר אֶת הַכּוֹתֶל וְשִׁיבֵּר הָאֲבָנִים אוֹ שֶׁהִזִּיקָן חַיָּיב לְשַׁלֵּם הָיָה סוֹתֵר מִצַּד זֶה וְנָפַל מִצַּד אַחֵר פָּטוּר וְאִם מֵחֲמַת הַמַּכָּה חַיָּיב: **גמ׳** אָמַר רַב אַסִּי לֹא שָׁנוּ אֶלָּא שֶׁנָּתַן לְחָרָשׁ שִׁידָּה תֵּיבָה וּמִגְדָּל לִנְעוֹץ בָּהֶן מַסְמֵר וְנָעַץ בָּהֶן מַסְמֵר וְשִׁיבְּרָן אֲבָל נָתַן לְחָרָשׁ עֵצִים לַעֲשׂוֹת שִׁידָּה תֵּיבָה וּמִגְדָּל וְעָשָׂה מֵהֶן שִׁידָּה תֵּיבָה וּמִגְדָּל וְשִׁיבְּרָן פָּטוּר מַאי טַעְמָא אוּמָּן קוֹנֶה בִּשְׁבַח כְּלִי תְּנַן נָתַן לְאוּמָּנִין וְקִלְקְלוּ חַיָּיבִין לְשַׁלֵּם מַאי לַאו דְּיָהֵיב לְהוּ עֵצִים לֹא שִׁידָּה תֵּיבָה וּמִגְדָּל הָא מִדְּקָתָנֵי סֵיפָא שִׁידָּה תֵּיבָה וּמִגְדָּל מִכְּלָל דְּרֵישָׁא עֵצִים אַמְרֵי פֵּרוּשֵׁי קָא מְפָרֵשׁ לָהּ כֵּיצַד נָתַן לְאוּמָּנִין לְתַקֵּן וְקִלְקְלוּ חַיָּיבִין לְשַׁלֵּם כְּגוֹן שֶׁנָּתַן לְחָרָשׁ שִׁידָּה תֵּיבָה וּמִגְדָּל וְהָכִי נַמִּי מִסְתַּבְּרָא דְּכֵיצַד קָתָנֵי דְּאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ רֵישָׁא עֵצִים הַשְׁתָּא אַשְׁמְעִינַן עֵצִים חַיָּיבִין לְשַׁלֵּם וְלֹא אָמְרִינָן אוּמָּן קוֹנֶה בִּשְׁבַח כֵּלִים שִׁידָּה תֵּיבָה וּמִגְדָּל מִבָּעְיָא אִי מִשּׁוּם הָא לֹא אִירְיָא תְּנָא סֵיפָא לְגַלּוּיֵי רֵישָׁא שֶׁלֹּא תֹּאמַר רֵישָׁא שִׁידָּה תֵּיבָה וּמִגְדָּל אֲבָל עֵצִים לֹא תְּנָא סֵיפָא שִׁידָּה תֵּיבָה וּמִגְדָּל מִכְּלָל דְּרֵישָׁא עֵצִים וַאפ״ה חַיָּיב לְשַׁלֵּם לֵימָא מְסַיֵּיעַ לֵיהּ הַנּוֹתֵן צֶמֶר לְצַבָּע
והקדיחו

רש״י

מְנָא יָדְעִינָן. מַאי הֲוֵי כְּתִיב בֵּיהּ וּמַאי בָּעֵי לְמֵיתְבֵי וְלֹא אִצְטְרִיךְ לֵיהּ לְמֵימַר דְּפָטוּר: בְּמַאֲמִינוֹ. בַּעַל הַשְּׁטָר לְשׂוֹרֵף בְּכָל מַה שֶּׁאוֹמֵר שֶׁכָּךְ הָיָה כָּתוּב בֵּיהּ וַאפ״ה פָּטוּר: דְּר״ש. בְּפֶרֶק מְרוּבָּה (לעיל דף עד:) גַּבֵּי קָדָשִׁים שֶׁחַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתָן כו׳: בְּמוֹעֵד. בִּזְמַן בִּיעוּרוֹ דְּבְּו׳ שָׁעוֹת וּדְכַוָּותָהּ בִּפְסָחִים (דף י:) לֹא בָּדַק בְּתוֹךְ הַמּוֹעֵד יִבְדּוֹק לְאַחַר הַמּוֹעֵד: לְר״ש חַיָּיב. הַאי שֶׁשְּׂרָפוֹ לְשַׁלֵּם לְגַזְלָן דְּמֵיהֶם דְּדָבָר הַגּוֹרֵם לְמָמוֹן הוּא שֶׁאִם הָיָה בְּעַיִן הָיָה מַחֲזִירוֹ גַּזְלָן לִבְעָלָיו וּפָטוּר דִּתְנַן לְעֵיל (דף צו:) גָּזַל חָמֵץ וְעָבַר עָלָיו הַפֶּסַח אוֹמֵר לוֹ הֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ וְעַכְשָׁיו שֶׁאֵין בְּעַיִן יַחֲזִיר דָּמִים לִבְעָלָיו וּבְחָמֵץ בְּפֶסַח הוּא דְּאָמְרִינָן הָכֵי מִשּׁוּם דְּעִיקָּרוֹ כְּלוֹמַר בִּתְחִלָּתוֹ מָמוֹן הֲוֵי וְעַכְשָׁיו אע״פ שֶׁאֵינוֹ שָׁוֶה לִכְלוּם גּוֹרֵם לְמָמוֹן הוּא אֲבָל בִּשְׁטָרֵי דִּמֵעוֹלָם לֹא הָיָה גּוּפוֹ מָמוֹן מִי שַׁמְעַתְּ לֵיהּ: מַאן דְּדָאִין דִּינָא דְּגַרְמֵי. ר״מ הִיא (בְּהַגּוֹזֵל בַּתְרָא) [לְקַמָּן] (דף ק.): מַגְבֵּי לֵיהּ. מִן הַשּׂוֹרֵף כָּל הַשְּׁטָר שֶׁהֲרֵי גָּרְמוֹ לְהַפְסִיד: וְאַכְפְּיֵיהּ רַפְרָם לְרַב אַשֵּׁי. שֶׁשָּׂרַף שְׁטַר חֲבֵירוֹ בְּיַלְדוּתוֹ: וְאַגְבֵּי מִינֵּיהּ. גּוּבַיְינָא מְעַלְּיָא כָּל מַה שֶּׁכָּתוּב בִּשְׁטָר: כִּי כְּשׁוּרָא לְצַלְמָא. פֵּרָעוֹן גָּמוּר מִן הָעִידִּית כְּקוֹרָה זוּ הַנִּבְחֶרֶת מִשְּׁאָר קוֹרוֹת לְתַקֵּן בָּהּ צוּרָה וּדְיוֹקְנָאוֹת: שׁוֹר שֶׁהֵמִית. אֶת הָאָדָם וּמְכָרוֹ עַד שֶׁלֹּא נִגְמַר דִּינוֹ: מָכוּר. וְלֹא יִסָּקֵל דִּבְעִינַן מִיתָה וְהַעֲמָדָה בְּדִין שֶׁיְּהֵא שָׁוִין כְּאֶחָד בְּפֶרֶק שׁוֹר שֶׁנָּגַח ד׳ וְה׳ : הֶחֱזִירוֹ שׁוֹמֵר לִבְעָלָיו מוּחְזָר. וּפָטוּר שׁוֹמֵר: דְּכ״ע אוֹמְרִים בְּאִיסּוּרֵי הֲנָאָה כו׳. וּמַתְנִיתִין דְּחָמֵץ בְּפֶסַח אֲפִי׳ לְרַבָּנָן: דְּאִם כֵּן. דִּלְרַבָּנָן אֵין אוֹמְרִים אַדְּמִפַּלְגֵי בְּשׁוֹר לְגַבֵּי שׁוֹמֵר לִיפַּלְגוּ נַמִּי לְגַבֵּי גָּזַל חָמֵץ וְעָבַר עָלָיו הַפֶּסַח אֲבָל הָכָא בְּשׁוֹר שֶׁהֵמִית הוּא דְּאָמַר אֵין מוּחְזָר מִשּׁוּם דְּאָמַר לֵיהּ הַאי אִיסּוּר הֲנָאָה לַאו אִיסּוּר דְּאָתֵי עֲלֵיהּ מִמֵּילָא הוּא כְּגוֹן חָמֵץ בְּפֶסַח אֶלָּא אַתְּ קְטַלְתֵּיהּ בְּיָדַיִם שֶׁהֲבֵאתוֹ לְבֵ״ד דְּאִי הֲוָה גַּבַּאי אֲנָא מְעָרִיקְנָא לֵיהּ לְאַגְמָא כו׳ אֲבָל סֵיפָא דְּמַתְנִיתִין וַדַּאי רַבִּי יַעֲקֹב הִיא וְלֹא רַבָּנָן דְּקָתָנֵי אוֹ שֶׁהָיְתָה יוֹצְאָה לִיסָּקֵל אוֹמֵר לוֹ הֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ: אַשְׁכְּחֵיהּ רַב חִסְדָּא כו׳. רַב חִסְדָּא מְהַדֵּר אַמַּתְנִי׳ דְּנֶיהֱוֵי בָּהּ פְּלוּגְתָּא אַחָמֵץ בְּפֶסַח לְאוֹקְמָא לְמִילְתֵיהּ דְּטַעְמָא דְּרַבָּנָן מִשּׁוּם דְּאֵין אוֹמְרִים בְּאִיסּוּרֵי הֲנָאָה הֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ: אִי מַשְׁכַּחַת לְהוּ. לִבְנֵי הַיְּשִׁיבָה: לֹא תֵּימָא לְהוּ וְלֹא מִידֵי. מִשּׁוּם דְּדָחוּ דְּמַשְׁכְּחֵי תְּיוּבְתָּא לְמִילְּתֵי: שִׁידָּה. אַרְגָּז שֶׁל עֲגָלָה הָעֲשׂוּיָה לְמֶרְכַּב נָשִׁים:
והקדיחו

וְהִקְדִּישוֹ יוֹרֵה. נִתְקַלְקֵל הַצֶּבַע מֵעַצְמוֹ: **לְאַחַר נְפִילָה.** לְאַחַר שֶׁקִּלְקֵל הַצֶּבַע וְנַעֲשָׂה שִׁבְחוֹ בְּצַמָּר. **לֵיכָא שְׁמוּאֵל לֵיהּ דְּרַב אַסִי.** הוֹאִיל וּמֵהֶדֵר לְאוֹקְמֵי בְּהֵכִי מְתַנִיתִין וּמַשְׁתָּא לֹא עֲבֵדִינַן כְּרַב אַסִי דְּהָא קַיְימָא לַן כִּשְׁמוּאֵל בְּדִינֵי: **אֲפִילּוּ** לָךְ. הָא מַתְנִיתִין דְּמַשְׁמַע דְּאִי הִקְדִּישׁ לְאַחַר נְפִילָה יְהֵיבִי לֵיהּ נְמֵי דְּמֵי שְׁבָחָיוּ כְּגוֹן שֶׁצָּמַר וְסָמַנִין דְּבַעֵל הַבַּיִת דְּהָא לֵיכָא לְמִימַר אוֹמָן קוֹנֶה בְּשֶׁבַח כְּלִי דְּסָמַנִין הוּא דְּמִשְׁבְּחִי לֵיהּ וְצֶבַע שֶׁבִּיר בְּעִלְמָא הוּא וְדַאי אוֹמָן שֶׁהִסְמִין שֶׁלּוֹ קוֹנֶה בְּשֶׁבַח כְּלִי וְאֵין מִשְׁלִם אֶלָּא דְּמֵי צֶמֶר: **דְּחִוֵּי מְרֵחֵי לֵיהּ.** בְּלוּמַר מִמַּתְנִיתִין לֹא תִסְתַּיְיעָה וְלֹא מְשׁוּם דִּנְשׁמַע מִינַּהּ דְּשְׁמוּאֵל פְּלִיג אַדְּרַב אַסִי: **אֲפִילּוּ עוֹבֵר.** הָא זְבוּנֵי קָא מְזַבֵּן לֵיהּ נִיחֲלֵיהּ וְלֹא שְׁבִירוּת הִיא: **בְּגַרְדָּא.** פלוקי"ר בְּגָדִים: **לִבְטוּשֵׁי.** אִילְאוּ"ש בְּלַע"ז וְשָׁכְרוּ לְדָרְכָּהּ וְהוּתְּנָה עִמּוֹ כְּסוּם הַדְּרִיכוֹת כָּל דְּרִיכָה בְּמָעֲה דְּשִׁכּוֹרִי יוֹם הוּא וְלֹא קִבֵּל דְּלִיקְנֵי בִּשְׁבָחָא: **וְלָמֵי דְּסָלִיק אִדַּעְתָּא מַעִיקָּרָא דְּלָא אַגְרֵיהּ לְמִנֵּין בְּבַשֵּׁי.** וְקִבְּלָנוּת הוּא וְקָנְטֵי עוֹבֵר: **מְסַיֵּיע לֵיהּ לְרַב** שֵׁשֶׁת. לֹא גְּרִסִינַן נִימָא **פְּלִיגָא דְּרַב** שֵׁשֶׁת אַדְּרַב אַסִי: דְּמִדְּקָאָמַר עוֹבֵר קָסָבַר אֵין אוֹמָן קוֹנֶה בְּשֶׁבַח כְּלִי וְלָא זְבִינֵי נִינְהוּ וְכֵיוָן דְּלֹא קָנֵי בְּשֶׁבְחָא הֵיכָא דְּתָנָן לוֹ עֲצִים לַעֲשׂוֹת מֵהֶן תֵּיבָה וְעָשָׂאָהּ וְשִׁבְּרָהּ מְשַׁלֵּם תֵּיבָה: **בְּשֶׁלִּיכָא דְּאַגְרֵיהּ.** דְּקִבְּלָנוּת הִיא שֶׁלֹּא שָׁכַר לֵיהּ אֶלָּא לְהוֹלִיךְ לוֹ אַגְרַת לְמָקוֹם פְּלוֹנִי בְּהֵהִיא קָאָמַר רַב שֵׁשֶׁת דְּעוֹבֵר דְּלִיקְנֵי בִּשְׁבָחָא דְּלִיקְנֵי: **עֲשֵׂה לִי שִׁירַיִּן.** צְמִידִין מְשֻׁלָּשִׁין וְאָקְדָּשׁ לְךָ בְּשָׂכָר פְּעוּלָּתְךָ: **יְשָׁנָה לִשְׁבִירוּת מִתְּחִילָּה וְעַד סוֹף.** כֵּיוָן שֶׁעָקְרָה שָׁכְרוֹ לְפָרוּעָה נִתְחַיְּבָה לוֹ מִיָּד פְּרוּעָה וְהִיא לֵיהּ מְלוֹגָה גַּבָּהּ וְאִי לֹאו דְּאוֹמָן קוֹנֶה בְּשֶׁבַח כְּלִי מְשׁוּם שְׁבִירוּת לֹא לִימָא ר"מ דְּתִתְקַדֵּשׁ דְּהַמְקַדֵּשׁ בְּמְלוֹגָה אֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת דְּמְלוֹגָה לְהוֹצָאָה נִיתְּנָה וְאֵינָהּ בְּעֵין אֶלָּא מְשׁוּם דְּקָסָבַר אוֹמָן קוֹנֶה בְּשֶׁבַח כְּלִי וְכִי יְהִיב לָהּ נִיחֲלֵיהּ מְקַדֶּשֶׁת בְּשֶׁבָּחָהּ (מה) דְּאִית לֵיהּ בְּגוּפֵיהּ אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נָתַן לָהּ מָמוֹן אַחֵר וְנִבְּנָן סַבְרִי לֹא קָנֵי וְאֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת עַד שֶׁיִּגִּיעַ מָמוֹן אַחֵר לִידָהּ: **אֵינָהּ לִשְׁבִירוּת אֶלָּא לְבַסּוֹף.** כִּי מְהַדַּר לְהוּ נִיחֲלָהּ הִלְכָךְ לְאוֹ מְלוֹגָה הוּא:

רבא

וְעַד סוֹף וּדְכוּלֵּי עָלְמָא הַמְקַדֵּשׁ בְּמְלוֹגָה אֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת מַאי לָאו בְּאוֹמָן קוֹנֶה בְּשֶׁבַח כְּלִי לֹא דְּכוּלֵּי עָלְמָא אֵין אוֹמָן קוֹנֶה בְּשֶׁבַח כְּלִי אֶלָּא לְעִנְיַן שְׁבִירוּת מִתְּחִילָּה וְעַד סוֹף וְאִי אוֹמָן קוֹנֶה בְּשֶׁבַח כְּלִי לְעִנְיַן שְׁבִירוּת מִתְּחִילָּה וְעַד סוֹף וְהָכָא בְּמְלוֹגָה הֵיכָא דְּתָנָן לוֹ עֲצִים לַעֲשׂוֹת מֵהֶן תֵּיבָה וְעָשָׂאָהּ וְשִׁבְּרָהּ מְשַׁלֵּם תֵּיבָה: **בְּשֶׁלִּיכָא דְּאַגְרֵיהּ.** דְּקִבְּלָנוּת הִיא שֶׁלֹּא שָׁכַר לֵיהּ אֶלָּא לְהוֹלִיךְ לוֹ אַגְרַת לְמָקוֹם פְּלוֹנִי בְּהֵהִיא קָאָמַר רַב שֵׁשֶׁת דְּעוֹבֵר דְּלִיקְנֵי בִּשְׁבָחָא דְּלִיקְנֵי: **עֲשֵׂה לִי שִׁירַיִּן.** צְמִידִין מְשֻׁלָּשִׁין וְאָקְדָּשׁ לְךָ בְּשָׂכָר פְּעוּלָּתְךָ: **יְשָׁנָה לִשְׁבִירוּת מִתְּחִילָּה וְעַד סוֹף.** כֵּיוָן שֶׁעָקְרָה שָׁכְרוֹ לְפָרוּעָה נִתְחַיְּבָה לוֹ מִיָּד פְּרוּעָה וְהִיא לֵיהּ מְלוֹגָה גַּבָּהּ וְאִי לֹאו דְּאוֹמָן קוֹנֶה בְּשֶׁבַח כְּלִי מְשׁוּם שְׁבִירוּת לֹא לִימָא ר"מ דְּתִתְקַדֵּשׁ דְּהַמְקַדֵּשׁ בְּמְלוֹגָה אֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת דְּמְלוֹגָה לְהוֹצָאָה נִיתְּנָה וְאֵינָהּ בְּעֵין אֶלָּא מְשׁוּם דְּקָסָבַר אוֹמָן קוֹנֶה בְּשֶׁבַח כְּלִי וְכִי יְהִיב לָהּ נִיחֲלֵיהּ מְקַדֶּשֶׁת בְּשֶׁבָּחָהּ (מה) דְּאִית לֵיהּ בְּגוּפֵיהּ אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נָתַן לָהּ מָמוֹן אַחֵר וְנִבְּנָן סַבְרִי לֹא קָנֵי וְאֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת עַד שֶׁיִּגִּיעַ מָמוֹן אַחֵר לִידָהּ: **אֵינָהּ לִשְׁבִירוּת אֶלָּא לְבַסּוֹף.** כִּי מְהַדַּר לְהוּ נִיחֲלָהּ הִלְכָךְ לְאוֹ מְלוֹגָה הוּא:

רבא

וְעַד סוֹף וּדְכוּלֵּי עָלְמָא הַמְקַדֵּשׁ בְּמְלוֹגָה אֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת מַאי לָאו בְּאוֹמָן קוֹנֶה בְּשֶׁבַח כְּלִי לֹא דְּכוּלֵּי עָלְמָא אֵין אוֹמָן קוֹנֶה בְּשֶׁבַח כְּלִי אֶלָּא לְעִנְיַן שְׁבִירוּת מִתְּחִילָּה וְעַד סוֹף וְאִי אוֹמָן קוֹנֶה בְּשֶׁבַח כְּלִי לְעִנְיַן שְׁבִירוּת מִתְּחִילָּה וְעַד סוֹף וְהָכָא בְּמְלוֹגָה הֵיכָא דְּתָנָן לוֹ עֲצִים לַעֲשׂוֹת מֵהֶן תֵּיבָה וְעָשָׂאָהּ וְשִׁבְּרָהּ מְשַׁלֵּם תֵּיבָה: **בְּשֶׁלִּיכָא דְּאַגְרֵיהּ.** דְּקִבְּלָנוּת הִיא שֶׁלֹּא שָׁכַר לֵיהּ אֶלָּא לְהוֹלִיךְ לוֹ אַגְרַת לְמָקוֹם פְּלוֹנִי בְּהֵהִיא קָאָמַר רַב שֵׁשֶׁת דְּעוֹבֵר דְּלִיקְנֵי בִּשְׁבָחָא דְּלִיקְנֵי: **עֲשֵׂה לִי שִׁירַיִּן.** צְמִידִין מְשֻׁלָּשִׁין וְאָקְדָּשׁ לְךָ בְּשָׂכָר פְּעוּלָּתְךָ: **יְשָׁנָה לִשְׁבִירוּת מִתְּחִילָּה וְעַד סוֹף.** כֵּיוָן שֶׁעָקְרָה שָׁכְרוֹ לְפָרוּעָה נִתְחַיְּבָה לוֹ מִיָּד פְּרוּעָה וְהִיא לֵיהּ מְלוֹגָה גַּבָּהּ וְאִי לֹאו דְּאוֹמָן קוֹנֶה בְּשֶׁבַח כְּלִי מְשׁוּם שְׁבִירוּת לֹא לִימָא ר"מ דְּתִתְקַדֵּשׁ דְּהַמְקַדֵּשׁ בְּמְלוֹגָה אֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת דְּמְלוֹגָה לְהוֹצָאָה נִיתְּנָה וְאֵינָהּ בְּעֵין אֶלָּא מְשׁוּם דְּקָסָבַר אוֹמָן קוֹנֶה בְּשֶׁבַח כְּלִי וְכִי יְהִיב לָהּ נִיחֲלֵיהּ מְקַדֶּשֶׁת בְּשֶׁבָּחָהּ (מה) דְּאִית לֵיהּ בְּגוּפֵיהּ אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נָתַן לָהּ מָמוֹן אַחֵר וְנִבְּנָן סַבְרִי לֹא קָנֵי וְאֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת עַד שֶׁיִּגִּיעַ מָמוֹן אַחֵר לִידָהּ: **אֵינָהּ לִשְׁבִירוּת אֶלָּא לְבַסּוֹף.** כִּי מְהַדַּר לְהוּ נִיחֲלָהּ הִלְכָךְ לְאוֹ מְלוֹגָה הוּא:

רבא

רַבִּי מֵאִיר סָבַר הַמְקַדֵּשׁ בְּמְלוֹגָה מְקוּדֶּשֶׁת. וְתִימְהֵ בְּפֶרֶק ב' דְּקִדּוּשִׁין (דף מז.) אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר מִשּׁוּם רַבִּי מֵאִיר מְלוֹגָה חֲרֵי הִיא בְּפִקָּדוֹן וְאִם לֹא נִשְׁתַּיֵּיר הַיְמִנִּי כְּלוּם אֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת מִשּׁוּם דְּאֵין בְּעֵין וְאֵין סְבָרָא לוֹמַר דְּמִכֹּל שֶׁכֵּן הַנְּמָסִים חָשִׁיב בְּמְלוֹגָה בְּעֵין בֵּין דְּאֵין אוֹמָן קוֹנֶה בְּשֶׁבַח כְּלִי וְעוֹד דְּאִם בֵּן אַמַּאי אֵין מְקוּדֶּשֶׁת לְרַבִּי מֵאִיר לְלִשְׁנָא דִּלְעֵיל; אִימָא

הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן בְּצֶמֶר וְסָמַנִין דְּבַעַל הַבַּיִת. הוֹרִ"מ לְמִפְרָךְ מַאי דְּחִדְּקָה לְאוֹמָן בְּצֶמֶר וְסָמַנִין דְּבַעַל הַבַּיִת דְּהָא לֵיכָא לְמִימַר אוֹמָן קוֹנֶה בְּשֶׁבַח כְּלִי וְאֵין מִשְׁלִם אֶלָּא דְּמֵי צֶמֶר: **דְּאַגְרֵיהּ** לְבִישְׁטֵי. פִּי' בְּקוּנְטְרֵס שֶׁהַתְנָה עִמּוֹ סְכוּם הַדְּרִיכוֹת כָּל דְּרִיכָה בְּמָעֲה דְּשִׁכּוֹרִי יוֹם הוּא וְלֹא קִבֵּל דְּלִיקְנֵי בִּשְׁבָחָא תֵּימָה מָה ר"ל דְּמ"מ הֲרֵי קִבֵּל הוּא וְלֹא שְׁבִירִי יוֹם וּבְהַמְקַבֵּל (ב"מ דף קיב. ושם) פְּרִישְׁנָא בְּע"א דְּאַגְרֵיהּ לְבַטְשֵׁי בְּשֶׁבָּא לְבֵית הַנִּרְדֵּי בְּוִטְשִׁין בְּרֵגְלַיִם בְּתוֹךְ הַכְּלִי בְּמַיִם וּמִידֵּהוּ לֹא בְּקִבְּלָנוּת עִסְקִינַן אֶלָּא בְּשִׁכִּירוּת בֵּין יְשִׁבְיחֵי בֵּין לֹא יְשִׁבְיחֵי שָׁכְרוֹ לְפִי מְנַיַּן בְּוִטְשִׁין כָּךְ וְכָךְ בְּוִטְשִׁין בְּכָךְ וְכָךְ מְעוֹת עכ"ל וי"מ דְּכִי אַגְרֵיהּ לְבַטְשֵׁי עוֹבֵר מְשׁוּם בל תַּלִּין אֲבִיטְשָׁא קַמַּיְיתָא דְּהַהוּא לֵיכָא שְׁבָחָא וא"ת אַמַּאי לֹא תֵּירַע דִּכְשֶׁכִּיר יוֹם עִסְקִינַן וְיֵשׁ לוֹמַר מְשׁוּם דְּקָתָנֵי וְגַמֵּר וְהוֹדִיעוֹ וּבְשֶׁכִּיר יוֹם מֵאי הוֹדָעָה שַׁיְּיכָא:

בְּשֶׁלִּיכָא דְּאַגְרֵיהּ. הַהוּא דְּלָעֵיל לֹא מָצֵי לְאוֹקְמֵי בְּשֶׁלִּיכָא דְּאַגְרֵיהּ דְּהָא קָתָנֵי הִנּוֹתֵן טַלִּיתוֹ אֲבֵל בְּעִנְיַן דְּבַר שֶׁשֶׁת דְּהָכָא ה"מ לְאוֹקְמֵי דְּאַגְרֵיהּ לְבִישְׁטֵי וא"ת וְהֵיכִי מוֹכֵי לָהּ בְּשֶׁלִּיכָא דְּאַגְרֵיהּ וְהָא בְּהָךְ בְּהַמְקַבֵּל (שם) פִּירַשׁ בְּעִיוּתוֹ דְּמִסְתָּפֵק לֵיהּ אִי אוֹמָן קוֹנֶה בְּשֶׁבַח כְּלִי אִי לֹא דְּקָאָמַר בְּעוּ מִינֵּיהּ מֶרֵב שֵׁשֶׁת דְּקִבֵּל עוֹבֵר בְּבל תַּלִּין אוֹ אֵין עוֹבֵר אוֹמָן קוֹנֶה בְּשֶׁבַח כְּלִי וְאֵין עוֹבֵר אִי אֵין אוֹמָן קוֹנֶה בְּשֶׁבַח כְּלִי וּרְעוֹבֵר לי"ל שֶׁהַם שְׁאֵלוּ סְתָם וּגְמָרָא הוּא שֶׁמְּפָרֶשׁ שְׁאֵילְתּוֹ בֵּן שֶׁסָּבוּר שְׁבוּחָה מִסְתַּפֵּק וְכֵן אוֹרְחֵיהּ דְּגְמָרָא לְעִיל בְּרֵישׁ פ"ב (דף יט.) וּבְכַמָּה מְקוֹמוֹת וְאֵין לְהַאֲרִיךְ.

אֶלָּא בְּמַאי מְקַדֶּשֶׁא. אוֹרִ"י דְּסָבְרָא הוּא שֶׁאֵין מְקוּדֶּשֶׁת בְּמָה שֶׁמּוּחָזֵק לָהּ שֶׁכְּרוֹ אֲפִי' לֹא יְהֵא אוֹמָן קוֹנֶה בְּשֶׁבַח כְּלִי אֶלָּא מְלוֹגָה יֵשׁ לוֹ עָלֶיהָ וְהוּא מוּחָל לָהּ אֵין מְקוּדֶּשֶׁת שֶׁאֵין דַּעְתָּהּ לְהִתְקַדֵּשׁ עַד שֶׁיִּבָּאוּ הַשִּׂיכָרִים וְהַנְּמָסִים לְיָדָהּ וְעוֹד אוֹרִ"י וְנִרְאֶה לוֹ עִיקָּר שֶׁאֲפִי' שְׁנֵיהֶם רוֹצִים שֶׁיְּחוּלוּ קוֹדֶם הַגְּעַת מָמוֹן לְיָדָהּ אֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת אע"פ שֶׁמִּתְחַיֶּבֶת לוֹ רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן לְפִי שֶׁהִשְׁנָה לִשְׁבִירוּת מִתְּחִילָּה וְעַד סוֹף כֵּיוָן שֶׁאֵין יָכוֹל לְתוֹבְעָהּ בְּדִין שֶׁכְּרוֹ עַד שֶׁיַּגִּיעַ הַמָּמוֹן לְיָדָהּ וְאֵין חָשׁוּב כְּנוֹתֵן לָהּ כֶּלוּם בְּתִחִּילָּתוֹ עַד שֶׁתָּבֵא שָׁעָה שֶׁיְּכוֹל לְתוֹבְעָהּ בְּדִין:

וְאִיבָּעֵית אֵימָא דְּכ"ע יְשָׁנָה לִשְׁבִירוּת מִתְּחִילָּה וְעַד סוֹף. דְּאִי אֵינָהּ אֶלָּא בְּסוֹף (ב) כֵּיוָן שֶׁנִּגְמְרָה כָּל הַמְּלָאכָה שֶׁאֵין מִתְחַיֵּיב שְׁכָרוֹ אֶלָּא הַכֹּל יַחַד וְאָז מוּחָל לָהּ בְּתוֹרַת קִדּוּשִׁין לֹא חָשִׁיב מְלוֹגָה וְאֵין לְקַדֵּשׁ מִכֹּאן דְּכָן הֶלְכָה דִּישְׁנָה לִשְׁבִירוּת מִתְּחִילָּה וְעַד סוֹף כֵּיוָן דְּלֹא מָצֵי לְמִימַר בע"א אֲבָל יֵשׁ לְהַבִּיא רְאָיָה מֵפ"ק דע"ז (דף יט: ושם) גַּבֵּי הַגִּיעַ לְכִיפָּה שֶׁמַּעֲמִידִין בָּהּ ע"ז אִסּוּר לְבִטּוּתָהּ וְקָאָמַר בַּגְּמָרָא אִם בָּנָה שְׂכָרוֹ מוּתָּר וּמִפְּרָשׁ טַעְמָא מִשּׁוּם דִּישְׁנָה לִשְׁבִירוּת מִתְּחִילָּה וְעַד סוֹף אֲפִי' דְּמִי שְׁנָה מִיתְּסַר בְּמִכּוּשׁ אַחֲרוֹן לְית בָּהּ שְׁוֶה פְּרוּטָה וְלֵיכָא דְּפָלִיג וְהָכָא דְּפָלִיג הָתָם מִשְּׁמַע דְּהָכִי הִלְכְתָא וְאע"ג דְּפָלִיג ר"ל דְּשִׁכִּירוּת אֵין מִשְׁתַּלֶּמֶת אֶלָּא לְבַסּוֹף אֲפִי' לְמ"ד יְשָׁנָה מוֹדֶה דְּאֵין מִשְׁתַּלֶּמֶת אֶלָּא לְבַסּוֹף כְּדַנְפֵּקָא לָן בְּאֵיזֶהוּ נָשָׁךְ (ב"מ דף סה. ושם) מִדִּכְתִיב כְּשִׂכִּיר שָׁנָה בְּשָׁנָה שִׁכִּירוּת שֶׁל שָׁנָה זוֹ אֵין מִשְׁתַּלֶּמֶת אֶלָּא לְשָׁנָה אַחֶרֶת וְהָא דְּאָמַר נַמִּי דְּפוֹעֵל יָכוֹל לַחְזוֹר בּוֹ אֲפִי' בְּחֲצִי הַיּוֹם הַיְינוּ אֲפִי' לְמ"ד אֵינָהּ אֶלָּא לְבַסּוֹף דְּקִשְׁתְּווֹר בּוֹ וְאֵין רוֹצֶה לְפָעֳלוֹ יוֹתֵר אֵז הוּא הַסּוֹף וְלֹא נ"מ בְּפוֹעֵל דִּישְׁנָה לִשְׁכִירוּת וְאֵין לִשְׁכִירוּת אֶלָּא לְעִנְיַן הָךְ דְּשָׁמַעְתָּא אִי הָוֵי מְלוֹגָה אִי לָאו וּלְעִנְיַן הַהִיא דע"ז:

רַבִּי מֵאִיר סָבַר הַמְקַדֵּשׁ בְּמְלוֹגָה מְקוּדֶּשֶׁת. וְתִימְהֵ בְּפֶרֶק ב' דְּקִדּוּשִׁין (דף מז.) אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר מִשּׁוּם רַבִּי מֵאִיר מְלוֹגָה חֲרֵי הִיא בְּפִקָּדוֹן וְאִם לֹא נִשְׁתַּיֵּיר הַיְמִנִּי כְּלוּם אֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת מִשּׁוּם דְּאֵין בְּעֵין וְאֵין סְבָרָא לוֹמַר דְּמִכֹּל שֶׁכֵּן הַנְּמָסִים חָשִׁיב בְּמְלוֹגָה בְּעֵין בֵּין דְּאֵין אוֹמָן קוֹנֶה בְּשֶׁבַח כְּלִי וְעוֹד דְּאִם בֵּן אַמַּאי אֵין מְקוּדֶּשֶׁת לְרַבִּי מֵאִיר לְלִשְׁנָא דִּלְעֵיל; אִימָא

רָבָא אָמַר דְּכ"ע יֶשְׁנָהּ לִשְׂכִירוּת מִתְּחִילָּה וְעַד סוֹף וּדְכוּלֵּי עָלְמָא הַמְקַדֵּשׁ בְּמִלְוֶה אֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת וּדְכוּלֵּי עָלְמָא אֵין אוּמָּן קוֹנֶה בְּשֶׁבַח כְּלִי אֶלָּא הָכָא בְּמַאי עַסְקִינַן כְּגוֹן שֶׁהוֹסִיף לָהּ נוֹפֶךְ מִשֶּׁלּוֹ רַבִּי מֵאִיר סָבַר מִלְוֶה וּפְרוּטָה דַּעְתָּהּ אַפְּרוּטָה וְרַבָּנָן סָבְרֵי מִלְוֶה וּפְרוּטָה דַּעְתָּהּ אַמִּלְוֶה וּבִפְלוּגְתָּא דְּהָנֵי תַּנָּאֵי דְּתַנְיָא בִּשְׂכַר שֶׁעָשִׂיתִי עִמָּךְ אֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת בִּשְׂכַר שֶׁאֶעֱשֶׂה עִמָּךְ מְקוּדֶּשֶׁת רַבִּי נָתָן אוֹמֵר בִּשְׂכַר שֶׁאֶעֱשֶׂה עִמָּךְ אֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת וְכָל שֶׁכֵּן בִּשְׂכַר שֶׁעָשִׂיתִי עִמָּךְ וְרַבִּי יְהוּדָה הַנָּשִׂיא אוֹמֵר בֶּאֱמֶת אָמְרוּ בֵּין בִּשְׂכַר שֶׁעָשִׂיתִי עִמָּךְ וּבֵין בִּשְׂכַר שֶׁאֶעֱשֶׂה עִמָּךְ אֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת וְאִם הוֹסִיף לָהּ נוֹפֶךְ מִשֶּׁלּוֹ מְקוּדֶּשֶׁת (מַאי אִיכָּא) בֵּין ת"ק לְרַבִּי נָתָן אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ שְׂכִירוּת בֵּין רַבִּי נָתָן לְר' יְהוּדָה הַנָּשִׂיא אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ מִלְוֶה וּפְרוּטָה אָמַר שְׁמוּאֵל טַבָּח אוּמָּן שֶׁקִּלְקֵל חַיָּיב לְשַׁלֵּם מַזִּיק הוּא פּוֹשֵׁעַ הוּא נַעֲשָׂה כְּאוֹמֵר לוֹ שְׁחוֹט לִי מִכָּאן וְשָׁחַט לוֹ מִכָּאן לָמָּה לֵיהּ לְמֵימַר מַזִּיק הוּא פּוֹשֵׁעַ הוּא אִי אָמַר מַזִּיק הוּא הֲוָה אָמֵינָא הָנֵי מִילֵּי הֵיכָא דְּקָא עָבֵיד בְּשָׂכָר אֲבָל הֵיכָא דְּקָא עָבֵיד בְּחִנָּם לֹא קמ"ל פּוֹשֵׁעַ הוּא אֵיתִיבֵיהּ רַב חָמָא בַּר גּוּרְיָא לִשְׁמוּאֵל הַנּוֹתֵן בְּהֵמָה לְטַבָּח וְנִיבְּלָהּ אוּמָּן פָּטוּר הֶדְיוֹט חַיָּיב וְאִם נוֹתֵן שָׂכָר בֵּין הֶדְיוֹט בֵּין אוּמָּן חַיָּיב אָמַר לֵיהּ לַעֲכֹר מוֹחָךְ אָתָא הַהוּא מֵרַבָּנָן קָא מוֹתִיב לֵיהּ א"ל הַשְׁתָּא שַׁקְלַת מַאי דְּשָׁקַל חַבְרָךְ קָאֲמִינָא לְכוּ אֲנָא רַבִּי מֵאִיר וְקָאַמְרִיתוּ לִי רַבָּנָן אַמַּאי לֹא דַּיְיקַת מִילֵּי שֶׁאֲנִי אוֹמֵר מַזִּיק הוּא פּוֹשֵׁעַ הוּא נַעֲשָׂה כְּאוֹמֵר לוֹ שְׁחוֹט לִי מִכָּאן וְשָׁחַט לוֹ מִכָּאן מַאן אִית לֵיהּ הַאי סְבָרָא רַבִּי מֵאִיר דְּאָמַר מִבְּעֵי לֵיהּ לְמִירְמֵי אַנַּפְשֵׁיהּ הֵי רַבִּי מֵאִיר אִילֵימָא [הָא] רַבִּי מֵאִיר (קל"ן סִימָן) דִּתְנַן קְשָׁרוֹ בְּעָלָיו בְּמוֹסֵירָה וְנָעַל בְּפָנָיו כָּרָאוּי וְיָצָא וְהִזִּיק בֵּין תָּם בֵּין מוּעָד חַיָּיב דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר הָתָם בִּקְרָאֵי פְּלִיגֵי אֶלָּא הָא רַבִּי מֵאִיר דִּתְנַן לִצְבּוֹעַ לוֹ אָדוֹם וּצְבָעוֹ שָׁחוֹר שָׁחוֹר וּצְבָעוֹ אָדוֹם רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר נוֹתֵן לוֹ דְּמֵי צַמְרוֹ הָתָם בְּיָדַיִם קַלְאוֹ מִינֵּיהּ אֶלָּא הָא רַבִּי מֵאִיר דִּתְנַן נִשְׁבְּרָה כַּדּוֹ וְלֹא סִילְּקָהּ נָפְלָה גְּמַלּוֹ וְלֹא הֶעֱמִידָהּ רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר חַיָּיב בְּנִזְקָן וַחֲכָמִים אוֹמְרִים פָּטוּר מִדִּינֵי אָדָם וְחַיָּיב בְּדִינֵי שָׁמַיִם וְקַיְימָא לָן דִּבְנִתְקַל פּוֹשֵׁעַ הוּא פְּלִיגֵי אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן טַבָּח אוּמָּן שֶׁקִּלְקֵל חַיָּיב וַאֲפִילּוּ הוּא אוּמָּן כְּטַבָּחֵי צִיפּוֹרִי וּמִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן הָכִי וְהָאָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה עוּבְדָּא הֲוָה קַמֵּיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן בִּכְנִישְׁתָּא דְּמָעוֹן וְאָמַר לֵיהּ זִיל אַיְיתֵי רְאָיָה דִּמְמַחֵית לְתַרְנְגוֹלִים וְאֶפְטְרָךְ לֹא קַשְׁיָא כָּאן בְּחִנָּם כָּאן בְּשָׂכָר כִּי הָא דְּאָמַר רַבִּי זֵירָא הָרוֹצֶה שֶׁיִּתְחַיֵּיב לוֹ טַבָּח יַקְדִּים לוֹ דִּינָר מֵיתִיבֵי הַמּוֹלִיךְ חִטִּים לִטְחוֹן וְלֹא לְתָתָן וַעֲשָׂאָן סוּבִּין אוֹ מוּרְסָן קֶמַח לְנַחְתּוֹם וַעֲשָׂאוֹ פַּת נִיפּוֹלִין בְּהֵמָה לְטַבָּח וְנִיבְּלָהּ חַיָּיב מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּנוֹשֵׂא שָׂכָר אֵימָא מִפְּנֵי שֶׁהוּא נוֹשֵׂא שָׂכָר הַהוּא מַגְרוּמְתָּא דַּאֲתַאי לְקַמֵּיהּ דְּרַב טַרְפֵיהּ וּפַטְרֵיהּ לְטַבָּח מִלְּשַׁלּוּמֵי דָּמֵי פָּגְעוּ בֵּיהּ רַב כָּהֲנָא וְרַב אַסִּי בְּהַהוּא גַּבְרָא אָמְרוּ לֵיהּ עָבֵיד בָּךְ רַב תַּרְתֵּי מַאי תַּרְתֵּי אִילֵימָא תַּרְתֵּי לִגְרִיעוּתָא דְּאִיבְּעֵי לֵיהּ לְאַכְשׁוּרֵי כְּר' יוֹסֵי בְּר' יְהוּדָה וְטָרְפָהּ כְּרַבָּנָן וְאִי נַמִּי כְּרַבָּנָן דְּאִיבְּעֵי לֵיהּ חִיּוּבָא לְטַבָּחָא וּמִי שָׁרֵי לְמֵימַר כִּי הַאי גַּוְנָא וְהָתַנְיָא לִכְשֶׁיֵּצֵא לֹא יֹאמַר אֲנִי מְזַכֶּה וַחֲבֵירַי מְחַיְּיבִין אֲבָל מָה אֶעֱשֶׂה שֶׁחֲבֵירַי רַבּוּ עָלַי וְעַל זֶה נֶאֱמַר הוֹלֵךְ רָכִיל מְגַלֶּה סּוֹד אֶלָּא תַּרְתֵּי לְמַעַלְיוּתָא דְּלָא אוֹכְלָךְ סְפֵק אִיסּוּרָא וּמַנְעָךְ מִסְּפֵק גְּזֵילָה אִיתְּמַר הַמַּרְאֶה דִּינָר לְשׁוּלְחָנִי וְנִמְצָא רַע תָּנֵי חֲדָא אוּמָּן פָּטוּר הֶדְיוֹט חַיָּיב וְתַנְיָא אִידָּךְ בֵּין אוּמָּן בֵּין הֶדְיוֹט חַיָּיב אָמַר רַב פָּפָּא כִּי תַּנְיָא אוּמָּן פָּטוּר כְּגוֹן דַּנְכּוֹ וְאִיסּוּר דְּלָא צְרִיכֵי לְמִיגְמַר כְּלָל אֶלָּא בְּמַאי טָעוּ טָעוּ בְּסִיכְתָּא חַדְתָּא דְּהַהִיא שַׁעְתָּא דְּנָפַק מִתּוּתֵי סִיכְתָּא הַהִיא אִיתְּתָא דְּאַחְזְיָא דִּינָרָא לְרַבִּי חִיָּיא אָמַר לָהּ מְעַלְּיָא הוּא לְמָחָר אֲתַאי לְקַמֵּיהּ וְאָמְרָה לֵיהּ אַחְזִיתֵיהּ וְאָמְרוּ לִי בִּישָׁא הוּא וְלָא קָא נָפֵיק לִי אָמַר לֵיהּ לְרַב זִיל חַלְּפֵיהּ נִיהֲלָהּ וּכְתוֹב אַפִּנְקָסֵי דֵּין עֵסֶק בִּישׁ וּמַאי שְׁנָא דַּנְכּוֹ וְאִיסּוּר דְּפַטְרֵי מִשּׁוּם דְּלָא צְרִיכֵי לְמִיגְמַר רַבִּי חִיָּיא נַמִּי לָאו לְמִיגְמַר קָא בָּעֵי רַבִּי חִיָּיא לִפְנִים מִשּׁוּרַת הַדִּין הוּא דַּעֲבַד כִּדְתָנֵי רַב יוֹסֵף וְהוֹדַעְתָּ לָהֶם זֶה

בית

רש"י

רָבָא אָמַר דְּכ"ע כוּ' וּדְכ"ע אֵין אוּמָּן קוֹנֶה בְּשֶׁבַח כְּלִי ה"ג: מִלְוֶה וּפְרוּטָה. כִּי יָהִיב לָהּ פְּרוּטָה מִדִּידֵיהּ: דַּעְתָּהּ אַפְּרוּטָה. וּמִיקַּדְשָׁא לְהָכֵי נָקַט פְּרוּטָה דְּקִדּוּשֵׁי אִשָּׁה דַּיּוֹ לְהוּ בְּכַךְ: בִּשְׂכַר שֶׁעָשִׂיתִי עִמָּךְ. הִתְקַדְּשִׁי לִי: אֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת. הוֹאִיל וּכְבָר הֶחֱזִירוֹ לָהּ וְהוּא מִלְוֶה גַּבָּהּ: בִּשְׂכַר שֶׁאֶעֱשֶׂה עִמָּךְ מְקוּדֶּשֶׁת. דְּאֵינָהּ לִשְׂכִירוּת אֶלָּא לְבַסּוֹף וְכִי מְהַדַּר לְהוּ נִיהֲלָהּ מִיקַּדְּשָׁא לֵיהּ בִּשְׂכָרוֹ: בִּשְׂכַר שֶׁאֶעֱשֶׂה עִמָּךְ אֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת. דְּקָסָבַר ר' נָתָן יֶשְׁנָהּ לִשְׂכִירוּת מִתְּחִילָּה וְעַד סוֹף וְכָל פְּרוּטָה וּפְרוּטָה הֲוָה לֵיהּ מִלְוֶה: וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁעָשִׂיתִי. דְּמִיּוֹם שֶׁהֶחֱזִירוֹ לָהּ נִזְקַף שְׂכָרוֹ עָלֶיהָ בְּמִלְוֶה: וְאִם הוֹסִיף כוּ' מְקוּדֶּשֶׁת. דְּקָסָבַר מִלְוֶה וּפְרוּטָה דַּעְתָּהּ אַפְּרוּטָה וְאִילּוּ לְרַבִּי נָתָן אע"ג דְּהוֹסִיף לָהּ אֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת דְּדַעְתָּהּ אַמִּלְוֶה: טַבָּח אוּמָּן שֶׁקִּלְקֵל חַיָּיב. וְכ"שׁ הֶדְיוֹט דְּלֹא הָיָה לוֹ לְשׁוֹחֲטָהּ הוֹאִיל וְאֵינוֹ בָּקִי: דְּקָעָבֵיד בְּשָׂכָר. דְּמַזִּיק חַיָּיב בְּאוֹנְסִין דְּאָדָם מוּעָד לְעוֹלָם בֵּין שׁוֹגֵג בֵּין מֵזִיד מִדְּקָרֵי לֵיהּ מַזִּיק לְחַיְּיבוֹ בְּאוֹנֶס ש"מ בְּאוֹתוֹ שָׂכָר קָאָמַר וְקמ"ל דְּפוֹשֵׁעַ הוּא דְּלֹא חָשִׁיב לֵיהּ אוֹנֶס אֶלָּא פְּשִׁיעָה דַּהֲוָה לֵיהּ לְמִירְמֵיהּ אַנַּפְשֵׁיהּ שֶׁמָּא תְּפַרְכֵּס הַבְּהֵמָה וְיִזָּהֵר בָּהּ: אוּמָּן פָּטוּר. דְּאָנוּס הוּא: לַעֲכֹר מוֹחָךְ. כְּמוֹ מַיִם עֲכוּרִים: קָא מוֹתִיב לֵיהּ. הָא מִילְּתָא: הָתָם בִּקְרָאֵי פְּלִיגֵי. וּגְזֵירַת הַכָּתוּב הוּא בְּפ' שׁוֹר שֶׁנָּגַח אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה: בְּיָדַיִם קַלְאוֹ מִינֵּיהּ. שֶׁנִּתְכַּוֵּון לְשַׁנּוֹת: לִטְחוֹן. אָדָם הַמְמוּנֶּה עַל כַּךְ וְעָלָיו לְלוֹתְתָן בְּמַיִם וְכוֹתְשָׁן בְּמַכְתֶּשֶׁת לְהָסִיר הַקְּלִיפָּה הַחִיצוֹנָה כְּדֵי שֶׁתְּהֵא סוֹלֶת נְקִיָּה: סוּבִּין. גַּסִּין מִמּוּרְסָן: נִיפּוֹלֵי. נִשְׁבָּר וְנוֹפֵל כְּשֶׁאוֹחֲזִין אוֹתוֹ: כְּנוֹשֵׂא שָׂכָר. אַף זֶה חַיָּיב כְּנוֹשֵׂא שָׂכָר וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵין נוֹשֵׂא אַלְמָא פְּשִׁיעָה הִיא וְלֹא אוֹנֶס גַּבֵּי שׁוֹמֵר חִנָּם נַמִּי חַיָּיב: מַגְרוּמְתָּא. שָׁחַט מִתּוֹךְ אַחַת הַטַּבָּעוֹת וְהִגְרִים חוּץ בֵּין טַבַּעַת לְטַבַּעַת וְשִׁיֵּיר מְלֹא הַחוּט עַל פְּנֵי רוּבָּהּ וְרַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה מַכְשַׁר לֵיהּ בִּמְלֹא הַחוּט עַל פְּנֵי רוּבָּהּ וְרַבָּנָן בָּעוּ עַל פְּנֵי כּוּלָּהּ בְּהַכֹּל שׁוֹחֲטִין (חולין דף יח.): בְּהַהוּא גַּבְרָא. בַּעַל הַבְּהֵמָה: לִכְשֶׁיֵּצֵא כוּ'. בְּדַיָּין קָמַיְירֵי בְּסַנְהֶדְרִין: דְּלָא אוֹכְלָךְ סְפֵק אִיסּוּרָא. דִּמְסַפְּקָא לֵיהּ הִלְכְתָא כְּמַאן אִי כְּרַבָּנָן דְּאָסְרֵי אִי כְּרַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה דְּמַכְשַׁר: וּמַנְעָךְ מִסְּפֵק גְּזֵילָה. דְּאִי כְּשֵׁרָה הִיא הֲוֵי טַבָּח פָּטוּר: הַמַּרְאֶה דִּינָר. לָדַעַת אִם טוֹב הוּא וִיקַבְּלֶנּוּ מֵחֲבֵירוֹ: דַּנְכֵּי וְאִיסּוּר. שׁוּלְחָנִין אוּמְנִין הָיוּ: טָעוּ בְּסִיכְתָּא חַדְתֵּי. שֶׁנִּפְסַל הַמַּטְבֵּעַ וְהֶעֱמִידוּ צוּרָה אַחֶרֶת וַעֲדַיִין לֹא הָיוּ בְּקִיאִין בָּהּ: סִיכְתָּא. קויי"ץ בְּלַעַ"ז: רַב שׁוֹמֵר גְּנָזָיו שֶׁל רַבִּי חִיָּיא דּוֹדוֹ הֲוָה: דֵּין עֵסֶק בִּישׁ. סְחוֹרָה רָעָה הִיא שֶׁעַל עִסְקֵי חִנָּם אֲנִי מַפְסִיד שֶׁלֹּא הָיָה לִי לִרְאוֹתָהּ:

בית

תוספות

אֵימָא מִפְּנֵי שֶׁהוּא נוֹשֵׂא שָׂכָר. אֲבָל בְּחִנָּם פָּטוּר אַף עַל גַּב דְּאָדָם מוּעָד לְעוֹלָם בְּאוֹנֶס כִּי הַאי לֹא מְחַיֵּיב אָדָם הַמַּזִּיק כִּדְפְרִישִׁית בְּרֵישׁ הַמַּנִּיחַ (לעיל דף כז: ושם):

מַנְעָךְ מִסָּפֵק אִיסּוּרָא. אור"ת דְּמִשּׁוּם הָכֵי קָרֵי לֵיהּ סָפֵק אִיסּוּרָא מִשּׁוּם דְּרַב פָּסִיק בְּפ"ק דְּחוּלִּין (דף יח.) כְּרַבִּי יוֹסֵי בְּר' יְהוּדָה בְּטַבַּעַת הַגְּדוֹלָה וְהָיָה רַב מַחְמִיר עָלָיו לְפִי שֶׁהָיָה עַם הָאָרֶץ שֶׁלֹּא יָבֹא לְהָקֵל בִּשְׁאָר טַבָּעוֹת כִּדְאַשְׁכְּחָן בְּפֶרֶק קַמָּא דְּחוּלִּין (דף טו.) גַּבֵּי מְבַשֵּׁל בְּשַׁבָּת כִּי מוֹרֵי [רָבָא] לְתַלְמִידָיו מוֹרֵי לְהוּ כְּר"מ וְכִי דָּרִישׁ לְהוּ בְּפִירְקָא דָּרִישׁ כְּר' יְהוּדָה מִשּׁוּם עַמֵּי הָאָרֶץ וּלְהָכֵי קָרֵי לֵיהּ סָפֵק גְּזֵילָה וְלֹא וַדַּאי גְּזֵילָה דְּאוֹתוֹ הָאִישׁ שֶׁשָּׁחַט לְעַם הָאָרֶץ ה"ל לַאֲסוּקֵי אַדַּעְתֵּיהּ שֶׁיַּחְמִירוּ עָלָיו וְר"י מְפָרֵשׁ דְּהַהִיא עוּבְדָּא בִּשְׁאָר טַבָּעוֹת הֲוָה וְרַב דְּקָאָמַר בְּפֶרֶק קַמָּא דְּחוּלִּין (דף יח:) וְאֵין הֲלָכָה כְּמוֹתוֹ בִּשְׁאָר טַבָּעוֹת מִשּׁוּם דִּמְסַפְּקָא לֵיהּ אִי הֲלָכָה כְּמוֹתוֹ אִי לַאו:

וְתַנְיָא אִידָּךְ בֵּין אוּמָּן בֵּין הֶדְיוֹט חַיָּיב. לֹא שַׁיָּיךְ הָכָא לְשַׁנּוּיֵי כָּאן בְּשָׂכָר כָּאן בְּחִנָּם כִּדְמְשַׁנֵּי גַּבֵּי שְׁחִיטָה דְּבְהַכָּרַת מַטְבֵּעַ צָרִיךְ בְּקִיאוּת גָּדוֹל וְלֵית לֵיהּ לְמֶיחְזֵי אִם אֵין בָּקִי כְּדַנְכּוּ וְאִיסּוּר:

לפנים

בֵּית חַיֵּיהֶם אֶת הַדֶּרֶךְ זוֹ גְּמִילוּת חֲסָדִים יֵלְכוּ זוֹ בִּיקּוּר חוֹלִים בָּהּ זוֹ קְבוּרָה אֶת הַמַּעֲשֶׂה זֶה הַדִּין אֲשֶׁר יַעֲשׂוּן זוֹ לִפְנִים מִשּׁוּרַת הַדִּין רֵישׁ לָקִישׁ אַחֲוֵי לֵיהּ דִּינָרָא לְרַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר מְעַלְּיָא הוּא אָמַר לֵיהּ חֲזִי דַּעֲלָךְ קָא סַמְכִינָא א"ל כִּי סַמְכַת עֲלַי מַאי לְמֵימְרָא דְּאִי מִשְׁתַּכַּח בִּישָׁא בְּעֵינָא לְאִיחְלוּפֵי לָךְ וְהָא אַתְּ הוּא דְּאָמְרַתְּ רַבִּי מֵאִיר הוּא דְּדָאִין דִּינָא דְּגַרְמִי מַאי לָאו ר' מֵאִיר וְלָא סְבִירָא לָן כַּוָּותֵיהּ א"ל לָא ר' מֵאִיר וּסְבִירָא לָן כַּוָּותֵיהּ הֵי רַבִּי מֵאִיר אִילֵימָא רַבִּי מֵאִיר (ד' ל' מ' פ' סִימָן) דִּתְנַן דָּן אֶת הַדִּין זִיכָּה אֶת הַחַיָּיב חִיֵּיב אֶת הַזַּכַּאי טִימֵּא אֶת הַטָּהוֹר טִיהֵר אֶת הַטָּמֵא מַה שֶּׁעָשָׂה עָשׂוּי וִישַׁלֵּם מִבֵּיתוֹ הָא אִיתְּמַר עֲלָהּ אָמַר רַבִּי אִילְעָא אָמַר רַב וְהוּא שֶׁנָּטַל וְנָתַן בְּיַד אֶלָּא הָא ר' מֵאִיר דִּתְנַן לִצְבּוֹעַ לוֹ אָדוֹם וּצְבָעוֹ שָׁחוֹר שָׁחוֹר וּצְבָעוֹ אָדוֹם ר' מֵאִיר אוֹמֵר נוֹתֵן לוֹ דְּמֵי צַמְרוֹ הָתָם קָא עָבֵיד בְּיָדַיִם אֶלָּא הָא ר' מֵאִיר דִּתְנַן הַמְסַכֵּךְ גַּפְנוֹ עַל גַּבֵּי תְּבוּאָתוֹ שֶׁל חֲבֵירוֹ הֲרֵי זֶה קִידֵּשׁ וְחַיָּיב הָתָם נַמִּי קָא עָבֵיד בְּיָדַיִם אֶלָּא הָא ר"מ דְּתַנְיָא מְחִיצַת הַכֶּרֶם שֶׁנִּפְרְצָה

אומר

רש"י

בֵּית חַיֵּיהֶם. תַּלְמוּד תּוֹרָה: בִּיקּוּר חוֹלִים וּקְבוּרָה. פַּרְכִינַן בְּאֵלּוּ מְצִיאוֹת הַיְינוּ גְּמִילוּת חֲסָדִים וּמוֹקֵי לָהּ בִּיקּוּר חוֹלִים בְּבֶן גִּילוֹ וְנוֹטֵל אֶחָד מִשִּׁשִּׁים בְּחָלְיוֹ וּקְבוּרָה בְּזָקֵן וְאֵינוֹ לְפִי כְּבוֹדוֹ וַאֲפִילוּ הָכֵי חַיָּיב: שֶׁנָּשָׂא וְנָתַן בְּיַד. וְזִיכָּה אֶת הַחַיָּיב שֶׁהָיָה לוֹ מַשְׁכּוֹן לַמַּלְוֶה מִמֶּנּוּ וְנָטַל דַּיָּין לְמַשְׁכּוֹן וְהֶחֱזִירוֹ לַלֹּוֶה וְחִיֵּיב אֶת הַזַּכַּאי נָטַל בְּיַד מָמוֹן מִן הַנִּתְבָּע וְשִׁילֵּם לַתּוֹבֵעַ וְטִימֵּא אֶת הַטָּהוֹר נָטַל שֶׁרֶץ בְּיָדַיִם וְזָרְקוֹ עָלֶיהָ לְטַמְּאוֹ וַדַּאי לְהַחֲזִיק דְּבָרָיו וְטִיהֵר אֶת הַטָּמֵא נָטַל הַדַּיָּין לְפֵירוֹת טְמֵאִים וְעֵרְבָן עִם שְׁאָר פֵּירוֹת הָאִישׁ הַשּׁוֹאֲלוֹ וַהֲוָה לֵיהּ עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה בְּיָדַיִם וּמַזִּיק וְהָכֵי מְפָרֵשׁ בְּסַנְהֶדְרִין בְּפֶרֶק אֶחָד דִּינֵי מָמוֹנוֹת (דף לג.): קִידֵּשׁ. אָסַר אֶת הַתְּבוּאָה: מְחִיצַת הַכֶּרֶם. קַיְימָא לָן הָיָה גָּדֵר בֵּנְתַיִים זֶה סוֹמֵךְ זְרָעִים לְגָדֵר מִכָּאן וְזֶה סוֹמֵךְ גְּפָנִים לְגָדֵר מִכָּאן בְּלֹא יַחְפּוֹר (ב"ב דף כו.):

גדור

תוספות

לִפְנִים מִשּׁוּרַת הַדִּין עָבַד כִּדְתָנֵי [רַב יוֹסֵף] וְהוֹדַעְתָּ לָהֶם וְגוֹ'. וְהַךְ בְּרַיְיתָא מַיְיתֵי נַמִּי בְּפֶרֶק אֵלּוּ מְצִיאוֹת (ב"מ דף ל:) גַּבֵּי זָקֵן וְאֵינוֹ לְפִי כְּבוֹדוֹ וְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּר' יוֹסֵי לִפְנִים מִשּׁוּרַת הַדִּין עָבַד כִּדְתָנֵי כוּ' אֲבָל בְּסוֹף פֶּרֶק הָאוּמָּנִים (שם דף פג.) גַּבֵּי רַבָּה בַּר רַב הוּנָא דְּשַׁקְלִינְהוּ לִגְלִימַיְיהוּ דְּהַנְהוּ שְׁקוּלָאֵי לֹא מַיְיתֵי לָהּ אֶלָּא מַיְיתֵי לְמַעַן תֵּלֵךְ בְּדֶרֶךְ טוֹבִי' וּמְפָ' הָרִ"י מֵאורליינ"ש דְּלֹא שַׁיָּיךְ לִפְנִים מִשּׁוּרַת הַדִּין אֶלָּא בְּדָבָר שֶׁאֲחֵרִים חַיָּיבִין וְזֶה פָּטוּר כְּמוֹ רַבִּי חִיָּיא דְּהָכָא וְר' יִשְׁמָעֵאל בְּרַבִּי יוֹסֵי בְּאֵלּוּ מְצִיאוֹת (שם דף ל:) אֲבָל בְּהַהִיא דְּרַבָּה בַּר רַב הוּנָא אֵין חִילּוּק בֵּינוֹ לְבֵין אֲחֵרִים וְאֵין נִרְאֶה דִּבְפֶרֶק אֵלּוּ מְצִיאוֹת (שם דף כד: ושם) אָמַר דְּעָבַד לִפְנִים מִשּׁוּרַת הַדִּין גַּבֵּי הָא [דַּאֲבוּהַּ] דִּשְׁמוּאֵל אַשְׁכְּחִינְהוּ לְהַנָּךְ חֲמָרֵי בְּמַדְבְּרָא אַהַדְרִינְהוּ לְמָרַיְיהוּ לְבָתַר תְּרֵיסַר יַרְחֵי שַׁתָּא וּבְהַהִיא פַּטְרֵי כ"ע וְי"ל דִּבְהַנְהוּ שְׁקוּלָאֵי לֹא שַׁיָּיךְ לִפְנִים מִשּׁוּרַת הַדִּין כֵּיוָן שֶׁעָשׂוּ לוֹ הֶיזֵּק גָּדוֹל בִּפְשִׁיעָה שֶׁשִּׁיבְּרוּ לוֹ חָבִית שֶׁל יַיִן: אַחֲוֵי דִּינָר לְר' אֶלְעָזָר. אַכַּתִּי הֲוָה צָרִיךְ לְמִיגְמַר דְּאִי לֹא הֲוָה צָרִיךְ לְמִיגְמַר לֹא הָיָה מְחוּיָּב כִּדְמַשְׁמַע גַּבֵּי ר' חִיָּיא דְּעָבַד לִפְנִים מִשּׁוּרַת הַדִּין וְהָא דְּקָאָמַר (מר) חֲזִי דַּעֲלָךְ קָסָמְכִינָא אֲפִילוּ לֹא אָמַר הֲוָה מְחַיֵּיב כְּמוֹ ר' חִיָּיא דְּאע"ג דְּלָא אָמְרָה לֵיהּ הֲוָה מְחַיֵּיב אִי לַאו מִשּׁוּם דְּלָא הֲוָה צָרִיךְ לְמֵילַף וְרַב אַלְפַס כָּתַב דִּלְעוֹלָם לֹא מְחַיֵּיב עַד שֶׁיֹּאמְרוּ לוֹ:

טִימֵּא אֶת הַטָּהוֹר. אע"ג דְּאָמַר בְּהַנִּיזָּקִין (גיטין דף נב:) הַמְטַמֵּא וְהַמְדַמֵּעַ וְהַמְנַסֵּךְ בְּשׁוֹגֵג פָּטוּר הָכָא אִית לֵיהּ לְחִיוּבֵי אע"ג דְּשׁוֹגֵג הוּא מֵהַהִיא טַעְמָא דִּמְחַיֵּיב הָתָם בְּמֵזִיד לְמ"ד הֶיזֵּק שֶׁאֵין נִיכָּר לֹא שְׁמֵיהּ הֶיזֵּק כְּדֵי שֶׁלֹּא יְהֵא כָּל אֶחָד וְאֶחָד הוֹלֵךְ וּמְטַמֵּא טָהֳרוֹתָיו שֶׁל חֲבֵירוֹ הָכָא נַמִּי חַיָּיב כְּדֵי שֶׁיְּדַקְדֵּק בַּדִּין יָפֶה וּלְמ"ד נַמִּי שְׁמֵיהּ הֶיזֵּק וְשׁוֹגֵג פָּטוּר כְּדֵי שֶׁיּוֹדִיעוּ הָכָא חַיָּיב דְּלֵיכָּא לְמֵיחַשׁ לְהָכֵי דַּאֲפִילוּ טִיהֵר אֶת הַטָּמֵא וְעֵירְבוֹ עִם פֵּירוֹתָיו לֵיכָּא לְמֵיחַשׁ שֶׁמָּא אח"כ לֹא יוֹדִיעֶנּוּ שֶׁהֵן טְמֵאִים דְּכֵיוָן שֶׁדַּיָּין זֶה חָכָם וּבַעַל הוֹרָאָה וַדַּאי יוֹדִיעֶנּוּ:

טִיהֵר אֶת הַטָּמֵא מַה שֶּׁעָשָׂה עָשׂוּי וִישַׁלֵּם מִבֵּיתוֹ. א"א לְיַישֵּׁב טִיהֵר אֶת הַטָּמֵא בְּשׁוּם עִנְיָן אֶלָּא כְּשֶׁעֵירְבוֹ עִם פֵּירוֹתָיו כִּדְמְפָרֵשׁ בְּמַסְקָנָא בְּפ' אֶחָד דִּינֵי מָמוֹנוֹת (סנהדרין דף לג: ושם) וּבְפֶרֶק עַד כַּמָּה (בכורות דף כח: ושם) דְּאִם הֵן בְּעַיִן לֹא מַה שֶּׁעָשָׂה עָשׂוּי וְלֹא יְשַׁלֵּם מִבֵּיתוֹ שַׁיָּיךְ בָּהֶן וְהָא דְּלֹא מְפָרֵשׁ הָכֵי אֶלָּא כִּי מוֹקֵי לָהּ כְּשֶׁנָּשָׂא וְנָתַן בְּיַד לַאו מִשּׁוּם דְּמֵעִיקָּרָא לַאו בְּהָכֵי עַסְקִינָן אֶלָּא דְּמֵעִיקָּרָא לֹא אַיְירֵי כְּשֶׁעֵירְבָן חָכָם אֶלָּא הַבְּעָלִים אֲבָל בְּמַסְקָנָא קָאָמַר שֶׁהֶחָכָם בְּעַצְמוֹ עֵירְבָן וּבִבְכוֹרוֹת שֶׁבָּא לְיַישֵּׁב וִישַׁלֵּם מִבֵּיתוֹ בְּטִיהֵר אֶת הַטָּמֵא כְּשֶׁעֵרְבוֹ עִם פֵּירוֹתָיו אַיְירֵי כְּשֶׁעֵירֵב עִם פֵּירוֹת מוּעָטִים וּבְסַנְהֶדְרִין שֶׁבָּא לְיַישֵּׁב מַה שֶּׁעָשָׂה עָשׂוּי אַיְירֵי כְּשֶׁעֵירְבוֹ עִם פֵּירוֹת מְרוּבִּים וְנִתְבַּטְּלוּ הַטְּמֵאִים בְּרוֹב דְּתַרְוַיְיהוּ לֵיכָּא לְאוֹקְמֵי בְּעִנְיָן אֶחָד דִּפְשִׁיטָא דִּבְמָקוֹם מַה שֶּׁעָשָׂה עָשׂוּי שֶׁהוּא טָהוֹר לֹא שַׁיָּיךְ יְשַׁלֵּם מִבֵּיתוֹ וְא"ת לְמַאי דְּבָעֵי לְאוֹקְמֵי כְּר"מ הֵיכִי מִתְבַּטְּלִים הַטְּמֵאִים בְּרוֹב וְהָא ס"ל לְר"מ בְּהַנִּיזָּקִין (גיטין דף נד:) גַּבֵּי אֱגוֹזֵי פֶּרֶךְ וְרִימּוֹנֵי בָּאדָן נָפְלוּ וְנִתְפַּצְּעוּ אֲפִילוּ שׁוֹגֵג לֹא יַעֲלוּ וְי"ל דְּשׁוֹגֵג כִּי הַאי שֶׁעָשָׂה ע"פ חָכָם לֹא קָנֵיס ר' מֵאִיר א"ה הָתָם דַּוְקָא שֶׁנִּתְפַּצְּעוּ אַחַר הַנְּפִילָה שֶׁנֶּאֶסְרוּ בִּתְחִילַּת תַּעֲרוּבְתָּן קָאָמַר ר' מֵאִיר דְּלֹא יַעֲלוּ אֲבָל אִם נִתְפַּצְּעוּ קוֹדֶם שֶׁנִּתְעָרְבוּ מוֹדֶה ר"מ דְּשָׁרֵי א"נ בְּהַךְ מִילְּתָא דַּוְקָא דְּדָאִין דִּינָא דְּגַרְמִי אַתְיָא כְּר"מ וְתֵימַהּ מַאי בָּעֵי לְאֵתוּיֵי מֵהָכָא דְּר' מֵאִיר דְּדָאִין דִּינָא דְּגַרְמִי וְאַמַּאי מוֹקֵי לָהּ נַמִּי כְּשֶׁנָּשָׂא וְנָתַן בְּיַד בְּלֹא נָשָׂא וְנָתַן בְּיַד חַיָּיב אֲפִילוּ לְרַבָּנָן דְּלָא דַּיְינֵי דִּינָא דְּגַרְמִי כֵּיוָן דְּבַאֲמִירָה בְּעָלְמָא קָם דִּינָא כִּדְמוּכָח בְּפֶרֶק אֶחָד דִּינֵי מָמוֹנוֹת (סנהדרין דף לג. ושם) דְּקָאָמַר אִי אָמְרַתְּ בִּשְׁלָמָא טָעָה בִּדְבַר מִשְׁנָה אֵין חוֹזֵר אַלְמָא קָם דִּינָא הַיְינוּ דְּקָמִפַּחֵד ר"ט אֶלָּא אִי אָמְרַתְּ חוֹזֵר לֵימָא לֵיהּ כֵּיוָן דְּאִילּוּ הֲוַאי פָּרָה [קַמָּן] הֲוָה הַדְרָא הַשְׁתָּא נַמִּי דִּינָךְ לַאו דִּינָא וְלַאו כְּלוּם עָבְדַתְּ וְהָתָם ע"כ אָתֵי כְּרַבָּנָן דְּלְר"מ דְּדָאִין דִּינָא דְּגַרְמִי אע"ג דְּאִילּוּ הֲוַאי קַמָּן הֲוָה הָדַר הָיָה לוֹ לְהִתְחַיֵּיב כְּמוֹ מַרְאֶה דִּינָר לְשׁוּלְחָנִי דְּחַיָּיב אע"ג דְּאִילּוּ הֲוָה קַמָּן הֲוָה מְהַדֵּר לֵיהּ וְי"ל דִּלְעוֹלָם הַהִיא סוּגְיָא כְּר"מ וְלֹא דָּמֵי לְמַרְאֶה דִּינָר לְשׁוּלְחָנִי דְּכֵיוָן שֶׁהֶרְאָהוּ לְשׁוּלְחָנִי שׁוּב לֹא הָיָה לוֹ לְהַרְאוֹתוֹ לְאַחֵר אֲבָל גַּבֵּי פָּרָה כְּשֶׁאֲסָרָהּ לוֹ חָכָם זֶה לֹא הָיָה לוֹ לְמַהֵר לְהַאֲכִילָהּ לִכְלָבִים אוֹ לְעָרְבָם עִם פֵּירוֹת וְהָיָה לוֹ לִישְׁאַל עֲדַיִין לְחָכָם אַחֵר וּמִיהוּ קָשֶׁה מְטִיהֵר הַטָּמֵא אַמַּאי מְחַיֵּיב חָכָם אֲפִילוּ לְר"מ בְּמָה שֶׁעֵירְבוֹ בַּעַל הַבַּיִת עִם פֵּירוֹת נֵימָא כֵּיוָן דְּאִילּוּ לֹא עֵירְבוֹ הֲוָה הָדַר הַשְׁתָּא נַמִּי לַאו כְּלוּם עָבַד וְכֵן בְּרֵישָׁא דְּהַךְ דְּדָן אֶת הַדִּין בְּפ' עַד כַּמָּה (בכורות דף כח.) דִּתְנַן מִי שֶׁאֵינוֹ מוּמְחֶה וְרָאָה אֶת הַבְּכוֹר וְנִשְׁחַט עַל פִּיו הֲרֵי זֶה יִקָּבֵר וִישַׁלֵּם מִבֵּיתוֹ וְאַמַּאי נֵימָא כֵּיוָן דְּאִילּוּ לֹא נִשְׁחַט הָיָה מוּתָּר הַשְׁתָּא נַמִּי לַאו כְּלוּם עָבַד וְע"ק דְּע"כ סוּגְיָא דְּהָכָא וְדִבְכוֹרוֹת דְּלָא כְּרַב חִסְדָּא דְּהָא מַשְׁמַע דְּאַלִּיבָּא דְּר"מ נִיחָא לֵיהּ בְּלֹא נָשָׂא וְנָתַן בְּיַד אֶלָּא כְּרַב שֵׁשֶׁת וְא"כ כֵּיוָן דְּמָה שֶּׁעָשָׂה עָשׂוּי מִשּׁוּם דְּאַיְירֵי דְּטָעָה בְּשִׁיקּוּל הַדַּעַת כִּדְמוֹקֵי לָהּ רַב שֵׁשֶׁת בְּרֵישׁ סַנְהֶדְרִין (דף ו.) לָמָּה נִתְחַיֵּיב הַדַּיָּין לְרַבָּנָן בְּמַאי דְּנָגַע בֵּיהּ שֶׁרֶץ הֲלֹא בְּלָאו הָכֵי מַה שֶּׁעָשָׂה עָשׂוּי וְעוֹד הֵיכָא דְּקָם דִּינָא לָמָּה לֹא יִתְחַיֵּיב אֲפִילוּ לְרַבָּנָן דְּלָא דַּיְינֵי דִּינָא דְּגַרְמִי מ"ש מִכֹּהֲנִים שֶׁפִּיגְּלוּ בַּמִּקְדָּשׁ דְּמֵזִידִין חַיָּיבִין בֵּין לְר"מ בֵּין לְרַבָּנָן אע"ג דְּבְדִבּוּר בְּעָלְמָא מִיפְּסַל וְלֹא חָשִׁיב דִּינָא דְּגַרְמִי וְנִרְאֶה לְפָרֵשׁ דְּכָל הֵיכָא דְּקָם דִּינָא אֲפִילוּ בְּדִבּוּר חָשִׁיב כְּמַעֲשֶׂה וְלֹא כִּגְרָמָא וּמְחַיֵּיב אֲפִילוּ לְרַבָּנָן אֲבָל הֵיכָא דְּאִילּוּ הֲוָה קַמָּן הֲוָה הָדַר כְּגוֹן מַרְאֶה דִּינָר וּכְגוֹן טָעָה בִּדְבַר מִשְׁנָה לְר"מ חַיָּיב לְרַבָּנָן פָּטוּר דְּהָא וַדַּאי גְּרָמָא הוּא מַה שֶּׁהֶאֱכִילוֹ אַחֲרֵי כֵן עַל פִּיו אוֹ מַה שֶּׁעֵירְבוֹ עִם פֵּירוֹתָיו וְסוּגְיָא דְּסַנְהֶדְרִין כְּרַבָּנָן וְהָא דְּבָעֵי הָכָא לְאוֹכוּחֵי דְּר"מ דָּאִין דִּינָא דְּגַרְמִי מִטִּיהֵר אֶת הַטָּמֵא דַּיֵּיק דְּחַיָּיב חָכָם בְּמָה שֶׁעֵירְבָם בַּעַל הַבַּיִת עִם פֵּירוֹתָיו וּמְחַיֵּיב אֶת הַזַּכַּאי דְּחַיָּיב חָכָם אַמַּאי דְּשִׁילֵּם זַכַּאי אַחַר כָּךְ אֲבָל טִימֵּא אֶת הַטָּהוֹר וְזִיכָּה אֶת הַחַיָּיב דְּבְדִבּוּרוֹ שֶׁל חָכָם מַה שֶּׁעָשָׂה עָשׂוּי חַיָּיב לְשַׁלֵּם אֲפִילוּ לְרַבָּנָן דְּלָא דַּיְינֵי דִּינָא דְּגַרְמִי וְכֵן בְּפֶרֶק עַד כַּמָּה (בכורות דף כח:) דְּקָאָמַר לֵימָא תְּנַן סְתָמָא כְּר"מ מִשּׁוּם טִיהֵר אֶת הַטָּמֵא וְחִיֵּיב אֶת הַזַּכַּאי קָאָמַר וְלֹא מִשּׁוּם טִימֵּא אֶת הַטָּהוֹר וְזִיכָּה אֶת הַחַיָּיב וְהָא דִּמְפָרֵשׁ הָתָם לִשְׁנוּיֵי מַתְנִי' כְּרַבָּנָן טִימֵּא אֶת הַטָּהוֹר דְּנָגַע בָּהּ שֶׁרֶץ זִיכָּה אֶת הַחַיָּיב שֶׁהָיָה לוֹ מַשְׁכּוֹן וְנָטְלוֹ הֵימֶנּוּ אַגַּב אַחֲרִינָא מְפָרֵשׁ לְהוּ א"נ סוּגְיָא דְּהָתָם כְּרַב חִסְדָּא וּמְפָרֵשׁ הָאֱמֶת וְרֵישָׁא דְּמִי שֶׁאֵין מוּמְחֶה וְרָאָה אֶת הַבְּכוֹר וְנִשְׁחַט עַל פִּיו לַאו דַּוְקָא אֶלָּא הוּא עַצְמוֹ שְׁחָטוֹ וְצ"ע לְרַבָּנָן מ"ש דְּפַטְרֵי בְּשׁוֹרֵף שְׁטָרוֹת חֲבֵירוֹ מִטִּימֵּא הַטָּהוֹר וְכֹהֲנִים שֶׁפִּיגְּלוּ דְּלָא חָשִׁיב דִּינָא דְּגַרְמִי דְּמָה לִי אִם גּוֹרֵם לוֹ הֶפְסֵד ע"י שֶׁשּׂוֹרֵף שְׁטָרוֹתָיו וּמָה לִי ע"י דִּיבּוּרוֹ וְצ"ל דְּדִיבּוּר חָשִׁיב כְּמַעֲשֶׂה וַהֲוֵי מַזִּיק בְּגוּף הַמָּמוֹן בְּיָדַיִם אֲבָל בְּשׂוֹרֵף שְׁטָר אֵינוֹ נוֹגֵעַ בְּגוּף הַמָּמוֹן וּנְיָירָא בְּעָלְמָא הוּא דְּקָלֵי מִינֵּיהּ וְאֵין אֶלָּא גֹּרֵם בְּעָלְמָא וְעוֹד י"ל דְּסוּגְיָא דְּהָכָא וְדִבְכוֹרוֹת דְּלָא כְּרַב שֵׁשֶׁת אֶלָּא כְּרַב חִסְדָּא דְּלָא קָם דִּינָא בְּדִיבּוּרֵי' בְּעָלְמָא וְאַיְירֵי בְּנָשָׂא וְנָתַן בְּיַד כִּדְמוֹקֵי הָתָם רַב חִסְדָּא אֶלָּא דְּס"ד דְּגְמָ' דְּנָשָׂא וְנָתַן בַּעֲלֵי דִּינִין וְדָחֵי דְּאַיְירֵי בְּנָשָׂא וְנָתַן בְּיַד הַדַּיָּין עַצְמוֹ:

שָׁאנֵי הָתָם דִּבְיָדַיִם עָבֵיד. תֵּימַהּ וּדְקָאָרֵי לָהּ מַאי קָאָרֵי לָהּ וְי"ל מִשּׁוּם דְּאֵין הַצֶּמֶר מִשְׁתַּנֶּה מִיָּד כְּשֶׁנּוֹתְנָן בְּסַמְמָנִים דְּאֵין קוֹלֵט הַצֶּבַע מִיָּד עַד ב' יָמִים אוֹ ג' וּגְרָמָא בְּעָלְמָא הוּא וְדוֹמֶה לִמְסַכֵּךְ גַּפְנוֹ שֶׁאֵין מַזִּיק עַד אַחַר זְמַן וּבְתַרְוַיְיהוּ מְשַׁנֵּי בְּיָדַיִם קָעָבֵיד וּמ"מ מְסַכֵּךְ גַּפְנוֹ לֹא מַזִּיק כָּל כָּךְ בְּיָדַיִם כְּמוֹ בְּצֶמֶר לִצְבֹּעַ לְפִיכָךְ הֲבִיאָהּ אַחַר כָּךְ:

מְחִיצַת הַכֶּרֶם שֶׁנִּפְרְצָה כוּ'. אור"ת שֶׁאֵין מִשְׁנָה בְּשׁוּם מָקוֹם אֶלָּא בְּרַיְיתָא הִיא וּמ"מ דַּיֵּיק דְּאַתְיָא כְּר"מ מִכֹּחַ הַהִיא מִשְׁנָה דְּהַמְסַכֵּךְ דִּלְעֵיל דִּפְלִיגֵי הָתָם בְּסֵיפָא ר' יוֹסֵי וְר"ש וְאָמְרוּ אֵין אָדָם אוֹסֵר דָּבָר שֶׁאֵין שֶׁלּוֹ וְא"כ בְּרַיְיתָא דִּמְחִיצַת הַכֶּרֶם כְּר' יוֹסֵי וְר"ש לֹא אַתְיָא אֶלָּא כְּת"ק דִּידְהוּ דְּהַיְינוּ כְּר"מ דִּסְתָם מִשְׁנָה ר"מ הִיא וְא"ת וּמַאן תַּנָּא דִּפְלִיג אדר"מ בְּדִינָא דְּגַרְמִי דְּרַבִּי יוֹסֵי וְר"ש לֹא פְּלִיגֵי אֶלָּא מִשּׁוּם דְּאֵין אָדָם אוֹסֵר דָּבָר שֶׁאֵין שֶׁלּוֹ וְרַבָּנָן דִּפְלִיגֵי אדר"ש בְּדָבָר הַגּוֹרֵם לְמָמוֹן לֵיכָּא לְמֵימַר דְּיֵשׁ חִילּוּקִין כִּדְפָרֵישִׁית בִּמְרוּבָּה (לעיל דף עא:) וְי"ל דְּהַהוּא תַּנָּא דְּפֶרֶק הַמֵּנִיחַ (לעיל דף לג:) דְּקָתָנֵי שְׁחָטוֹ וּנְתָנוֹ בְּמַתָּנָה מַה שֶּׁעָשָׂה עָשׂוּי פָּלִיג אר"מ דְּמַשְׁמַע דְּיֵשׁ לִפְטוֹר יוֹתֵר בְּשׂוֹרֵף שְׁטָרוֹתָיו מִבִּשְׁחָטוֹ וּלְמַאן דְּדָאִין דִּינָא דְּגַרְמִי אָמַר לְעֵיל דְּמַגְבֵּי בֵּיהּ דְּמֵי שְׁטָרָא מְעַלְיָא:

אומר

אומר לו גזור. פי' לבעל הכרם דהוא המזיק דד' אמות שאמרו להרחיק הוא בשביל עבודת הכרם בדתניא בלא יחפוז (ב"ב כו. ושם) לא יטע אדם אילן סמוך לשדה חבירו אא"כ הרחיק מפני ד' אמות אחד גפנים ואחד כל אילן ומקרא בגמ' ד' אמות שאמרו בגבד עבודת הכרם ואפילו ר' יוסי דאמר התם על הנזיק להרחיק את עצמו הא א"ר אשי התם מודה ר"י בגירי דילייהו והכא גירי דבעל כרם הם דחשדינן ליה שלא יביא חיה בארעיותו ולהכי נקט נמי תרי זימני נפקא לה לגזור אומר לו גזור דאף פעם שנית דנפקא צריך להתרות בו ואם לא התרו בו לגזור אין חייב באחריותו שאין סברו להיות חייב בלא התרו בו שעשה שנפקא נמי תרי זימני דלא ידעינן מספקא לר"י אם צריך להתרות בו בכל פעם או שמא סגי בתרי זימני ור"ת מפרש דלהכי נקט תרי זימני לאשמועינן שאם יש תוספת מאתים בין מה שהוסיף כשנפקא ראשונה ובין מה שהוסיף כשנפקא שניה דאין מצטרפין לאסור דקמא בטלה ודוקא כשהיא שוה פחות מאתים אבל בעלמא כלאים נאסרין אבל בעלמא כלאים ולא אמרינן כל פורקא כשדוה גדל מתבטל והא דאמר בפ' בתרא דע"ז (דף ע:. ושם) המערה יין נסך מחבית לבור אפילו כל היום כולו קמא בטל מפרש ר"ת בדפסיק פסוקי אבל אם מערה בלא הפסק אסור מידי דהוה אכלאים הנאסרין בתוספת מאתים לפי שגדל בלא הפסק והא דאמר בבמה אשה (שבת דף סה: ושם) שמואל עביד ליבנתיה מקולאות ביומי ניסן כו' שמא ירבו הנוטפים על הזוחלים היינו שמא ירבה בלא הפסק וכן בפרק הנודר מן החרם (נדרים דף נז:) גבי בצל שעקרו בשביעית ונטעו בשמינית וירבו גידוליו על עיקרו מותר ולא אמרינן קמא קמא בטיל לפי שגדל בלא הפסק ורבי יוחנן גופיה דקאמר בפרק בתרא דע"ז (דף עג. ושם) ראשון ראשון בטל אית ליה התם בנדרים דגידולי היתר מעלין את האיסור ור"י בן רבינו מאיר פירש בתוספתא בנדרים דבצל ובלאים וגבי נוטפין דווסתן בכרך ליגדל מעט מעט לא בטיל קמא קמא כמו ביין נסך דהתם לא שייך למימר תכי אבל דאמר בפ' הערל (יבמות דף פב: ושם) נתן סאה ונטל סאה עד דובו ברובו מיקא מיסבל ולא אמר קמא קמא בטיל ר"ל דהתם במי פירות שיירי דהתמירו טפי וא"ת אי במי פירות היכי מדמה לה לתרומה דרבנן דמי פירות דפסולין דאורייתא דמעלין את האיסור (חולין דף פד. ושם) מדכתיב מים יתירא והיאך יהיו כשרים במחיצה על מחיצה דאורייתא ור"ל בדוחק דאע"ג דמיסבלי מדאורייתא מחיצה על מחיצה כשרים להטביל בהם מחטין וציפורניים דאין ערין ארבעים סאה מדרבנן ומיהו אבתי קשה מהא דמסיק רב דימי בפרק שלישי דבכורות (דף כב. ושם) גבי הלוקח ציר מעם הארץ משיקו במים והוא שהוי אי רובא מיא ניגוד סלקא דעתך להו השקה ואי רובא ציר ניגוד לא בעי השקה ומסיק לא שנו אלא לטבל בו פיתו אבל לקדירה לא דמעלא מין את מינו וניעור אלמא התם אע"ג שהיו כבר מבושלות חוזרות וניעור בתוך הקדירה וכל שכן דלא אמרינן קמא קמא בטיל ור"ל דהתם חומרא הוא שהחמירו גבי טומאה דאע"ג דפסיק פסוקי לא בטלה ואע"ג דבכמה דברים איסור חמור מטומאה כדאמרינן בפרק ביסוי הדם (חולין דף פז: ושם) אם אמרו פסק טומאה לטהר יאמרו פסק איסור להתיר התם התמירו חכמים בטומאה יותר ואין ראיה משמעתא בתריייתא דנדה (דף עא. ושם) דמחלק גבי דם תבוסה בין פסק ללא פסק דשאני דם תבוסה דרבנן ויש לחלק בו יותר ומיהא דאמר בפ' ביסוי הדם (חולין דף פז. ושם) ובפרק התערובת (ובהים דף עז: ושם) גבי הא דתנן דם שנתערב במים אם יש מראית דם לו כשר וקאמר בגמ' לא שנו אלא בשנפלו מים לתוך דם אבל דם שנתערב במים ראשון ראשון בטל התם בלא שינויא שפיר אתי שפיר דהתם גבי היינו טעמא דכיון שנתרחה שוב אין נראה שכן הוא הדין בכל דבר המקרב ואפילו למ"ד אין דיחוי בבעלי חיים בשחוטין יש דיחוי וכן מוכח בפרק ביסוי הדם (חולין דף פז: ושם) דטעמא משום דיחוי הוא דמסיק בתר הכי ילעיון ביסוי אין בו דיחוי דאין אצל מלוח מבקל דלעיון דם חי נעקא משום דיחוי ואין להקשות מהא דאמר בפרק נוטל (שבת דף קמב.) סאה שנפלה בהן מתירין ולא שייך התם ראשון ראשון בטל: **נתייאש** ממנה ולא נדרה. דוקא נתייאש אבל אם לא נתייאש ועוסק כל שעה לגזור אע"פ שהוסיף מאתים מותר בדתנן במסק' כלאים (פ"ה מ"ו) ברואה ירק בתוך כרמו ואמר בשאגיע שם אלקטנו מותר לכשאחזור שם אלקטנו והוסיף מאתים אסור אלמא בשהוא מחזר אחר לקיקתו כל שעה אפילו הוסיף מאתים מותר וטעמא י"ל משום דכתיב לא תזרע כרמך משמע זריעה דניכא ליה: **חייב** באחריותו. אע"ג דהיזק שאין ניכר לא שמיה היזק נראה לר"י דהא חשיב היזק ניכר שהרי ניכר שהוא בלאים בשרואה הנפגמים בשדה אבל מטמא שהרות חבירו אע"פ שרואין השרץ על השהרות לא חשיב היזק ניכר דמי יודע אם הוכשרו אבל אין לומר הכא נמי הרי היזק שאין ניכר ונקנסוהו כמו במטמא שלא יהא כל אחד הולך ומטמא שהרותיו של חבירו דהכא ליכא למיחש שבעל כרם נמי מפסיד ועוד אי קנס הוה במזיד דוקא היה לו להתרחיב: **אם** השבח יתר על היציאה. מקרא בירושלמי מהו השבח יתר על היציאה בר נש יהיב לחבריה חמש מנוי עמר וחמש מנוי שמנין ועשרה מנוי אגרא ואמר ליה זיל עבייה דיקר ועבייה אוכס א"ל אילו עבדתיה סומקא היה שוה עשרים וחמש מנוי השתא דעבדתיה אוכס ליית הוא שוי אלא עשרים מנוי את אבדת דידך ואנא לא אבדנא דידי עד כאן לשון הירושלמי בפירקא ואור"י דהכי פי' דרבי יהודה לפי הירושלמי אם השבח שהשביחה הצמר יותר על ט"ו מנים והיתר על ט"ו מנים קרי שבח יתר על הוצאה והוצאה קרי עשרה מנים של שכר הצבע ושורית הצבע בשכרו ' מנים דהשתא אם השבח של ט"ו מנים יותר מי' מנים שהם יציאה נותן לו היציאה דהיינו ' מנים ולא יתן לו יותר ואם היציאה יתירה על השבח שלא השביח על ט"ו מנים אלא ה' או ה' יתן לו השבח מה שהושבח של ט"ו ואין נותן לו כל ' מנים שהתובעו עמו דא"כ את אפסדת דידך ואנא לא אפסדנא דידי וש ליתן טעם לדברי הירושלמי למה לא יהיה כאן חדיר דעשה כאן כאילו כן התנה עמו א"כ קנאה הוא משום דשינה ממה שעשה לו ומיהו אם השבח יתר על היציאה דתנן גבי צבע בעור לא יצבע פירוש בי הדיא דירושלמי כי איך יהיה השבח של צבע בעור יותר משבח של צבע גמור וגבי כסא בעור דבמקרא אפשר ודאי שיהא טוב מן הנאה בגון שהנאה אין לחוק כמו הבעור ע"י כך דמי הבעור יתירה על הנאה ואין לשון ירושלמי משמע בפי' ר"י שהרי משמע שבא לפרש מהו אם השבח יתר על היציאה ולדברי ר"י הוא מפרש היציאה יתירה על השבח והר"ר אלחנן פי' בע"א ולא מצאתיו כתוב:

אומר לו גזור וְלֹא נָפְרָה אוֹמֵר לוֹ גְּזוֹר נְתָיְאֵשׁ מִמֶּנָּה וְלֹא נָדְרָה ה"ז קִדֵּשׁ וְחַיָּב בְּאַחֲרָיוּתוֹ: **מתני'** הַנּוֹתֵן צֶמֶר לַצַּבָּע וְהִקְדִּיחוֹ יוֹרֶה נוֹתֵן לוֹ דְּמֵי צִמְרוֹ צַבָּעוֹ כָּאוּר אִם הַשֶּׁבַח יֶתֶר עַל הַיְצִיאָה נוֹתֵן לוֹ אֶת הַיְצִיאָה וְאִם הַיְצִיאָה יְתֵירָה עַל הַשֶּׁבַח נוֹתֵן לוֹ אֶת הַשֶּׁבַח לְצַבּוֹעַ לוֹ אָדוֹם רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר נוֹתֵן לוֹ דְּמֵי צִמְרוֹ ר' יְהוּדָה אוֹמֵר אִם הַשֶּׁבַח יֶתֶר עַל הַיְצִיאָה נוֹתֵן לוֹ אֶת הַיְצִיאָה וְאִם הַיְצִיאָה יְתֵירָה עַל הַשֶּׁבַח נוֹתֵן לוֹ אֶת הַשֶּׁבַח: **גמ'** מַאי כָּאוּר אָמַר ר"נ אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה בְּלִבּוּם מַאי בְּלִבּוּם אָמַר רַבָּה בַּר שְׁמוּאֵל כִּפְרָא

אֶת הַצֶּמֶר וְאִם יִרְצֶה לִתֵּת אֶת שִׂכְרוֹ בְּגוּן שֶׁהַשֶּׁבַח יוֹתֵר עַל הַשָּׂכָר יִתֵּן שִׂכְרוֹ: **גמ'**

נְזוֹר. שֶׁלֹּא יוֹסִיף הַתְּבוּאָה אֶחָד מִמַּאתַיִם בְּעוֹד הַמּוּחְזָק פְּרוּצָה וְתַאֲסֹר: **נִתְיָאֵשׁ** וְלֹא נָדָרָה. וּבְתוֹךְ כָּךְ הוֹצִיא הַגֶּדֶר אֶחָד מִן הַמֵּאתַיִם שֶׁהָיָה בָּהּ בְּהֶיתֵּר: **הֲרֵי זֶה** קִדֵּשׁ. וְאֵין בָּטֵל אֶלָּא בְּאֶחָד וּמָאתַיִם וְכָאן יֵשׁ קצ"ט מִן הַהֶיתֵּר וְאֶחָד מִן הָאִיסּוּר: **מתני'** וְהִקְדִּיחוֹ יוֹרֶה. שֶׁרַפְתּוּ יוֹרֶה שֶׁהִרְתִּיחוֹ יוֹתֵר מִדַּאי: **נוֹתֵן לוֹ דְּמֵי צִמְרוֹ.** וְהַכָּא לֵיכָא שְׁבָחָא כְּלָל דְּהָא נִשְׁרַף לְגַמְרֵי וְלֵיכָא לְמֵימַר אִם הַשֶּׁבַח יוֹתֵר: **צַבָּעוֹ כָּאוּר.** כְּמוֹ כְּעוּר בְּגִמ' מִפְּרָשׁ שֶׁצָּבְעוֹ בְּשִׁירֵי צֶבַע וּמְזִיק בְּכֻנְּוָנָה הוּא לְפִיכָךְ יָדוֹ עַל הַתַּחְתּוֹנָה דִּבְרֵי הַכֹּל: **וְאִם הַשֶּׁבַח.** שֶׁהִשְׁבִּיחַ הַצֶּמֶר יֶתֶר עַל הַיְצִיאָה שֶׁל צֶבַע: **נוֹתֵן לוֹ.** לְצַבְּעוֹ הַיְצִיאָה וְלֹא שָׁכַר שָׁלֵם וּמְקַבֵּל צִמְרוֹ וְדֵמֵי צִמְרוֹ לֹא אָמַר דִּינִיתִיב דִּלְקֵנֵי אִידֵּי שְׁבָחָא דְּצֶמֶר דָּהָא בְּצֶבַע שֶׁהִתְנָה עִמּוֹ צֶבַע וְלֵיכָא שְׁנִיאָ דְּנַקְנֵיהּ דְּצֶבַע לוֹ אָדוֹם כו'. קָנֵי בְּשִׁינּוּי לר"מ וְלֹא יְהֵיב לֵיהּ אֶלָּא דְּמֵי צִמְרוֹ אֲבָל לֹא דְּמֵי שְׁבָחוֹ אוֹ זֶה יִתֵּן שִׂכְרוֹ מְשֻׁלָּם וְיִקַּח הַצֶּמֶר: **ר' יְהוּדָה אוֹמֵר כו'.** דְּקָנֵיס לֵיהּ לְהַאי דְּשִׁינָּה לְהִיוֹת יָדוֹ עַל הַתַּחְתּוֹנָה וְלֹא נִתְהַנֵּי מִשְׁבָּחָא וְאַגְרָא נַמֵּי בּוֹזִיף לֹא יִשְׁקוֹל אֶלָּא יְצִיאָה וְאִם הַיְצִיאָה יְתֵירָה עַל הַשֶּׁבַח יִתֵּן לוֹ אֶת הַשֶּׁבַח שֶׁהִשְׁבִּיחַ

קְמָא בְּטֵלָה וְדוֹקָא כְּשֶׁיֵּשׁ הַסֵּפֶק בִּיתֵרוּת אֲבָל בְּעִלְמָא כְּלָאִים נֶאֱסָרִין בְּמֵאתַיִם וְלֹא אָמְרִינַן כָּל פּוֹרְקָא כְּשָׁדֵהוּ גָּדֵל מִתְבַּטֵּל וְהָא דְּאָמַר בְּפ' בְּתַרְא דע"ז (דף ע:. ושם) הַמְעָרֶה יַיִן נֶסֶךְ מַחֲבִית לְבוֹר אֲפִילּוּ כָּל הַיּוֹם כּוּלּוֹ קָמָא קָמָא בָּטֵל מְפָרֵשׁ ר"ת בְּדַפְסִיק פְּסוּקֵי אֲבָל אִם מַעֲרָה בְּלֹא הֶפְסֵק אָסוּר מִידֵּי דַּהֲוָה אִכְלָאִים הַנֶּאֱסָרִין בְּתוֹסֶפֶת מֵאתַיִם לְפִי שֶׁגָּדֵל בְּלֹא הֶפְסֵק וְהָא דְּאָמַר בְּבָמָה אִשָּׁה (שבת דף סה: ושם) שְׁמוּאֵל עָבִיד לִיבְנְתֵּיהּ מִקּוֹלָאוֹת בְּיוֹמֵי נִיסָן נִיקַּח כו' שֶׁמָּא יִרְבּוּ הַנּוֹטְפוֹת עַל הַזּוֹחֲלִים הַיְינוּ שֶׁמָּא יִרְבֶּה בְּלֹא הֶפְסֵק וְכֵן בְּפֶרֶק הַנּוֹדֵר מִן הַחֶרֶם (נדרים דף נז:) גַּבֵּי בָּצָל שֶׁעָקְרוֹ בְּשִׁבִיעִית וְנָטְעוֹ בִּשְׁמִינִית וְרַבּוּ גִּידּוּלָיו עַל עִיקָּרוֹ מוּתָּר וְלֹא אָמְרִינַן קָמָא קָמָא בָּטֵל לְפִי שֶׁגָּדֵל בְּלֹא הֶפְסֵק וְרַבִּי יוֹחָנָן גּוּפֵיהּ דְּקָאָמַר בְּפֶרֶק בְּתַרְא דע"ז (דף עג. ושם) רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן בָּטֵל אִית לֵיהּ הָתָם בִּנְדָרִים דְּגִידּוּלֵי הֶיתֵּר מַעֲלִין אֶת הָאִיסּוּר וְר"י בֶּן רַבֵּינוּ מֵאִיר פֵּירֵשׁ בְּתוֹסֶפְתָּא בִּנְדָרִים דְּבָצָל וּבְלָאִים וְגַבֵּי נוֹטְפִין דְּווֹסְתָן בְּכָרְךְ לִיגְדֹּל מְעַט מְעַט לֹא בָּטֵל קָמָא קָמָא כְּמוֹ בְּיֵין נֶסֶךְ דְּהָתָם לֹא שַׁיָּךְ לְמֵימַר תְּכִי אֲבָל דְּאָמַר בְּפ' הָעֲרֵל (יבמות דף פב: ושם) נָתַן סְאָה וְנָטַל סְאָה עַד דּוּבּוֹ בְּרוּבּוֹ מֵיקָא מֵיסְבַּל וְלֹא אָמַר קָמָא קָמָא בָּטֵל ר"ל דְּהָתָם בְּמֵי פֵּירוֹת שִׁיירֵי דְּהַתְמִירוּ טְפֵי וְא"ת אִי בְּמֵי פֵּירוֹת הֵיכִי מְדַמֶּה לָהּ לִתְרוּמָה דְּרַבָּנָן דְּמֵי פֵּירוֹת דְּפָסוּלִין דְּאוֹרַיְיתָא דְּמַעֲלִין אֶת הָאִיסּוּר וְהֵיאַךְ יִהְיוּ כְּשֵׁרִים בְּמַחֲצָה עַל מַחֲצָה דְּאוֹרַיְיתָא וְר"ל בְּדוּחַק דְּאַע"ג דְּמִיסְבְּלִי מִדְּאוֹרַיְיתָא מַחֲצָה עַל מַחֲצָה כְּשֵׁרִים לְהַטְבִּיל בָּהֶם מַחְטִין וְצִיפּוֹרְנַיִים דְּאֵין עֲרֵיכִין אַרְבָּעִים סְאָה מִדְּרַבָּנָן וּמִיהוּ אַבְּתֵי קְשָׁיָא מַהָא דְּמָסִיק רַב דִּימִי בְּפֶרֶק שְׁלִישִׁי דְּבְכוֹרוֹת (דף כב. ושם) גַּבֵּי הַלּוֹקֵחַ צִיר מֵעַם הָאָרֶץ מְשִׁיקוֹ בְּמַיִם וְהוּא שֶׁהוֹי אִי רוֹבָא מַיָּא נִיגּוּדוֹ סָלְקָא לְהוּ הַשְׁקָאָה וְאִי רוֹבָא צִיר נִיגּוּדוֹ לֹא בָּעֵי הַשְׁקָאָה וְלֹא בָּעֵי נִיגּוּדוֹ וְקָאָמַר לֹא שָׁנוּ אֶלָּא לִטְבֹּל בּוֹ פִּיתּוֹ אֲבָל לִקְדֵירָה לֹא דְּמֵעָלָא מִין אֶת מִינוֹ וְנִיעוּר אִלְמָא הָתָם אַע"ג שֶׁהָיוּ כְּבָר מְבוּשָּׁלוֹת חוֹזְרוֹת וְנִיעוּר בְּתוֹךְ הַקְּדֵירָה וְכָל שֶׁכֵּן דְּלֹא אָמְרִינַן קָמָא קָמָא בָּטֵל וְר"ל דְּהָתָם חוּמְרָא הוּא שֶׁהֶחֱמִירוּ גַּבֵּי טוּמְאָה דְּאַע"ג דְּמַפְסִיק פְּסוּקֵי לָא בָּטְלָה וְאַע"ג דִּבְכַמָּה דְּבָרִים אִיסּוּר חָמוּר מִטּוּמְאָה כְּדַאֲמְרִינַן בְּפֶרֶק בִּיסּוּי הַדָּם (חולין דף פז: ושם) אִם אָמְרוּ פָּסַק טוּמְאָה לְטַהֵר יֹאמְרוּ פָּסַק אִיסּוּר לְהַתִּיר הָתָם הַתְּמִירוּ חֲכָמִים בְּטוּמְאָה יוֹתֵר וְאֵין רְאָיָה מִשְּׁמַעְתָּא בְּתַרְייתָא דִּנְדָּה (דף עא. ושם) דְּמְחַלֵּק גַּבֵּי דָּם תְּבוּסָה בֵּין פָּסַק לְלֹא פָּסַק דִּשְׁאנִי דָּם תְּבוּסָה דְּרַבָּנָן וְיֵשׁ לְהַקֵּל בּוֹ יוֹתֵר וּמֵהָא דְּאָמַר בְּפ' בִּיסּוּי הַדָּם (חולין דף פז. ושם) וּבְפֶרֶק הַתַּעֲרוֹבֶת (ובהים דף עז: ושם) גַּבֵּי הָא דְּתָנַן דָּם שֶׁנִּתְעָרֵב בְּמַיִם אִם יֵשׁ מַרְאִית דָּם לוֹ כָּשֵׁר וְקָאָמַר בְּגִמ' לֹא שָׁנוּ אֶלָּא בְּשֶׁנָּפְלוּ מַיִם לְתוֹךְ דָּם אֲבָל דָּם שֶׁנִּתְעָרֵב בְּמַיִם רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן בָּטֵל הָתָם בְּלֹא שִׁינּוּיָא שַׁפִּיר אֲתֵי שַׁפִּיר דְּהָתָם גַּבֵּי דָּם הֵיינוּ טַעְמָא דְּכֵיוָן שֶׁנִּתְרַחֵשׁ שׁוּב אֵין נִרְאֶה שֶׁכֵּן הוּא הַדִּין בְּכָל דָּבָר הַמְקָרֵב וְאֲפִילּוּ לְמַ"ד אֵין דִּיחוּי בְּבַעֲלֵי חַיִּים בִּשְׁחוּטִין יֵשׁ דִּיחוּי וְכֵן מוּכָח בְּפֶרֶק בִּיסּוּי הַדָּם (חולין דף פז: ושם) דְּטַעְמָא מִשּׁוּם דִּיחוּי הוּא דְּמָסִיק בְּתַר הָכֵי דִּלְעִיּוּן בִּיסּוּי אֵין בּוֹ דִּיחוּי דְּאֵין אֵצֶל מְלוּחָה מַבְקִיל דִּלְעִיּוּן דָּם חַי נַעֲקָא מִשּׁוּם דִּיחוּי וְאֵין לְהַקְשׁוֹת מֵהָא דְּאָמַר בְּפֶרֶק נוֹטֵל (שבת דף קמב.) סְאָה שֶׁנָּפְלָה בְּתוֹךְ נוֹטֵל חוֹלִין וְלֹא הַסְפֵּק לְהַטְעוֹתָהּ אַחֶרֶת עַד שֶׁנָּפְלָה אַחֶרֶת לֹא תַּעֲלֶה וְלֹא אָמְרִינַן רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן בָּטֵל אַע"ג דְּנָפַל ע"י הַסֵּפֶק דְּהָתָם צָרִיךְ לְהָרִים וּבְעִיוָּן אַחַר אֵין כָּךְ סְאָה שֶׁנָּפְלָה בְּתוֹךְ מְתִירִין וְלֹא שַׁיָּךְ הָתָם רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן בָּטֵל: **נִתְיָאֵשׁ** מִמֶּנָּה וְלֹא נָדָרָה. דְּוֹקָא נִתְיָאֵשׁ אֲבָל אִם לֹא נִתְיָאֵשׁ וְעוֹסֵק כָּל שָׁעָה לְגָזוֹר אַע"פ שֶׁהוֹסִיף מֵאתַיִם מִתּוֹךְ בְּדַתְנַן בְּמַסֶּכֶת כִּלְאַיִם (פ"ה מ"ו) בְּרוֹאֶה יָרָק בְּתוֹךְ כַּרְמוֹ וְאָמַר בְּשֶׁאֶגִּיעַ שָׁם אֲלַקְּטֶנּוּ מִתּוֹךְ לְכְשֶׁאֶחְזוֹר שָׁם אֲלַקְּטֶנּוּ הוֹסִיף מֵאתַיִם אָסוּר אֲלְמָא בְּשֶׁהוּא מְחַזֵּר אַחַר לְקִיקָתוֹ כָּל שָׁעָה אֲפִילּוּ הוֹסִיף מֵאתַיִם מִתּוֹךְ וְטַעְמָא י"ל מִשּׁוּם דְּכַתִיב לֹא תִזְרַע כַּרְמֶךָ מִשְׁמַע זְרִיעָה דְּניכָא לֵיהּ: **חַיָּב** בְּאַחֲרָיוּתוֹ. אַע"ג דְּהֵיזֵק שֶׁאֵין נִיכָּר לֹא שְׁמֵיהּ הֵיזֵק נִרְאֶה לְר"י דְּהָא חָשִׁיב הֵיזֵק נִיכָּר שֶׁהֲרֵי נִיכָּר שֶׁהוּא בְּלָאִים בְּשֶׁרוֹאֶה הַנִּפְגָּמִים בְּשָׂדֶה אֲבָל מְטַמֵּא שִׁהְרוֹת חֲבֵירוֹ אַע"פ שֶׁרוֹאִין הַשֶּׁרֶץ עַל הַשִּׁהְרוֹת לֹא חָשִׁיב הֵיזֵק נִיכָּר דְּמִי יוֹדֵעַ אִם הוּכְשְׁרוּ אֲבָל אֵין לוֹמַר הָכָא נַמִּי הֲרֵי הֵיזֵק שֶׁאֵין נִיכָּר נַקְנְסוּהוּ כְּמוֹ בְּמְטַמֵּא שֶׁלֹּא יְהֵא כָּל אֶחָד הוֹלֵךְ וּמְטַמֵּא שִׁהְרוֹתָיו שֶׁל חֲבֵירוֹ דְּהָכָא לֵיכָא לְמֵיחַשׁ בֵּין שֶׁבַּעַל כֶּרֶם נַמִּי מְפַסִּיד וְעוֹד אִי קָנֵס הָוָה בְּמֵזִיד דּוֹקָא הָכָא לוֹ לְהִתְרַחֵיב: **אִם** הַשֶּׁבַח יֶתֶר עַל הַיְצִיאָה. מְקֻרָּא בִּירוּשְׁלְמִי מַהוּ הַשֶּׁבַח יֶתֶר עַל הַיְצִיאָה בַּר נָשׁ יְהִיבִית לְחַבְרֵיהּ חֲמֵשׁ מְנֵי עָמֶר וְחָמֵשׁ מְנֵי שְׁמָנִין וַעֲשָׂרָה מְנֵי אַגְרָא וְאָמַר לֵיהּ זִיל עֲבֵיהּ דִּיקַר וְעַבְיֵיהּ אוֹכֵס א"ל אִילּוּ עֲבַדְתֵּיהּ סוּמְקָא הָיָה שָׁוֶה עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ מְנֵי הַשְׁתָּא דְּעֲבַדְתֵּיהּ אוֹכֵס לַיְית הוּא שָׁוֵי אֶלָּא עֶשְׂרִים מְנֵי אַתְּ אֲבַדְתָּ דִּידָךְ וַאֲנָא לָא אֲבַדְנָא דִּידִי עַד כָּאן לְשׁוֹן הַיְרוּשַׁלְמִי בְּפֵירְקָא וְאוֹר"י דְּהָכִי פִּי' דְּרַבִּי יְהוּדָה לְפִי הַיְרוּשַׁלְמִי אִם הַשֶּׁבַח שֶׁהִשְׁבִּיחָה הַצֶּמֶר יוֹתֵר עַל ט"ו מָנִים וְהַיֶּתֶר עַל ט"ו מָנִים קְרֵי שֶׁבַח יֶתֶר עַל הוֹצָאָה וְהוֹצָאָה קְרֵי עֲשָׂרָה מָנִים שֶׁל שְׂכַר הַצֶּבַע וְשׁוֹרִית הַצֶּבַע בִּשְׂכָרוֹ ' מָנִים דְּהַשְׁתָּא אִם הַשֶּׁבַח שֶׁל ט"ו מָנִים יוֹתֵר מִי' מָנִים שֶׁהֵם יְצִיאָה נוֹתֵן לוֹ הַיְצִיאָה דְּהַיְינוּ ' מָנִים וְלֹא יִתֵּן לוֹ יוֹתֵר וְאִם הַיְצִיאָה עַל הַשֶּׁבַח שֶׁלֹּא הִשְׁבִּיחַ עַל ט"ו מָנִים אֶלָּא ה' אוֹ ה' יִתֵּן לוֹ הַשֶּׁבַח מַה שֶּׁהוֹשִׁבִּיחַ עַל ט"ו וְאֵין נוֹתֵן לוֹ כָּל ' מָנִים שֶׁהִתְנָה עִמּוֹ דְּאִ"כ אַתְ אַפְסַדְתָּ דִּידָךְ וַאֲנָא לָא אַפְסַדְנָא דִּידִי יֵשׁ לֵיתֵן טַעַם לִדְבָרֵי הַיְרוּשַׁלְמִי לָמָּה לֹא יִהְיֶה כֵּן דְּהַיְינוּ כְּמוֹ בְּנוֹטֵעַ שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת דְּעָשָׂה כֵּן כְּאִילּוּ כֵּן הִתְנָה עִמּוֹ אִ"כ קָנְאָה הוּא מִשּׁוּם דְּשִׁנָּה מִמַּה שֶּׁעָשָׂה לוֹ וּמֵיהוּ אִם הַשֶּׁבַח יֶתֶר עַל הַיְצִיאָה דְּתָנַן גַּבֵּי צֶבַע בְּעוֹר לֹא יִצְבַּע פֵּירוּשׁ בִּי הַדִּיא דִּירוּשַׁלְמִי כִּי אֵיךְ יִהְיֶה הַשֶּׁבַח שֶׁל צֶבַע בְּעוֹר יוֹתֵר מִמִּשְׁכּוֹ שֶׁל צֶבַע גָּמוּר וְגַבֵּי כְּסָא בְּעוֹר דְּמַקְרָא אֶפְשָׁר וְדַאי שֶׁיִּהְיֶה טוֹב מִן הַנֶּאֱהָנָה בְּגוֹן שֶׁהַנֶּאֱהָנָה אֵין לְחוֹק כְּמוֹ הַבְּעוֹר עַל יְדֵי כָּךְ דְּמֵי הַבְּעוֹר יְתֵירָה עַל הַנֶּאֱהָנָה וְאֵין לְשׁוֹן יְרוּשַׁלְמִי מַשְׁמַע בְּפִי' ר"י שֶׁהֲרֵי מַשְׁמַע שֶׁבָּא לְפָרֵשׁ מֵהוּ אִם הַשֶּׁבַח יֶתֶר עַל הַיְצִיאָה וּלְדִבְרֵי ר"י הוּא מְפָרֵשׁ הַיְצִיאָה יְתֵירָה עַל הַשֶּׁבַח וְהָר"ר אַלְחָנָן פִּי' בְּע"א וְלֹא מְצָאתִיו כָּתוּב:

וְלָמָּה לֹא תָּנִינַן הוֹשָׁטָה עִמְּהוֹן? רַבִּי סִימוֹן בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: מִפְּנֵי מַחְלֹקֶת רַבִּי עֲקִיבָה וַחֲכָמִים. רַבִּי חִזְקִיָּה רַבִּי יְהוּדָה בֶּן לֵוִי, רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי בְּשֵׁם רַבִּי:

[דף נ"ג ע"א]

יָתֵר עֲלֵיהֶן הוֹשָׁטָה. וְלָמָּה לֹא תָּנִינְתָּה עִמְּהוֹן? כָּל הַמְּלָאכוֹת בְּאַחַת, וְזוֹ בִּשְׁתַּיִם. כָּל הַמְּלָאכוֹת יֵשׁ לָהֶן תּוֹלְדוֹת, וְזוֹ אֵין לָהּ תּוֹלְדוֹת:

הֲלָכָה ג' מתני' וְעוֹד כְּלַל אַחֵר אָמְרוּ, כָּל הַכָּשֵׁר לְהַצְנִיעוֹ וּמַצְנִיעִין כָּמוֹהוּ, וְהוֹצִיאוֹ בְּשַׁבָּת – חַיָּיב חַטָּאת עָלָיו. וְכָל שֶׁאֵינוֹ כָּשֵׁר לְהַצְנִיעוֹ וְאֵין מַצְנִיעִין כָּמוֹהוּ, וְהוֹצִיאוֹ בְּשַׁבָּת – אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא הַמַּצְנִיעַ:

גמרא רַבִּי חוֹנָה בְּשֵׁם רַבִּי אֶלְעָזָר: לְעַכּו"ם אִתְאֲמַרַת. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: לְאִסּוּרֵי הַנָּיָה אִתְאֲמַרַת. רַב חִסְדָּא אָמַר: לְשֶׁעוּרֵי אִתְאֲמַרַת. אִית תַּנַּיי תָּנֵי: כָּל שֶׁהוּא. מַאן דְּאָמַר חַיָּיב חַטָּאת – מְסַיֵּעַ לְרַב חִסְדָּא. מַאן דְּאָמַר כָּל שֶׁהוּא – מְסַיֵּעַ לְרַבִּי אֶלְעָזָר וּלְרַבִּי יוֹחָנָן.

רַבָּנָן דְּקֵיסָרִין בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסֵי ב"ר חֲנִינָא: כְּגוֹן הַמּוֹךְ שֶׁהִתְקִינָה לְנִדָּתָהּ:

הֲלָכָה ד' מתני' הַמּוֹצִיא תֶּבֶן – כְּמִלֹּא פִּי פָּרָה. עֵצָה – כְּמִלֹּא פִּי גָּמָל. עָמִיר – כְּמִלֹּא פִּי טָלֶה. עֲשָׂבִים – כְּמִלֹּא פִּי גְּדִי. עֲלֵי שׁוּם וַעֲלֵי בְּצָלִים, לַחִים – כִּגְרוֹגֶרֶת, יְבֵשִׁים – כְּמִלֹּא פִּי גְּדִי, וְאֵין מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא שָׁווּ בְּשִׁיעוּרֵיהֶן.

הַמּוֹצִיא אוֹכָלִים כִּגְרוֹגֶרֶת – חַיָּיב, וּמִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה מִפְּנֵי שֶׁשָּׁווּ בְּשִׁיעוּרֵיהֶן, חוּץ מִקְלִיפֵּיהֶן וְגַרְעִינֵיהֶן וְעוֹקְצֵיהֶן וְסוּבָּן וּמוּרְסָנָן, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: חוּץ מִקְלִיפֵּי עֲדָשִׁים שֶׁמִּתְבַּשְּׁלוֹת עִמָּהֶן:

גמרא רַבִּי יוֹנָה, רַבִּי יוֹסֵי גְּלִילָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָה: חָמוּר מַשְׁלִים לְקַל, אֵין הַקַּל מַשְׁלִים לְחָמוּר. עֲשָׂבִים מַשְׁלִימִים לְתֶבֶן. אֵין הַתֶּבֶן מַשְׁלִים לַעֲשָׂבִים.

תַּמָּן תָּנִינַן: הַבֶּגֶד וְהַשַּׂק, הַשַּׂק וְהָעוֹר, הָעוֹר וְהַמַּפָּץ – מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר מִפְּנֵי שֶׁהֵן רְאוּיִין לְטַמֵּא מוֹשָׁב.

[דף נ"ג ע"ב]

רַבִּי יִרְמְיָה בָּעֵי: נִיחָא יִצְטָרְפוּ לְמוֹשָׁב שֶׁבֵּן שָׁווּ לְמוֹשָׁב בְּטֻמְאָה, בְּהֵיסֵק מִנַּיִן? אָמַר רַבִּי זְעִירָא קוּמִי רַבִּי מָנָא: שֶׁבֵּן שָׁווּ בְּהֵיסֵק. אָמַר לֵיהּ: אֲנַן בָּעֵי הוֹצָאָה וְאַתְּ אָמַר הֵיסֵק! אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בַּר לְעָזָר בַּר יוֹסֵי קוּמִי רַבִּי יוֹסֵי: שֶׁבֵּן שָׁווּ בְּהֵיסֵק. אָמַר לֵיהּ: נִיתְנֵי בְּהוֹצָאַת כּוֹס קָטָן. אָמַר רַבִּי חֲנַנְיָה: קוֹפְדָה מַשְׁלִים לִפְיסָתָהּ. וּפִיסָתָהּ לֹא מַשְׁלְמָה לְקוֹפְדָה. עֲשָׂבִים מַשְׁלִימִים לְתֶבֶן. אֵין הַתֶּבֶן מַשְׁלִים לַעֲשָׂבִים.

תָּנֵי רַבִּי הוֹשַׁעְיָה: הוֹצִיא תֶּבֶן לְפָרָה כְּמִלֹּא פִּי פָּרָה. הוֹצִיא תֶּבֶן לִגְדִי כְּמִלֹּא גְּדִי – חַיָּיב. רַבִּי אֵילָא

אָמַר, רַבִּי יוֹחָנָן בָּעֵי: מֵעַתָּה הוֹצִיא אוֹכְלִין לְחוֹלָה כְּמְלֹא פִּי חוֹלָה – יְהֵא חַיָּיב? מוֹדֶה רַבִּי הוֹשַׁעְיָה שֶׁאִם הוֹצִיא תֶּבֶן לְפָרָה כְּמְלֹא פִּי גְּדִי – שֶׁהוּא פָּטוּר. דְּלֹא תִיסְבּוֹר כְּמָה דְּאִית לֵהּ לְחוּמְרָא אִית לֵהּ לְקוּלָּא.

רַבִּי בּוֹן בַּר חִיָּה בָּעֵי: הַגַּע עַצְמְךָ שֶׁאֵין בַּתַּבְשִׁיל כְּגְרוֹגֶרֶת. וְכִגְרוֹגֶרֶת מְבַטֵּל כְּגְרוֹגֶרֶת.

זְעֵירָא בַּר חֲנַנְיָה בְּשֵׁם רַבִּי חֲנִינָא: הָדָא דְאַתְּ אָמַר בַּאֲדוּמוֹת, אֲבָל בִּשְׁחוֹרוֹת פּוֹרְשׁוֹת הֵן:

חִדְרָן עֲלָךְ פֶּרֶק כְּלַל גָּדוֹל

פֶּרֶק שְׁמִינִי

הֲלָכָה א' מתני' הַמּוֹצִיא יַיִן – כְּדֵי מְזִיגַת הַכּוֹס. חָלָב – כְּדֵי גְמִיעָה. דְּבַשׁ – כְּדֵי לִתֵּן עַל הַפָּתִית. שֶׁמֶן – כְּדֵי לָסוּךְ אֵבֶר קָטָן. מַיִם – כְּדֵי לָשׁוֹף אֶת הַקִּילּוֹרִית. וּשְׁאָר כָּל הַמַּשְׁקִין –

[דף נ"ד ע"א]

כִּרְבִיעִית. וְכָל הַשּׁוֹפְכִין – כִּרְבִיעִית. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: כֻּלָּן כִּרְבִיעִית. לֹא נֶאֶמְרוּ כָּל הַשִּׁיעוּרִין הַלָּלוּ, אֶלָּא לְמַצְנִיעֵיהֶן:

גמרא רַבִּי זְעֵירָא שָׁאַל לְרַבִּי יאשִׁיָּה: כַּמָּה שִׁעוּרָן שֶׁל כּוֹסוֹת? אָמַר לֵיהּ: נִלְמַד סָתוּם מִן הַמְפֹרָשׁ. דְּתָנֵי רַבִּי חִיָּה: אַרְבָּעָה כּוֹסוֹת שָׁאָמְרוּ, יֶשְׁנָן רְבִיעִית יַיִן בְּאִיטַלְקִי.

תַּמָּן תָּנֵינַן: מְפַנִּין אַרְבַּע וְחָמֵשׁ קִפּוֹת. רַבִּי זְעֵירָא שָׁאַל לְרַבִּי יאשִׁיָּה: כַּמָּה הוּא שִׁעוּרָה שֶׁל קִפָּה? אָמַר לֵיהּ: נִלְמַד סָתוּם מִן הַמְפֹרָשׁ, דְּתָנֵינַן תַּמָּן בְּשָׁלֹשׁ קִפּוֹת שֶׁל שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ סָאִין תּוֹרְמִין אֶת הַלִּשְׁכָּה.

רַבִּי יוֹסָה ב"ר בּוֹן בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: דְּרַבִּי יְהוּדָה הִיא! דְּתָנֵי: מַיִם – כְּדֵי גְמִיָּה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כְּדֵי מְזִיגַת הַכּוֹס. יַיִן – כְּדֵי גְמִיָּה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כְּדֵי מְזִיגַת הַכּוֹס.

מָזוּג כְּבַכָּמָה? נִשְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא: מַיִם – כְּדֵי גְמִיָּה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כְּדֵי מְזִיגַת הַכּוֹס. יַיִן – כְּדֵי גְמִיָּה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כְּדֵי מְזִיגַת הַכּוֹס. הָדָא אָמְרָה, מָזוּג, אֲפִלּוּ כְּבַכָּמָה כּוֹסוֹת.

כַּמָּה הוּא שִׁעוּרָן שֶׁל כּוֹסוֹת? רַבִּי אָבִין אָמַר: טִיטָרְטוֹן וּרְבִיעַ.

מַהוּ לִשְׁתּוֹתָן בְּבֶרֶךְ אֶחָד? מִן מַה דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, בְּהַלֵּל, אִם שָׁמְעָה בְּבֵית הַבָּנֶסֶת – יָצָא, הָדָא אָמְרָה: אֲפִילּוּ שְׁתָיִין בְּבֶרֶךְ אֶחָד – יָצָא.

מַהוּ לִשְׁתּוֹתָן מְפוּסָקִין? כְּלוּם אָמְרוּ שֶׁיִּשְׁתֶּה, לֹא שֶׁיִּשְׁתַּכֵּר. אִם הוּא שׁוֹתֶה אוֹתָן מְפוּסָקִין, אַף הוּא אֵינוֹ מִשְׁתַּכֵּר.

מַהוּ לָצֵאת בַּיַּיִן שֶׁל שְׁבִיעִית? תָּנֵי רַבִּי הוֹשַׁעְיָה: יוֹצְאִין בְּיַיִן שֶׁל שְׁבִיעִית.

מַהוּ לָצֵאת בְּקוֹנְדִיטוֹן? מִן מַה דְּתָנֵי בַּר קַפָּרָא: קוֹנְדִיטוֹן – כְּיַיִן, הֲדָא אָמְרָה: יוֹצְאִין בְּקוֹנְדִיטוֹן.

מַהוּ לָצֵאת בְּמִזּוּגִין? מִן מַה דְּתָנֵי רַבִּי חִיָּה: אַרְבָּעָה כּוֹסוֹת שֶׁאָמְרוּ, יוֹצְאִין בָּהֶן בֵּין חַיִּין בֵּין מְזוּגִין, וְהוּא שֶׁיְּהֵא בָּהֶן טַעַם וּמַרְאֵה יַיִן. אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה: מִצְוָה לָצֵאת בְּיַיִן אָדֹם. מַה טַּעֲמָא? (משלי כג) **אַל תֵּרֶא יַיִן כִּי יִתְאַדָּם.** תָּנֵי: מְבֻשָּׁל כְּדֵי תֶּבֶל.

[דף נ"ד ע"ב]

מַהוּ לָצֵאת בְּיַיִן מְבֻשָּׁל? רַבִּי יוֹנָה אָמַר: יוֹצְאִין בַּיַּיִן מְבֻשָּׁל. רַבִּי יוֹנָה – כְּדַעְתֵּיהּ. דְּרַבִּי יוֹנָה שָׁתֵי אַרְבַּעְתֵּי כַּסֵּי דְּלֵילֵי פִּסְחָא וְחָזַק רֵישֵׁיהּ עַד עֲצַרְתָּא. וְרַבִּי יוּדָא בֵּי רַבִּי אִלְעַאי שָׁתֵי אַרְבַּעְתֵּי כָּסוֹי דְּלֵילֵי פִּסְחָא, וְחָזַק רֵישֵׁיהּ עַד חַנָּא. וְחַמְתֵּיהּ חֲדָא מַטְרוֹנָה אַפּוֹי נְהוֹרִין. אָמְרָה לֵיהּ: סַבָּא סַבָּא, חֲדָא מִן תְּלַת מִילִּין אִית בָּךְ, אִישְׁתֵּיי חֲמַר אַתְּ. אוֹ מַלָּוֶה בְּרִבִּית אַתְּ. אוֹ מְגַדֵּל חֲזִירִין אַתְּ. אָמַר לָהּ: תִּפַּח רוּחָהּ דְּהַהִיא אִיתְּתָא! חֲדָא מִן תְּלַת מִילָּיֵא לֵית בִּי, אֶלָּא אוּלְפָנִי שְׁכִיחַ לִי דְּכְתִיב (קהלת ח) **חָכְמַת אָדָם תָּאִיר פָּנָיו.**

רַבִּי אַבָּהוּ נָחַת לְטִבֶּרְיָא, חַמּוּנֵיהּ תַּלְמִידוֹי דְּרַבִּי יוֹחָנָן אַפּוֹי נְהִירִין, אֲמְרוּן קוּמִי רַבִּי יוֹחָנָן: אַשְׁכַּח רַבִּי אַבָּהוּ סִיכְתָה. אָמַר לוֹן: לָמָּה? אָמְרִין לֵיהּ: אַפּוֹי נְהִירִין. אָמַר לוֹן: דִּילְמָא אוֹרַיְתָא חֲדַתְתָּא שְׁמַעְתָּה סָלֵיק לְגַבֵּיהּ. אָמַר לֵיהּ: מַאי אוֹרַיְתָא חֲדַתְתָּא שָׁמַעְתָּ? אָמַר לֵיהּ: תּוֹסֶפְתָּא עַתִּיקְתָּא, וְקָרָא עָלָיו **חָכְמַת אָדָם תָּאִיר פָּנָיו.**

אָמַר רַבִּי חֲנִינָא: לוֹגָא דְּאוֹרַיְתָא תּוּמְנָתָא עַתִּיקְתָּא דְּמוֹרַייְסָא דְּצִיפְּרִין. אָמַר רַבִּי יוֹנָה: חַכִּים אֲנָא לָהּ. בֵּית רַבִּי יַנַּאי הֲווֹן מְכִילִין בָּהּ דְּבַשׁ. תָּנֵי: חֲצִי שְׁמִינִית טְבָרְנִית הַיְשָׁנָה. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן הֲדָא דִּידָן הֲוַות.

וְלָמָּה לֹא אָמַר עַתִּיקְתָּא בְּגִין דְּהֲוַות בְּיוֹמוֹי. אִית דְּאָמְרֵי דְּהֲוַות זְעִירָא וְרַבַּת וּזְעֵירַת וְלֹא זְעֵירַת כְּמָה דְּהֲוַות.

כַּמָּה הוּא שִׁעוּרוֹ שֶׁל כּוֹס? רַבִּי יוֹסָה בְּשֵׁם רַבִּי יוּדָה בַּר פָּזִי, רַבִּי יוֹסֵי בֵּי רַבִּי בּוֹן בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל: אֲצְבָּעַיִם עַל אֲצְבָּעַיִם עַל רוּם אֲצְבַּע וּמֶחֱצָה וּשְׁלִישׁ אֲצְבַּע.

תָּנֵי: יָבֵשׁ כְּזַיִת; דִּבְרֵי רַבִּי נָתָן. רַבָּנָן דְּקֵיסָרִין בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסָה בֵּי רַבִּי בּוֹן בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: אַתְיָא דְּרַבִּי נָתָן כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, כְּמָה דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר בִּרְבִיעִית, כֵּן רַבִּי נָתָן אוֹמֵר בִּרְבִיעִית, לְכְשֶׁיְּקָרֵשׁ יְהֵא בּוֹ כְּזַיִת.

רַבִּי סִימוֹן בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: מַעֲשֶׂה בַּפְּרֵדָה שֶׁל בֵּית רַבִּי שֶׁמֵּתָה, וְטִהֲרוּ דָמָהּ מִשּׁוּם נְבֵלָה. רַבִּי אֶלְעָזָר שָׁאַל לְרַבִּי סִימוֹן: עַד כַּמָּה? וְלֹא אַגִּיבֵיהּ. שָׁאַל לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, וְאָמַר לֵיהּ: עַד

רְבִיעִית – טָהוֹר, יוֹתֵר מִכַּזַּיִת – טָמֵא. וּבָאַשׁ לְרַבִּי אֶלְעָזָר דְּלֹא חָזַר לֵיהּ רַבִּי שִׁמְעוֹן שְׁמוּעָתָא.

רַב בִּיבִי חֲוָה יָתִיב מַתְנֵי הָדֵין עוֹבָדָא, אָמַר לֵיהּ רַבִּי יִצְחָק בַּר כַּהֲנָא: עַד רְבִיעִית טָהוֹר, יוֹתֵר מִכַּזַּיִת טָמֵא, וּבָעֵיט בֵּיהּ. אָמַר לֵיהּ רַבִּי זְרִיקָן: בְּגִין דְּשָׁאַל לָךְ אַתְּ בָּעֵט בֵּיהּ? אָמַר לֵיהּ: הָא דְלֹא חֲוָות דַּעְתִּי עָלַי, כְּדְמַר רַבִּי חַנִּין (דְּבָרִים כח) **וְהָיוּ חַיֶּיךָ תְּלוּאִים לְךָ מִנֶּגֶד** – זֶה הַלּוֹקֵחַ חִטִּים לְשָׁנָה. **וּפָחַדְתָּ לַיְלָה וְיוֹמָם** – זֶה הַלּוֹקֵחַ מִן הַסִּידְקִי. **וְלֹא תַאֲמִין בְּחַיֶּיךָ** – זֶה הַלּוֹקֵחַ מִן הַפַּלְטֵר. וַאֲנָא סָמִיךְ לְפַלְטֵירָא.

מַיי כְּדוֹן? הֵעִיד רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן בְּתֵירָה עַל דַּם נְבֵלוֹת – שֶׁהוּא טָהוֹר. מַהוּ טָהוֹר? טָהוֹר מִלְּהַכְשִׁיר. הָא לְטַמְּאוֹת – מְטַמֵּא. תַּמָּן תָּנֵינָן: דַּם הַשֶּׁרֶץ – כִּבְשָׂרוֹ, מְטַמֵּא וְאֵינוֹ מַכְשִׁיר,

[דף נ"ה ע"א]

וְאֵין לָנוּ כַּיּוֹצֵא בּוֹ. וְאֵין לָנוּ כַּיּוֹצֵא בּוֹ בְּשִׁעוּר טֻמְאָתוֹ. אֲבָל דָּמוֹ מְטַמֵּא כִּבְשָׂרוֹ. אָמַר רַב יוֹסֵף: מַאן דָּמַר טָמֵא כְּרַבִּי יְהוּדָה. טָהוֹר כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן בְּתֵירָה. אָמַר לֵיהּ: רַב אַבְדוּמָה נְחוּתָה, וְיָאוּת רַבִּי יְהוּדָה מוֹרֵינָא דְּנָשִׂיא חָוָה.

תָּנֵי: דַּם – כְּדֵי לְכַחוֹל עַיִן אַחַת. רַבִּי יוֹסֵי בִּי רַבִּי בּוֹן בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: בְּדָם עֲטַלֵּף שָׁנוּ:

חֶלְב. הֲדָא דְּאַתְּ אָמַר בְּחֶלְב בְּהֵמָה טְהוֹרָה. אֲבָל בְּחֶלְב בְּהֵמָה טְמֵאָה – כְּדֵי לְכַחוֹל עַיִן אַחַת:

דָּבַשׁ. הֲדָא דְּאַתְּ אָמַר בְּהֵן עַתִּיקִי. בְּרֹם בְּהֵן דִּידָן – כְּדֵי לְבַשֵּׁל בֵּיצָה קַלָּה:

שֶׁמֶן – כְּדֵי לָסוּךְ אֵבֶר קָטָן. וּבִלְבַד אֵבֶר קָטָן שֶׁל קָטָן בֶּן יוֹמוֹ:

מַיִם – כְּדֵי לָשׁוֹף אֶת הַקִּילוֹרִית. אָמַר רַבִּי לְעָזָר: הֲדָא דְּאַתְּ אָמַר בְּאֵילִין מַיָּא דְּטַלָּא. וּבְרֹם בְּאֵילֵּין דִּידָן – כְּדֵי לְהַדִּיחַ פְּנֵי מְדוֹכָה:

וּשְׁאָר כָּל הַמַּשְׁקִין בְּרְבִיעִית, וְכָל הַשּׁוֹפְכִין בִּרְבִיעִית. רַבִּי בָּא בְּשֵׁם רַב חִסְדָּא: בְּמְפֻגָּה מִבַּיִת לַבַּיִת הִיא מַתְנִיתָא.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: כּוּלָּם בִּרְבִיעִית. מְשִׁיבִין חֲכָמִים לְרַבִּי שִׁמְעוֹן, אֶפְשָׁר לוֹמַר דְּבַשׁ בִּרְבִיעִית. וְחוֹמֶץ בִּרְבִיעִית. וְהוּא מֵתִיב לוֹן כְּמָה דְּאִית לְכוֹן כָּל הָאוֹכְלִין מִצְטָרְפִין בְּכְכוֹתֶבֶת, כֵּן אוֹף אֲנַן אִית לָן כָּל הַמַּשְׁקִין מִצְטָרְפִין בִּרְבִיעִית.

לֹא נֶאֶמְרוּ כָּל הַשִּׁיעוּרִין הָאֵלּוּ אֶלָּא לְמַצְנִיעֵיהוֹן. אָמַר רַבִּי מָנָאוּ לְמַצְנִיעֵיהֶן כָּל שֶׁהֵן. וְתָנֵי בֵּן עַל דְּרַבָּנָן שִׁמְעוֹן, לֹא נֶאֶמְרוּ כָּל הַשִּׁיעוּרִין הָאֵלּוּ אֶלָּא לְמוֹצִיאֵיהֶן. הָא לְמַצְנִיעֵיהֶן – כָּל שֶׁהֵן. וְתָנֵי בֵּן עַל דְּרַבָּנָן, לֹא נֶאֶמְרוּ כָּל הַשִּׁיעוּרִין הָאֵלּוּ אֶלָּא לְמַצְנִיעֵיהֶן. הָא לְמוֹצִיאֵיהֶן – בִּרְבִיעִית:

הֲלָכָה ב' מתני' הַמּוֹצִיא חֶבֶל – כְּדֵי לַעֲשׂוֹת מִמֶּנּוּ אֹזֶן לְקֻפָּה. גֶּמִי – כְּדֵי לַעֲשׂוֹת תְּלַאי לְנָפָה

וְלִכְבָרָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כְּדֵי לַעֲשׂוֹת מִמֶּנּוּ מִדַּת מִנְעָל לְקָטָן.

נְיֵיר – כְּדֵי לִכְתֹּב עָלָיו קֶשֶׁר מוֹכְסִין. הַמּוֹצִיא קֶשֶׁר מוֹכְסִין – חַיָּיב. נְיֵיר מָחוּק – כְּדֵי לִכְרֹךְ עַל פִּי צְלוֹחִית קְטַנָּה שֶׁל פַּלְיָיטִין:

גמרא הֲדָא דְּאַתְּ אָמַר בְּהֵין רְכִיכָה. בְּרַם בְּהֵן קַשְׁיָא – כְּדֵי לְכַשֵּׁל בֵּיצָה קַלָּה:

גְּמִי – כְּדֵי לַעֲשׂוֹת תְּלוּי לְנָפָּה וְלִכְבָרָה. הֲדָא דְּאַתְּ אָמַר

[דף נ"ה ע"ב]

בְּהֵין גַּוְוִיָּא. בְּרַם בְּהֵן בָּרְיָיא – כְּדֵי לַעֲשׂוֹת שְׁנֵי בָּתִּים לְנָפָּה וְלִכְבָרָה.

תָּנֵי: הוֹצִין – כְּדֵי לַעֲשׂוֹת אֹזֶן לְקִפִּיפָה מִצְרִית. הֲדָא דְּאַתְּ אָמַר בְּאֵילֵּין רְכִיכָא. בְּרַם בְּאֵילֵּין קַשְׁיָא – כְּדֵי לַעֲשׂוֹת צְפִירָה. הוֹצִיא כְּלִי נְצָרִים – חַיָּיב. תּוֹרֵי דֶּקֶל – שְׁנַיִם. זְמוֹרוֹת לִנְטִיעָה – שְׁתַּיִם. אִם לִבְהֵמָה – כִּמְלֹא פִּי גְּדִי. אִם לְעֵצִים – כְּשִׁעוּר הָעֵצִים.

הוֹצִיא שְׁתֵּי נִימִין מִזְּנַב הַסּוּס מִזְּנַב הַפָּרָה – חַיָּיב. שֶׁכֵּן מַתְקִינִין אוֹתָן לִנְשִׁבִין. זִיפֵי חֲזִיר, אִית תַּנַּיי תָּנֵי: שְׁתַּיִם. אִית תַּנַּיי תָּנֵי: אַחַת. מַאן דְּאָמַר שְׁתַּיִם – בְּאֵילֵּין רְכִיכְתָּא. מַאן דְּאָמַר אַחַת – בְּאֵילֵּין קַשְׁיְיתָא.

גַּלְעִינִים לִנְטִיעָה שְׁתַּיִם. אִם לִבְהֵמָה – כִּמְלֹא פִּי חֲזִיר. כַּמָּה הוּא מְלֹא פִּיו? אַחַת. אֲחֵרִים אוֹמְרִים: חֶשְׁבּוֹן חָמֵשׁ.

הוֹצִיא סֵאָה אֵזוֹב וְקוּרְנִית, אִם לְאוֹכְלִין – כִּגְרוֹגֶרֶת. אִם לִבְהֵמָה – כִּמְלֹא פִּי גְּדִי. אִם לָעֵצִים – כְּשִׁעוּר הָעֵצִים. אִם לְהַזָּיָיה – כְּשִׁיעוּר הַזָּיָיה.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כְּדֵי לִטּוֹל מִמֶּנּוּ מִדַּת מִנְעָל לְקָטָן. וּבִלְבַד קָטָן שֶׁהוּא יוֹדֵעַ לִנְעֹל:

הַמּוֹצִיא קֶשֶׁר מוֹכְסִין. תָּנֵי: הוֹצִיא קֶשֶׁר מוֹכְסִין עַד שֶׁלֹּא הֶרְאָהוּ לְמוֹכֵס – חַיָּיב. מִשֶּׁהֶרְאוֹ לְמוֹכֵס – פָּטוּר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַף מִשֶּׁהֶרְאָהוּ לְמוֹכֵס – חַיָּיב, שֶׁהוּא רָאוּי לְהַרְאוֹתוֹ לְמוֹכֵס אַחֵר. הוֹצִיא שְׁטַר חוֹב, עַד שֶׁלֹּא הֶרְאָהוּ לְבַעַל חוֹב – חַיָּיב. מִשֶּׁהֶרְאָהוּ לְבַעַל חוֹב – פָּטוּר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַף מִשֶּׁהֶרְאָהוּ לְבַעַל חוֹב – חַיָּיב, שֶׁהוּא רָאוּי לְהַרְאוֹת לְבַעַל חוֹב אַחֵר:

נְיֵיר מָחוּק. תָּנֵי: אִם יֵשׁ בּוֹ חֶלֶק כְּדֵי לִכְתֹּב שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת – חַיָּיב:

הֲלָכָה ג' מתני' עוֹר – כְּדֵי לַעֲשׂוֹת קָמִיעַ, דּוּכְסוֹסְטוּם – כְּדֵי לִכְתֹּב עָלָיו מְזוּזָה.

קְלָף – כְּדֵי לִכְתֹּב עָלָיו פָּרָשָׁה קְטַנָּה שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁהִיא שְׁמַע יִשְׂרָאֵל.

דְּיוֹ – כְּדֵי לִכְתֹּב עָלָיו שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת. כְּחוֹל – כְּדֵי לִכְחוֹל עַיִן אַחַת. זֶפֶת וְנָפְרִית – כְּדֵי לַעֲשׂוֹת נָקֵב.

שַׁעֲוָה – כְּדֵי לִתֵּן עַל פִּי נֶקֶב קָטָן:

גמרא אִית תַּנַּיי תָּנֵי: כְּדֵי לִתֵּן עַל הַקָּמִיעַ. מַאן דְּאָמַר כְּדֵי לַעֲשׂוֹת קָמִיעַ – בְּהֵן רְכִיכָה. וּמָאן דְּאָמַר כְּדֵי לִתֵּן עַל הַקָּמִיעַ – בְּהֵן קַשְׁיָא.

קְלָף כְּדֵי לִכְתֹּב עָלָיו פָּרָשָׁה קְטַנָּה שֶׁבַּתְּפִילִּין שֶׁהִיא שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. הֲדָא דְּאַתְּ אָמַר בְּקוֹלֵף פְּנֵי הָעוֹר, בְּרַם בְּהֵין דּוּכְסוּסְטוֹן – כְּדֵי לִכְתֹּב שְׁתֵּי פָּרָשִׁיוֹת שֶׁבַּמְּזוּזָה:

דְּיוֹ. הוֹצִיא דְיוֹ, אִם בְּקַלְמוֹס – כְּדֵי לִכְתֹּב שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת. אִם בִּכְלִי צָרִיךְ יוֹתֵר. תַּמָּן תָּנֵינַן: כַּמָּה יְהֵא בְּמַיִם וְיֵהֵא בָּהֶם כְּדֵי הַזָּיָיה. רַבִּי יִרְמְיָה בָּעֵי: לֹא מִסְתַּבְּרָא, אִם בִּכְלִי צָרִיךְ יַתִּיר:

כְּחוֹל כְּדֵי לְכָחוֹל עַיִן אַחַת. אָמַר רַבִּי בּוֹן בַּר חִיָּה: שֶׁכֵּן אִשָּׁה כּוֹחֶלֶת אַחַת מֵעֵינֶיהָ וְיוֹצֵאת לַשּׁוּק. אָמַר רַבִּי בָּנָא: מַה תָּנָא חוֹשֶׁשֶׁת. אֶלָּא שֶׁכֵּן אִשָּׁה כּוֹחֶלֶת אַחַת מֵעֵינֶיהָ וּמַטְמֶנֶת חֲבֶרְתָּהּ וְיוֹצֵא לַשּׁוּק. אָמַר רַבִּי בָּנָא: מַה תָּנָא חוֹשֶׁשֶׁת. אֶלָּא שֶׁכֵּן אִשָּׁה כּוֹחֶלֶת אַחַת מֵעֵינֶיהָ וּמַטְמֶנֶת חֲבֶרְתָּהּ וְיוֹצֵא לַשּׁוּק. (שיר השירים ד) **לִבַּבְתִּנִי בְאַחַת מֵעֵינַיִךְ.** רַבָּנָן דְּקֵיסָרִין בְּשֵׁם רַבִּי בּוֹן בַּר חִיָּה: שֶׁכֵּן אִשָּׁה סוֹמָא בְּאַחַת מֵעֵינֶיהָ וְכוֹחֶלֶת חֲבֶרְתָּהּ וְיוֹצֵא לַשּׁוּק:

זֶפֶת וְגֶפְרִית כְּדֵי לַעֲשׂוֹת נֶקֶב. רַבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָא אָמַר: בְּמַזְנִיק שָׁנוּ:

שַׁעֲוָה כְּדֵי לִתֵּן עַל פִּי נֶקֶב קָטָן. תָּנֵי רַבִּי חִיָּה: כְּדֵי לִתֵּן עַל פִּי סָדָק קָטָן:

הֲלָכָה ד׳ מתני׳ דֶּבֶק – כְּדֵי לִתֵּן בְּרֹאשׁ הַשַּׁבְשֶׁבֶת. חַרְסִית – כְּדֵי לַעֲשׂוֹת פִּי כּוּר שֶׁל צוֹרְפֵי זָהָב. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כְּדֵי לַעֲשׂוֹת פְּטִפּוּט. סֻבִּין – כְּדֵי לִתֵּן עַל פִּי כּוּר שֶׁל צוֹרְפֵי זָהָב. סִיד – כְּדֵי לְסוּד קְטַנָּה שֶׁבַּבָּנוֹת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כְּדֵי לַעֲשׂוֹת כִּלְכּוּל. רַבִּי נְחֶמְיָה אוֹמֵר: כְּדֵי לַעֲשׂוֹת אַנְדִּיפֵי:

גמרא מַהוּ חַרְסִית? חַוּוֹרָה. שְׁמוּאֵל אָמַר: עָפָר – כְּדֵי לְכַסּוֹת בּוֹ דַּם צִפּוֹר קְטַנָּה. תָּנֵי שְׁמוּאֵל: עָפָר וְאֵפֶר – כְּדֵי לְכַסּוֹת בּוֹ דַּם צִפּוֹר קְטַנָּה.

תָּנֵי: חֶרֶשׂ כָּל שֶׁהוּא, גֶּמִי כָּל שֶׁהוּא – מַתָּר לְטַלְטְלָן בְּתוֹךְ הַבַּיִת. רַבִּי זְעֵירָא בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל: וּבִלְבַד מִן הַמּוּכָן. וְתָנֵי כֵּן: מְגוּפַּת חָבִית וַחֲרָסָיהּ – מַתָּר לְטַלְטְלָן בְּתוֹךְ הַבַּיִת. הִשְׁלִיכָן לָאַשְׁפָּה – אָסוּר לִיגַּע בָּהֶן. אָמַר רַבִּי: נִרְאִין דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה בְּעָשׂוּי כְּבֵיצָה, וְדִבְרֵי רַבִּי נְחֶמְיָה בְּחָבִיט:

הֲלָכָה ה׳ מתני׳ אֲדָמָה – כְּחוֹתָם הַמַּרְצוּפִין; דִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: כַּחוֹתָם הָאוּגָרוֹת. זֶבֶל וְחוֹל דַּק – כְּדֵי לְזַבֵּל קֶלַח שֶׁל כְּרוּב; דִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: כְּדֵי לְזַבֵּל כְּרִישָׁה. חוֹל גַּם – כְּדֵי לִתֵּן עַל מִלֹּא כַּף סִיד. קָנֶה – כְּדֵי לַעֲשׂוֹת קַלְמוּס. אִם הָיָה עָב אוֹ מְרוּסָּם – כְּדֵי לְבַשֵּׁל

בֵּיצָה קַלָּה שֶׁבַּבֵּיצִים טְרוּפָה וּנְתוּנָה בְּאִילְפָּס׃

גמרא רַבִּי חִיָּה בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן׃ וְהוּא שֶׁיְּהֵא מַגִּיעַ לְקִשְׁרֵי א�ָצְבְּעוֹתָיו. רַבִּי זְעֵירָא בָּעֵי׃ נִיחָא עַד הָכָא. דִּילְמָא עַד הָכָא. תַּמָּן תָּנִינַן׃ מִכְתָּב שֶׁנִּטַּל הַכּוֹתֵב – טָמֵא מִפְּנֵי הַמּוֹחֵק. נִטַּל הַמּוֹחֵק – טָמֵא מִפְּנֵי הַכּוֹתֵב. רַבִּי זְעֵירָא בָּעֵי׃ נִיחָא עַד הָכָא. דִּילְמָא עַד הָכָא.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי׃ כָּל בֵּיצָה דְּתָנִינַן בְּכֵלִים – כְּבֵיצָה מַמָּשׁ. בְּשַׁבָּת – כִּגְרוֹגֶרֶת מִכַּבֵּיצָה׃

[דף נ"ו ע"ב]

הֲלָכָה ו' מתני' עֶצֶם – כְּדֵי לַעֲשׂוֹת תַּרְוָוד. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר׃ כְּדֵי לַעֲשׂוֹת חָף. זְכוּכִית – כְּדֵי לִגְרוֹד בָּהּ רֹאשׁ הַכַּרְכֹּד. צְרוֹר אוֹ אֶבֶן – כְּדֵי לִזְרֹק בְּעוֹף. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר׃ כְּדֵי לִזְרֹק בִּבְהֵמָה׃

גמרא מַהוּ חָף? סַרְגִּיד. תַּמָּן תָּנִינַן׃ נִטְּלוּ חָפָן – טָמֵא מִפְּנֵי נְקָבִים, נִסְתַּתְּמוּ נְקָבִים – טָמֵא מִפְּנֵי חָפִים. מִהַלְכָּה שִׁיטָתֵיהּ דְּרַבִּי יְהוּדָה׃ תַּמָּן הִיא עָבַד חָף כְּלוּט, וְהָכָא הוּא עָבַד חָף סַרְגִּיד׃

זְכוּכִית – כְּדֵי לִגְרוֹד בָּהּ רֹאשׁ הַכַּרְכֹּד. תַּמָּן תָּנֵי׃ וְשֶׁל זְכוּכִית כְּדֵי לִצֹּק בְּתוֹכָהּ שָׁמָן. וְהָכָא אַתְּ אָמַר חָכְיָן. רַבִּי אַחָא, רַבִּי מְיַישָׁא, רַבִּי כֹּהֵן בְּשֵׁם רַבָּנָן דְּקֵיסָרִין׃ כַּאן בְּעָבָה, כַּאן בְּחַדָּה. אִית דְּבָעֵי מֵימַר׃ כַּאן בְּמִטַּלְטֵל, כָּאן בְּמוּצָּא׃

צְרוֹר אוֹ אֶבֶן כְּדֵי לִזְרֹק בְּעוֹף. שִׁמְעוֹן בַּר בָּא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן׃ כְּדֵי שֶׁיִּזְרֹק לַאֲחוֹרֵי הָעוֹף וְיַרְגִּישׁ. וְדִכְוָותַהּ כְּדֵי שֶׁיִּזְרֹק לַאֲחוֹרֵי בְּהֵמָה וְתַרְגִּישׁ.

תָּנֵי׃ צְרוֹר מְקֻרְזָל כְּזַיִת וּכְאֶגוֹז וְכַבֵּיצָה – נוֹטְלוֹ וּמְקַנֵּחַ בּוֹ אֶת רַגְלָיו. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּרַבִּי יוֹסָה אָמַר מִשּׁוּם אָבִיו׃ עַד מְלֹא הַיָּד. רַב יְהוּדָה אָמַר׃ בַּיְיתוֹם בֶּן זוֹנִין הָיָה יוֹשֵׁב וְשׁוֹנֶה לִפְנֵי רַבִּי, אָמַר כָּךְ אָנוּ אוֹמְרִים׃ צְרִיךְ שֶׁיְּהֵא יוֹשֵׁב וּמְשַׁקֵּל בְּיָד. אָמַר לֵיהּ הַכֹּל מַתָּר חוּץ מִן הָעֲשׂוּי בַּחֲפִיסָה.

רַבִּי אֵילָא בְּשֵׁם רַבִּי יַנַּאי שָׁנוּ בְּמִלֹּא רֶגֶל מְדוּכָּה קְטַנָּה שֶׁל בַּשָּׂם. אָמַר רַבִּי יוֹסָה׃ לֹא אָמְרוּ אֶלָּא שֶׁל בֹּשֶׂם, הָא שֶׁל בְּשָׂמִים – לֹא.

רַבִּי אֵילָא בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ׃ צְרוֹר שֶׁעָלוּ בוֹ עֲשָׂבִים – נוֹטְלוֹ וּמַקְנִיחַ בּוֹ אֶת רַגְלָיו. וְהַתּוֹלֵשׁ מִמֶּנּוּ בְּשַׁבָּת – חַיָּיב חַטָּאת.

תָּנֵי רַבִּי חִיָּא׃ חֶרֶס כָּל שֶׁהוּא – אָסוּר לְקַנֵּחַ בּוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסָה בִּי רַבִּי בּוֹן׃ לֹא סוֹף דָּבָר חֶרֶשׂ, אֶלָּא אֲפִלּוּ אָזְנֵי חָבִיּוֹת. וְכָל דָּבָר הַנִּכְנָס לְאוֹר וְיוֹצֵא.

רַבִּי יוֹסֵי בֶּן יוֹסֵי אָמַר׃ צְרוֹר שֶׁקִּנַּח בּוֹ חֲבֵרוֹ, וּמַיִם שֶׁאֵין בָּהֶם אַרְבָּעִים סְאָה – אָסוּר לְקַנֵּחַ בָּהֶן. רַבִּי חֲנַנְיָא בְּשֵׁם רַבִּי מָנָא׃ מַיִם שֶׁלִּיקְלֵק בָּהֶן הַכֶּלֶב – אָסוּר לְקַנֵּחַ בָּהֶן. וְתָנֵי כֵּן׃ אֵין מְקַנְּחִין לֹא בְּפִי הַכֶּלֶב, וְלֹא בְּפִי הַכֶּלֶב, וְלֹא בְּמַיִם שֶׁלִּיקְלֵק בָּהֶן כֶּלֶב, וְלֹא בְּמַיִם שֶׁאֵין בָּהֶן אַרְבָּעִים סְאָה. וְהָהֵן

דְּמִשַּׁזָּג גּוֹ בּוּבְנֵי, וְהָהֵן דְּמִשַּׁזָּג אַמְבַּטִּיתָה – רַע לְטַבָּעוֹת.

רַבִּי יוֹסֵי בִּי רַבִּי בּוֹן בְּשֵׁם רַב הוּנָא: חֲמִשָּׁה דְּבָרִים נֶאֱמְרוּ בְקְלוּמִית שֶׁל קָנֶה. אֵין שׁוֹחֲטִין בָּהּ. וְאֵין מוֹחֲלִין בָּהּ. וְאֵין מְחַצְּצִין בָּהּ אֶת הַשִּׁנַּיִם. וְאֵין מְחַתְּכִין בָּהּ אֶת הַבָּשָׂר עַל גַּבֵּי הַשֻּׁלְחָן. וְאֵין מְקַנְּחִין בָּהּ, מִפְּנֵי שֶׁרּוּחַ רָעָה שׁוֹרָה עָלֶיהָ:

הֲלָכָה ז' מתני' חֶרֶס – כְּדֵי לִתֵּן בֵּין פַּצִּים לַחֲבֵרוֹ; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: כְּדֵי לַחְתּוֹת בּוֹ אֶת הָאוּר. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: כְּדֵי לְקַבֵּל רְבִיעִית. אָמַר רַבִּי מֵאִיר: אַף עַל פִּי שֶׁאֵין רְאָיָה לַדָּבָר אֶלָּא לַדָּבָר (יְשַׁעְיָהוּ ל) **לֹא יִמָּצֵא בְמִכְתָּתוֹ חֶרֶשׂ לַחְתּוֹת אֵשׁ מִיָּקוּד.** אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסֵי: מִשָּׁם רְאָיָה? (שָׁם) **לַחְשֹׂף מַיִם מִגֶּבֶא:**

[דף נ"ז ע"א]

גמרא רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: מְקַדְּשִׁין בּוֹ. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר: אֵין מְקַדְּשִׁין בּוֹ. רַבִּי לְעָזָר שָׁאַל: עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ לָמָּה אֵין מְקַדְּשִׁין בּוֹ? מִפְּנֵי שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל טֻמְאָה. הֲרֵי כְּלֵי גְלָלִים וּכְלֵי אֲבָנִים וּכְלֵי אֲדָמָה הֲרֵי אֵינָן מְקַבְּלִין טֻמְאָה וּמְקַדְּשִׁין בָּהֶן? אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל רְבִיעִית. וְלֹא מוֹדָה רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ בִּכְלִי חֶרֶשׂ קָטָן שֶׁלֹּם כָּל שֶׁהוּא שֶׁמְּקַדְּשִׁין בּוֹ! הֲוֵי לֵית טַעֲמָא אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁאֵין עָלָיו תֹּאַר כְּלִי.

וְקַשְׁיָא עַל דְּרַבִּי יוֹחָנָן. לִפְסֹל אֶת הַגְּוִיָּה אֵינוֹ פּוֹסֵל. וּלְקַדֵּשׁ מְקַדְּשִׁין בּוֹ?! אֶלָּא כְּרַבִּי יוֹסָה דְּרַבִּי יוֹסָה אָמַר: אַף שֶׁל חֶרֶשׂ כָּל שֶׁהוּא. כְּלוּם אָמַר רַבִּי יוֹסָה לֹא בַּשָּׁלֵם, דִּילְמָא בְּשָׁבוּר אֲנַן קָיְימִין.

תָּנֵי רַבִּי חִיָּה מְסַיַּע לְרַבִּי יוֹחָנָן. תָּנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי מְסַיַּע לְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ:

הַדָּרָן עָלָךְ הַמּוֹצִיא יַיִן

פֶּרֶק תְּשִׁיעִי

הֲלָכָה א' מתני' אָמַר רַבִּי עֲקִיבָה: מִנַּיִן לְעַכּ"ם שֶׁהִיא מְטַמֵּא בְּמַשָּׂא בְּנִדָּה? שֶׁנֶּאֱמַר (יְשַׁעְיָהוּ ל) **תִּזְרֵם כְּמוֹ דָוֶה צֵא תֹּאמַר לוֹ,** מַה נִּדָּה מְטַמֵּא בְּמַשָּׂא אַף עַכּ"ם מְטַמֵּא בְּמַשָּׂא:

גמרא כְּתִיב **תּוֹעֵבָה** בְּנִדָּה. וּכְתִיב **תּוֹעֵבָה** בְּעַכּ"ם. וּכְתִיב **תּוֹעֵבָה** בִּשְׁרָצִים. כְּתִיב **תּוֹעֵבָה** בְּנִדָּה (וַיִּקְרָא יח) **כִּי כָל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מִכָּל הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה וגו'.** תּוֹעֵבָה בְּעַכּ"ם (דְּבָרִים ז) **וְלֹא תָבִיא תוֹעֵבָה אֶל בֵּיתֶךָ וגו'.** תּוֹעֵבָה בִּשְׁרָצִים (וַיִּקְרָא יד) **לֹא תֹאכַל כָּל תּוֹעֵבָה.** אֲבָל אֵין אֲנִי יוֹדֵעַ לְאֵיזֶה מֵהֶן הוּקְשָׁה.

רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: לְתוֹעֵבָה שֶׁבְּנִדָּה הוּקְשָׁה, מַה הַנִּדָּה מְטַמֵּא בְּמַשָּׂא אַף עַכּ"ם מְטַמֵּא בְּמַשָּׂא. אִי מַה הַנִּדָּה מְטַמֵּא בְּאֶבֶן מַסְמֵא אַף עַכּ"ם מְטַמֵּא עַל גַּבֵּי הָאֶבֶן מְסַמֵּא. רַבִּי זְרִיקָן בְּשֵׁם רַב יְהוּדָה.

וְאִית דְּאָמְרִין בְּשֵׁם רַב חִסְדָּא מוֹדֶה רַבִּי עֲקִיבָא לַחֲכָמִים שֶׁאֵין עַכּוּ״ם מְטַמֵּא עַל גַּבֵּי אֶבֶן מְסַמֵּא.

וְרַבָּנָן אָמְרֵי: לְתוֹעֵבָה שֶׁבִּשְׁרָצִים הוּקְשָׁה, מַה הַשֶּׁרֶץ מְטַמֵּא בְּהֵיסֵט אַף עַכּוּ״ם מְטַמֵּא בְּהֵיסֵט. אִי מַה הַשֶּׁרֶץ מְטַמֵּא בְּכַעֲדָשָׁה אַף עַכּוּ״ם מְטַמֵּא בְּכַעֲדָשָׁה. רַבִּי זְעֵירָה, רַבִּי יִצְחָק בַּר נַחְמָן בְּשֵׁם רַבִּי לְעָזָר, רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: (תְּהִלִּים קו) **וַיִּצָּמְדוּ לְבַעַל פְּעוֹר וַיֹּאכְלוּ זִבְחֵי מֵתִים.** מַה הַמֵּת מְטַמֵּא בִּכְזַיִת, אַף עַכּוּ״ם מְטַמֵּא בִּכְזַיִת. אִי מַה הַמֵּת עַד שֶׁיְּכַנֵּס רֹאשׁ אֶצְבָּעוֹ, אַף עַכּוּ״ם עַד שֶׁיְּכַנֵּס רֹאשׁ אֶצְבָּעוֹ. **נִתִּיצָה נִתִּיצָה** מִבֵּית הַמִּנַּגָּע, מַה בֵּית הַמִּנַּגָּע – עַד שֶׁיַּכְנִיס רֹאשׁוֹ וְרֻבּוֹ, אַף עַכּוּ״ם – עַד שֶׁיְּכַנֵּס רֹאשׁוֹ וְרֻבּוֹ.

אָמַר רַבִּי חֲנַנְיָה: זֹאת אוֹמֶרֶת

[דף נ״ז ע״ב]

שֶׁאֵין טֻמְאַת עַכּוּ״ם מְחֻוֶּרֶת, דְּלֹא כֵן מְקִישָׁהּ לַקַּלִּים וְאֵינוֹ מְקִישָׁהּ לַחֲמוּרִים. אָמַר רַבִּי מָנָא: מְחֻוֶּרֶת הִיא, וְלָמָּה הוּא מְקִישָׁהּ לְמֵת לְשֶׁרֶץ, לְלַמֵּד מֵהֶם לַקַּלִּים שֶׁבָּהּ.

הֲדָא דְּאַתְּ אָמַר בְּעַכּוּ״ם שְׁבוּרָה. אֲבָל בִּשְׁלֵימָה אֲפִלּוּ כָּל שֶׁהוּא. דְּאָמַר רַב הוּנָא, רַבִּי חָמָא בַּר גּוּרְיוֹן בְּשֵׁם רַב: הַבַּעַל, רֹאשׁ גְּוִיָּה הָיָה וְנַאֲפוֹן הָיָה (שופטים ח) **וַיָּשִׂימוּ לָהֶם בָּעַל בְּרִית לֵאלֹהִים.**

וּמַה טַעֲמָא דְּרַבִּי עֲקִיבָה (דברים ז) **תַּעַב תְּתַעֲבֶנּוּ** כְּנִדָּה. מַה טַעֲמוֹן דְּרַבָּנָן (שם) **שַׁקֵּץ תְּשַׁקְּצֶנּוּ** בְּשֶׁרֶצִים. מַה מְקַיְּימִין רַבָּנָן טַעֲמָא דְּרַבִּי עֲקִיבָה **תַּעַב תְּתַעֲבֶנּוּ,** צְאֵיהוּ נַבְלֵיהוּ. מַה מְקַיְּים רַבִּי עֲקִיבָה טַעֲמוֹן דְּרַבָּנָן **שַׁקֵּץ תְּשַׁקְּצֶנּוּ,** שַׁקְּצֵיהוּ נַבְלֵיהוּ.

מִנַּיִן לְרַבָּנָן נַבְלֵיהוּ? רַבִּי שְׁמוּאֵל, רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי אֶלְעָזָר: (יְשַׁעְיָהוּ ל) **צֹא תֹּאמַר לוֹ** – צוֹאָה תֹּאמַר לוֹ. צְאֵיהוּ נַבְלֵיהוּ. אֶת שֶׁקּוֹרִין אוֹתוֹ פְּנֵי מֶלֶךְ קוֹרִין אוֹתוֹ פְּנֵי כֶּלֶב. עֵין כּוֹם עֵין קוֹץ. גַּדְיָא גַּלְיָא.

רַבִּי תַּנְחוּמָא בְּשֵׁם רַב הוּנָא: (יְהוֹשֻׁעַ ז) **הָעַי אֲשֶׁר עִם בֵּית אָוֶן מִקֶּדֶם לְבֵית אֵל.** מִקֶּדֶם הָיוּ קוֹרִין אוֹתוֹ בֵּית אֵל וְעַכְשָׁו קוֹרִין אוֹתוֹ בֵּית אָוֶן.

תָּנֵי בְּשֵׁם רַבִּי אֶלְעָזָר: לֹא רָצָה לְהַקְרוֹת עָמְדָה קוֹרִין אוֹתָהּ עָמִידָה. דְּאָמַר רַבִּי אַבָּא בַּר כַּהֲנָא: תַּמָּן צָווּחִין לְפָעֳלָהּ טָבָא עָמְדָה. וְצָווּחִין לְרִחוּץ שֶׁל מֵימֵי רַגְלַיִם עָמִידָה.

מַה מְקַיְּים רַבִּי עֲקִיבָה **צֹא תֹּאמַר לוֹ**? רַבִּי יוֹסֵי בִּי רַבִּי בוֹן, רַב הוֹנָה בְּשֵׁם רַב יוֹסֵף: מִפְּנֵי שֶׁאֵין אוֹמְרִים לְאָדָם צֵא עַד שֶׁיַּכְנִיס רֹאשׁוֹ וְרֻבּוֹ.

אִית מַתְנִיתָא אָמְרָה: עַכּוּ״ם כְּנִדָּה, וּמְשַׁמְּשָׁהּ כְּנִדָּה. וְאִית מַתְנִיתָא אָמְרָה: עַכּוּ״ם כְּנִדָּה, וּמְשַׁמְּשָׁהּ כְּשֶׁרֶץ. מַאן דְּאָמַר עַכּוּ״ם כַּנִּדָּה וּמְשַׁמְּשָׁהּ כְּנִדָּה – נִיחָא. וּמַאן דְּאָמַר עַכּוּ״ם כְּנִדָּה וּמְשַׁמְּשָׁהּ

כְּשֶׁרָץ, כָּל עַצְמוֹ אֵין כְּתִיב נָּדָה אֶלָּא בְּמִשַּׁמְּשִׁין. (ישעיהו ל) **וְטִמֵּאתֶם אֶת צִפּוּי פְּסִילֵי כַסְפֶּךָ וְאֶת אֲפַדַּת מַסֵּכֶת זָהָבֶךָ.** תִּפְתֵּר בַּחֲקוּקִים עַל גּוּפָהּ. רַבִּי יַעֲקֹב דִּכְפַר חָנָן אָמַר תִּפְתֵּר בְּמִשְׁתַּתֶּוֶה לְאֵפוֹד עַצְמוֹ, כְּעִנְיָן שֶׁנֶּאֱמַר (שופטים ח) **וַיַּעַשׂ אוֹתוֹ גִּדְעוֹן לְאֵפוֹד.**

מַתְנִיתִין כְּמַאן דְּאָמַר עַכּוּ״ם בְּנָדָה וּמְשַׁמְּשִׁיהָ כְּנִדָּה. וּתְנִינַן אֲבָנָיו וְעֵצָיו וַאֲפָרוֹ – מְטַמְּאִין כְּשֶׁרָץ.

[דף נ״ח ע״א]

תִּפְתֵּר שֶׁהִשְׁתַּתֶּוֶה לַבַּיִת וְאַחַר כָּךְ בְּנָאוֹ. וְהָא תָּנֵינַן שְׁלֹשָׁה בָּתִּים הֵן. תִּפְתֵּר שֶׁהִשְׁתַּתֶּוֶה לְבַיִת וְאַחַר כָּךְ חִדְּשׁוֹ. דְּאָמַר רַבִּי זְעִירָא רַב חוֹנָה בְּשֵׁם רַב: הַמִּשְׁתַּתֶּוֶה לַבַּיִת – אֲסָרוֹ. רַבִּי זְעִירָא, רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: הַמַּקְדִּישׁ אֶת הַבַּיִת – מוֹעֲלִין בּוֹ. אָמַר רַבִּי זְעִירָא: הֲוֵי בָּהּ רַבָּנָן פְּלִיגָא, מַאן דְּאָמַר אֲסָרוֹ מוֹעֲלִין בּוֹ. מַאן דְּאָמַר לֹא אֲסָרוֹ אֵין מוֹעֲלִין בּוֹ.

הָתִיב רַבִּי חַגַּי קוּמִי רַבִּי יוֹסָה: מַתְנִיתָא פְּלִיגָא עַל רַב: הַשּׁוֹקֶת שֶׁבַּפֶּלַע אֵין מְמַלְּאִין בָּהּ מִפְּנֵי שֶׁחֲקָקָהּ וְאַחַר כָּךְ חִבְּרוֹ. הָא אִם חִבְּרָהּ וְאַחַר כָּךְ חֲקָקָהּ לֹא. וְהָהֵן בַּיִת לָאו כְּמִי שֶׁחֲקָקוֹ וְאַחַר כָּךְ חִבְּרוֹ הֲוָה. מַה עָבַד לָהּ רַב? פְּתַר לָהּ סִיתוּתָן שֶׁל אֲבָנִים הִיא גְּמַר מִלַּאכְתָּן.

וְלֵית הָדָא פְּלִיגָא עַל רַבִּי יוֹחָנָן! דְּרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר עַכּוּ״ם שֶׁנִּשְׁתַּבְּרָה אֲסוּרָה. לֹא כֵּן סַבְרָנָן מֵימָר אִם בְּשֶׁאֵינוֹ עָתִיד לְהַחְזִירָן לְכֶלְיָין דִּבְרֵי הַכֹּל מוּתָּר. וְהָא תָּנֵינַן שָׁלֹשׁ אֲבָנִים הֵן.

[דף נ״ח ע״ב]

תִּפְתֵּר שֶׁנִּשְׁתַּתֶּוֶה לְכָל אֶבֶן וְאֶבֶן וְאַחַר כָּךְ בְּנָיוֹהּ.

וַאֲפִילוּ עַל רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ לֵית הִיא פְּלִיגָא, דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר עַכּוּ״ם שֶׁנִּשְׁתַּבְּרָה מוּתָּרֶת. לֹא כֵּן סַבְרָנָן מֵימָר אִם בְּעָתִיד לְהַחְזִירָן לְכֶלְיָין דִּבְרֵי הַכֹּל אָסוּר. וְאָמַר רַבִּי יוּדָן אֲבוֹי דְּרַבִּי: מַתְנִיתִין אִם הָיוּ מוּנָּחִין בִּמְקוֹמָן, לֹא כְּמִי שֶׁהוּא עָתִיד לְהַחְזִירָן לְכֶלְיָין הֵן וְאִלּוּ בִּמְקוֹמָן הֵן.

רַבִּי בָּא בְּשֵׁם רַב: הַמִּשְׁתַּתֶּוֶה לַבַּיִת – אֲסָרוֹ. לְאֵילֶן – לֹא אֲסָרוֹ. וְהָא תָּנֵינַן: שָׁלֹשׁ אֲשֵׁרוֹת הֵן! תִּפְתֵּר שֶׁנִּשְׁתַּתֶּוֶה לְזְמוֹרָה וְאַחַר כָּךְ נְטָעָהּ. לֵוִי אָמַר: הִשְׁתַּתֶּוֶה לַבַּיִת – אֲסָרוֹ, לַמְּעָרָה – לֹא אֲסָרוֹ. מַה בֵּין בַּיִת וּמַה בֵּין מְעָרָה? אָמַר רַבִּי חֲנַנְיָה בְּרֵיהּ דְּרַבִּי הִילֵּל: בַּיִת – הָיָה לוֹ שָׁעַת תְּלִישָׁה. מְעָרָה – לֹא הָיָה לָהּ שָׁעַת תְּלִישָׁה:

הֲלָכָה ב׳ מתני׳ מִנַּיִן לְכִפָּיָה שֶׁהִיא טְהוֹרָה? שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ל) **דֶּרֶךְ אֳנִיָּה בְּלֶב יָם.**

מִנַּיִן לַעֲרוּגָה שֶׁהִיא שִׁשָּׁה עַל שִׁשָּׁה טְפָחִים זוֹרְעִין בְּתוֹכָהּ חֲמִשָּׁה זֶרְעוֹנִים, אַרְבַּע בְּאַרְבַּע רוּחוֹת עֲרוּגָה וְאַחַת בְּאֶמְצַע? שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיהו סא) **כִּי כְּאֶרֶץ תּוֹצִיא צִמְחָהּ וּכְגִנָּה זֵרוּעֶיהָ תַּצְמִיחַ.** זֶרַע תַּצְמִיחַ לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא זֵרוּעֶיהָ תַּצְמִיחַ:

גמרא וְלֹא מִן הַיָּם לָמַדְתָּ? מַה יָּם טָהוֹר אַף הַסְּפִינָה טְהוֹרָה. וְלֹא מִן הַשַּׁק לָמַדְתָּ? מַה הַשַּׁק מְשַׁמֵּשׁ בַּיָּם וּמְשַׁמֵּשׁ בַּיַּבָּשָׁה. סְפִינָה מְשַׁמֶּשֶׁת בַּיָּם וְאֵינָהּ מְשַׁמֶּשֶׁת בַּיַּבָּשָׁה. רַבָּנָן דְּקֵיסָרִין אָמְרֵי: זוֹ סְפִינָה שֶׁל חֶרֶשׁ, מַה הַשַּׁק אֵינוֹ מְלַמֵּד עַל כָּל הָאָמוּר בַּפָּרָשָׁה, יָצָא כְּלִי חֶרֶשׁ שֶׁאֵינוֹ כָּתוּב בַּפָּרָשָׁה שֶׁיְּלַמֵּד עָלָיו הַשַּׁק:

זֵרוּעֶיהָ. מִעוּט זֵרוּעֶיהָ שְׁנַיִם. אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר סִיסְרְטָא: מִשְׁנַיִם אַתְּ לָמֵד אַרְבָּעָה. מִשְׁנַיִם אַתְּ נוֹתֵן בְּתְחִלַּת שִׁשָּׁה וּמֵצַר וְהוֹלֵךְ. אַף אַרְבָּעָה אַתְּ נוֹתֵן בְּתְחִלַּת שִׁשָּׁה וּמֵצַר וְהוֹלֵךְ. אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא יְהֵא שָׁם נָקָב אֶחָד פָּנוּי, לִיטַע בּוֹ אֶת הָאֶמְצָעִי.

אָמַר רַבִּי יוֹנָה: עֲבוֹדָה פּוֹגַעַת בָּעֲבוֹדָה.

[דף נ"ט ע"א]

וְאֵין מִין פּוֹגֵעַ בַּחֲבֵרוֹ לְחוֹבְשׁוֹ.

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי אָמַר: זֶרַע זְרָעֶיהָ **זֵרוּעֶיהָ.** וּכְרַבִּי יְהוּדָה. דְּרַבִּי יְהוּדָה אָמַר: שִׁשָּׁה, זֶרַע זֵרָעָה זְרָעֶיהָ **זֵרוּעֶיהָ.**

רַבִּי חַגַּי אָמַר: זְרָעֶיהָ חֲמִשָּׁה כָּל הָהֵן דַּאֲנָא מְשַׁבַּח לָהּ אֲנָא מָחִיק לָהּ. אִישְׁתְּאֲלַת לְרַבִּי הוֹנָה סַפְּרָא דְּסִדְרָא, וְאָמַר: **זֵרוּעֶיהָ** מָלֵא.

רַבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רַבִּי יַנַּאי: כּוּלְּהוֹן חוּץ לְשִׁשָּׁה. אִם כּוּלְּהָן חוּץ לְשִׁשָּׁה נִיתְנֵי תִּשְׁעָה. אָמַר רַבִּי תַּנְחוּם בּוֹצְרִיָּה: וְכֵינִי בַּעֲרוּגָה שֶׁבַּעֲרוּגוֹת הִיא מַתְנִיתָה:

הֲלָכָה ג' מתני' מִנַּיִן לְפוֹלֶטֶת שִׁכְבַת זֶרַע בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי שֶׁהִיא טְמֵאָה? שֶׁנֶּאֱמַר (שמות יט) **וֶהְיוּ נְכוֹנִים לִשְׁלֹשֶׁת יָמִים אַל תִּגְּשׁוּ אֶל אִשָּׁה.**

מִנַּיִן שֶׁמַּרְחִיצִין אֶת הַקָּטָן בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת? שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית לד) **וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בִּהְיוֹתָם כּוֹאֲבִים.**

מִנַּיִן שֶׁקּוֹשְׁרִים לָשׁוֹן שֶׁל זְהוֹרִית בְּרֹאשׁ שָׁעִיר הַמִּשְׁתַּלֵּחַ? שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיהו א) **אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כַּשָּׁנִים כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ וגו':**

גמרא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מִפִּינִי לָמְדוּ, יָרַד מֹשֶׁה בַּשְּׁלִישִׁי בַּשַּׁבָּת, אָמַר לָהֶן **הֱיוּ נְכוֹנִים לִשְׁלֹשֶׁת יָמִים אַל תִּגְּשׁוּ אֶל אִשָּׁה,** כָּל מִי שֶׁפֵּרֵשׁ בַּשְּׁלִישִׁי יֵשׁ כַּאן לֵיל רְבִיעִי וּרְבִיעִי לֵיל חֲמִישִׁי וַחֲמִישִׁי. בְּשִׁשִּׁי פָּלְטָה, בַּלַּיְלָה טְמֵאָה, בַּיּוֹם טְהוֹרָה. כָּל מִי שֶׁפֵּרֵשׁ בָּרְבִיעִי. יֵשׁ כָּאן רְבִיעִי לֵיל חֲמִישִׁי וַחֲמִישִׁי. בַּשִּׁשִּׁי פָּלְטָה, בַּלַּיְלָה טְמֵאָה, בַּיּוֹם טְהוֹרָה. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: זוֹ בְּסִינַי, אֲבָל לְדוֹרוֹת אוֹ בְּאַרְבַּע אוֹ בְּשֵׁשׁ.

רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר:

[דף נ"ט ע"ב]

לְעוֹלָם הֵן חָמֵשׁ. וְכֵן לְדוֹרוֹת. תַּמָּן תְּנִינָן: הַפּוֹלֶטֶת שִׁכְבַת זֶרַע בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי טְהוֹרָה; דִּבְרֵי רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר: פְּעָמִים שֶׁהֵן אַרְבַּע עוֹנוֹת, פְּעָמִים שֶׁהֵן חָמֵשׁ, פְּעָמִים שֶׁהֵן שֵׁשׁ, רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: לְעוֹלָם הֵן חָמֵשׁ. אִם יָצְאת מִקְצָת עוֹנָה רִאשׁוֹנָה – מַשְׁלִימִין לָהּ מִקְצָת עוֹנָה שִׁשִּׁית.

הָא רַבִּי יִשְׁמָעֵאל עָבַד יוֹם עוֹנָה וְלַיְלָה עוֹנָה. רַבִּי עֲקִיבָא עָבַד יוֹם עוֹנָה וְלַיְלָה עוֹנָה. מַה בֵּינֵיהוֹן? עוֹנוֹת שְׁלֵמוֹת בֵּינֵיהוֹן. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל עָבַד מִקְצָת עוֹנָה כְּכֻלָּהּ. וְתָנֵי כֵּן עַל דְּרַבִּי עֲקִיבָה, לְפִיכָךְ אִם נִכְנְסָה מִקְצָת עוֹנָה רִאשׁוֹנָה – מַשְׁלִימִין לָהּ מִקְצָת עוֹנָה שִׁשִּׁית.

תָּנֵי רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמֵר: יוֹם וָלַיְלָה עוֹנָה וּמִקְצָת עוֹנָה כְּכֻלָּהּ. וְתָנֵי כֵּן עַל דְּרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה פְּעָמִים יֵשׁ שָׁם יוֹם וְכָל שֶׁהוּא וְהֵיא טְהוֹרָה. שְׁנֵי יָמִים וְחֶסֶר כָּל שֶׁהוּא וְהֵיא טְמֵאָה. (יוֹם וְכָל שֶׁהוּא וְהֵיא טְהוֹרָה שְׁנֵי יָמִים וְחֶסֶר כָּל שֶׁהוּא וְהֵיא טְמֵאָה.) יוֹם וְכָל שֶׁהוּא וְהֵיא טְהוֹרָה, הֵיךְ עֲבִידָא? שִׁמְשָׁהּ אֶת בֵּיתָהּ עֶרֶב שַׁבָּת קוֹדֶם לִשְׁקִיעַת הַחַמָּה וּפָלְטָה בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת לְאַחַר שְׁקִיעַת הַחַמָּה, הֲרֵי יֵשׁ כַּאן שְׁנֵי יָמִים וְכָל שֶׁהוּא וְהֵיא טְהוֹרָה. שְׁנֵי יָמִים וְחֶסֶר כָּל שֶׁהוּא וְהֵיא טְמֵאָה. יוֹם וְכָל שֶׁהוּא וְהֵיא טְהוֹרָה, הֵיךְ עֲבִידָא? שִׁמְשָׁהּ אֶת בֵּיתָהּ עֶרֶב שַׁבָּת לְאַחַר שְׁקִיעַת הַחַמָּה וּפָלְטָה בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת לְאַחַר שְׁקִיעַת הַחַמָּה, הֲרֵי יֵשׁ כַּאן יוֹם וְכָל שֶׁהוּא וְהֵיא טְהוֹרָה. שְׁנֵי יָמִים וְחֶסֶר כָּל שֶׁהוּא וְהֵיא טְמֵאָה.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מִדִּבְרֵי כוּלָּם טְבוּלֵי יוֹם קִבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה. הֲדָא דְאַתְּ אָמַר בְּנָשִׁים. אֲבָל בַּאֲנָשִׁים כְּבַר טְהֲרוּ. מַה טַעֲמָא? (שמות יט) **וְקִדַּשְׁתָּם הַיּוֹם וּמָחָר וְכִבְּסוּ שִׂמְלֹתָם.**

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: זוֹ דִּבְרֵי רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה וְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל וְרַבִּי עֲקִיבָא. אֲבָל דִּבְרֵי חֲכָמִים עַד שְׁלֹשָׁה יָמִים. מִכָּן וָהֵילָךְ הִיא נִטְרַחַת. וְאַתְיָיא כְּהַהִיא דְּאָמַר רַבִּי זְעֵירָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: (ויקרא טו) **זֹאת תּוֹרַת הַזָּב וַאֲשֶׁר תֵּצֵא מִמֶּנּוּ שִׁכְבַת זָרַע.** מַה תּוֹרַת הַזָּב – עַד שְׁלֹשָׁה יָמִים. אַף תּוֹרַת שִׁכְבַת זָרַע – עַד שְׁלֹשָׁה יָמִים.

אֲנַן תְּנִינָן מַרְחִיצִין אֶת הַקָּטָן. תָּנֵי דְּבֵית רַב: מַרְחִיצִין אֶת הַמִּילָה. רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: הֲלָכָה כְּמִי שֶׁהוּא אוֹמֵר מַרְחִיצִין אֶת הַקָּטָן. אָמַר רַבִּי יוֹסָה:

[דף ס' ע"א]

עַל כּוֹרְחָךְ אַתְּ אָמַר מַרְחִיצִין אֶת הַקָּטָן. תָּנֵי שְׁמוּאֵל: לְעוֹלָם אֵין מוֹנְעִין לֹא שָׁמָן וְלֹא חַמִּין מֵעַל גַּבֵּי מַכָּה בְּשַׁבָּת. אָמַר רַבִּי יוֹסָה: כָּל שָׁעָה הָוֶה רַבִּי זְעֵירָא רַבִּי אוֹמֵר לִי תָּנֵי מַתְנִיתָךְ, וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁמְּזַלְּפִין הַמַּיִם עַל גַּבֵּי מַכָּה בְּשַׁבָּת. אִם אוֹמֵר שֶׁמַּרְחִיצִין אֶת הַמִּילָה, מַה בֵּין מַכָּתוֹ שֶׁל גָּדוֹל

לְמַבָּתוֹ שֶׁל קָטָן.

רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי אֶלְעָזָר: חֲלָכָה כְּרִבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה. רַבִּי אָבוּן בְּשֵׁם רַבִּי אַבָּהוּ: טַעֲמֵיהּ דְּרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה (בְּרֵאשִׁית לד) **וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בִּהְיוֹתָם כּוֹאֲבִים.** בִּהְיוֹתוֹ כּוֹאֵב אֵין כְּתִיב כַּאן, אֶלָּא בִּהְיוֹתָם כּוֹאֲבִים בְּשָׁעָה שֶׁכָּל אֵיבְרֵיהֶם כּוֹאֲבִים עֲלֵיהֶם.

רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יוֹחָנָן מַפְקִידִין לְחַיָּיתָא, כָּל שִׁיקּוּיִין דְּאַתּוּן עָבְדִין בְּחוֹלָא, עָבְדִין בְּשׁוּבְתָא. לָכֵן צְרִיכָה אַפִּילוּ בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת.

שְׁמוּאֵל אָמַר: מִפְּנֵי הַסַּכָּנָה. רַבִּי יוֹסָה בָּעֵי: אִם מִפְּנֵי סַכָּנָה מְחַמִּין לוֹ חַמִּין. רַבִּי יוֹסֵי בִּי רַבִּי בּוֹן בְּשֵׁם רַבָּנָן דְּתַמָּן: מְחַמִּין לוֹ חַמִּין בְּשַׁבָּת. וְתָנֵי כֵּן מְחַמֵּם הוּא אָדָם לְוָנְטִית וְנוֹתְנָהּ עַל גַּבֵּי מַכָּה בְּשַׁבָּת. לֹא יִטּוֹל אָדָם עֲרֵבָה מְלֵאָה חַמִּין וְיִתְּנֶנָּה עַל גַּבֵּי מֵעָיו בְּשַׁבָּת. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי אָמַר: לֵית כַּאן אֶלָּא מוּתָּר.

בָּרִאשׁוֹנָה הָיוּ קוֹשְׁרִין אוֹתוֹ בַּחֲלוֹנוֹתֵיהֶם, וְיֵשׁ מֵהֶן שֶׁהָיָה מַלְבִּין וְיֵשׁ מֵהֶן שֶׁהָיָה מַאֲדִים. וְהָיָה מִתְבַּיְישִׁין אֵלּוּ מֵאֵלּוּ. חָזְרוּ לְהִיוֹת קוֹשְׁרִים אוֹתוֹ בְּפִתְחוֹ שֶׁל הֵיכָל. וְיֵשׁ שָׁנִים שֶׁהָיָה מַלְבִּין וְיֵשׁ שָׁנִים שֶׁהָיָה מַאֲדִים. חָזְרוּ וְקָשְׁרוּ אוֹתוֹ בַּפֶּתַע.

כְּתִיב (יְשַׁעְיָהוּ א) **לְכוּ נָא וְנִוָּכְחָה יֹאמַר ה' וגו'**. תָּנֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר (שָׁם) **אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כַּשָּׁנִים וגו'**. כַּשָּׁנִים שֶׁבֵּין שָׁמַיִם לָאָרֶץ – **כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ**, יוֹתֵר מִכֵּן – **כַּצֶּמֶר יִהְיוּ**.

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: **אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כַּשָּׁנִים** כִּשְׁנֵי אָבוֹת – **כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ**, יוֹתֵר מִכֵּן – **כַּצֶּמֶר יִהְיוּ**.

אָמַר רַבִּי יוּדָן בַּר פָּזִי: **אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כַּשָּׁנִים כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ** – בְּרִאשׁוֹן. **וְאִם יַאְדִּימוּ כַּתּוֹלָע כַּצֶּמֶר יִהְיוּ** – בְּשֵׁנִי.

וְרַבָּנָן אָמְרֵי: אִם יִהְיוּ חֲטָאָיו שֶׁל אָדָם כְּפִי שָׁנָיו – **כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ**, יוֹתֵר מִכֵּן – **כַּצֶּמֶר יִהְיוּ**. אָמַר רַבִּי יוּדָן עַנְתּוֹדְרָיָא: בְּשָׁעָה שֶׁעוֹנוֹת קַלִּין – כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ. בְּשָׁעָה שֶׁהֵן כְּבֵידִין – כַּצֶּמֶר יִהְיוּ:

הֲלָכָה ד' מִתְנִי' מִנַּיִן לְסִיכָה שֶׁהִיא כִּשְׁתִיָּה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים? אַף עַל פִּי שֶׁאֵין רְאָיָה לַדָּבָר זֶכֶר לְדָבָר, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים קט) **וַתָּבֹא כַמַּיִם בְּקִרְבּוֹ וְכַשֶּׁמֶן בְּעַצְמוֹתָיו:**

[דף ס' ע"ב]

גמרא כַּהֲדָא דְתָנֵי: בְּשַׁבָּת, בֵּין סִיכָה שֶׁהִיא שֶׁל תַּעֲנוּג בֵּין סִיכָה שֶׁאֵינָהּ שֶׁל תַּעֲנוּג – מֻתָּר. בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, בֵּין סִיכָה שֶׁהִיא שֶׁל תַּעֲנוּג בֵּין סִיכָה שֶׁאֵינָהּ שֶׁל תַּעֲנוּג – אָסוּר. בִּתְשִׁיעָה בְּאָב וּבְתַעֲנִית צִבּוּר, סִיכָה שֶׁהִיא שֶׁל תַּעֲנוּג – אָסוּר. שֶׁאֵינָהּ שֶׁל תַּעֲנוּג – מֻתָּר.

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת יְבָמוֹת פֶּרֶק שְׁמִינִי

א. בֶּן תֵּשַׁע שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד, עַמּוֹנִי וּמוֹאָבִי, מִצְרִי וַאֲדוֹמִי, וְעוֹבֵד כּוֹכָבִים, נָתִין וּמַמְזֵר שֶׁבָּא עַל בַּת כֹּהֵן, וְעַל בַּת לֵוִי וְעַל בַּת יִשְׂרָאֵל - פְּסָלָה מִן הַכְּהוּנָּה. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: כָּל שֶׁזַּרְעוֹ כָּשֵׁר - הִיא כְּשֵׁרָה, וְכָל שֶׁזַּרְעוֹ פָּסוּל - הִיא פְּסוּלָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: כָּל שֶׁאַתָּה מָתֵר לִשָּׂא בִּתּוֹ - אַתָּה מָתֵר לִשָּׂא אַלְמָנָתוֹ, וְכָל שֶׁאִי אַתָּה מָתֵר לִשָּׂא בִּתּוֹ - אִי אַתָּה מָתֵר לִשָּׂא אַלְמָנָתוֹ, לְוִיָּה שֶׁנִּשְׁבֵּית - בִּתָּהּ כְּשֵׁרָה לַכְּהוּנָּה, לְוִיִּם הַמְזַהֲמִים בְּאֶמֶן - לֹא חָשְׁשׁוּ לָהֶם חֲכָמִים. לְוִיָּה שֶׁנִּשְׁבֵּית, וְשֶׁנִּבְעֲלָה בְּעִילַת זְנוּת - נוֹתְנִין לָהּ אֶת הַמַּעֲשֵׂר. בַּת לֵוִי מִן הַנְּתִינָה וּמִן הַמַּמְזֶרֶת - אֵין נוֹתְנִין לָהּ אֶת הַמַּעֲשֵׂר. כֹּהֵן הֲדְיוֹט שֶׁנָּשָׂא אֶת אַיְלוֹנִית - הֲרֵי זֶה מַאֲכִילָהּ בִּתְרוּמָה, כֹּהֵן גָּדוֹל לֹא יִשָּׂא אֲנוּסָתוֹ וּמְפוּתָּתוֹ, אֲבָל נוֹשֵׂא הוּא אֶת הַמְּאֻנֶּסֶת, כֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁמֵּת אָחִיו - חוֹלֵץ, אִם יֵשׁ שָׁם אַחִין - אֵין חוֹלֵץ, וּמִפְּנֵי מָה אָמְרוּ: 'כֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁעָשָׂה מַאֲמָר בְּיִבְמְתּוֹ לֹא יִכְנֹס'? שֶׁאֵין מַאֲמָר קוֹנֶה קִנְיַן גְּמוּר.

ב. לֹא יִבָּטֵל אָדָם מִפְּרִיָּה וּרְבִיָּה אֶלָּא אִם כֵּן יֵשׁ לוֹ בָּנִים, בְּנֵי בָנִים הֲרֵי הֵן כְּבָנִים, מֵת אֶחָד מֵהֶן אוֹ שֶׁנַּעֲשָׂה אֶחָד מֵהֶן, סָרִיס - אֵין רַשַּׁאי לְבַטֵּל. אֵין הָאִישׁ רַשַּׁאי לֵישֵׁב שֶׁלֹּא בְּאִשָּׁה, וְהָאִשָּׁה רַשַּׁאי לֵישֵׁב שֶׁלֹּא בְּאִישׁ, הָאִישׁ אֵין רַשַּׁאי לִשְׁתּוֹת כּוֹס עִקָּרִין שֶׁלֹּא יוֹלִיד, וְהָאִשָּׁה רַשָּׁאָה לִשְׁתּוֹת עִקָּרִין שֶׁלֹּא תֵּלֵד.

ג. הָאִישׁ אֵין רַשַּׁאי לִישָּׂא עֲקָרָה וּזְקֵנָה, אַיְלוֹנִית, קְטַנָּה, וְשֶׁאֵינָהּ רְאוּיָה לֵילֵד. הָאִשָּׁה רַשָּׁאָה לְהִנָּשֵׂא אֲפִלּוּ לְסָרִיס, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הַמְסָרֵס אֶת הַזְּכָרִים - חַיָּב, וְאֶת הַנְּקֵבוֹת - פָּטוּר. רַבִּי נָתָן אוֹמֵר, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: שְׁנֵי בָנִים כִּבְנָיו שֶׁל מֹשֶׁה, שֶׁנֶּאֱמַר (דִּבְרֵי הַיָּמִים-א כג, טז): "וּבְנֵי מֹשֶׁה גֵּרְשׁוֹם וֶאֱלִיעֶזֶר". בֵּית הִלֵּל אוֹמְרִים: זָכָר וּנְקֵבָה, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית ה, ב): "זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם". רַבִּי נָתָן אוֹמֵר, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: זָכָר וּנְקֵבָה. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: אוֹ זָכָר אוֹ נְקֵבָה.

ד. נָשָׂא אִשָּׁה וְשָׁהָה עִמָּהּ עֶשֶׂר שָׁנִים וְלֹא יָלְדָה - אֵינוֹ רַשַּׁאי לְבַטֵּל, אֶלָּא יוֹצִיא וְיִתֵּן כְּתֻבָּה, שֶׁמָּא לֹא זָכָה לִבָּנוֹת מִמֶּנָּה, וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵין רְאָיָה לַדָּבָר - זָכָר לַדָּבָר, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית טז, ג): "מִקֵּץ עֶשֶׂר שָׁנִים לְשֶׁבֶת אַבְרָם בְּאֶרֶץ כְּנָעַן", לְפִי דַּרְכֵּנוּ לְמַדְנוּ, שֶׁאֵין יְשִׁיבַת חוּצָה לָאָרֶץ עוֹלָה מִן הַמִּנְיָן.

ה. מִי שֶׁהָיָה בַּעְלָהּ זָקֵן אוֹ חוֹלֶה, אוֹ שֶׁהָיָה בַּעְלָהּ חָבוּשׁ בְּבֵית הָאֲסוּרִים, אוֹ שֶׁהָלַךְ בַּעְלָהּ לְמְדִינַת הַיָּם, אוֹ שֶׁחָלְתָה הִיא אוֹ שְׁנֵיהֶם חֲבוּשִׁים בְּבֵית הָאֲסוּרִים - אֵין עוֹלִין לוֹ מִן הַמִּנְיָן, גֵּרְשָׁהּ - תֵּלֵךְ וְתִנָּשֵׂא לְאַחֵר, שֶׁמָּא לֹא זָכְתָה לִבָּנוֹת מִמֶּנּוּ, וְעַד כַּמָּה מֻתֶּרֶת לְהִנָּשֵׂא? עַד שְׁלֹשָׁה. יֶתֶר עַל כֵּן, לֹא תִנָּשֵׂא אֶלָּא לְמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אִשָּׁה וּבָנִים. נָשֵׂאת לְמִי שֶׁאֵין לוֹ אִשָּׁה וּבָנִים - תֵּצֵא שֶׁלֹּא בִכְתֻבָּה, מִפְּנֵי שֶׁנִּשּׂוּאֶיהָ נִשּׂוּאֵי טָעוּת. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: כָּל הַשּׁוֹפֵךְ דָּמִים - הֲרֵי זֶה מְבַטֵּל אֶת הַדְּמוּת, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית ט, ו): "שׁוֹפֵךְ דָּם הָאָדָם בָּאָדָם - דָּמוֹ יִשָּׁפֵךְ". רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמֵר: כָּל שֶׁאֵינוֹ עוֹסֵק בְּפִרְיָה וּרְבִיָּה - הֲרֵי זֶה שׁוֹפֵךְ דָּמִים וּמְמַעֵט אֶת הַדְּמוּת, שֶׁנֶּאֱמַר: "כִּי בְצֶלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם וְאַתֶּם פְּרוּ וּרְבוּ". בֶּן עַזַּאי אוֹמֵר: כָּל מִי שֶׁאֵינוֹ עוֹסֵק בְּפִרְיָה וּרְבִיָּה - הֲרֵי זֶה שׁוֹפֵךְ דָּמִים, וּמְבַטֵּל אֶת הַדְּמוּת, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית ט, ו): "כִּי בְצֶלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם" וּכְתִיב (שָׁם ט, ז): "וְאַתֶּם פְּרוּ וּרְבוּ" וְגוֹ'. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה: נָאִין דְּבָרִים כְּשֵׁהֵן יוֹצְאִין מִפִּי עוֹשֵׂיהֶן, יֵשׁ נָאֶה דוֹרֵשׁ וְאֵין נָאֶה מְקַיֵּם, נָאֶה מְקַיֵּם וְאֵין נָאֶה דוֹרֵשׁ, בֶּן עַזַּאי נָאֶה דוֹרֵשׁ וְאֵין נָאֶה מְקַיֵּם! אָמַר לוֹ: מַה אֶעֱשֶׂה? חִשְׁקָה נַפְשִׁי בַּתּוֹרָה! וְיִתְקַיְּים הָעוֹלָם בַּאֲחֵרִים.

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת יְבָמוֹת פֶּרֶק תְּשִׁיעִי

א. בַּת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּשֵּׂאת לַכֹּהֵן, וְהִכְנִיסָה לוֹ עַבְדֵי מְלוֹג וְעַבְדֵי צאן בַּרְזֶל. עַבְדֵי מְלוֹג – אוֹכְלִין מִשֶּׁלָּהּ, וְעַבְדֵי צאן בַּרְזֶל – אוֹכְלִין מִשֶּׁלּוֹ. אֵלּוּ הֵן עַבְדֵי מְלוֹג: אִם פָּחֲתוּ אוֹ הוֹתִירוּ – הֲרֵי הֵן שֶׁלָּהּ. וְאֵלּוּ הֵן עַבְדֵי צאן בַּרְזֶל: אִם פָּחֲתוּ אוֹ הוֹתִירוּ – הֲרֵי הֵן שֶׁלּוֹ. הִכְנִיסָתָן בְּדָמִים – נוֹטֵלְתָּן בְּדָמִים. יְלָדִים – נוֹטֵלְתָּן נְעָרִים. נְעָרִים – נוֹטֵלְתָּן זְקֵנִים. אֵלּוּ וְאֵלּוּ – פְּרוֹתֵיהֶן לַבַּעַל. אֵלּוּ וְאֵלּוּ – הַבַּעַל חַיָּב בְּמְזוֹנוֹתֵיהֶן, וְזֶה וָזֶה – אֵין יְכוֹלִין לְמְכוֹר. הָאִישׁ אֵין יָכוֹל לְמְכוֹר – מִפְּנֵי שֶׁמְּשַׁעְבְּדִים לְאִשָּׁה, וְאִשָּׁה אֵינָהּ יְכוֹלָה לְמְכוֹר – מִפְּנֵי שֶׁפֵּירוֹתֵיהֶן לַבַּעַל.

ב. מֵת, וְהִנִּיחָהּ כְּמוֹ שֶׁהִיא, עַבְדֵי מְלוֹג – אֵינָן אוֹכְלִין, כְּדֶרֶךְ שֶׁאֵינָהּ אוֹכֶלֶת, עַבְדֵי צאן בַּרְזֶל – אוֹכְלִין, מִפְּנֵי שֶׁהֵן בְּחֶזְקַת הַיּוֹרְשִׁין, עַד שָׁעָה שֶׁיִּנָּתְנוּ לָהּ. הִנִּיחַ לָהּ בָּנִים – אֵלּוּ וְאֵלּוּ אוֹכְלִין. הִנִּיחָהּ מְעֻבֶּרֶת – אֵלּוּ וְאֵלּוּ אֵין אוֹכְלִין. הֵנִיחַ לָהּ בָּנִים וְהִנִּיחָהּ מְעֻבֶּרֶת, עַבְדֵי מְלוֹג – אוֹכְלִין כְּדֶרֶךְ שֶׁהִיא אוֹכֶלֶת, עַבְדֵי צאן בַּרְזֶל – לֹא יֹאכְלוּ מִפְּנֵי חֶלְקוֹ שֶׁל עֻבָּר בָּהֶן; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בֶּן רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר מִשּׁוּם אָבִיו: הַבַּת מַאֲכֶלֶת וְאֵין הַבֵּן מַאֲכִיל. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי אוֹמֵר: כְּלָם לֹא יֹאכְלוּ, שֶׁמָּא יִהְיֶה עֻבָּר זָכָר, וְאֵין לְבָנוֹת בְּמִקּוֹם כֶּלֶם.

ג. בַּת כֹּהֵן שֶׁנִּשֵּׂאת לְיִשְׂרָאֵל וְהִכְנִיסָה לוֹ עַבְדֵי מְלוֹג וְעַבְדֵי צאן בַּרְזֶל, מֵת, וְהִנִּיחָהּ כְּמוֹ שֶׁהִיא, עַבְדֵי מְלוֹג – אֵין אוֹכְלִין, כְּדֶרֶךְ שֶׁאֵינָהּ אוֹכֶלֶת. עַבְדֵי צאן בַּרְזֶל – אוֹכְלִין, מִפְּנֵי שֶׁהֵן בְּחֶזְקַת הַיּוֹרְשִׁין, עַד שָׁעָה שֶׁיִּנָּתְנוּ לָהּ.

ד. חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן שֶׁקִּנּוּ עֲבָדִים – אֵין אוֹכְלִין בַּתְּרוּמָה, אֲבָל אִם קָנוּ לָהֶן בֵּית דִּין, אוֹ שֶׁמִּנּוּ בֵּית דִּין לָהֶן אַפּוֹטְרוֹפִּין, אוֹ שֶׁנָּפְלוּ לָהֶם בִּירוּשָׁה מִמָּקוֹם אַחֵר – הֲרֵי אֵלּוּ אוֹכְלִין בַּתְּרוּמָה.

הַשָּׁלֵם

ה. כֹּהֵן שֶׁקָּנָה עֶבֶד וּלְיִשְׂרָאֵל, אֲפִלּוּ אֶחָד מִמֵּאָה בּוֹ – אֵינוֹ אוֹכֵל בַּתְּרוּמָה. אֵשֶׁת כֹּהֵן שֶׁקָּנְתָה עֲבָדִים, וַעֲבָדֶיהָ שֶׁקָּנוּ עֲבָדִים – הֲרֵי אֵלּוּ אוֹכְלִין בַּתְּרוּמָה. עֶבֶד כֹּהֵן שֶׁבָּרַח, וְאֵשֶׁת כֹּהֵן שֶׁמָּרְדָה – הֲרֵי אֵלּוּ אוֹכְלִין בַּתְּרוּמָה. לֹא יָצָא הָרוֹצֵחַ מִחוּץ לִגְבוּל עִיר מִקְלָטוֹ – בְּחֶזְקַת שֶׁכֹּהֵן גָּדוֹל קַיָּם.

ו. הָעֻבָּר וְהַיָּבָם וְהָאֲרוּסִין וְהַחֵרֵשׁ, וּבֵן תִּשַּׁע שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד – פּוֹסְלִין וְלֹא מַאֲכִילִין. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: בְּזוֹ מִדַּת הַדִּין לוֹקֶה, שֶׁאִם יֵשׁ מַעֲשֶׂה לִפְסֹל – יֵשׁ מַעֲשֶׂה לְהַאֲכִיל, אִם אֵין מַעֲשֶׂה לְהַאֲכִיל – לֹא יְהֵא מַעֲשֶׂה לִפְסֹל. בִּתּוֹ פִּקֵּחַת הַנִּשּׂוֹאָה לְאָחִיו חֵרֵשׁ – צָרָתָהּ פְּטוּרָה מִן הַחֲלִיצָה וּמִן הַיִּבּוּם, מְקַל וָחֹמֶר, אִם נִשּׂוֹאֵי בִּתָּהּ נִשּׂוֹאִין – נִשּׂוֹאֵי צָרָתָהּ נִשּׂוֹאִין, אֵין נִשּׂוֹאֵי בִּתָּהּ נִשּׂוֹאִין – לֹא יְהוּ שֶׁל צָרָתָהּ נִשּׂוֹאִין?

ז. בִּתּוֹ הַחֵרֶשֶׁת הַנִּשּׂוֹאָה לְאָחִיו פִּקֵּחַ – צָרָתָהּ חוֹלֶצֶת וְלֹא מִתְיַבֶּמֶת, חֵרֶשֶׁת שֶׁהִשִּׂיאָהּ אָבִיהָ – הֲרֵי הִיא כְּפִקֵּחַת לְכָל דָּבָר. בַּת יִשְׂרָאֵל פִּקֵּחַת שֶׁנִּשֵּׂאת לְכֹהֵן חֵרֵשׁ – אֵין אוֹכֶלֶת בַּתְּרוּמָה, עִבְּרָה – לֹא תֹאכַל, יָלְדָה – תֹּאכַל. נִתְחַתֵּךְ הָעֻבָּר בְּמֵעֶיהָ – תֹּאכַל. בַּת יִשְׂרָאֵל חֵרֶשֶׁת שֶׁנִּשֵּׂאת לְכֹהֵן פִּקֵּחַ – אֵינָהּ אוֹכֶלֶת בַּתְּרוּמָה. עִבְּרָה – לֹא תֹאכַל. יָלְדָה – תֹּאכַל.

ח. בַּת כֹּהֵן פִּקֵּחַת שֶׁנִּשֵּׂאת לְיִשְׂרָאֵל שׁוֹטֶה – טוֹבֶלֶת מֵחִיק בַּעְלָהּ וְאוֹכֶלֶת בַּתְּרוּמָה לָעֶרֶב. עִבְּרָה – לֹא תֹאכַל. יָלְדָה – לֹא תֹאכַל, כָּל שֶׁיֵּשׁ לָהּ זֶרַע מִכֹּהֵן, בֵּין זְכָרִים בֵּין נְקֵבוֹת, אֲפִלּוּ זֶרַע מְזֻרָע – הֲרֵי זוֹ אוֹכֶלֶת בַּתְּרוּמָה.

ט. הָיְתָה בִּתָּהּ מִיִּשְׂרָאֵל נְשׂוּאָה לַכֹּהֵן – אֵינָהּ אוֹכֶלֶת בַּתְּרוּמָה, עַד שֶׁיֵּהָא לָהּ זֶרַע מִכֹּהֵן תְּחִלָּה. כֹּהֶנֶת שֶׁמֵּת עִבְּרָהּ בְּתוֹךְ מֵעֶיהָ – הֲרֵי זוֹ אוֹכֶלֶת בַּתְּרוּמָה. הָאִשָּׁה שֶׁמַּקְשָׁה לֵילֵד – מְחַתְּכִין אֶת הָעֻבָּר בְּמֵעֶיהָ, וַאֲפִלּוּ בַּשַּׁבָּת, וּמוֹצִיאִין אוֹתוֹ אֵבָרִים אֵבָרִים, מִפְּנֵי שֶׁחַיֶּיהָ קוֹדְמִין לוֹ. יָצָא

תּוֹסֶפְתָּא

רֹאשׁוֹ, אֶפְלוּ בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי - אֵין נוֹגְעִין בּוֹ, שֶׁאֵין דּוֹחִין נֶפֶשׁ מִפְּנֵי נֶפֶשׁ.

מַסֶּכֶת יְבָמוֹת פֶּרֶק עֲשִׂירִי

א. בַּת יִשְׂרָאֵל פְּקוּחַת, שֶׁנִּתְאָרְסָה לְכֹהֵן פְּקוּחַ, וְלֹא הִסְפִּיק לְכָנְסָהּ עַד שֶׁנִּתְחָרֵשׁ - אֵינָהּ אוֹכֶלֶת בַּתְּרוּמָה. מֵת וְהִנִּיחָהּ לִפְנֵי יָבָם, אֲפִלּוּ חֵרֵשׁ - אוֹכֶלֶת. בַּת יִשְׂרָאֵל פְּקוּחַת שֶׁנִּתְאָרְסָה לְכֹהֵן פְּקוּחַ, וְלֹא הִסְפִּיק לְכָנְסָהּ עַד שֶׁנִּתְחָרְשָׁה - אֵינָהּ אוֹכֶלֶת בַּתְּרוּמָה. מֵת וְהִנִּיחָהּ לִפְנֵי יָבָם, אֲפִלּוּ חֵרֵשׁ - אוֹכֶלֶת. יָפָה כֹּחַ הַיָּבָם לְהַאֲכִיל מִכֹּחַ הַבַּעַל. בַּת יִשְׂרָאֵל פְּקוּחַת שֶׁנִּתְאָרְסָה לְכֹהֵן פְּקוּחַ, וְלֹא הִסְפִּיק לְכָנְסָהּ עַד שֶׁנִּתְחָרְשָׁה - אֵינָהּ אוֹכֶלֶת בַּתְּרוּמָה. מֵת וְהִנִּיחָהּ לִפְנֵי יָבָם, אֲפִלּוּ חֵרֵשׁ - אוֹכֶלֶת. יָפָה כֹּחַ הַיָּבָם לְהַאֲכִיל מִכֹּחַ הַבַּעַל, בַּת יִשְׂרָאֵל פְּקוּחַת שֶׁנִּשֵּׂאת לְכֹהֵן חֵרֵשׁ - אֵין אוֹכֶלֶת. מֵת וְהִנִּיחָהּ לִפְנֵי יָבָם פְּקוּחַ - אוֹכֶלֶת. חֵרֵשׁ - אֵינָהּ אוֹכֶלֶת בַּתְּרוּמָה עַד שֶׁתִּכָּנֵס לַחֻפָּה לְשֵׁם נְשׂוּאִין, וְתִבָּעֵל לְשֵׁם אֵשׁוּת. בַּת יִשְׂרָאֵל חֵרֵשׁ שֶׁנִּשֵּׂאת לְכֹהֵן פְּקוּחַ - אֵין אוֹכֶלֶת בַּתְּרוּמָה. מֵת וְהִנִּיחָהּ לִפְנֵי פְּקוּחַ - אֵין אוֹכֶלֶת. בַּת יִשְׂרָאֵל פְּקוּחַת שֶׁנִּתְאָרְסָה לְכֹהֵן פְּקוּחַ וְנִכְנְסָה לַחֻפָּה לְשֵׁם נְשׂוּאִין, וְלֹא הִסְפִּיק לְבוֹעֲלָהּ עַד שֶׁנַּעֲשָׂה פְּצוּעַ דַּכָּא וּכְרוּת שְׁפָכָה - הֲרֵי זוֹ אוֹכֶלֶת בַּתְּרוּמָה, הוֹאִיל וּבְאת לְכָלַל הֶתֵּר אֲפִלּוּ שָׁעָה אַחַת. עוֹדָהּ אֲרוּסָה וְנַעֲשָׂה פְּצוּעַ דַּכָּא וּכְרוּת שְׁפָכָה - הֲרֵי זוֹ אֵינָהּ אוֹכֶלֶת. אַלְמָנָה לְכֹהֵן גָּדוֹל, גְּרוּשָׁה וַחֲלוּצָה לְכֹהֵן הֶדְיוֹט שֶׁנִּכְנְסָה לַחֻפָּה לְשֵׁם נְשׂוּאִין, וְלֹא הִסְפִּיק לְבוֹעֲלָהּ עַד שֶׁמֵּת - הֲרֵי זוֹ כִּשְׁרָה לַכְּהֻנָּה וּכְשֶׁרָה לֶאֱכֹל בִּתְרוּמָה. בָּא עָלֶיהָ - פְּסָלָהּ מִן הַכְּהוּנָה, וּפְסָלָהּ מִלֶּאֱכֹל בִּתְרוּמָה.

ב. טְמְטוּם - אֵין אוֹכֵל בַּתְּרוּמָה, אִשְׁתּוֹ וַעֲבָדָיו - אוֹכְלִין, מָשׁוּךְ וּמִי שֶׁנּוֹלַד כְּשֶׁהוּא מָהוּל - הֲרֵי אֵלּוּ אוֹכְלִין בַּתְּרוּמָה. אַנְדְּרוֹגִינוּס - אוֹכֵל בַּתְּרוּמָה, אֲבָל לֹא בְּקָדָשִׁים. טוּמְטוּם - אֵינוֹ אוֹכֵל לֹא בַּתְּרוּמָה וְלֹא בְּקָדָשִׁים. מִי שֶׁחֶצְיוֹ עֶבֶד וְחֶצְיוֹ בֶּן חוֹרִין - אֵינוֹ אוֹכֵל לֹא בַּתְּרוּמָה, וְלֹא בְּקָדָשִׁים. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: שָׁמַעְתִּי בְּאַנְדְּרוֹגִינוּס שֶׁחִיְּבִין עַל מִשְׁכָּבוֹ סְקִילָה כִּזְכָר. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁבָּא עָלָיו דֶּרֶךְ הַזְּכָרוּת, לֹא בָּא עָלָיו דֶּרֶךְ הַזְּכָרוּת - פָּטוּר.

ג. אֵיזֶה הוּא פְּצוּעַ דַּכָּא? כָּל שֶׁנִּפְצְעוּ הַבֵּצִים שֶׁלּוֹ, שֶׁנִּמּוֹקוּ, שֶׁנִּקְבוּ, וְשֶׁחָסְרוּ. אָמַר רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בֶּן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה: שָׁמַעְתִּי בְּכֶרֶם בְּיַבְנֶה, מִי שֶׁאֵין לוֹ אֶלָּא בֵּיצָה אַחַת - זֶהוּ סְרִיס חַמָּה, וְכָשֵׁר. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: מַעֲשֶׂה בְּאֶחָד בִּכְפַר מֶנְדוֹן, שֶׁעָלָה לְרֹאשׁ הַזַּיִת, וְנָפַל, וְנִפְצְעוּ אַחַת מִבֵּיצָיו, וּבָא וּבָעַל אֶת אִשְׁתּוֹ, וָמֵת, וּבָאוּ וְשָׁאֲלוּ אֶת רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי: אִשְׁתּוֹ, מַה הִיא שֶׁתִּתְיַבֵּם? אָמַר לָהֶן: עַד שֶׁאַתֶּם שׁוֹאֲלִין אוֹתִי 'מַה הִיא שֶׁתִּתְיַבֵּם', שְׁאָלוּנִי: 'מַהוּ שֶׁתֹּאכַל בַּתְּרוּמָה'? שֶׁנִּפְסְלָה מִן הַכְּהוּנָה וּפְסוּלָה מִלֶּאֱכֹל בַּתְּרוּמָה.

ד. אֵיזֶהוּ כְּרוּת שְׁפָכָה? כָּל שֶׁנִּכְרַת הַגִּיד, מִן הָעֲטָרָה וְלִפְנִים. אִם נִשְׁתַּיֵּר מִן עֲטָרָה לִפְנִים, אֲפִלּוּ כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה סָמוּךְ לְרֹאשׁ וּמַקִּיף אֶת כֻּלָּהּ - כָּשֵׁר. נִקַּב מִלְמַטָּה - פָּסוּל, מִפְּנֵי שֶׁהוּא שׁוֹפֵךְ. נִסְתַּם - כָּשֵׁר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מוֹלִיד, וְזֶהוּ פָּסוּל שֶׁחוֹזֵר לְהֶכְשֵׁרוּ. מְעוּךְ וְכָתוּת, נָתוּק וְכָרוּת - כֻּלָּם בַּבֵּיצִים; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי אֶלְיֶעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: כֻּלָּם בַּגִּיד. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: מְעוּךְ וְכָתוּת - בַּבֵּיצִים, נָתוּק וְכָרוּת - בַּגִּיד.

ה. אֵיזֶה הוּא סְרִיס חַמָּה? כָּל שֶׁשָּׁהָה עֶשְׂרִים שָׁנָה וְלֹא הֵבִיא שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת, אַף עַל פִּי שֶׁהֵבִיא לְאַחַר מִכָּאן - הֲרֵי הוּא כְּסָרִיס לְכָל דְּבָרָיו. וְאֵלּוּ הֵן סִימָנָיו: כָּל שֶׁאֵין לוֹ זָקָן, וּשְׂעָרוֹ לָקוּי, וּבְשָׂרוֹ מַחֲלִיק. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר מְשׁוּם רַבִּי יְהוּדָה בֶּן יָאִיר: כָּל שֶׁאֵין מֵימָיו מַעֲלִין רְתִיחוֹת, וְיֵשׁ אוֹמְרִים כָּל שֶׁמַּטִּיל מַיִם וְאֵינוֹ עוֹשֶׂה כִּפָּה, וְיֵשׁ אוֹמְרִים: כָּל שֶׁשִּׁכְבַת זֶרַע דּוֹחָה. וְיֵשׁ אוֹמְרִים: כָּל שֶׁאֵין מֵי רַגְלָיו מַחְמִיצִים. אֲחֵרִים אוֹמְרִים: כָּל שֶׁרוֹחֵץ בִּימוֹת הַגְּשָׁמִים וְאֵין בְּשָׂרוֹ מַעֲלֶה הֶבֶל. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: כָּל שֶׁקּוֹלוֹ לָקוּי, וְאֵין נִכָּר בֵּין אִשָּׁה לְאִישׁ.

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

ו. וְאֵיזוֹ הִיא אֵילוֹנִית? כָּל שֶׁהִיא בַּת עֶשְׂרִים שָׁנָה וְלֹא הֵבִיאָה שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת, וַאֲפִילּוּ הֵבִיאָה לְאַחַר מִכָּאן – הֲרֵי הִיא כְּאֵילוֹנִית לְכָל דְּבָרֶיהָ. אֵלּוּ הֵן סִימָנֶיהָ: כָּל שֶׁאֵין לָהּ דַּדִּים, וּמִתְקַשָּׁה בְּשִׁעַת תַּשְׁמִישׁ. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: כָּל שֶׁאֵין לָהּ שִׁפּוּלֵי מֵעַיִם כַּנָּשִׁים. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: כָּל שֶׁקּוֹלָהּ עָבֶה, וְאֵין נִכָּרֶת בֵּין אִשָּׁה לְאִישׁ.

מַסֶּכֶת יְבָמוֹת פֶּרֶק אַחַד עָשָׂר

יא. טוּמְטוּם שֶׁקִּדֵּשׁ – קִדּוּשָׁיו קִדּוּשִׁין. נִתְקַדֵּשׁ – קִדּוּשָׁיו קִדּוּשִׁין. חוֹלֵץ וְחוֹלְצִין לְאִשְׁתּוֹ. אִם יֵשׁ שָׁם אַחִים – אֵין חוֹלֵץ וְאֵין מְיַבֵּם, אֲבָל מְיַבְּמִין אֶת אִשְׁתּוֹ. רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לֹא חוֹלֵץ וְחוֹלְצִין לְאִשְׁתּוֹ, מְיַבֵּם וְלֹא מְיַבְּמִין אֶת אִשְׁתּוֹ, שֶׁמָּא יִקְרַע וְיִמְצָא סְרִיס חַמָּה.

ב. סְרִיס חַמָּה, וְאַנְדְּרוֹגִינוֹס, וְאָח מֵאֵם, וְגֵר, וְעֶבֶד מְשֻׁחְרָר – לֹא חוֹלְצִין וְלֹא מְיַבְּמִין. כֵּיצַד? מֵתוּ וְהִנִּיחוּ נָשִׁים, וְלָהֶם אַחִים, בָּאוּ אַחִים וְעָשׂוּ מַאֲמָר, נָתְנוּ גֵּט וְחָלְצוּ – לֹא עָשׂוּ כְּלוּם. בָּעֲלוּ – פָּסְלוּ מִן הַכְּהוּנָּה, וְחַיָּבִין בְּקָרְבָּן. מֵתוּ אַחִים וְהִנִּיחוּ נָשִׁים, וְלָהֶם אַחִים, בָּאוּ הֵם וְעָשׂוּ מַאֲמָר, נָתְנוּ גֵּט אוֹ חָלְצוּ – לֹא עָשׂוּ כְּלוּם, וְאִם בָּעֲלוּ – פָּסְלוּ מִן הַכְּהוּנָּה וְחַיָּבִין בַּקָּרְבָּן.

ג. פְּצוּעַ דַּכָּא, וּכְרוּת שָׁפְכָה, וּסְרִיס אָדָם, וְזָקֵן – אוֹ חוֹלְצִין אוֹ מְיַבְּמִין. כֵּיצַד? מֵתוּ וְהִנִּיחוּ נָשִׁים, וְלָהֶם אַחִים, בָּאוּ אַחִים וְעָשׂוּ מַאֲמָר, נָתְנוּ גֵּט אוֹ חָלְצוּ – מַה שֶּׁעָשׂוּ – עָשׂוּי. אִם בָּעֲלוּ – קָנוּ וּפָטְרוּ אֶת הַצָּרוֹת. מֵתוּ אַחִים וְהִנִּיחוּ נָשִׁים, וְלָהֶם אַחִים, בָּאוּ הֵם וְעָשׂוּ מַאֲמָר, נָתְנוּ גֵּט אוֹ חָלְצוּ – מַה שֶּׁעָשׂוּ עָשׂוּי, אִם בָּעֲלוּ – קָנוּ וּפָטְרוּ אֶת הַצָּרוֹת, וַאֲסוּרִים לְקַיֵּם, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים כג, ב): "לֹא יָבֹא פְּצוּעַ דַּכָּא" וְגוֹ'.

ד. וְזֶה וָזֶה אֵינוֹ זַכַּאי בִּירוּשָׁתָהּ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: הָרִאשׁוֹן זַכַּאי בִּירוּשָׁתָהּ.

הַשָּׁלֵם

ה. הָאִשָּׁה שֶׁהָלְכָה לְמְדִינַת הַיָּם, וּבָאוּ וְאָמְרוּ לָהּ: 'מֵת בַּעֲלַיִךְ', וְהוֹרוּהָ בֵּית דִּין לְהִנָּשֵׂא, הָלְכָה וְנִשֵּׂאת אַלְמָנָה לְכֹהֵן גָּדוֹל, גְּרוּשָׁה וַחֲלוּצָה לְכֹהֵן הֶדְיוֹט – חַיֶּבֶת קָרְבָּן עַל כָּל בִּיאָה וּבִיאָה; דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: קָרְבָּן אֶחָד עַל הַכֹּל, מוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, שֶׁאִם נִשֵּׂאת לַחֲמִשָּׁה בְּנֵי אָדָם, שֶׁחַיֶּבֶת קָרְבָּן עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אִם עָשׂוּ בֵּית דִּין הוֹרָתָן כְּזָדוֹן, אִישׁ בְּאִשָּׁה, נִשֵּׂאת עַל פִּי עֵדִים כְּשֹׁגֶגֶת אִישׁ בְּאִשָּׁה.

ו. הָאִשָּׁה שֶׁהָלְכָה הִיא וּבַעֲלָהּ לְמְדִינַת הַיָּם, בָּאתָה וְאָמְרָה: 'מֵת בַּעֲלִי', נִשֵּׂאת עַל פִּי עַצְמָהּ, הָלְכָה לָהּ לְמְדִינַת הַיָּם, בָּאָה וְאָמְרָה: 'מֵת בַּעֲלִי', נִשֵּׂאת עַל פִּי עַצְמָהּ, וַהֲרֵי כֻלָּן מְמַשְׁכִּין וּבָאִין – תֵּצֵא מִכֻּלָּן וּמְתֻּרֶת לָרִאשׁוֹן. בִּיאָתָהּ וַחֲלִיצָתָהּ מֵאַחַיִן שֶׁל הָרִאשׁוֹן – פּוֹטֶרֶת צָרוֹתֶיהָ. מִן הַשֵּׁנִי וּמִן הַשְּׁלִישִׁי – אֵין פּוֹטֶרֶת צָרוֹתֶיהָ, אִם בָּא עָלֶיהָ שֵׁנִי לְשֵׁם אֵישׁוּת לְאַחַר מִיתַת הָרִאשׁוֹן – בִּיאָתָהּ אוֹ חֲלִיצָתָהּ מֵאֲחִיו שֶׁל שֵׁנִי – פּוֹטֶרֶת צָרוֹתֶיהָ. מִן הַשְּׁלִישִׁי מִן הָרְבִיעִי – אֵין פּוֹטֶרֶת צָרוֹתֶיהָ.

ז. הָאִשָּׁה שֶׁהָלְכָה בַּעֲלָהּ וּבְנָהּ לְמְדִינַת הַיָּם, בָּאוּ וְאָמְרוּ לָהּ: מֵת בְּנֵךְ וְאַחַר כָּךְ מֵת בַּעֲלִיךְ, וְנִתְיַבְּמָה, וְאַחַר כָּךְ אָמְרוּ לָהּ: חְלוּף הַדְּבָרִים, לֹא שֶׁהָיְתָה רְאוּיָה לְהִתְיַבֵּם אֶלָּא לְהִנָּשֵׂא. כָּל וְלָדוֹת שֶׁיָּלְדָה – הֲרֵי אֵלּוּ מַמְזֵרִים. אָמְרוּ לָהּ: 'מֵת בַּעֲלֵךְ וְאַחַר כָּךְ מֵת בְּנֵךְ', וְנִשֵּׂאת, וְאַחַר כָּךְ אָמְרוּ לָהּ: 'חְלוּף הַדְּבָרִים, לֹא שֶׁהָיְתָה רְאוּיָה לְהִנָּשֵׂא אֶלָּא לְהִתְיַבֵּם', כָּל וְלָדוֹת שֶׁיָּלְדָה בְּחַיֵּי יְבָמָהּ – הֲרֵי אֵלּוּ מַמְזֵרִים; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר שֶׁאָמַר מִשּׁוּם רַבִּי עֲקִיבָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין מַמְזֵר בִּיבָמָה. אָמְרוּ לָהּ: 'מֵת בַּעֲלֵךְ', וְנִשֵּׂאת, וְאַחַר כָּךְ אָמְרוּ לָהּ: 'קַיָּם הָיָה וָמֵת' – הֲרֵי זוֹ יוֹצֵאת בְּגֵט. כָּל וְלָדוֹת שֶׁיָּלְדָה בְּחַיֵּי בַּעֲלָהּ – הֲרֵי אֵלּוּ מַמְזֵרִים, לְאַחַר מִיתַת בַּעֲלָהּ – כְּשֵׁרִים. אָמְרוּ לָהּ: 'מֵת בַּעֲלֵךְ', וְנִתְקַדְּשָׁה, וְאַחַר כָּךְ אָמְרוּ לָהּ: 'קַיָּם הָיָה וָמֵת'; הֲרֵי זוֹ יוֹצְאָה בְּגֵט

תּוֹסֶפְתָּא

הַשָּׁלֵם

וַחֲלִיצָה, וְכָל וְלָדוֹת שֶׁיָּלְדָה בְּחַיֵּי בַּעְלָהּ - מְמְזָרִים, לְאַחַר מִיתַת בַּעְלָהּ - כְּשֵׁרִים. אָמְרוּ לָהּ: ׳מֵת יְבָמִיךְ׳, וְנִשֵּׂאת, וְאַחַר כָּךְ אָמְרוּ לָהּ: ׳קַיָּם הָיָה וָמֵת׳, לֹא שָׁהְיְתָה רְאוּיָה לְהִנָּשֵׂא אֶלָּא לְהִתְיַבֵּם - הֲרֵי זוֹ יוֹצְאָה בְּגֵט, וְכָל וְלָדוֹת שֶׁיָּלְדָה בְּחַיֵּי יְבָמָהּ - מְמְזָרִים; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר שֶׁאָמַר מִשּׁוּם רַבִּי עֲקִיבָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין מַמְזֵרִים מִיבָּמָה.

ח. מִי שֶׁהָלְכָה אִשְׁתּוֹ לִמְדִינַת הַיָּם, בָּאוּ וְאָמְרוּ לוֹ: ׳מֵתָה אִשְׁתְּךָ׳, וְנָשָׂא אֶת אֲחוֹתָהּ, וְאַחַר כָּךְ אָמְרוּ לוֹ: ׳קַיֶּמֶת הָיְתָה וָמֵתָה׳ - הֲרֵי זֶה יְקַיֵּם, וְהַוָּלָד הָרִאשׁוֹן מַמְזֵר וְהָאַחֲרוֹן אֵינוֹ מַמְזֵר. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: כָּל שֶׁפּוֹסֵל עַל יְדֵי אֲחֵרִים - פּוֹסֵל עַל יְדֵי עַצְמוֹ, וְכָל שֶׁאֵין פּוֹסֵל עַל יְדֵי אֲחֵרִים - אֵין פּוֹסֵל עַל יְדֵי עַצְמוֹ. אָמְרוּ לוֹ: ׳מֵתָה אִשְׁתְּךָ׳, וְנָשָׂא אֶת אֲחוֹתָהּ, וְהָלְכָה לִמְדִינַת הַיָּם, וְאָמְרוּ לוֹ: ׳מֵתָה אִשְׁתְּךָ׳, וְנָשָׂא אֶת אֲחוֹתָהּ, וְהָלְכָה לָהּ לִמְדִינַת הַיָּם, וְאָמְרוּ לוֹ: ׳מֵתָה אִשְׁתְּךָ׳, וְנָשָׂא אֶת אֲחוֹתָהּ, וְהָלְכָה לָהּ לִמְדִינַת הַיָּם, וַהֲרֵי כֻּלָּן מְמַשְׁמְשׁוֹת וּבָאוֹת, הָרִאשׁוֹנָה אִשְׁתּוֹ, וּפוֹטֶרֶת צָרָתָהּ, וְהַשְּׁאָר כֻּלָּן אֵינָן נָשִׁיו. וְאִם בָּא עַל הַשְּׁנִיָּה לְשֵׁם אִישׁוּת, לְאַחַר מִיתַת הָרִאשׁוֹנָה - שְׁנִיָּה אִשְׁתּוֹ, פּוֹטֶרֶת צָרוֹתֶיהָ, וְהַשְּׁאָר כֻּלָּן אֵין נָשָׁיו. אָמְרוּ לוֹ: ׳בִּתְּךָ מֵתָה תְּחִלָּה, וְאַחַר כָּךְ מֵת אָחִיךָ׳, עָמַד וְיִבֵּם אֶת צָרָתָהּ, וְאַחַר כָּךְ אָמְרוּ לוֹ: ׳חִלּוּף הָיוּ הַדְּבָרִים, לֹא שֶׁהָיְתָה רְאוּיָה לְהִתְיַבֵּם׳. כָּל וְלָדוֹת שֶׁיָּלְדָה - הֲרֵי אֵלּוּ מַמְזֵרִים. אָמְרוּ לוֹ: ׳אָחִיךָ מֵת תְּחִלָּה, וְאַחַר כָּךְ מֵתָה בִּתְּךָ׳, הָלְכָה צָרָתָהּ, וְנִשֵּׂאת לְאַחֵר, וְאַחַר כָּךְ אָמְרוּ לוֹ: ׳חִלּוּף הָיוּ הַדְּבָרִים, לֹא שֶׁהָיְתָה רְאוּיָה לְהִתְיַבֵּם׳. כָּל וְלָדוֹת שֶׁיָּלְדָה בְּחַיֵּי יְבָמָהּ - הֲרֵי אֵלּוּ מַמְזֵרִים; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר שֶׁאָמַר מִשּׁוּם רַבִּי עֲקִיבָה, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין מַמְזֵרִים בִּיבָמָה.

ט. חֵרֵשׁ שֶׁנִּחְלַשׁ, וְחֵרֶשֶׁת שֶׁחָלְצָה, וְהַחוֹלֶצֶת מִן הַשּׁוֹטֶה, וְכֵן שׁוֹטֶה שֶׁחָלְצָה, וְחוֹלֶצֶת מִן הַקָּטָן - תֵּצֵא הִיא וּשְׁלֹשָׁה עָשָׂר דְּבָרִים בָּהּ; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר שֶׁאָמַר מִשּׁוּם רַבִּי עֲקִיבָא, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים אֵין מַמְזֵרִים בִּיבָמָה.

י. בֶּן תֵּשַׁע שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד שֶׁבָּא עַל יְבִמְתּוֹ וָמֵת - חוֹלֶצֶת וְלֹא מִתְיַבֶּמֶת, שֶׁבִּיאַת בֶּן תֵּשַׁע שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד כְּמַאֲמָר בְּגָדוֹל. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אוֹ חוֹלֶצֶת אוֹ מִתְיַבֶּמֶת, שֶׁאִם בִּיאָתוֹ בִּיאָה - תִּתְיַבֵּם, שֶׁהִיא אִשְׁתּוֹ שֶׁל רִאשׁוֹן. אֵין בִּיאָתוֹ בִּיאָה - תִּתְיַבֵּם, שֶׁהִיא אִשְׁתּוֹ שֶׁל שֵׁנִי.

יא. בֶּן תֵּשַׁע שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד, שֶׁבָּא עַל יְבִמְתּוֹ - פּוֹסֵל עַל יְדֵי אַחִין בְּדָבָר אֶחָד, וְהָאַחִין פּוֹסְלִין עַל יְדֵי בְּאַרְבָּעָה דְּבָרִים. הוּא פּוֹסֵל עַל יְדֵי אַחִין בְּבִיאָה, וְהָאַחִין פּוֹסְלִין עַל יְדֵי: בְּבִיאָה, בְּגֵט, בְּמַאֲמָר וּבַחֲלִיצָה. וּכְשֵׁם שֶׁהוּא אֵין פּוֹסֵל עַל יְדֵי אַחִין - בְּמַאֲמָר, בְּגֵט, וּבַחֲלִיצָה, כָּךְ הָאַחִין לֹא יִפְסְלוּ זֶה עַל יְדֵי זֶה - בְּבִיאָה, וּבְגֵט, וּבְמַאֲמָר, וּבַחֲלִיצָה. כֵּיצַד? שְׁנֵי אַחִים בְּנֵי תֵּשַׁע שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד, בָּא זֶה וְעָשָׂה מַאֲמָר, וּבָא זֶה וְעָשָׂה מַאֲמָר, בָּא זֶה וְנָתַן גֵּט, בָּא זֶה וְנָתַן גֵּט, בָּא זֶה וְחָלַץ, בָּא זֶה וְחָלַץ - לֹא עָשָׂה כְּלוּם. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: חוֹלְצָת מִן הַקָּטָן, נִפְסְלָה מִזֶּה וּמִזֶּה, בָּא זֶה וּבָעַל, בָּא זֶה וּבָעַל - נִפְסְלָה מִשְּׁנֵיהֶם. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הָרִאשׁוֹן יְקַיֵּם וְהַשֵּׁנִי יוֹצִיא. אִם בִּיאַת הָרִאשׁוֹן בִּיאָה - אֵין בִּיאַת הַשֵּׁנִי בִּיאָה, שֶׁאֵין בִּיאָה אַחַר בִּיאָה, וְאִם בִּיאַת הָרִאשׁוֹן בִּיאָה - אֵין בִּיאַת הַשֵּׁנִי בִּיאָה.

יב. בֶּן תֵּשַׁע שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד שֶׁבָּא עַל יְבִמְתּוֹ, וְחָזַר וּבָא עַל צָרָתָהּ - פּוֹסֵל עַל יְדֵי עַצְמוֹ. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: לֹא פָּסַל, שֶׁאִם בִּיאָתוֹ עַל הָרִאשׁוֹנָה בִּיאָה - אֵין בִּיאָתוֹ עַל הַשְּׁנִיָּה בִּיאָה, שֶׁאֵין בִּיאָה אַחַר בִּיאָה. אֵין בִּיאָתוֹ עַל הָרִאשׁוֹנָה בִּיאָה - אֵין בִּיאָתוֹ עַל הַשְּׁנִיָּה בִּיאָה. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּבִיאַת בֶּן תֵּשַׁע שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד, אֲבָל חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן שֶׁבָּעֲלוּ - קָנוּ וּפְטָרוּ אֶת הַצָּרוֹת.

תּוֹסֶפְתָּא

יג. שׁוֹטָה וְקָטָן שֶׁנִּשְׁאוּ נָשִׁים וָמֵתוּ, נְשֵׁיהֶם פְּטוּרוֹת מִן הַחֲלִיצָה. זֶה הַכְּלָל, כָּל בִּיאָה שֶׁצְּרִיכָה דַּעַת – אֵינָהּ בִּיאָה, שֶׁאֵין צְרִיכָה דַּעַת – הֲרֵי זוֹ בִּיאָה.

מַסֶּכֶת יְבָמוֹת פֶּרֶק שְׁנַיִם עָשָׂר

א. רַבִּי יְהוּדָה אוֹסֵר בַּאֲנוּסַת אָבִיו וּמְפֻתַּת אָבִיו, שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא יח, ז): "עֶרְוַת אִשֶּׁת אָבִיךָ לֹא תְגַלֶּה" וְגוֹ'. וּלְהַלָּן הוּא אוֹמֵר (דְּבָרִים כג, א): "לֹא יִקַּח אִישׁ אֶת אֵשֶׁת אָבִיו וְלֹא יְגַלֶּה כְּנַף אָבִיו", וְאוֹמֵר (שָׁם כב, יט): "וְלוֹ תִהְיֶה לְאִשָּׁה" וְגוֹ'. הַגִּיּוֹרֶת שֶׁנִּתְגַּיְּרוּ בָּנֶיהָ עִמָּהּ – לֹא חוֹלְצִין וְלֹא מְיַבְּמִין, הָיְתָה הוֹרָתָן שֶׁלֹּא בְקִדֻּשָּׁה וְלִדָתָן שֶׁלֹּא בְקִדֻּשָּׁה, וְלֹא חוֹלְצִין וְלֹא מְיַבְּמִין, וְאֵין חַיָּבִין מִשּׁוּם אֶשֶׁת אָח. הָיְתָה הוֹרָתָן שֶׁלֹּא בְקִדֻּשָּׁה וְלִדָתָן בְּקִדֻּשָּׁה – אוֹ חוֹלְצִין אוֹ מְיַבְּמִין, אֲבָל חַיָּבִין מִשּׁוּם אֶשֶׁת אָח. הָיְתָה הוֹרָתָן וְלִדָתָן בְּקִדֻּשָּׁה – הֲרֵי הֵם כְּיִשְׂרָאֵל לְכָל דָּבָר.

ב. חָמֵשׁ נָשִׁים שֶׁנִּתְעָרְבוּ וְלָדוֹתֵיהֶן וְהִגְדִּילוּ הַתַּעֲרוֹבוֹת, וְנָשְׂאוּ נָשִׁים וָמֵתוּ. מִקְצָתָן אַחִין וּמִקְצָתָן אֵין אַחִין – הָאַחִין חוֹלְצִין. שֶׁאֵין אַחִין – מְיַבְּמִין. מִקְצָתָן כֹּהֲנִים וּמִקְצָתָן אֵין כֹּהֲנִים. הַכֹּהֲנִים – חוֹלְצִין. וְשֶׁאֵינָם כֹּהֲנִים – מְיַבְּמִין. מִקְצָתָן אַחִין וּמִקְצָתָן כֹּהֲנִים – חוֹלְצִין וְלֹא מְיַבְּמִין. סָפֵק שֶׁהִיא אִמּוֹ סָפֵק שֶׁהִיא בִּתּוֹ, סָפֵק שֶׁהִיא אֲחוֹתוֹ – חוֹלְצִין וְלֹא מְיַבְּמִין. זֶה הַכְּלָל, כָּל הַסְּפֵקוֹת בִּיבָמָה – חוֹלְצִין וְלֹא מְיַבְּמִין.

ג. כֵּיצַד חוֹלֵץ אָדָם לְאִמּוֹ מִסָּפֵק? אִמּוֹ וְאִשָּׁה אַחֶרֶת, לָהֶן שְׁנֵי זְכָרִים, וְחָזְרוּ וְיָלְדוּ שְׁנֵי זְכָרִים בַּמַּחֲבֹא, וּבָא בְּנָהּ שֶׁל זוֹ וְנָשָׂא אִמָּהּ שֶׁל זֶה, וָמֵת בְּלֹא בָנִים – זֶה חוֹלֵץ לְשִׁתֵּיהֶן וְזֶה חוֹלֵץ לְשִׁתֵּיהֶן, נִמְצָא כָּל אֶחָד וְאֶחָד חוֹלֵץ לְאִמּוֹ מִסָּפֵק. כֵּיצַד חוֹלֵץ אָדָם לַאֲחוֹתוֹ מִסָּפֵק? אִמּוֹ וְאִשָּׁה אַחֶרֶת שֶׁיָּלְדוּ שְׁתֵּי נְקֵבוֹת, חָזְרוּ וְיָלְדוּ שְׁתֵּי נְקֵבוֹת בַּמַּחֲבֹא, וּבָא אֲחֵיהֶם שֶׁלֹּא מֵאוֹתָהּ הָאֵם וְנִשָּׂאוּ וָמֵתוּ בְּלֹא בָנִים – זֶה חוֹלֵץ לִשְׁתֵּיהֶן, וְזֶה חוֹלֵץ לִשְׁתֵּיהֶן, נִמְצָא, אָדָם זֶה חוֹלֵץ

הַשָּׁלֵם

לַאֲחוֹתוֹ מִסָּפֵק. כֵּיצַד חוֹלֵץ אָדָם לְבִתּוֹ מִסָּפֵק? אִשְׁתּוֹ וְאִשָּׁה אַחֶרֶת שֶׁיָּלְדוּ שְׁתֵּי נְקֵבוֹת בַּמַּחֲבֹא, וּבָא אֲחֵיהֶם וְנָשָׂאוּם, וּמֵתוּ בְּלֹא בָנִים – חוֹלֵץ לִשְׁתֵּיהֶן, נִמְצָא אָדָם זֶה חוֹלֵץ לְבִתּוֹ מִסָּפֵק, וְזֶה חוֹלֵץ לְבִתּוֹ מִסָּפֵק.

ד. כֹּהֶנֶת שֶׁנִּתְעָרְבוּ וְיָלְדָה בְּוַלְד שְׁפֻחָתָהּ – אֵין אוֹכְלִין בַּמּוּרָם מִקָּדְשֵׁי הַקָּדָשִׁים, שֶׁאֵין עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים אוֹכְלִין בַּמּוּרָם מִקָּדְשֵׁי הַקָּדָשִׁים. אֲבָל אוֹכְלִין בַּמּוּרָם מִקָּדָשִׁים קַלִּים, שֶׁעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים אוֹכְלִין מֵהֶם, שְׁנֵיהֶם יוֹצְאִין לַגֶּרֶן וְנוֹטְלִין חֵלֶק אֶחָד, שֶׁאֵין נוֹתְנִין לָעֶבֶד אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה רַבּוֹ עִמּוֹ. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: יָכוֹל לוֹמַר לוֹ: 'אִם בִּרְשׁוּת רַבִּי כֹּהֵן אֲנִי – תֵּן לִי בִּרְשׁוּת רַבִּי! וְאִם לָאו – תֵּן לִי בִּרְשׁוּת עַצְמִי'. הִגְדִּילוּ הַתַּעֲרוֹבוֹת וְשִׁחְרְרוּ זֶה אֶת זֶה – אֵינָן אוֹכְלִין בִּתְרוּמָה מִקָּדָשִׁים קַלִּים, שֶׁאֵין הַזָּרִים אוֹכְלִין מֵהֶן. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מוֹכֵר אֶת הַתְּרוּמָה וְלוֹקֵחַ בְּדָמֶיהָ חֻלִּין; שֶׁכָּל שֶׁאֵינוֹ אוֹכֵל קָדְשֵׁי אֲחֵרִים – אֵינוֹ אוֹכֵל קָדְשֵׁי עַצְמוֹ.

ה. מִי שֶׁלֹּא שָׁהָתָה אַחַר בַּעְלָהּ שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים, וְנִשֵּׂאת וְיָלְדָה, וְאֵין יָדוּעַ אִם בְּחֶזְקַת הָרִאשׁוֹן הוּא – הֲרֵי הוּא בְּנוֹ שֶׁל רִאשׁוֹן. וְאִם בְּחֶזְקַת הַשֵּׁנִי הוּא – הֲרֵי הוּא בְּנוֹ שֶׁל הַשֵּׁנִי. סָפֵק בֶּן תִּשְׁעָה לָרִאשׁוֹן סָפֵק בֶּן שִׁבְעָה לָאַחֲרוֹן, הֵכָּה אֶת זֶה וְחָזַר וְהִכָּה אֶת זֶה, קָלַל אֶת זֶה וְחָזַר וְקִלֵּל אֶת זֶה – הֲרֵי זֶה פָּטוּר. הֵכָּה שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד, קִלֵּל שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד – חַיָּב. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הַמַּכֶּה אֶת אָבִיו וְאֶת אַחֵר כְּאַחַת – פָּטוּר. הַמְקַלֵּל אֶת אָבִיו וְאֶת אַחֵר כְּאַחַת – חַיָּב. הָיוּ לָהּ בָּנִים מִן הָרִאשׁוֹן וּבָנִים מִן הַשֵּׁנִי – הֵן לֹא חוֹלְצִין וְלֹא מְיַבְּמִין, וְכֵן הוּא לָהֶן – לֹא חוֹלֵץ וְלֹא מְיַבֵּם. הָיוּ לוֹ אַחִין מִן הָרִאשׁוֹן, וַאֲחִין מִן הַשֵּׁנִי שֶׁלֹּא מֵאוֹתָהּ הָאֵם – הוּא לָהֶן חוֹלֵץ וּמְיַבֵּם, וְהֵן לוֹ – אֵלּוּ חוֹלְצִין וְאֵלּוּ מְיַבְּמִין.

ו. הָאִשָּׁה שֶׁיָּצָא עָלֶיהָ שֵׁם רָע – וְלָדוֹת כְּשֵׁרִין, מִפְּנֵי שֶׁהֵן בְּחֶזְקַת הַבַּעַל. רַבִּי

תּוֹסֶפְתָּא

יְהוּדָה אוֹמֵר: שְׁנֵיהֶן מִבֵּית אָב אֶחָד – נוֹטְלִין חֵלֶק אֶחָד.

ז. מִצְוַת חֲלִיצָה בִּשְׁלשָׁה, שֶׁיְּהוּ יוֹדְעִין לִקְרוֹת כְּעֵין דַּיָּנִים. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בַּחֲמִשָּׁה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן: מַעֲשֶׂה וְחָלְצָה לִפְנֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בִּיחִידִי בַּלַּיְלָה.

ח. חָלְצָה בְּסַנְדָּל שֶׁנִּפְחַת[1] וּמְקַבֵּל אֶת רֹב הָרֶגֶל, בְּמִנְעָל שֶׁנִּפְרַם[2] וְחוֹפֶה אֶת רֹב הָרֶגֶל, בְּסַנְדָּל שֶׁל שַׁעַם[3], בְּסַנְדָּל שֶׁל סִיב[4], וּבְקַב הַקְּטֵעַ[5], בְּמוּק[6], וּבִסְמִיכַת הָרַגְלַיִם[7], בְּאַנְפִּלְיָא שֶׁל עוֹר. וְהַחוֹלֶצֶת מִן הַגָּדוֹל – בֵּין עוֹמֶד בֵּין יוֹשֵׁב, בֵּין מַטָּה. וְהַחוֹלֶצֶת מִן הַסּוּמָא – חֲלִיצָתָהּ כְּשֵׁרָה. אֲבָל בְּמִנְעָל הַנִּפְרָם, וְאֵינוֹ חוֹפֶה אֶת רֹב הָרֶגֶל, בְּסַנְדָּל שֶׁנִּפְחַת וְאֵינוֹ מְקַבֵּל רֹב הָרֶגֶל, וּבִסְמִיכוּת הָיְדַיִם, וּבְאַנְפִּלְיָא שֶׁל בֶּגֶד[8], וְחוֹלֶצֶת מִן הַקָּטָן – חֲלִיצָתָהּ פְּסוּלָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: אִילּוּ רָאָה רַבִּי אֶלְעָזָר בְּסַנְדָּל שֶׁל עֵץ, עַכְשָׁו הָיָה אוֹמֵר עָלָיו: ׳הֲרֵי הוּא כְּסַנְדָּל לְכָל דָּבָר׳. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: מָצָאתִי זָקֵן אֶחָד מִנְּצִיבִין, נַמְתִּי לוֹ: ׳כְּלוּם אַתָּה בָּקִי בְּרִבְּי יְהוּדָה בֶּן בְּתֵירָה׳? אָמַר לִי: ׳הֵן! וְעַל שֻׁלְחָנִי הָיָה תָּדִיר׳. אָמַרְתִּי לוֹ: ׳רָאִיתָ כְּשֶׁהוּא חוֹלֵץ מֵיָּמֶיךָ׳? נָם לִי: ׳הֵן׳! נַמְתִּי לוֹ: ׳בְּמַה רָאִיתוֹ, בְּמִנְעָל אוֹ בְּסַנְדָּל׳? נָם לִי: ׳וְכִי חוֹלְצִין בְּמִנְעָל׳? אָמַרְתִּי לוֹ: ׳אִם כֵּן, מַה רָאָה רַבִּי מֵאִיר לוֹמַר: חֲלִיצָה בְּמִנְעָל – חֲלִיצָתָהּ כְּשֵׁרָה׳? רַבִּי יַעֲקֹב אוֹמֵר מִשְּׁמוֹ: מוּדֶה הָיָה רַבִּי מֵאִיר, שֶׁחוֹלְצִין בְּמִנְעָל לְכַתְּחִלָּה.

ט. קְטַנָּה שֶׁחָלְצָה – תַּחֲלֹץ מִשֶּׁתַּגְדִּיל. אִם לֹא חָלְצָה – חֲלִיצָתָהּ פְּסוּלָה; דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אִם לֹא חָלְצָה – חֲלִיצָתָהּ כְּשֵׁרָה. נִשְׁמְטוּ לוֹ רְצוּעוֹת מִנְּעָל וְסַנְדָּל, אוֹ שֶׁנִּשְׁמַט רוֹב הָרֶגֶל – חֲלִיצָתָהּ פְּסוּלָה. אִם רָצָה לַחֲזוֹר – לֹא יַחֲזוֹר. חָלְצָה וְלֹא רָקְקָה, וְלֹא קָרְאָה – חֲלִיצָתָהּ כְּשֵׁרָה. אִם רָצָה לְהַחֲזִיר – לֹא יַחֲזִיר. רָקְקָה וְלֹא קָרְאָה וְלֹא חָלְצָה – חֲלִיצָתָהּ פְּסוּלָה. קָרְאָה אֲבָל לֹא רָקְקָה וְלֹא חָלְצָה – לֹא עָשָׂה כְּלוּם, וְיָכוֹל לַחֲזוֹר.

י. חֲלִיצָה מָטְעֵת – כְּשֵׁרָה. חָלַץ לָהּ, הוּא מִתְכַּוֵּן וְהִיא אֵינָהּ מִתְכַּוֶּנֶת. הִיא מִתְכַּוֶּנֶת וְהוּא אֵין מִתְכַּוֵּן – חֲלִיצָתָהּ פְּסוּלָה. חֲלִיצָה מְעֻשֶּׂית, בְּבֵית דִּין שֶׁל יִשְׂרָאֵל – כְּשֵׁרָה. בְּבֵית דִּין שֶׁל עוֹבְדֵי כוֹכָבִים – פְּסוּלָה. בְּעוֹבְדֵי כוֹכָבִים הָיוּ חוֹבְטִין אוֹתוֹ, וְאוֹמְרִים לוֹ: ׳עֲשֵׂה מַה שֶּׁרַבִּי פְּלוֹנִי אוֹמֵר לְךָ׳.

יא. חוֹלְצִין לְאִשָּׁה אַף עַל פִּי שֶׁאֵין מַכִּירִין אוֹתָהּ, מְמָאֲנִין לְאִשָּׁה אַף עַל פִּי שֶׁאֵין מַכִּירִין אוֹתָהּ, לְפִיכָךְ הָאִשָּׁה שֶׁאָמְרָה: ׳חָלַצְתִּי׳ – תָּבִיא רְאָיָה לִדְבָרֶיהָ. ׳מֵאַנְתִּי׳ – תָּבִיא רְאָיָה לִדְבָרֶיהָ.

יב. בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ כוֹתְבִין שְׁטַר חֲלִיצָה: קָרְבָתְךָ לְקַדְמָנָא וְשֵׁרַת סִינֵיהּ מֵרַגְלֵיהּ דִּימִינָא[9], וְרַקַּת קַדְמָנָא רַק דְּמִתְחַזְיָא,

הַשָּׁלֵם

[1] מִן הַסַּנְדָּל אֲבָל עוֹדֵנוּ מְקַבֵּל אֶת רֹב הָרֶגֶל.

[2] שֶׁנִּקְרַע קְצָת.

[3] קְלִיפֵּי עֵץ הַנִּקְרָא גֹּמָא.

[4] עָקָר וְשֹׁרֶשׁ.

[5] אָדָם שֶׁנִּקְטְעוּ רַגְלָיו, וְהוּא הוֹלֵךְ עַל יָדָיו, וּמֵשִׂים אֶת יָדָיו וּפָאֲתֵי רַגְלָיו בִּכְתִפִּים שֶׁל עוֹר, בַּחֲתִיכוֹת עֵץ חֲקוּקוֹת כְּמוֹ קַב.

[6] נַעַל שֶׁל לֶבֶד, וְהוּא קָשֶׁה וּמֻגָּן.

[7] חֲתִיכוֹת הָעֵץ הַחֲקוּקוֹת כְּדֵי לְהָשִׂים בָּהֶן אֶת פָּאֲתֵי רַגְלָיו וּלְכָמְכָן – חֲלִיצָתָן כְּשֵׁרָה.

[8] הַיְנוּ שֶׁהַנַּעַל הָיְתָה שֶׁל בֶּגֶד אַךְ הָיְתָה מְכֻסָּה וּמְחֻפָּה בְּשֶׁל עוֹר.

[9] קָרְבָה לְפָנֵינוּ, וְהִתִּירָה נַעֲלוֹ הַיְמָנִית מֵעַל רַגְלוֹ.

וְאָמְרִתְּ[10] (דְּבָרִים כה, ט): ״כָּכָה יֵעָשֶׂה״ וְגוֹ׳. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי עֲקִיבָה: חֲלִיצָה מְעַכֶּבֶת וְאֵין רְקִיקָה מְעַכֶּבֶת. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: הוֹאִיל וְלֹא רָצָה לְהָקִים לְאָחִיו שֵׁם בְּיִשְׂרָאֵל, יָבֹא וְיִטֹּל לוֹ הַשֵּׁם תַּחַת הַשֵּׁם (דְּבָרִים כה, י): ״וְנִקְרָא שְׁמוֹ בְּיִשְׂרָאֵל״ וְגוֹ׳.

יג. מִצְוָה בַּדַּיָּנִים וְלֹא מִצְוָה בַּתַּלְמִידִים. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מִצְוָה עַל כָּל הָעוֹמְדִין לוֹמַר – ״חֲלוּץ הַנַּעַל״; שָׁלֹשׁ פְּעָמִים! אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֶׂה וְהֵיינוּ יוֹשְׁבִין לִפְנֵי רַבִּי טַרְפוֹן, וְאָמַר לָנוּ: ׳עֲנוּ כֻלְּכֶם – חֲלוּץ הַנַּעַל, חֲלוּץ הַנַּעַל, חֲלוּץ הַנַּעַל׳.

מַסֶּכֶת יְבָמוֹת פֶּרֶק שְׁלִשָּׁה עָשָׂר

יג,א בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ כוֹתְבִין שְׁטָרֵי מֵאוֹן: לֹא שַׁפִּיהּ לֵיהּ[11], וְלָא רַעְיֵהּ לֵיהּ[12], וְלֵית הִיא צְבְיָא לְאִיתְנַסְבָא לֵיהּ[13]. בֵּית הִלֵּל אוֹמְרִים: בְּבֵית דִּין וְשֶׁלֹּא בְּבֵית דִּין, וּבִלְבַד שֶׁיִּהוּ שְׁלֹשָׁה. רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמְרִים: אֲפִלּוּ בִּשְׁנַיִם. כֵּיצַד מִצְוַת מֵאוֹן? אוֹמֶרֶת: ׳אִי אֶפְשִׁי בְּפִלּוֹנִי בַּעְלִי, אִי אֶפְשִׁי בְּקִדּוּשִׁין שֶׁקִּדְּשַׁנִי אִמָּא אוֹ אָחִי׳. אֲפִלּוּ הִיא יוֹשֶׁבֶת בְּאַפְרִיּוֹן וְהָלְכָה אֵצֶל מִי שֶׁנִּתְקַדְּשָׁה, וְאָמְרָה בְּפָנָיו: ׳אִי אֶפְשִׁי בְּפִלּוֹנִי בַּעְלִי זֶה׳ – אֵין מֵאוֹן גָּדוֹל מִזֶּה! רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֲפִלּוּ נִכְנְסָה לְטוֹל חֵפֶץ מֵחֲנוֹנִי, וְאָמְרָה בְּפָנָיו: ׳אִי אֶפְשִׁי בְּפִלּוֹנִי בַּעְלִי׳ – אֵין מֵאוֹן גָּדוֹל מִזֶּה! יָתֵר עַל כֵּן אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: אֲפִלּוּ אוֹרְחִין מְסַבִּין, וְאָמְרָה בְּפָנֵיהֶם: ׳אִי אֶפְשִׁי בְּפִלּוֹנִי בַּעְלִי׳ – אֵין מֵאוֹן גָּדוֹל מִזֶּה! קְטַנָּה שֶׁקִּדְּשָׁה אֶת עַצְמָהּ, וְהִשִּׂיאָה אֶת עַצְמָהּ בְּחַיֵּי אָבִיהָ – אֵין קִדּוּשֶׁיהָ קִדּוּשִׁין, וְאֵין נִשּׂוּאֶיהָ נִשּׂוּאִין.

ב. הַמְמָאֶנֶת בְּאִישׁ – אֵין לָהּ כְּתֻבָּה. נָתַן לָהּ גֵּט – יֵשׁ לָהּ כְּתֻבָּה. רַבִּי אֶלְיעֶזֶר אוֹמֵר: אֵין מַעֲשֶׂה הַקְּטַנָּה כְּלוּם. אֵין בַּעְלָהּ זַכַּאי – לֹא בְּמְצִיאָתָהּ, וְלֹא בְּמַעֲשֶׂה יָדֶיהָ, וּבַהֲפָרַת נְדָרֶיהָ, וְיוֹרְשָׁהּ, וּמְטַמֵּא לָהּ. כְּלָלוֹ שֶׁל דָּבָר: הֲרֵי הִיא כְּאִשְׁתּוֹ לְכָל דָּבָר, אֶלָּא שֶׁיּוֹצְאָה הֵימֶנּוּ בְּמֵאוֹן. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: בְּעָלָהּ זַכַּאי בְּמְצִיאָתָהּ, וּבְמַעֲשֶׂה יָדֶיהָ, וּבַהֲפָרַת נְדָרֶיהָ, וְיוֹרְשָׁהּ, וּמְטַמֵּא לָהּ; כְּלָלוֹ שֶׁל דָּבָר: הֲרֵי הִיא כְּאִשְׁתּוֹ לְכָל דָּבָר, אֶלָּא שֶׁיּוֹצְאָה מִמֶּנּוּ בְּמֵאוֹן. אָמַר רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: חָזַרְתִּי עַל כָּל מִדַּת חֲכָמִים, וְלֹא מָצָאתִי אָדָם שֶׁמִּדָּתוֹ שָׁוָה בְּקַטָּנוֹת, חוּץ מֵרַבִּי אֶלְיעֶזֶר, וְרוֹאֶה אֲנִי אֶת דִּבְרֵי רַבִּי אֶלְיעֶזֶר מִדִּבְרֵי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, שֶׁרַבִּי אֶלְיעֶזֶר הִשְׁוָה אֶת מִדּוֹתָיו, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ חָלַק.

ג. הַמְמָאֶנֶת בְּאִישׁ, וְהֶחֱזִירָהּ אֲלָיו וָמֵת – אוֹ חוֹלֶצֶת אוֹ מִתְיַבֶּמֶת. גֵּרְשָׁהּ וְהֶחֱזִירָהּ לוֹ – אוֹ חוֹלֶצֶת אוֹ מִתְיַבֶּמֶת. רַבִּי אֶלְיעֶזֶר אוֹמֵר: חוֹלֶצֶת וְלֹא מִתְיַבֶּמֶת, מִפְּנֵי שֶׁנֶּאֱסְרָה עָלָיו שָׁעָה אַחַת. מוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי אֶלְיעֶזֶר, בְּקַטָּנָה שֶׁהִשִּׂיאָהּ אָבִיהָ, וְגֵרְשָׁהּ, וְהֶחֱזִירָהּ אֲלָיו וָמֵת – שֶׁחוֹלֶצֶת וְלֹא מִתְיַבֶּמֶת, מִפְּנֵי שֶׁנֶּאֱסְרָה עָלָיו שָׁעָה אַחַת, מִפְּנֵי שֶׁגֵּרוּשֶׁיהָ גֵּרוּשִׁין גְּמוּרִים, וְאֵין חֲזָרָתָהּ חֲזָרָה גְּמוּרָה. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁגֵּרְשָׁהּ קְטַנָּה וְהֶחֱזִירָהּ קְטַנָּה, אֲבָל גֵּרְשָׁהּ קְטַנָּה וְהֶחֱזִירָהּ גְּדוֹלָה, אוֹ גֵּרְשָׁהּ קְטַנָּה וְהֶחֱזִירָהּ קְטַנָּה, וְגָדְלָה תַּחְתָּיו וָמֵת, אוֹ חוֹלֶצֶת אוֹ מִתְיַבֶּמֶת, מִשּׁוּם רַבִּי אֶלְיעֶזֶר אָמְרוּ: חוֹלֶצֶת וְלֹא מִתְיַבֶּמֶת, מִפְּנֵי שֶׁנֶּאֱסְרָה עָלָיו שָׁעָה אַחַת.

ד. זֶה הַכְּלָל: גֵּט אַחַר מֵאוֹן – אֲסוּרָה לַחֲזוֹר לוֹ, מֵאוֹן אַחַר גֵּט – מֻתֶּרֶת לַחֲזוֹר לוֹ. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, וְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קָרְחָה אוֹמְרִים: בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ, הוֹאִיל וְיָצְאָתָה הֵימֶנּוּ בְּגֵט – אֲסוּרָה לַחֲזוֹר לוֹ. מַעֲשֶׂה בְּאַחַת שֶׁנִּשֵּׂאת יְתוֹמָה, וְגֵרְשָׁהּ, וְהֶחֱזִירָהּ

---

[10] וְרָקְקָה לְפָנָיו רַק שֶׁנִּרְאֶה, וְאָמְרָה.

[11] לֹא שָׁקַט לוֹ.

[12] וְלֹא רָצוֹן בּוֹ.

[13] וְאֵין הִיא רוֹצָה לְהִנָּשֵׂא לוֹ.

תּוֹסֶפְתָּא

אֵלָיו, וּמַאֲנָה בּוֹ וְנִשֵּׂאת לְאַחֵר, וָמֵת. וּבָאוּ וְשָׁאֲלוּ אֶת רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בָּבָא: מַהוּ שֶׁתַּחֲזֹר לָרִאשׁוֹן? וְאָמַר לָהֶן: בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ, הוֹאִיל וְיָצְאָתָה הֵימֶנּוּ בְּגֵט - אֲסוּרָה לַחֲזֹר לוֹ.

ה. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אִם מַאֲנָה - מַאֲנָה, אִם לָאו - תַּמְתִּין עַד שֶׁתַּגְדִּיל וְתַחֲלֹץ, וְתֵצֵא הַלָּזוּ מִשּׁוּם אֲחוֹת אִשָּׁה. שְׁנֵי אַחִין נְשׂוּאִין שְׁתֵּי יְתוֹמוֹת, קְטַנָּה וְחֵרֶשֶׁת, מֵת בַּעְלָהּ שֶׁל קְטַנָּה - חֵרֶשֶׁת יוֹצְאָה בְּגֵט, וּקְטַנָּה תַּמְתִּין עַד שֶׁתַּגְדִּיל, וְתַחֲלֹץ. מֵת בַּעְלָהּ שֶׁל חֵרֶשֶׁת - קְטַנָּה יוֹצְאָה בְּגֵט, וְחֵרֶשֶׁת אֲסוּרָה לְעוֹלָם. וְאִם בָּא עָלֶיהָ - יוֹצְאָה בְּגֵט וְהוּתְּרָה.

ו. מִי שֶׁהָיָה נָשׂוּי שְׁתֵּי יְתוֹמוֹת קְטַנוֹת וָמֵת. בָּא יָבָם עַל הָרִאשׁוֹנָה, וְחָזַר בָּא עַל הַשֵּׁנִיָּה - נֶאֱסְרוּ שְׁתֵּיהֶן עָלָיו. וְכֵן שְׁתֵּי חֵרְשׁוֹת, קְטַנָּה וְחֵרֶשֶׁת, בָּא יָבָם עַל הַקְּטַנָּה, וְחָזַר וּבָא עַל הַחֵרֶשֶׁת, אוֹ שֶׁבָּא אָחִיו עַל הַחֵרֶשֶׁת - נֶאֱסְרוּ שְׁתֵּיהֶן עָלָיו. חֵרֶשֶׁת יוֹצְאָה בְּגֵט, וּקְטַנָּה יוֹצְאָה בְּגֵט וַחֲלִיצָה.

ז. פִּקֵּחַת וְחֵרֶשֶׁת. בָּא יָבָם עַל פִּקֵּחַת וְחָזַר וּבָא עַל חֵרֶשֶׁת, אוֹ שֶׁבָּא אָחִיו עַל חֵרֶשֶׁת - נֶאֱסְרוּ שְׁתֵּיהֶן עָלָיו. חֵרֶשֶׁת יוֹצְאָה בְּגֵט, פִּקֵּחַת יוֹצְאָה בְּגֵט וַחֲלִיצָה. גְּדוֹלָה וּקְטַנָּה, בָּא יָבָם עַל הַגְּדוֹלָה וְחָזַר וּבָא עַל הַקְּטַנָּה, אוֹ שֶׁבָּא אָחִיו עַל הַקְּטַנָּה - נֶאֱסְרוּ שְׁתֵּיהֶן עָלָיו. קְטַנָּה יוֹצְאָה בְּגֵט, גְּדוֹלָה יוֹצְאָה בְּגֵט וַחֲלִיצָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: בְּכֻלָּן מְלַמְּדִין אֶת הַקְּטַנָּה שֶׁתְּמָאֵן בּוֹ.

ח. יְבָמָה שֶׁאָמְרָה בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים יוֹם: 'לֹא נִבְעַלְתִּי', בֵּין שֶׁאָמַר: 'בְּעַלְתִּי', בֵּין שֶׁאָמַר: 'לֹא בָעַלְתִּי' - כּוֹפִין אוֹתוֹ שֶׁיַּחְלֹץ לָהּ. אַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם - מְבַקְּשִׁים הֵימֶנּוּ שֶׁיַּחְלֹץ לָהּ. הִיא אוֹמֶרֶת: 'נִבְעַלְתִּי', וְהוּא אוֹמֵר: 'לֹא בָעַלְתִּי' - הֲרֵי זֶה יוֹצְאָה בְּגֵט. הוּא אוֹמֵר: 'בְּעַלְתִּי', וְהִיא אוֹמֶרֶת: 'לֹא נִבְעַלְתִּי', אַף עַל פִּי שֶׁחָזַר וְאָמַר: 'לֹא בָעַלְתִּי' - הֲרֵי זוֹ יוֹצְאָה בְּגֵט. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: נִדְרָה שֶׁלֹּא תִּתְיַבֵּם, אֲפִלּוּ בְּחַיֵּי בַּעְלָהּ - מְבַקְּשִׁים הֵימֶנּוּ שֶׁיַּחְלֹץ לָהּ.

הַשָּׁלֵם

ט. כֵּיצַד מוֹצִיא בִּרְמִיזָה? רָמַז וְנָתַן לָהּ גִּטָּהּ, פִּקֵּחַת לְפִקֵּחַ וְלוֹ אָח פִּקֵּחַ, פִּקֵּחַת לְחֵרֵשׁ וְלוֹ אָח פִּקֵּחַ - אוֹ חוֹלֶה אוֹ מְיַבֵּם. פִּקֵּחַת לְפִקֵּחַ וְלוֹ אָח חֵרֵשׁ - כּוֹנֵס וְאֵינוֹ מוֹצִיא לְעוֹלָם. פִּקֵּחַת לְחֵרֵשׁ, וְלוֹ אָח חֵרֵשׁ, חֵרֶשֶׁת לְפִקֵּחַ וְלוֹ אָח פִּקֵּחַ, חֵרֶשֶׁת לְפִקֵּחַ וְלוֹ אָח חֵרֵשׁ, חֵרֶשֶׁת לְחֵרֵשׁ וְלוֹ אָח פִּקֵּחַ, חֵרֶשֶׁת לְחֵרֵשׁ וְלוֹ אָח חֵרֵשׁ - כּוֹנֵס. אִם רָצָה לְהוֹצִיא - יוֹצִיא. אִם רָצָה לְקַיֵּם - יְקַיֵּם.

י. שְׁנֵי אַחִים חֵרְשִׁים נְשׂוּאִין שְׁתֵּי אֲחָיוֹת פִּקֵּחוֹת, אוֹ שְׁתֵּי אֲחָיוֹת חֵרְשׁוֹת, אוֹ שְׁתֵּי אֲחָיוֹת, אַחַת פִּקֵּחַת וְאַחַת חֵרֶשֶׁת. וְכֵן שְׁתֵּי אֲחָיוֹת חֵרְשׁוֹת נְשׂוּאוֹת לִשְׁנֵי אַחִין פִּקֵּחִין, אוֹ לִשְׁנֵי אַחִים חֵרְשִׁין, אוֹ לִשְׁנֵי אַחִין: אֶחָד פִּקֵּחַ וְאֶחָד חֵרֵשׁ. וְכֵן שְׁנֵי אַחִין: אֶחָד פִּקֵּחַ וְאֶחָד חֵרֵשׁ נְשׂוּאִין שְׁתֵּי אֲחָיוֹת, אַחַת פִּקֵּחַת וְאַחַת חֵרֶשֶׁת, פִּקֵּחַת לְפִקֵּחַ וְחֵרֶשֶׁת לְחֵרֵשׁ - אֵין כָּאן לֹא חֲלִיצָה וְלֹא יִבּוּם, אֶלָּא אִשְׁתּוֹ עִמּוֹ וְהַלָּזוּ תֵּצֵא מִשּׁוּם אֲחוֹת אִשָּׁה. אִם הָיוּ נָכְרִיּוֹת - יִכָּנְסוּ. אִם רָצָה לְהוֹצִיאָהּ - יוֹצִיא, וְאִם רָצָה לְקַיֵּם - יְקַיֵּם.

מַסֶּכֶת יְבָמוֹת פֶּרֶק אַרְבָּעָה עָשָׂר

א. הָאִשָּׁה שֶׁאָמְרָה: 'גֵּרְשַׁנִי בַּעְלִי, חָלַץ לִי יְבָמִי, נִתְיַבְּמָתִי לִיבָמִי, וָמֵת' - הֲרֵי זוֹ אֵינָהּ נֶאֱמֶנֶת. כָּל אֵלּוּ שֶׁאֵינָן נֶאֱמָנוֹת לְהָעִידָן - אַף הִיא אֵינָהּ נֶאֱמֶנֶת לְהָעִידָן.

ב. עַד אוֹמֵר 'מֵת', וְעַד אוֹמֵר 'לֹא מֵת'. אִשָּׁה אוֹמֶרֶת 'מֵת' וְאִשָּׁה אוֹמֶרֶת 'לֹא מֵת' - הֲרֵי זוֹ לֹא תִּנָּשֵׂא. רַבִּי מְנַחֵם בְּרַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: עַד אוֹמֵר 'מֵת' וְעַד אוֹמֵר 'לֹא מֵת' וְנִשֵּׂאת, וּבָא אַחֵר וְאָמַר 'לֹא מֵת' - הֲרֵי זוֹ לֹא תֵּצֵא, אֲבָל בַּתְּחִלָּה, עַד אוֹמֵר 'מֵת' וְעַד אוֹמֵר 'לֹא מֵת', אִשָּׁה אוֹמֶרֶת 'מֵת' וְאִשָּׁה אוֹמֶרֶת 'לֹא מֵת', אַף עַל פִּי שֶׁנִּשֵּׂאת - תֵּצֵא, אַחַת אוֹמֶרֶת 'מֵת' וּשְׁתַּיִם אוֹמְרוֹת 'לֹא מֵת' - הֲרֵי שְׁתֵּי נָשִׁים כְּאִישׁ אֶחָד. רַבִּי נְחֶמְיָה

תּוֹסֶפְתָּא

אוֹמֵר: כָּל מָקוֹם שֶׁהִכְשִׁירוּ חֲכָמִים עַד אֶחָד – הֲלָךְ אַחַר רֹב דֵּעוֹת, וְעָשׂוּ שְׁתֵּי נָשִׁים לְאִשָּׁה אַחַת כְּשֵׁנֵי אֲנָשִׁים לְאִישׁ אֶחָד. שְׁנַיִם אוֹמְרִים ׳מֵת׳ וּמֵאָה אוֹמְרִים ׳לֹא מֵת׳ – הֲרֵי מֵאָה כְּשֵׁנֵי עֵדִים.

ג. קִדֵּשׁ אַחַת מֵחֲמֵשׁ נָשִׁים, וְאֵין יָדוּעַ אֵיזוֹ קִדֵּשׁ, וְכָל אַחַת וְאַחַת אוֹמֶרֶת: ׳אוֹתִי קִדֵּשׁ׳. לָקַח אֶחָד מֵחֲמִשָּׁה, וְאֵין יָדוּעַ מֵאֵיזֶה מֵהֶם לָקַח, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד אוֹמֵר: ׳מִמֶּנִּי לָקַח׳. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: לֹא נֶחְלְקוּ רַבִּי טַרְפוֹן וְרַבִּי עֲקִיבָה, עַל שֶׁקִּדֵּשׁ אַחַת מֵחֲמֵשׁ נָשִׁים וְאֵינוֹ יָדוּעַ אֵיזוֹ מֵהֶן קִדֵּשׁ – שֶׁמַּנִּיחַ דְּמֵי כְתֻבָּה בֵּינֵיהֶם וּמִסְתַּלֵּק. עַל מַה נֶּחְלְקוּ? עַל שֶׁבָּעַל. וְלֹא נֶחְלְקוּ עַל שֶׁלָּקַח מִקָּח מֵחֲמִשָּׁה בְּנֵי אָדָם, וְאֵין יָדוּעַ מֵאֵיזֶה מֵהֶם לָקַח – שֶׁמַּנִּיחַ דְּמֵי מִקָּח בֵּינֵיהֶם וּמִסְתַּלֵּק, עַל מַה נֶּחְלְקוּ? עַל שְׁגָזַל; שֶׁרַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר: מְנִיחַ גְּזֵלָה בֵּינֵיהֶם וּמִסְתַּלֵּק. וְרַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר עַד שֶׁיְּשַׁלֵּם גְּזֵלָה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד. וּמוֹדֶה רַבִּי טַרְפוֹן, בְּאוֹמֵר לִשְׁנַיִם: גָּזַלְתִּי אֶת אֶחָד מִכֶּם מָנֶה, וְאֵין יָדוּעַ אֵיזֶהוּ, אוֹ אָבִיו שֶׁל אֶחָד מִכֶּם הִפְקִיד אֶצְלִי מָנֶה, וְאֵין יָדוּעַ אֵיזֶה – נוֹתֵן לָזֶה מָנֶה וְלָזֶה מָנֶה; שֶׁהוֹדָה מִפִּי עַצְמוֹ.

ד. הָאִשָּׁה שֶׁהָלְכָה הִיא וּבַעֲלָהּ לְמִדִּינַת הַיָּם, וּבָאָה וְאָמְרָה: ׳מֵת בַּעְלִי׳ – הִיא מְתֻרֶת, וְצָרָתָהּ אֲסוּרָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: הוֹאִיל וְהֻתְּרוּ לִיבָמִין – הֻתְּרוּ לְכָל אָדָם. הָאִשָּׁה שֶׁהָלַךְ בַּעְלָהּ לְמִדִּינַת הַיָּם, וּבָאוּ וְאָמְרוּ לָהּ: ׳מֵת בַּעְלִיךְ׳, וְהָיָה לוֹ אָח, וְיִבְמָהּ וָמֵת, וְאַחַר כָּךְ בָּא בַּעְלָהּ – אָסוּר בָּהּ וּמֵתָר בְּאֵשֶׁת אָחִיו.

ה. הָאִשָּׁה שֶׁהָלְכָה הִיא וּבַעֲלָהּ לְמִדִּינַת הַיָּם, וּבָאָה וְאָמְרָה: ׳מֵת בַּעְלִי׳ – הִיא מְתֻרֶת וְצָרָתָהּ אֲסוּרָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: הוֹאִיל וְהֻתְּרוּ לִיבָמִין – הֻתְּרוּ לְכָל אָדָם.

ו. שְׁתֵּי נָשִׁים, לְזוֹ עֵדִים וּבָנִים, וּלְזוֹ אֵין עֵדִים וּבָנִים – שְׁתֵּיהֶן מְתֻרוֹת. נָפַל לְבוֹר אֲרָיוֹת – אֵין מְעִידִין עָלָיו. לְתוֹךְ כִּבְשָׁן הָאֵשׁ – מְעִידִין עָלָיו. מְעִידִין עַל הַמַּגִּיד, וְאֵין מְעִידִין עַל צָלוּב. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אַף עַל הַמַּגִּיד אֵין מְעִידִין, מִפְּנֵי שֶׁיָּכוֹל לִכְווֹת וְלִחְיוֹת.

ז. נָפַל לְגוֹב אֲרָיוֹת – אֵין מְעִידִין. בּוֹר שֶׁמָּלְאוּ נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים – מְעִידִין עָלָיו. רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתֵירָה אוֹמֵר: אֵין מְעִידִין עָלָיו, שֶׁמָּא חַבָּר הוּא. נָפַל לְתוֹךְ כִּבְשָׁן הָאֵשׁ – מְעִידִין עָלָיו. לְיוֹרָה מְלֵאָה יַיִן וְשֶׁמֶן – מְעִידִין עָלָיו. מְשׁוּם רַבִּי אַחָא אָמְרוּ: שֶׁל שֶׁמֶן – מְעִידִין עָלָיו, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַבְעִיר, וְשֶׁל יַיִן אֵין מְעִידִין עָלָיו – מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְכַבֶּה. אָמַר לוֹ: תְּחִלָּתוֹ מְכַבֶּה וְסוֹפוֹ מַבְעִיר. אֱלִיעֶזֶר בֶּן מְהֵבַאי אוֹמֵר: מְעִידִין עַל הַשּׁוּמָא. מֵת פְּלוֹנִי, אָבַד פְּלוֹנִי, נֶהֱרַג פְּלוֹנִי, אֵין פְּלוֹנִי בָּעוֹלָם, אֵין מְמֻנּוּ כְּלוּם, תִּנָּשֵׂא אִשְׁתּוֹ – אֵין מְעִידִין עָלָיו.

ח. נָפַל לַמַּיִם, בֵּין שֶׁיֵּשׁ לָהֶם סוֹף בֵּין שֶׁאֵין לָהֶם סוֹף – אִשְׁתּוֹ אֲסוּרָה; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: מַיִם שֶׁיֵּשׁ לָהֶם סוֹף – אִשְׁתּוֹ מֻתֶּרֶת. מַיִם שֶׁאֵין לָהֶם סוֹף – אִשְׁתּוֹ אֲסוּרָה. שֶׁמָּא גַּל טוֹרֵד אוֹתוֹ וּמַעֲלֶה אוֹתוֹ לַיַּבָּשָׁה. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָה: כְּשֶׁהָיִיתִי בָּא בַּיָּם, רָאִיתִי סְפִינָה שֶׁטָּבְעָה בַּיָּם, וְהָיִיתִי מִצְטַעֵר עַל תַּלְמִיד חָכָם שֶׁבְּתוֹכָהּ. וּכְשֶׁבָּאתִי לְמִדִּינוֹת קַפּוֹטְקִיָּא, וּרְאִיתִיו, בָּא וְיָשַׁב וְדָן לְפָנַי בַּהֲלָכָה, נִמְתֵּי לוֹ: ׳בְּנִי! הֵיאַךְ עָלִיתָ מִן הַיָּם׳? נָם לִי: ׳טָרְדַנִי גַּל לַחֲבֵרוֹ, וַחֲבֵרוֹ לַחֲבֵרוֹ, עַד שֶׁהִגִּיעָתְנִי לַיַּבָּשָׁה׳. אָמַרְתִּי: ׳כַּמָּה גְּדוֹלִים דִּבְרֵי חֲכָמִים! שֶׁאָמְרוּ: מַיִם שֶׁיֵּשׁ לָהֶם סוֹף – אִשְׁתּוֹ מֻתֶּרֶת, מַיִם שֶׁאֵין לָהֶם סוֹף – אִשְׁתּוֹ אֲסוּרָה׳.

ט. אָמַר רַבִּי, מַעֲשֶׂה בִּשְׁנֵי בְנֵי אָדָם מְכֻמָּרִים מִכְּמוֹרִין[14] בַּיַּרְדֵּן, וְנִכְנַס אֶחָד מֵהֶם לְמָחִילָה שֶׁל דָּגִים, וְשָׁקְעָה חַמָּה וְלֹא רָאָה פִּתְחָהּ שֶׁל מְחִילָה, וְשָׂהָה חֲבֵרוֹ עָלָיו כְּדֵי שֶׁתֵּצֵא נַפְשׁוֹ, וּבָא וְהוֹדִיעַ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ.

[14] פּוֹרְסִין מְצוּדוֹת לְצוּד דָּגִים.

תּוֹסֶפְתָּא

לְשַׁחֲרִית זְרָחָה חַמָּה, וְהִכִּיר פִּתְחָהּ שֶׁל מְחִילָה, וּבָא וּמָצָא הֶסְפֵּד קָשׁוּר בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ. אָמַר רַבִּי מֵאִיר: מַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שֶׁנָּפַל לְבוֹר גָּדוֹל, וְעָלָה לְאַחַר שְׁלֹשָׁה יָמִים. אָמְרוּ לוֹ: אֵין מַזְכִּירִין מַעֲשֵׂה נִסִּים.

י. אֲפִלּוּ שָׁמַע קוֹל מְקוֹנֶנֶת שֶׁמְּזַכֶּרְתּוֹ בֵּין הַמֵּתִים – אֵין עֲדוּת גְּדוֹלָה מִזּוֹ. שָׁמַע בֵּית דִּין שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים: ׳פְּלוֹנִי בֶּן פְּלוֹנִי מֵת׳ אוֹ ׳נֶהֱרַג׳ – תְּנָשֵׂא אִשְׁתּוֹ. שָׁמַע בְּקוֹנְטָרָסִין[15] שֶׁל מְלָכִים, שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים: ׳פְּלוֹנִי בֶּן פְּלוֹנִי מֵת׳, אוֹ ׳נֶהֱרַג׳ – לֹא תְנָשֵׂא אִשְׁתּוֹ[16]. מַשִּׂיאִים עַל פִּי בַּת קוֹל. מַעֲשֶׂה שֶׁעָמַד אֶחָד עַל רֹאשׁ הָהָר, וְאָמַר: ׳אִישׁ פְּלוֹנִי בֶּן פְּלוֹנִי, נִשְׂכּוֹ נָחָשׁ וָמֵת׳! הָלְכוּ וּמָצְאוּ שֶׁתָּפְחוּ עֵינָיו, וְהִשִּׂיאוּ אֶת אִשְׁתּוֹ. וּבְעוֹבֵד כּוֹכָבִים, אִם הָיָה מִתְכַּוֵּן לְהָעִיד – אֵין עֲדוּתוֹ עֲדוּת. אֲבָא יוּדָן אִישׁ צִידוֹן אוֹמֵר: מַעֲשֶׂה בְּיִשְׂרָאֵל וְכוּתִי אֶחָד, שֶׁהָיוּ מְהַלְּכִין בַּדֶּרֶךְ, וּבָא כוּתִי וְאָמַר: ׳חֶבֶל עַל אוֹתוֹ יְהוּדִי שֶׁהָיָה עִמִּי בַּדֶּרֶךְ, וּמֵת בַּדֶּרֶךְ, וּקְבָרוּהוּ׳! וְהִשִּׂיאוּ אֶת אִשְׁתּוֹ. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: מַעֲשֶׂה בְּקוֹלָר שֶׁל בְּנֵי אָדָם[17] שֶׁהָלְכוּ לְאַנְטוֹכְיָא[18], וּבַחֲזִירָתָן אָמְרוּ: ׳נֶהֱרַג מִמֶּנּוּ אִישׁ פְּלוֹנִי יְהוּדִי׳, וּבָא מַעֲשֶׂה לִפְנֵי חֲכָמִים וְהִשִּׂיאוּ אֶת אִשְׁתּוֹ. וְשׁוּב מַעֲשֶׂה בְּשִׁשִּׁים בְּנֵי אָדָם שֶׁיָּרְדוּ לְכַרְכּוֹם בֵּיתָר[19], וְלֹא עָלָה אֶחָד מֵהֶם, וּבָא מַעֲשֶׂה לִפְנֵי חֲכָמִים, וְהִשִּׂיאוּ אֶת נְשֵׁיהֶם.

יא. אֵין מְעִידִין עָלָיו, עַד שֶׁיְּהֵא מְזַכִּירִין שְׁמוֹ וְשֵׁם אָבִיו, שְׁמוֹ וְשֵׁם עִירוֹ. אֲבָל אִם

15 הַמְּמֻנִּים לַהֲרֹג אֶצֶל מַלְכֵי הַגּוֹיִם.

16 כִּי יֵשׁ בָּהֶם שֶׁמְּקַבְּלִים שֹׁחַד וּמְנִיחִים אוֹתוֹ בַּחַיִּים.

17 חֲבוּרַת אֲנָשִׁים.

18 וְהָיוּ בֵּינֵיהֶם יְהוּדִים וְגוֹיִם בְּיַחַד.

19 כַּאֲשֶׁר הָעִיר בֵּיתָר הָיְתָה בְּמָצוֹר.

הַשָּׁלֵם

אָמַר: ׳אֶחָד יָצָא מֵעִיר פְּלוֹנִי׳ – מְפַשְׁפְּשִׁין[20] בְּאוֹתָהּ הָעִיר. אִם לֹא יָצָא מִשָּׁם אֶלָּא הוּא – תִּנָּשֵׂא אִשְׁתּוֹ. מַעֲשֶׂה בִּשְׁנַיִם שֶׁהָיוּ רָצִים אַחַר הָעוֹבֵד כּוֹכָבִים, וְנִתְלָה אֶחָד בַּזַּיִת, וּפָשְׁחוֹ[21], וְרָדַף אֶת הָעוֹבֵד כּוֹכָבִים. וְאָמַר לוֹ חֲבֵרוֹ: ׳יִישַׁר כֹּחֲךָ אַרְיֵה׳! אָמַר לוֹ: ׳מִנַּיִן אַתָּה מַכִּיר בִּי שְׁאַרְיֵה שְׁמִי? כָּךְ אֲנִי נִקְרָא בְּעִירִי – יוֹחָנָן בֶּן יוֹנָתָן אַרְיֵה דְּמִכְפָּר שִׁיחַיָּא׳. לְיָמִים חָלָה וָמֵת, וְהִשִּׂיא רַבִּי טַרְפוֹן אֶת אִשְׁתּוֹ.

יב. אֵין בּוֹדְקִין עֲדֵי נָשִׁים בִּדְרִישָׁה וּבַחֲקִירָה; דִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר: בּוֹדְקִין לְעֲדֵי נָשִׁים בִּדְרִישָׁה וּבַחֲקִירָה. מַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שֶׁבָּא לִפְנֵי רַבִּי טַרְפוֹן לְהָעִיד עֲדוּת אִשָּׁה. אָמַר לוֹ: ׳בְּנִי! הֵיאַךְ אַתָּה יוֹדֵעַ לְאִשָּׁה זוֹ עֲדוּת זוֹ׳? אָמַר לוֹ: ׳אֲנִי וְהוּא הָיִינוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ, וְרָדַף אַחֲרֵינוּ גַּיִס, וְנִתְלָה בִּיחוּד תְּאֵנָה וּפְשָׁחוֹ, וְהֶחְזִיר אֶת הַגַּיִס לְאַחֲרָיו. אָמַרְתִּי לוֹ: ׳מְשַׁבֵּחֲךָ אֲנִי אַרְיֵה׳! אָמַר לִי: פֶּה אָמַרְתָּ, כְּוָנָתְךָ לִשְׁמִי, שֶׁכָּךְ קוֹרְאִים אוֹתִי בְּעִירִי – יוֹחָנָן בֶּן יוֹנָתָן אַרְיֵה דְּמִכְפָּר שִׁיחַיָּא׳. לְיָמִים חָלָה וָמֵת, אָמַר לוֹ: ׳כְּךָ אָמְרָתָ לִי יוֹחָנָן בֶּן יוֹנָתָן מִכְּפַר שִׁיחַיָּא׳. אָמַר לִיהּ: ׳לֹא, אֶלָּא כָּךְ אָמַרְתִּי לְךָ. אָמַר לִי: לָאו רַבִּי יוֹנָתָן בֶּן יוֹחָנָן אַרְיֵה דְּמִכְפָּר שַׁחֲרָא, אֶלָּא יוֹחָנָן בֶּן יוֹנָתָן אַרְיֵה דְּמִכְפָּר שִׁיחַיָּא׳. בְּדַק רַבִּי טַרְפוֹן לְעֵדוּתוֹ שְׁלֹשָׁה פְּעָמִים וְנִמְצֵאת מְכַוֶּנֶת, וְהִשִּׂיא אֶת אִשְׁתּוֹ. מִכָּאן וָאֵילָךְ הִנְהִיגוּ, שֶׁיִּהוּ בוֹדְקִים לְעֵדֵי הַנָּשִׁים בִּדְרִישָׁה וַחֲקִירָה. אָמַר לָהֶם רַבִּי עֲקִיבָא: לְכְשֶׁתְּהֵא פּוּנְדָּקִית[22] – תְּהֵא נָאֶמֶנֶת.

20 בּוֹדְקִים וּמְחַפְּשִׂים.

21 נִתַּק אֶת עֵץ הַזַּיִת, כְּדֵי לְרַדֵּף בּוֹ אֶת הָעוֹבֵד כּוֹכָבִים.

22 הַיְנוּ שֶׁתִּהְיֶה מְסִיחָה לְפִי תֻּמָּהּ כְּמוֹ פּוּנְדָּקִית.

הושע פרק ו

א לְכוּ וְנָשׁוּבָה אֶל־יְהוָה כִּי הוּא טָרָף וְיִרְפָּאֵנוּ יַךְ
וַיַּחְבְּשֵׁנוּ: **ב** יְחַיֵּנוּ מִיֹּמָיִם בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי יְקִמֵנוּ
וְנִחְיֶה לְפָנָיו: **ג** וְנֵדְעָה נִרְדְּפָה לָדַעַת אֶת־יְהוָה
כְּשַׁחַר נָכוֹן מְצָאוֹ וְיָבוֹא כַגֶּשֶׁם לָנוּ כְּמַלְקוֹשׁ יוֹרֶה
אָרֶץ: **ד** מָה אֶעֱשֶׂה־לְּךָ אֶפְרַיִם מָה אֶעֱשֶׂה־לָּךְ
יְהוּדָה וְחַסְדְּכֶם כַּעֲנַן־בֹּקֶר וְכַטַּל מַשְׁכִּים
הֹלֵךְ: **ה** עַל־כֵּן חָצַבְתִּי בַּנְּבִיאִים הֲרַגְתִּים
בְּאִמְרֵי־פִי וּמִשְׁפָּטֶיךָ אוֹר יֵצֵא: **ו** כִּי חֶסֶד חָפַצְתִּי
וְלֹא־זָבַח וְדַעַת אֱלֹהִים מֵעֹלוֹת: **ז** וְהֵמָּה כְּאָדָם
עָבְרוּ בְרִית שָׁם בָּגְדוּ בִי: **ח** גִּלְעָד קִרְיַת פֹּעֲלֵי
אָוֶן עֲקֻבָּה מִדָּם: **ט** וּכְחַכֵּי אִישׁ גְּדוּדִים חֶבֶר
כֹּהֲנִים דֶּרֶךְ יִרְצְחוּ־שֶׁכְמָה כִּי זִמָּה עָשׂוּ: **י** בְּבֵית
יִשְׂרָאֵל רָאִיתִי שעריריה שַׁעֲרוּרִיָּה שָׁם זְנוּת
לְאֶפְרַיִם נִטְמָא יִשְׂרָאֵל: **יא** גַּם־יְהוּדָה שָׁת קָצִיר
לָךְ בְּשׁוּבִי שְׁבוּת עַמִּי: {פ}

הושע פרק ז

א כְּרָפְאִי לְיִשְׂרָאֵל וְנִגְלָה עֲוֹן אֶפְרַיִם וְרָעוֹת
שֹׁמְרוֹן כִּי פָעֲלוּ שֶׁקֶר וְגַנָּב יָבוֹא פָּשַׁט גְּדוּד
בַּחוּץ: **ב** וּבַל־יֹאמְרוּ לִלְבָבָם כָּל־רָעָתָם זָכַרְתִּי
עַתָּה סְבָבוּם מַעַלְלֵיהֶם נֶגֶד פָּנַי הָיוּ: **ג** בְּרָעָתָם
יְשַׂמְּחוּ־מֶלֶךְ וּבְכַחֲשֵׁיהֶם שָׂרִים: **ד** כֻּלָּם מְנָאֲפִים
כְּמוֹ תַנּוּר בֹּעֵרָה מֵאֹפֶה יִשְׁבַּת מֵעִיר מִלּוֹשׁ בָּצֵק
עַד־חֻמְצָתוֹ: **ה** יוֹם מַלְכֵּנוּ הֶחֱלוּ שָׂרִים חֲמַת מְיַיִן
מָשַׁךְ יָדוֹ אֶת־לֹצְצִים: **ו** כִּי־קֵרְבוּ כַתַּנּוּר לִבָּם
בְּאָרְבָּם כָּל־הַלַּיְלָה יָשֵׁן אֹפֵיהֶם בֹּקֶר הוּא בֹעֵר
כְּאֵשׁ לֶהָבָה: **ז** כֻּלָּם יֵחַמּוּ כַתַּנּוּר וְאָכְלוּ אֶת־
שֹׁפְטֵיהֶם כָּל־מַלְכֵיהֶם נָפָלוּ אֵין־קֹרֵא בָהֶם
אֵלָי: **ח** אֶפְרַיִם בָּעַמִּים הוּא יִתְבּוֹלָל אֶפְרַיִם הָיָה
עֻגָּה בְּלִי הֲפוּכָה: **ט** אָכְלוּ זָרִים כֹּחוֹ וְהוּא לֹא יָדָע
גַּם־שֵׂיבָה זָרְקָה בּוֹ וְהוּא לֹא יָדָע: **י** וְעָנָה גְאוֹן־
יִשְׂרָאֵל בְּפָנָיו וְלֹא־שָׁבוּ אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם וְלֹא
בִקְּשֻׁהוּ בְּכָל־זֹאת: **יא** וַיְהִי אֶפְרַיִם כְּיוֹנָה פוֹתָה
אֵין לֵב מִצְרַיִם קָרָאוּ אַשּׁוּר הָלָכוּ: **יב** כַּאֲשֶׁר
יֵלֵכוּ אֶפְרֹשׂ עֲלֵיהֶם רִשְׁתִּי כְּעוֹף הַשָּׁמַיִם אוֹרִידֵם
אַיְסִירֵם כְּשֵׁמַע לַעֲדָתָם: {ס} **יג** אוֹי לָהֶם כִּי־
נָדְדוּ מִמֶּנִּי שֹׁד לָהֶם כִּי־פָשְׁעוּ בִי וְאָנֹכִי אֶפְדֵּם
וְהֵמָּה דִּבְּרוּ עָלַי כְּזָבִים: **יד** וְלֹא־זָעֲקוּ אֵלַי בְּלִבָּם
כִּי יְיֵלִילוּ עַל־מִשְׁכְּבוֹתָם עַל־דָּגָן וְתִירוֹשׁ יִתְגּוֹרָרוּ
יָסוּרוּ בִי: **טו** וַאֲנִי יִסַּרְתִּי חִזַּקְתִּי זְרוֹעֹתָם וְאֵלַי
יְחַשְּׁבוּ־רָע: **טז** יָשֻׁובוּ | לֹא עָל הָיוּ כְּקֶשֶׁת רְמִיָּה
יִפְּלוּ בַחֶרֶב שָׂרֵיהֶם מִזַּעַם לְשׁוֹנָם זוֹ לַעְגָּם בְּאֶרֶץ
מִצְרָיִם:

הושע פרק ח

א אֶל־חִכְּךָ שֹׁפָר כַּנֶּשֶׁר עַל־בֵּית יְהוָה יַעַן עָבְרוּ
בְרִיתִי וְעַל־תּוֹרָתִי פָּשָׁעוּ: **ב** לִי יִזְעָקוּ אֱלֹהַי
יְדַעֲנוּךָ יִשְׂרָאֵל: **ג** זָנַח יִשְׂרָאֵל טוֹב אוֹיֵב
יִרְדְּפוֹ: **ד** הֵם הִמְלִיכוּ וְלֹא מִמֶּנִּי הֵשִׂירוּ וְלֹא
יָדָעְתִּי כַּסְפָּם וּזְהָבָם עָשׂוּ לָהֶם עֲצַבִּים לְמַעַן
יִכָּרֵת: **ה** זָנַח עֶגְלֵךְ שֹׁמְרוֹן חָרָה אַפִּי בָּם עַד־מָתַי
לֹא יוּכְלוּ נִקָּיֹן: **ו** כִּי מִיִּשְׂרָאֵל וְהוּא חָרָשׁ עָשָׂהוּ
וְלֹא אֱלֹהִים הוּא כִּי־שְׁבָבִים יִהְיֶה עֵגֶל
שֹׁמְרוֹן: **ז** כִּי רוּחַ יִזְרָעוּ וְסוּפָתָה יִקְצֹרוּ קָמָה אֵין־
לוֹ צֶמַח בְּלִי יַעֲשֶׂה־קֶּמַח אוּלַי יַעֲשֶׂה זָרִים
יִבְלָעֻהוּ: **ח** נִבְלַע יִשְׂרָאֵל עַתָּה הָיוּ בַגּוֹיִם כִּכְלִי
אֵין־חֵפֶץ בּוֹ: **ט** כִּי־הֵמָּה עָלוּ אַשּׁוּר פֶּרֶא בּוֹדֵד לוֹ
אֶפְרַיִם הִתְנוּ אֲהָבִים: **י** גַּם כִּי־יִתְּנוּ בַגּוֹיִם עַתָּה
אֲקַבְּצֵם וַיָּחֵלּוּ מְעָט מִמַּשָּׂא מֶלֶךְ שָׂרִים: **יא** כִּי־

הִרְבָּה אֶפְרַיִם מִזְבְּחוֹת לַחֲטְא הָיוּ־לוֹ מִזְבְּחוֹת לַחֲטְא: **יב** אכתוב־ אכתב־ לּוֹ רבו רבֵּי תּוֹרָתִי כְּמוֹ־זָר נֶחְשָׁבוּ: **יג** זִבְחֵי הַבְהָבַי יִזְבְּחוּ בָשָׂר וַיֹּאכֵלוּ יְהוָה לֹא רָצָם עַתָּה יִזְכֹּר עֲוֹנָם וְיִפְקֹד חַטֹּאותָם הֵמָּה מִצְרַיִם יָשׁוּבוּ: **יד** וַיִּשְׁכַּח יִשְׂרָאֵל אֶת־עֹשֵׂהוּ וַיִּבֶן הֵיכָלוֹת וִיהוּדָה הִרְבָּה עָרִים בְּצֻרוֹת וְשִׁלַּחְתִּי־אֵשׁ בְּעָרָיו וְאָכְלָה אַרְמְנֹתֶיהָ: {פ}

הושע פרק ט

א אַל־תִּשְׂמַח יִשְׂרָאֵל | אֶל־גִּיל כָּעַמִּים כִּי זָנִיתָ מֵעַל אֱלֹהֶיךָ אָהַבְתָּ אֶתְנָן עַל כָּל־גָּרְנוֹת דָּגָן: **ב** גֹּרֶן וָיֶקֶב לֹא יִרְעֵם וְתִירוֹשׁ יְכַחֲשׁ בָּהּ: **ג** לֹא יֵשְׁבוּ בְּאֶרֶץ יְהוָה וְשָׁב אֶפְרַיִם מִצְרַיִם וּבְאַשּׁוּר טָמֵא יֹאכֵלוּ: **ד** לֹא־יִסְכּוּ לַיהוָה | יַיִן וְלֹא יֶעֶרְבוּ־לוֹ זִבְחֵיהֶם כְּלֶחֶם אוֹנִים לָהֶם כָּל־אֹכְלָיו יִטַּמָּאוּ כִּי־לַחְמָם לְנַפְשָׁם לֹא יָבוֹא בֵּית יְהוָה: **ה** מַה־תַּעֲשׂוּ לְיוֹם מוֹעֵד וּלְיוֹם חַג־ יְהוָה: **ו** כִּי־הִנֵּה הָלְכוּ מִשֹּׁד מִצְרַיִם תְּקַבְּצֵם מֹף תְּקַבְּרֵם מַחְמַד לְכַסְפָּם קִמּוֹשׁ יִירָשֵׁם חוֹחַ בְּאָהֳלֵיהֶם: **ז** בָּאוּ | יְמֵי הַפְּקֻדָּה בָּאוּ יְמֵי הַשִּׁלֻּם יֵדְעוּ יִשְׂרָאֵל אֱוִיל הַנָּבִיא מְשֻׁגָּע אִישׁ הָרוּחַ עַל רֹב עֲוֹנְךָ וְרַבָּה מַשְׂטֵמָה: **ח** צֹפֶה אֶפְרַיִם עִם־ אֱלֹהָי נָבִיא פַּח יָקוֹשׁ עַל־כָּל־דְּרָכָיו מַשְׂטֵמָה בְּבֵית אֱלֹהָיו: **ט** הֶעְמִיקוּ שִׁחֲתוּ כִימֵי הַגִּבְעָה יִזְכֹּר עֲוֹנָם יִפְקֹוד חַטֹּאותָם: {ס} **י** כַּעֲנָבִים בַּמִּדְבָּר מָצָאתִי יִשְׂרָאֵל כִּבְכוּרָה בתְאֵנָה בְּרֵאשִׁיתָהּ רָאִיתִי אֲבוֹתֵיכֶם הֵמָּה בָּאוּ בַעַל־ פְּעוֹר וַיִּנָּזְרוּ לַבֹּשֶׁת וַיִּהְיוּ שִׁקּוּצִים כְּאָהֲבָם: **יא** אֶפְרַיִם כָּעוֹף יִתְעוֹפֵף כְּבוֹדָם מִלֵּדָה וּמִבֶּטֶן וּמֵהֵרָיוֹן: **יב** כִּי אִם־יְגַדְּלוּ אֶת־בְּנֵיהֶם וְשִׁכַּלְתִּים מֵאָדָם כִּי־גַם־אוֹי לָהֶם בְּשׁוּרִי מֵהֶם: **יג** אֶפְרַיִם כַּאֲשֶׁר־רָאִיתִי לְצֹור שְׁתוּלָה בִנְוֶה וְאֶפְרַיִם לְהוֹצִיא אֶל־הֹרֵג בָּנָיו: **יד** תֵּן־לָהֶם יְהוָה מַה־תִּתֵּן תֵּן־לָהֶם רֶחֶם מַשְׁכִּיל וְשָׁדַיִם צֹמְקִים: **טו** כָּל־רָעָתָם בַּגִּלְגָּל כִּי־שָׁם שְׂנֵאתִים עַל רֹעַ מַעַלְלֵיהֶם מִבֵּיתִי אֲגָרְשֵׁם לֹא אוֹסִף אַהֲבָתָם כָּל־שָׂרֵיהֶם סֹרְרִים: **טז** הֻכָּה אֶפְרַיִם שָׁרְשָׁם יָבֵשׁ פְּרִי בלי־ בַל־ יַעֲשׂוּן גַּם כִּי יְלֻדוּן וְהֵמַתִּי מַחֲמַדֵּי בִטְנָם: **יז** יִמְאָסֵם אֱלֹהַי כִּי לֹא שָׁמְעוּ לוֹ וְיִהְיוּ נְדֻדִים בַּגּוֹיִם: {ס}

הושע פרק י

א גֶּפֶן בּוֹקֵק יִשְׂרָאֵל פְּרִי יְשַׁוֶּה־לּוֹ כְּרֹב לִפְרִיוֹ הִרְבָּה לַמִּזְבְּחוֹת כְּטוּב לְאַרְצוֹ הֵיטִיבוּ מַצֵּבוֹת: **ב** חָלַק לִבָּם עַתָּה יֶאְשָׁמוּ הוּא יַעֲרֹף מִזְבְּחוֹתָם יְשֹׁדֵד מַצֵּבוֹתָם: **ג** כִּי עַתָּה יֹאמְרוּ אֵין מֶלֶךְ לָנוּ כִּי לֹא יָרֵאנוּ אֶת־יְהוָה וְהַמֶּלֶךְ מַה־ יַּעֲשֶׂה־לָּנוּ: **ד** דִּבְּרוּ דְבָרִים אָלוֹת שָׁוְא כָּרֹת בְּרִית וּפָרַח כָּרֹאשׁ מִשְׁפָּט עַל תַּלְמֵי שָׂדָי: **ה** לְעֶגְלוֹת בֵּית אָוֶן יָגוּרוּ שְׁכַן שֹׁמְרוֹן כִּי־ אָבַל עָלָיו עַמּוֹ וּכְמָרָיו עָלָיו יָגִילוּ עַל־כְּבוֹדוֹ כִּי־ גָלָה מִמֶּנּוּ: **ו** גַּם־אוֹתוֹ לְאַשּׁוּר יוּבָל מִנְחָה לְמֶלֶךְ יָרֵב בָּשְׁנָה אֶפְרַיִם יִקָּח וְיֵבוֹשׁ יִשְׂרָאֵל מֵעֲצָתוֹ: **ז** נִדְמָה שֹׁמְרוֹן מַלְכָּהּ כְּקֶצֶף עַל־פְּנֵי־ מָיִם: **ח** וְנִשְׁמְדוּ בָּמוֹת אָוֶן חַטַּאת יִשְׂרָאֵל קוֹץ וְדַרְדַּר יַעֲלֶה עַל־מִזְבְּחוֹתָם וְאָמְרוּ לֶהָרִים כַּסּוּנוּ וְלַגְּבָעוֹת נִפְלוּ עָלֵינוּ: {פ} **ט** מִימֵי הַגִּבְעָה חָטָאת יִשְׂרָאֵל שָׁם עָמָדוּ לֹא־ תַשִּׂיגָם בַּגִּבְעָה מִלְחָמָה עַל־בְּנֵי עַוְלָה: **י** בְּאַוָּתִי

וְאֶסְרֵם וְאֶסְפְּוּ עֲלֵיהֶם עַמִּים בְּאָסְרָם לִשְׁתֵּי
עינתם עֲוֹנוֹתָם: **יא** וְאֶפְרַיִם עֶגְלָה מְלֻמָּדָה
אָהַבְתִּי לָדוּשׁ וַאֲנִי עָבַרְתִּי עַל־טּוּב צַוָּארָהּ
אַרְכִּיב אֶפְרַיִם יַחֲרוֹשׁ יְהוּדָה יְשַׂדֵּד־לוֹ
יַעֲקֹב: **יב** זִרְעוּ לָכֶם לִצְדָקָה קִצְרוּ לְפִי־חֶסֶד נִירוּ
לָכֶם נִיר וְעֵת לִדְרוֹשׁ אֶת־יְהוָה עַד־יָבוֹא וְיֹרֶה
צֶדֶק לָכֶם: **יג** חֲרַשְׁתֶּם־רֶשַׁע עַוְלָתָה קְצַרְתֶּם
אֲכַלְתֶּם פְּרִי־כָחַשׁ כִּי־בָטַחְתָּ בְדַרְכְּךָ בְּרֹב
גִּבּוֹרֶיךָ: **יד** וְקָאם שָׁאוֹן בְּעַמֶּךָ וְכָל־מִבְצָרֶיךָ
יוּשַׁד כְּשֹׁד שַׁלְמַן בֵּית אַרְבֵאל בְּיוֹם מִלְחָמָה אֵם
עַל־בָּנִים רֻטָּשָׁה: **טו** כָּכָה עָשָׂה לָכֶם בֵּית־אֵל
מִפְּנֵי רָעַת רָעַתְכֶם בַּשַּׁחַר נִדְמֹה נִדְמָה מֶלֶךְ
יִשְׂרָאֵל:

הושע פרק יא

א כִּי נַעַר יִשְׂרָאֵל וָאֹהֲבֵהוּ וּמִמִּצְרַיִם קָרָאתִי
לִבְנִי: **ב** קָרְאוּ לָהֶם כֵּן הָלְכוּ מִפְּנֵיהֶם לַבְּעָלִים
יְזַבֵּחוּ וְלַפְּסִלִים יְקַטֵּרוּן: **ג** וְאָנֹכִי תִרְגַּלְתִּי
לְאֶפְרַיִם קָחָם עַל־זְרוֹעֹתָיו וְלֹא יָדְעוּ כִּי
רְפָאתִים: **ד** בְּחַבְלֵי אָדָם אֶמְשְׁכֵם בַּעֲבֹתוֹת
אַהֲבָה וָאֶהְיֶה לָהֶם כְּמֹרְמֵי עֹל עַל לְחֵיהֶם וְאַט
אֵלָיו אוֹכִיל: **ה** לֹא יָשׁוּב אֶל־אֶרֶץ מִצְרַיִם וְאַשּׁוּר
הוּא מַלְכּוֹ כִּי מֵאֲנוּ לָשׁוּב: **ו** וְחָלָה חֶרֶב בְּעָרָיו
וְכִלְתָה בַדָּיו וְאָכָלָה מִמֹּעֲצוֹתֵיהֶם: **ז** וְעַמִּי
תְלוּאִים לִמְשׁוּבָתִי וְאֶל־עַל יִקְרָאֻהוּ יַחַד לֹא
יְרוֹמֵם: **ח** אֵיךְ אֶתְּנְךָ אֶפְרַיִם אֲמַגֶּנְךָ יִשְׂרָאֵל אֵיךְ
אֶתֶּנְךָ כְאַדְמָה אֲשִׂימְךָ כִּצְבוֹאִים נֶהְפַּךְ עָלַי לִבִּי
יַחַד נִכְמְרוּ נִחוּמָי: **ט** לֹא אֶעֱשֶׂה חֲרוֹן אַפִּי לֹא
אָשׁוּב לְשַׁחֵת אֶפְרַיִם כִּי אֵל אָנֹכִי וְלֹא־אִישׁ
בְּקִרְבְּךָ קָדוֹשׁ וְלֹא אָבוֹא בְּעִיר: **י** אַחֲרֵי יְהוָה
יֵלֵכוּ כְּאַרְיֵה יִשְׁאָג כִּי־הוּא יִשְׁאַג וְיֶחֶרְדוּ בָנִים
מִיָּם: **יא** יֶחֶרְדוּ כְצִפּוֹר מִמִּצְרַיִם וּכְיוֹנָה מֵאֶרֶץ
אַשּׁוּר וְהוֹשַׁבְתִּים עַל־בָּתֵּיהֶם נְאֻם־יְהוָה: {ס}

הושע פרק יב

א סְבָבֻנִי בְכַחַשׁ אֶפְרַיִם וּבְמִרְמָה בֵּית יִשְׂרָאֵל
וִיהוּדָה עֹד רָד עִם־אֵל וְעִם־קְדוֹשִׁים
נֶאֱמָן: **ב** אֶפְרַיִם רֹעֶה רוּחַ וְרֹדֵף קָדִים כָּל־הַיּוֹם
כָּזָב וְשֹׁד יַרְבֶּה וּבְרִית עִם־אַשּׁוּר יִכְרֹתוּ וְשֶׁמֶן
לְמִצְרַיִם יוּבָל: **ג** וְרִיב לַיהוָה עִם־יְהוּדָה וְלִפְקֹד
עַל־יַעֲקֹב כִּדְרָכָיו כְּמַעֲלָלָיו יָשִׁיב לוֹ: **ד** בַּבֶּטֶן
עָקַב אֶת־אָחִיו וּבְאוֹנוֹ שָׂרָה אֶת־אֱלֹהִים: **ה** וַיָּשַׂר
אֶל־מַלְאָךְ וַיֻּכָל בָּכָה וַיִּתְחַנַּן־לוֹ בֵּית־אֵל יִמְצָאֶנּוּ
וְשָׁם יְדַבֵּר עִמָּנוּ: **ו** וַיהוָה אֱלֹהֵי הַצְּבָאוֹת יְהוָה
זִכְרוֹ: **ז** וְאַתָּה בֵּאלֹהֶיךָ תָּשׁוּב חֶסֶד וּמִשְׁפָּט
שְׁמֹר וְקַוֵּה אֶל־אֱלֹהֶיךָ תָּמִיד: **ח** כְּנַעַן בְּיָדָו
מֹאזְנֵי מִרְמָה לַעֲשֹׁק אָהֵב: **ט** וַיֹּאמֶר אֶפְרַיִם אַךְ
עָשַׁרְתִּי מָצָאתִי אוֹן לִי כָּל־יְגִיעַי לֹא יִמְצְאוּ־לִי עָוֹן
אֲשֶׁר־חֵטְא: **י** וְאָנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם
עֹד אוֹשִׁיבְךָ בָּאֳהָלִים כִּימֵי מוֹעֵד: **יא** וְדִבַּרְתִּי
עַל־הַנְּבִיאִים וְאָנֹכִי חָזוֹן הִרְבֵּיתִי וּבְיַד הַנְּבִיאִים
אֲדַמֶּה: **יב** אִם־גִּלְעָד אָוֶן אַךְ־שָׁוְא הָיוּ בַּגִּלְגָּל
שְׁוָרִים זִבֵּחוּ גַּם מִזְבְּחוֹתָם כְּגַלִּים עַל תַּלְמֵי
שָׂדָי: **יג** וַיִּבְרַח יַעֲקֹב שְׂדֵה אֲרָם וַיַּעֲבֹד יִשְׂרָאֵל
בְּאִשָּׁה וּבְאִשָּׁה שָׁמָר: **יד** וּבְנָבִיא הֶעֱלָה יְהוָה
אֶת־יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם וּבְנָבִיא נִשְׁמָר: **טו** הִכְעִיס
אֶפְרַיִם תַּמְרוּרִים וְדָמָיו עָלָיו יִטּוֹשׁ וְחֶרְפָּתוֹ יָשִׁיב
לוֹ אֲדֹנָיו:

לוח ברסלב

לפי אופק יבנאל עיר ברסלב - עיר השמחה

פרשת משפטים

יום ראשון	כה 4	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא קמא צד **ירושלמי:** שבת נג **תוספתא:** יבמות ח **נ"ך:** הושע ו	עלות השחר (72 דק) ... 5:19 | חצות היום ..... 11:52 נץ החמה ..... 6:31 | שקיעה ..... 5:12 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:39 | צאת הכוכבים ..... 5:25 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:12 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 6:24
יום שני	כו 5	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא קמא צה **ירושלמי:** שבת נד **תוספתא:** יבמות ט **נ"ך:** הושע ז	עלות השחר (72 דק) ... 5:18 | חצות היום ..... 11:52 נץ החמה ..... 6:30 | שקיעה ..... 5:13 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:39 | צאת הכוכבים ..... 5:26 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:11 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 6:25
יום שלישי	כז 6	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא קמא צו **ירושלמי:** שבת נה **תוספתא:** יבמות י **נ"ך:** הושע ח	עלות השחר (72 דק) ... 5:18 | חצות היום ..... 11:52 נץ החמה ..... 6:30 | שקיעה ..... 5:14 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:39 | צאת הכוכבים ..... 5:27 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:11 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 6:26
יום רביעי	כח 7	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא קמא צז **ירושלמי:** שבת נו **תוספתא:** יבמות יא **נ"ך:** הושע ט	עלות השחר (72 דק) ... 5:17 | חצות היום ..... 11:52 נץ החמה ..... 6:29 | שקיעה ..... 5:15 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:38 | צאת הכוכבים ..... 5:28 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:11 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 6:27
יום חמישי	כט 8	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא קמא צח **ירושלמי:** שבת נז **תוספתא:** יבמות יב **נ"ך:** הושע י	עלות השחר (72 דק) ... 5:16 | חצות היום ..... 11:52 נץ החמה ..... 6:28 | שקיעה ..... 5:16 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:38 | צאת הכוכבים ..... 5:29 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:10 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 6:28
יום ששי	ל 9	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא קמא צט **ירושלמי:** שבת נח **תוספתא:** יבמות יג **נ"ך:** הושע יא	**ערב שבת קודש, א' דראש חודש אדר א'** עלות השחר (72 דק) ... 5:15 | חצות היום ..... 11:52 נץ החמה ..... 6:27 | שקיעה ..... 5:17 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:37 | צאת הכוכבים ..... 5:30 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:10 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 6:29 **הדלקת נרות** (40 דק): 4:37 (20 דק): 4:57
שב"ק	א 10	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא קמא ק **ירושלמי:** שבת נט **תוספתא:** יבמות יד **נ"ך:** הושע יב	**שבת קודש פרשת משפטים, ב' דראש חודש אדר א'** עלות השחר (72 דק) ... 5:14 | חצות היום ..... 11:52 נץ החמה ..... 6:26 | שקיעה ..... 5:18 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:37 | צאת הכוכבים ..... 5:31 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:09 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 6:30 **מוצש"ק לשיטת ר"ת: 6:30**

אָדָם לֹא יָכוֹל לְצַפּוֹת שֶׁהַיְלָדִים יִהְיוּ יוֹתֵר טוֹב מִמֶּנּוּ! יֶלֶד מִסְתַּכֵּל עַל הָאַבָּא וְהָאִמָּא, וּמַה שֶׁהוּא רוֹאֶה אֶצְלָם - כָּךְ הוּא נוֹהֵג! אִם יֵשׁ וַתְּרָנוּת בֵּין בְּנֵי הַזּוּג - זֶה מֻנְחָל בְּאֹפֶן יָשִׁיר אֶל הַיְלָדִים, וְכֵן לְהֶפֶךְ... (משיחותיו של מו"ר הרה"צ שליט"א)